

Valgamaa
aastaraamat
2006

Valga Maavalitsus

Kesk 12, 68203 Valga

Telefon 766 6111, faks 766 6157

e-post: info@valgamv.ee

Internetist: www.valgamaa.ee

www.valgamv.ee

Koostanud ja toimetanud Valga Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond.

Kasutatud on peamiselt Valga Maavalitsuse andmeid.

Kui on kasutatud teisi allikaid, siis on tabelid varustatud vastava viitega.

Täname kõiki, kes osutasid abi selle raamatu ilmumisel!

Valga Maavalitsus 2007

Kujundus ja trükk AS Triip, 400 eks., 156 lk

Käesoleva väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Välislaanekujunduses on kasutatud fotokonkursi "Valgamaa - Eesti lõunavärv" võistlustöid ja Lõuna-Eesti brändi stiilelemente.

Hea lugeja,

Sinu käes on kaheteistkümnes Valgamaa aastaraamat. Alates 1995. aastast oleme aastaraamatut koostades soovitud sulle anda laiahaardelist ülevaadet maakonna elust. Siinkohal tänan kõiki asutusi ja abilisi, kes aastaraamatu kokkupanemisel kaasa on aidanud. Aitäh!

2006. aasta jääb meile meelde, kui olümpia-aasta – meie maakonna sportlased Andrus Veerpalu ja Kristina Šmigun pöördusid koju tagasi olümpiakulla omanikena. See oli tõeline triumf ka kogu Eesti jaoks.

Sama aasta tõi paljudele maaperedele koju interneti – seda projekti “Virtual Community of the Valga-Valka Region” raames. Projekti käigus ehitati välja Valga maakonda ja Valka rajooni kattev andmesidevõrk. Huvi sellise võimaluse vastu on olnud suur ja klientide ühendamine võrku jätkub.

2006. aastal viis uuringute firma TNS Emor läbi valgamaalaste rahulolu-uuringu.* Uuringu eesmärk oli kaardistada Valgamaa elanike hoiakuid, arvamusi, käitumist ja rahulolu seoses erinevate eluaspektidega. Küsiti elanike arvamust kuue teema kohta: Valgamaa maine elanike silmis; perearstiabi ja tervislikud eluviisid; haridus; ühistransport; kultuur ja vaba aeg; töö ja ettevõtlus.

Uuringust nähtub, et Valgamaa elanikud, sõltumata vanusest, peavad maakonda heaks elupaigaks: 78% vastanustest, neutraalseks jäid 16% ja halvaks elupaigaks pidasid Valgamaad vaid 6%. Positiivne on ka see, et 15- 24aastasest noortest pidasid Valgamaad heaks elukohaks 83%.

On hea, et Valgamaa elanikud väärtustavad oma kodukohta. Kuid ka meil, nagu mujalgi Eestis, on omad probleemid, töö ja töajõupuudus, noored lahkuvad kodupaigast ja ei tule tagasi jne. Ei ole olemas sellist lahendust, mis võimaldab ühekorraga kõik need probleemid lahendada. Saame edasi liikuda sammhaaval. Noorte jäämist maakonda soodustab kindlasti uue ja kaasajastatud kutseõppekompleksi väljaehitamine, uus suhtumine kutseõppesse ja innovatiivne lähenemine.

Loodetavasti leiad siit raamatust vajalikku ja huvitavat teavet. Sinu arvamused ja ettepanekud on alati oodatud. Head lugemist!

Georg Trašanov

Maavanem

*TNS Emori uuringu lühiülevaatega saab tutvuda Valgamaa 2006. a aastaraamatus, täisversioon Valgamaa portaalis www.valgamaa.ee

Sisukord

Eessõna	3
2. 100 aastat tagasi	7
3. Valik 2006. aasta tähtsamatest sündmustest	8
4. Juhtimine ja regionaalhaldus	13
4.1 Valga maakond	13
4.1.1 Üldist	13
4.1.2 Maakonna kujunemine	13
4.1.3 Lipp ja vapp	15
4.1.4 Kaugused linnulennult	15
4.1.5 Haldusjaotus	16
4.1.6 Rahvastik	17
4.1.7 Rahvastikusündmused	18
4.1.8 Abielud, abielulahutused ja nime muutmised	18
4.2 Riiklikud institutsioonid	19
4.2.1 Valga Maavalitsus	19
4.2.2 Valga maakonna arengunõukogu	20
4.2.3 Valgamaalaste rahulolu-uuring	20
4.2.4 Valgamaa euroinfopunkt	21
4.2.5 Regionaalarengu programmid	21
4.2.6 Valga Maavalitsuse välissuhted	25
4.2.7 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskuse Valga maksu- ja tollibüroo	26
4.2.8 Muinsuskaitseinspeksiooni Valgamaa inspektor	26
4.2.9 Tööinspeksiooni Valgamaa Inspeksioon	26
4.2.10 Tarbijakaitseameti Valgamaa talitus	26
4.2.11 Valga Piirivalvepiirkond	27
4.2.12 Kaitseliidu Valgamaa Malev	28
4.2.13 Päästeameti Lõuna-Eesti Pääste keskuse Valgamaa Päästeosakond	29
4.2.14 Lõuna Politseiprefektuuri Valga politseijaoskond	30
4.2.15 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Viljandi osakonna Valga prokurörid	33
4.2.16 Tartu Maakohus Valga kohtumaja	33
4.2.17 Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakond Valga talitus	34
4.2.18 Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo Valga osakond	35
4.2.19 Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga Büroo	35
4.2.20 Rahvusrhiivi Valga Maa-arhiiv	36
4.3 Kohalikud omavalitsused	36
4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve	36
4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit	40
4.3.3 Helme vald	42
4.3.4 Hummuli vald	44
4.3.5 Karula vald	45
4.3.6 Otepää vald	45
4.3.7 Palupera vald	47
4.3.8 Puka vald	49
4.3.9 Põdrala vald	51
4.3.10 Sangaste vald	53
4.3.11 Taheva vald	54
4.3.12 Tõlliste vald	56
4.3.13 Tõrva linn	58
4.3.14 Valga linn	59
4.3.15 Öru vald	63
5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse	64
5.1 Üldiseloomustus	64
5.2 Meteoroloogiline ülevaade	64
5.2.1 Soojuslikud karakteristikud	64
5.3 Maavarad	66
5.3.1 Ehitusliiv ja ehituskruus	66
5.3.2 Turvas	67
5.4 Vesi	67

5.5 Metsandus	68
5.6 Jahindus	70
5.7 Kalandus	70
5.8 Jäätmed	70
5.9 Välisõhk	71
5.10 Looduskaitsealad	71
5.11 Karula Rahvuspark	71
5.12 Otepää looduspark	73
5.13 Keskkonnateadlikkus ja -koolitus	75
5.14 Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus Valgamaa esindus	76
5.15 Valga Piirkonna Keskkonnakeskus	77
5.16 Keskkonnainspektiooni Võrumaa osakonna Valga büroo	79
5.17 Valga Maaparandusbüroo	80
6. Haridus ja noorsootöö	81
6.1 Koolivõrk ja õpilased	81
6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine	82
6.1.2 Õpetajad	85
6.1.3 Valgamaa Aasta Õpetaja 2006	87
6.2 Koolieelsed lasteasutused	87
6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus	88
6.4 Noorsootöö	90
6.4.1 Noorteühendused ja- organisatsioonid Valgamaal	91
6.4.2 Huvialakoolid	92
6.4.3 Huvikeskused, stuudiod, avatud noortekeskused	92
6.5 Erinoorsootöö	95
6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus	95
6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus	96
7. Majandus ja tehniline infrastruktuur	97
7.1 Tööhõive, sissetulek ja tarbimine	97
7.1.1 Tööturuameti Valgamaa osakond	97
7.1.2 Sissetulek ja tarbimine	99
7.2 Pangandus	100
7.2.1 AS SEB Eesti Ühispank Valgamaa kontorid	100
7.2.2 AS Hansapank Valgamaa kontorid	101
7.2.3 Pangandusnäitajad:	101
7.3 Maa- ja omandireform	102
7.4 Ettevõtlus	103
7.4.1 Ettevõtluse tugisüsteemid maakonnas- SA Valgamaa Arenguagentuur	105
7.5 Energeetika	107
7.5.1 Katlamajad	107
7.6 Elekter	112
7.6.1 Alternatiivenergia tootmine	113
7.7 Ehitus, elamumajandus ja riiklikud investeeringud	113
7.7.1 Riiklikud investeeringud	113
7.7.2 Planeeringud	114
7.7.3 Heakord	116
7.8 Transport ja kommunikatsioonid	118
7.8.1 Teed	118
7.8.2 Transport	120
7.8.3 Perioodika	122
7.9 Televisioon ja ringhääling	122
7.9.1 Telefoniside	122
7.9.2 Avatud internetipunktid	123
7.9.3 Traadita Interneti (WiFi) alad	125
7.9.4 AS Eesti Post Lõuna regioon	126
7.10 Põllumajandus	128
7.10.1 Põhinäitajad	128
7.10.2 Valgamaa Põllumeeste Liit	129
7.10.3 Taimetoodangu Inspektiooni Valga büroo	131
7.10.4 Valgamaa Veterinaarkeskus	132

8. Sotsiaalhoolekanne, tervishoid, turvalisus	134
8.1 Sotsiaalkindlustus ja hoolekanne	134
8.2 Tervishoid	138
8.2.1 Ambulatoorne üldarstiabi	138
8.2.2 Eriarstiabi	138
8.2.3 Hambaravi	138
8.2.4 Statsionaarne arstiabi	138
8.2.5 Kiirabi	139
8.3 Terviseedendus	141
8.3.1 Eesti Punane Rist Valgamaa Selts	143
9. Kultuur	144
9.1 Raamatukogud	144
9.2 Muuseumid	145
9.3 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp	146
9.4 Sihtasutus Valgamaa Fond	146
9.5 Sport	146
9.5.1 Sporditulemused rahvusvahelistel tiitlivõistlustel 2006.a.	146
9.5.2 Eesti Meistrivõistluste medalivõitjad 2006.a.	147
9.5.3 Valga maakonnas edukamateks valitud sportlased 2006.a.	151
9.5.4 Renoveeritud spordiobjektid 2006.a.	153
10. Turism	154
10.1 Turismiinfo ja -teenused	154
10.2 Turismiturundus	155
10.3 Turismiprojektid ja -koostöö	156

2. 100 aastat tagasi

Eestis

7. jaanuaril saavad eestlased enamuse Võru linnavolikogu valimistel.

19. aprillil kinnitab Vene keiser Riiginõukogu otsuse Balti kubermangude erakoolide õppekeele kohta. Selle alusel lubatakse erakoolides õppetöö eesti, läti või saksa keeles. Seda võimalust kasutavad Eestis ära nii eestlased kui baltisakslased. Nüüd luuakse eesti haridus-, kooli- või noorsookasvatuse seltside poolt 21 alg- ja 4 keskkooli, kus õppetöö toimub eesti keeles.

27. mail valitakse Tallinna linnapeaks esimese eestlasena insener Voldemar Lender, kes püsib sellel kohal kuni 1913. aastani, mil linnapeaks saab Jaan Poska.

20. juunil toimub Tallinna reidil seisval vene sõjaväe õppelaeval "Pamjat Azova" ülestõusukatse- madrused mässav-d tsaarivõimu ülekohtu vastu. 5. augustil lastakse 18 mässujuhti maha Toompea lossi aias.

12. augustil avatakse Tartus "Vanemuise" teatrimaja. Hoone õnnistab sisse J. Hurt.

Avatakse esimene eesti kunstinäitus Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näituse raames. Esitatakse A. Adamsoni, J. Köleri, H. Laipmanni, K. L. Maibachi, A. Weizenbergi jt. töid.

31. detsembril sureb Peterburis folklorist, keeleteadlane ja pastor Jakob Hurt, kes maetakse 4. jaanuaril 1907.a. Tartusse.

Valgas

Ajaleht "Postimees" kirjutas: 27. jaanuarist paigutati nii "Säde" seltsi ruumidesse kui ka karskusseltsi ruumidesse sõjaväeosad, "Säde" tsirkusehoonesse aga sõjaväe hobused.

Sama aasta märtsis sai "Säde" õnneks oma ruumid tagasi, kuid karskusselts pidi endale uue asukoha otsima.

Kõigele vaatamata etendati sama aasta 16. novembril Läti seltsi saalis Molière'i näidendit "Ihnus". Kasu läks eesti kirikukooli vaesemate õpilaste toetuseks.

4. veebruaril toimus Valga Tütarlaste Gümnaasiumi avamine.

Nurgakivi pandi rooma katoliku usu (Ristija Johannese) abikirikule Valgas, Maleva tn. Hoone asukoha valiku tingis asjaolu, et lähedal asusid kasarmud poola rahvusest sõduritega ning raudtee mitmest rahvusest katoliiklastega. Nende arv enne esimest maailmasõda oli 300-400 ja tõusis veelgi. Kirik on Eestis neljas korralik katoliku kirik Tallinna, Tartu ja Narva järel.

1906.a. põles eesti-soome näitekirjaniku Hella Wuolijoki (Murrik) elumaja Valgas, Pudrumäel ja pere kolis linna keskmeele lähemale: alul elanud nad äriees Grave majas, seejärel hambaarst Goertzi majas.

Koostas: Esta Mets

Valga Muuseum

3. Valik 2006. aasta tähtsamatest sündmustest

Jaanuar

- 7.-8.01 MK etapp murdmaasuusatamises Otepääl
- 10.01 Justiitsminister Rein Lang avab Tartu Maakohtu Valga kohtumaja uue hoone
- 10.01 Telesaate 10 olümpiastarti Valga ja Võrumaa esimese etapi võistlused Valga Spordihallis
- 14.01 Paul Kerese 90. sünniaastapäevale pühendatud 11. mälestusturniir kiirmales Valga Spordihallis
- 14.01 Valga maakonna- Valka rajooni malematš 10 laual Valga Spordihallis
- 25.01 Maavanem annab Tõrva Kirik-Kammersaalis üle Kultuurkapitali aastapreemiad
- 25.01 Maavanema avab Eesti Teatri Aasta Valgamaal. Avaetenduseks on Vana Baskini Teatri etendus „Viimane sent“
- 26.01 Interreg projekti „VHB- Zone“ Via Hanseatica arendusvööndi turismialane seminar Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 26.01 Valkas EL BSR Interreg IIIA programmi raames rahastatava projekti „Virtual Community of the Valga-Valka Region“ („Valga ja Valka regioonide virtuaalne kogukond“) avakonverents
- 27.01 Valka rajooni omavalitsusjuhid Valgamaal
- 29.01 Paju lahingu aastapäevale pühendatud 13. rahvajooks
- 31.01 Paju lahingu 87. aastapäeva tähistamine Paju monumendi juures

Veebruar

- 02.02 Valgamaast legendide kirjutamise konkursi finaali Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 04.-05.02 Tehvandi mäesuusakeskuses Valgamaa koolinoorte ja täiskasvanute meistrivõistlused mäesuusatamises
- 05.02 Valgamaa populaarsema memme- taadi konkursi 2006 lõppüritus Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 07.02 Koolinoorte ujumise karika-seeria-võistluse I etapp Valga Gümnaasiumis ja Pühajärve Puhkekeskuses
- 08.02 Maavanem allkirjastab Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti esindusega koostöölepingu Valga maavalitsuses
- 10.02 Maakondlik finaaltorniir poiste korvpallis NIKE auhindadele Valga Spordihallis
- 11.02 Kalapüügivõistlus Kuldkala 2006 Pühajärvel
- 11.-12.02 XI rahvusvaheline laste ja noorte klaveriansamblite festival Valga Muusikakoolis
- 12.02 Valga maakonna ja Valka rajooni korvpallimeeskondade ühisturniir Valga Spordihallis
- 12.02 Kristina Šmigun võidab Torino olümpiamängudel 7,5 km + 7,5 km suusavahetusega sõidus kuldmedali
- 16.02 Kristina Šmigun võidab Torino olümpiamängudel 10 km klassikastiilis kuldmedali
- 17.02 Andrus Veerpalu võidab Torino olümpiamängudel 15 km klassikastiilis kuldmedali
- 17.02 Koolitants 2006 Valgamaa tantsupäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 19.02 Talvine tantsupäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 19.02 36. Tartu Suusamaraton Otepäält Elvasse
- 20.02 Maavanema külastus Hummuli valda
- 22.02 EKSL Kooliliiga maakondlik turniir võrkpallis Otepääl Gümnaasiumis
- 22.02 Eesti Sotsiaalnoorkoja töökoosolek Valga maavalitsuses
- 22.02 Eesti Vabariigi 88. aastapäevale pühendatud kontsert- aktus Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 24.02 Eesti Iseseisvuse eest võidelnute mälestuseks kogunemine ja pärgade asetamine
- 25.02 Poistelaulu konkurss ja Valgamaa noortebändide ühiskontsert Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 27.02 Maavanema külastus Öru valda
- 27.02 Torino olümpiamängudel osalenud suusatajate Kristina Šmiguni, Andrus Veerpalu ja Jaak Mae vastuvõtt Otepääl
- 28.02 Valga-Võru-Põlva maavalitsuste arendustöötajate nõupidamine Valgamaal

Märts

- 01.03 Maavanema külastus Taheva ja Karula valda
- 01.03 Valgamaa koolinoorte murdmaasuusatamise meistrivõistlused Kääriku Suusastaadionil
- 02.03 Noorte tervisekäitumise teemaline ümarlaud Valgas
- 02.03 Koolide mälumänguturniiri BUMERANG maakondlik voor Puka Keskkoolis
- 03.03 Maakondlik staarijäljenduskonkurss „Mini Playback Show“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 03.03 TV 10 olümpiastarti Valgamaa II etapp sisekergejõustikus Valga Spordihallis

- 07.03 Maakonna kriisikomisjoni- ja kriisireguleerimismeeskonna liikmete väljasõiduistung maakonna linnukasvatusfarmidesse
- 08.03 Koolinoorte ujumise karika-seeria-võistluse II etapp Valga Gümnaasiumis ja Pühajärve Tervisekeskuses
- 08.03 Maakoolide rahvatantsurühmade tantsupäev „Sihva Sabak“ Pühajärve Põhikoolis
- 09.03 Maavanema külastus Sangaste valda
- 09.03 Koolinoorte meistrivõistlused võrkpallis Valga Spordihallis
- 11.03 Üle-eestiline Lions klubide ball Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 14.03 Maakondlik emakeelepäeva interaktiivne viktoriin
- 15.03 Maavanema külastus Põdrala ja Helme valda
- 15.03 Põhjamaade päev Tõrva Gümnaasiumis ja Puka Keskkoolis
- 16.03 Valgamaa kooliteatrite päev Otepää Kultuurikeskuses
- 16.03 Maakondlik inglise keele päev Tsirguliina Kultuurimajas
- 17.03 Valgamaa Kutseõppekeskuse teabepäev „Kuhu liigud kutseharidus?“ Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 18.03 Valgamaa valdade ja linnade Talimängude finaalvõistlused Valga Spordihallis
- 19.-24.03 Vologda perearstid Valgamaal
- 20.03 Tervise Arengu Instituudi teabepäev Lõuna- Eesti kohalike omavalitsuste juhtidele Pühajärve Puhkekeskuses
- 21.03 Laatre Suurfarmi uue kompleksi avamine
- 22.03 Valgamaa koolinoorte meistrivõistlused saaljalgpallis Tõrva Spordihoones
- 23.03 Ümarlaud riikliku õppekava teemal Pühajärve Puhkekeskuses
- 24.03 Valgamaa Noortekogu asutamiskoosolek Valga Avatud Noortekeskuses
- 24.03 Maavanem külastab Valga linnavalitsust
- 25.03 Märtsiküüditamise aastapäeva tähistamine
- 25.03 Koolitants 2006 Põlva-, Valga- ja Võrumaa tantsupäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 25.03 Kandlepäev Tõrvas
- 27.-28.03 Regionaalminister Jaan Õunapuu visiit Valgamaale
- 28.03 Laste murdelaulu- ja luulepäevade Valgamaa voor Valga Gümnaasiumis
- 28.03 Interreg projekti “VHB-Zone” ümarlaud Valga maavalitsuses
- 28.03 Koolinoorte ujumise karikaseeriavõistluste III etapp Valga Gümnaasiumis
- 30.-31.03 Valgamaa koolinoorte meistrivõistlused õhupüssist laskmises Valga Gümnaasiumis

Aprill

- 02.04 Maakondlik solistide konkurs “Valgamaa Laululaps 2006”. Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 04.04 Koolinoorte meistrivõistlused ujumises Valga Gümnaasiumis
- 05.-06.04 Projekti “Baltic Tangent” raames Eesti Logistikaühingu väljasõiduüritus Valgas
- 07.04 Kultuuriminister Raivo Palmaru visiit Valgamaale
- 07.04 Eesti ja Läti ministereeriumite ametnike töökohtumine Valgas ja Valkas
- 07.-08.04 A. Raudkatsi laulumängude õppepäevad rahvatantsurühmade juhendajatele Torupillitalu
- 08.04 Põlva-, Võru- ja Valgamaa vokaalansamblike päev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 10.-11.04 Interreg projekti “VHB-Zone” rahvusvaheline seminar Valgas ja Valkas
- 12.04 Koolinoorte meistrivõistlused kabes Valga Gümnaasiumis
- 12.04 Euroopa Liidu struktuurifondi LEADER meetme tegevusgrupi (MTÜ Valgamaa Partnerluskogu) moodustamine Valga maavalitsuses
- 13.04 Valgamaa Noortekogu ringreisid Taheva, Karula, Tõlliste, Sangaste, Otepää ja Palupera valdadesse
- 17.-23.04 Südamenädala tähistamine Valgamaal
- 22.04 Valga maakonna ja Valka rajooni matškohtumine võrkpallis Valga Spordihallis
- 24.-28.04 Kooliolümpia nädal Valgamaal
- 27.04 Euroopa Liidu teavitusprojekti “Seminarid raamatukogutöötajatele ja eakatele” Valga Keskraamatukogus ja Valgamaa Puuetega Inimeste Kojas
- 27.04 Valgamaa meistrivõistluste poolfinaal ja finaalmängud võrkpallis naiskondadele Valga Spordihallis
- 28.04 Rahvusvahelisele tantsupäevale pühendatud tantsupäev Sangastes
- 29.04 Valgamaa memmede rahvatantsurühmade tantsupäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 30.04 Valgamaa 2006.a. meistrivõistluste kohamängud korvpallis Valga Spordihallis

Mai

- 02.05 Majandus- ja kommunikatsiooniminister Edgar Savisaare visiit Valga linna. Visiidi käigus käsitleti raudteetranspordi küsimusi
- 08.-10.05 Venemaa Vologda oblasti administratsiooni tervishoiuosakonna juhtide tutvumine Valgamaa perearsti- ja haigekassasüsteemiga. Kohtuti Valgamaa perearstide, maavalitsuse ja haigekassa esindajatega Valga maavalitsuses
- 10.05 Maakonna koolinoortele jalgrattavõistlus „Vigurivänt 2006”
- 11.05 SEB Eesti Ühispaniga 24. Tartu Jooksumaraton Otepäält- Elvasse
- 12.05 Lilleseadekonkurss “Kassikäpp” Valgamaa koolide õpilastele Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 15.05 Fotokonkursi „Valgamaa- Eesti lõunavärv” väljakuulutamine
- 16.-17.05 Rahvusvahelise projekti Baltic Tangent WP1 ja WP3 seminarid Otepääl
- 18.05 Spordivõistluse TV10 olümpiastarti Valgamaa III etapp Valga Keskstaadionil
- 18.05 Valga Gümnaasiumi laulu- ja tantsupidu
- 19.-21.05 Vabariiklik murdelaulu ja luulekonkurss Hargla kultuurimajas
- 22.-23.05 Õiguskantsleri nõunikud Valgamaal
- 23.05 Sotsiaalminister Jaak Aab Valgamaal
- 23.05 Maakondlik IT- õhtu Tõrvas
- 23.-05 Valgamaa koolinoorte meistrivõistlused kergejõustikus Valga Keskstaadionil
- 25.-26.05 Valga, Võru ja Põlva omavalitsustöötajate nõupäev Põdrala vallas
- 27.05 Bruno Junki rahvusvahelised mälestusvõistlused käimises Valgas
- 28.05 SEB Eesti Ühispaniga 25. Tartu Rattaralli Tartu- Otepää- Tartu
- 30.05 Eesti-Läti 2007- 2013 piireületava koostööprogrammi koostamise töörühma Eesti- Läti ühisseminar Sangaste lossis
- 31.05 Lõuna-Eesti kutseõppeasutuste koostöölepingu allkirjastamine 4 maavanema ja 6 piirkonnas oleva kutseõppeasutuse poolt Valgamaa Kutseõppekeskuse ruumides

Juuni

- 01.-04.06 Tõrva- Helme 5. harrastajate vabariiklik maleturniir Tõrvas
- 02.06 Maakonna kooliolümpiamängud Käärikul, esimesed taolised vabariigis
- 03.06 Valgamaa tantsupidu “Pill kutsub” Valga Keskstaadionil
- 04.06 Eesti lipu päeva tähistamine
- 05.06 Valga maakonna arengunõukogu koolituspäev Otepääl
- 07.06 Vastuvõtt maakonna aineolümpiaadide võitjatele ja nende juhendajatele õpetajatele Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 08.06 Riigikogu riigikaitsekomisjoni väljasõiduistung Valga Piirivalvepiirkonna linnakus
- 08.06 Eesti välisminister Urmas Paeti ja Läti välisminister Artis Pabriksi kohtumine maavalitsuses
- 08.-11.06 Valga-Valka kaksiklinna festival
- 09.06 Rahvusvaheline konverents “Business on the border” Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 10.06 Soome välisminister Erkki Tuomioja külastab Valgat
- 12.06 Maakonna parimate abiturientide vastuvõtt maavalitsuses
- 12.-13.06 Kriisireguleerimisalane seminar Otepääl
- 13.06 INTERREG III A projekti „Valga- Valka: 1 linn 2 riiki” seminar- presentatsioon Valkas
- 14.06 Valgamaa 2006.a. Suvemängud Valga Keskstaadionil
- 15.06 BIG Kergejõustiku Kuldiiga II etapp Valgas
- 18.06 Valgamaa suvemängude finaalvõistlused Paluperas
- 21.06 Kodukaunistamisalaste konkursside võitjate autasustamine Valga muuseumis
- 23.06 Võidupüha tähistamine maakonnas
- 23.06 Maakaitsepäeva üritused Lüllemäel
- 30.06 “Valgamaa aastaraamat 2005” esitlus

Juuli

- 29.07 Otepää Rattasõit
- 28.-30.07 Pühajärve IX Puhk pillipäevad

August

- 05.-06.08 Eesti noorte XVII Rukkillemängude kergejõustikuvõistlused Valga Keskstaadionil
- 05.-06.08 Noorte Rahvamuusikafestival „Karupojatral“ Otepääl
- 06.08 Käsitöölaad Otepääl
- 07.-11.08 Rahvusvaheline puuskulptuuride sümposium „Puu 2006“ Valgas
- 12.-13.08 Saku Suverulli võistlused Otepääl
- 16.-19.08 27. Metsalangetajate maailmameistrivõistlused Otepääl
- 24.08 Äripäeva Valgamaa konverents
- 20.08 Valgamaa kooride laulupäev Laatre kirikus
- 25.08 Valgas EL BSR Interreg IIIA programmi raames rahastatava projekti „Virtual Community of the Valga-Valka Region“ („Valga ja Valka regioonide virtuaalne kogukond“) lõpukonverents
- 25.08 Augustikuu nõupidamine koolijuhtidele Valga Maavalitsuses
- 26.08 Barokipäevad Riidajas
- 29.07 Otepäa Rattasõit

September

- 01.-11.09 Valga maakonna 86. aastapäeva ürituste raames maavalitsuse I korruse akendel fotonäitus
- 01.09 Loodi Tõrva piirkonna alaealiste komisjon
- 06.09 Avatud uste päev maavalitsuses
- 08.09 IX Valga - Valka Rahvajooks ja kepikõnd
- 18.-22.09 EL teemaline interaktiivne viktoriin kooliõpilastele „Tunne Euroopa Liitu!“
- 25.09-22.10 Maakondlik meediakampania noortele „Hea on olla terve“
- 26.09 Maavanema külastus Otepäa valda
- 26.09 Tervisepäev Priimetsa terviserajal
- 26.09 Maakonna koolide murdmaajooksu karikavõistlused Tõrva Gümnaasiumis
- 27.09 USA suursaadik Aldona Wos Valgamaal
- 29.09 Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti esinduse uus direktor Carita Pettersson maavalitsuses
- 29.09 Valgamaa Noortekogu üldkoosolek maavalitsuses
- 30.09 Eesti Kergejõustikuliidu noorte ja juunioride karikavõistlused murdmaajooksus Tõrvas

Oktoober

- 01.10 Rahvusvahelise Eakate Inimeste päeva pidulik kontsert Ala Rahvamaja saalis
- 04.10 Valgamaa koolide noorte spetsialistide vastuvõtt ja Valgamaa Aasta Õpetaja 2006 tunnustamine maavalitsuses
- 07.10 Aakre kooli 275. aastapäeva pidustused
- 09.-13.10 IX Täiskasvanud Õppija Nädala üritused maakonnas
- 10.-11.10 Seoses hõimupäevadega Valgamaal külas folklooriansambel „Mari sem“
- 11.10 Koolide individuaalvõistkondlikud karikavõistlused orienteerumises Valga Vene Gümnaasiumis ja Priimetsas
- 16.10 Maakonna kriisireguleerimisalane staabiõppus Valga Piirivalvepiirkonnas
- 19.10 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi infopäev Valga Spordihallis
- 20.10 IT õhtu Valgamaa infotehnoloogiaspetsialistidele ja huvilistele Valgas
- 23.10 Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses kaasajastatud kino avamine
- 28.10 Pikasilla Algekooli 85. aastapäeva pidustused
- 31.10 Pressipäev Valgamaal

November

- 01.11 Taani suursaadik Kristen Geelan Valgamaal
- 03.11 Transpordi 1 Jõhvi-Tartu-Valga mnt. Ametmäe-Valga lõigu remondi lõpu ja Valga-Sooru vahelise kergliiklustee avamine
- 04.11 Sangaste lasteaia 20. aastapäeva tähistamine
- 06.-26.11 Valgamaal meediakampania alkoholi kuritarvitamise ennetamise eesmärgil
- 08.11 Eesti Politsei 88. aastapäeva tähistamine Valgamaal
- 11.11 VII Alfred Neulandi mälestusvõistlused tõstmises Valga Põhikooli võimlas
- 13.-19.11 Maakondlik sõltuvusainete ennetamise nädal

- 16.11 Euroopa Sotsiaalfondi infopäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 16.11 Saksamaa suursaadik Julius Bobinger Valgamaal
- 17.11 Maakondlik konkurss "Koolimood" Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 18.11 Kaitseliidu Valgamaa Maleva 88. aastapäevale pühendatud üritused Otepääl
- 24.11 Valgamaa koolidevaheline interaktiivne kodanikupäeva viktoriin
- 25.11 Valgamaa koolide õpetajate ja koolitöötajate tervisespordipäev Valga Spordihallis
- 28.11 Fotokonkursi „Valgamaa- Eesti lõunavärv“ võitjate autasustamine maavalitsuses
- 30.11 Maakondlik etlejate võistlus "Koidulauliku valgel" Valga Muusikakoolis

Detsember

- 01.12 Vabadusvõitlejate Liidu Valgamaa Vabadusvõitlejate Ühenduse 15. aastapäeva tähistamine Valga Piirivalvepiirkonna staabis
- 04.-05.12 Projekti Baltic Tangent rahvusvaheline seminar Valkas
- 04.-08.12 Vanema õe- venna kampaania Valgamaa koolides
- 11.12 "Valgamaa arengustrateegia 2010+" läbivaadatud ja täiendatud versiooni kinnitamine arengunõukogu poolt maavalitsuses
- 15.12 Valgamaa viie- ja enamalapseliste perede jõulupidu Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
- 20.12 Otepää külastuskeskuse ja turismiinfokeskuse uute ruumide avamine
- 22.12 Lüllemäe Kultuurimaja 80. aastapäeva tähistamine

4. Juhtimine ja regionaalhaldus

4.1 Valga maakond

Kaart 1 Asend

Kaart 2 Haldusjaotus

4.1.1 Üldist

Valga maakond asub Eesti lõunaosas.

Maakonna pindala on 2046,49 km², ulatus põhjast lõunasse 65 ja idast läände 59 kilomeetrit.

Maakond kuulub majandusgeograafilise ja regionaalpoliitilise liigestuse järgi koos Põlva ja Võru maakonnaga Kagu-Eesti piirkonda, lisaks Viljandi, Tartu ning ka Jõgeva maakonnaga aga Lõuna-Eesti regiooni, mida seovad tihedad ajaloolised sidemed ja maastikuline kuulumine Kõrg-Eestisse.

Valgamaad läbivad olulised rahvusvahelised liiklusteed lõunasse ja itta.

Maakonna keskusest, Valga linnast, on kaugus Tallinnasse 245, Tartusse 89, Viljandisse 82, Võrru 77, Põlvasse 86, Pärnusse 144, Narva 268 ning Riiga 168 ja Pihkvasse 142 kilomeetrit.

Maakond omab piiri lõunas ja edelas Läti Vabariigiga (101 km), idas Võru, põhja-kirdesuunas Põlva ja Tartu ning loodes Viljandi maakonnaga.

4.1.2 Maakonna kujunemine

Muinasajal kuulus Valgamaa läänepoolne osa Sakala, idaosa Ugandi maakonda.

3. juulil 1783. a. andis keisrinna Katariina II välja uue halduskorralduse Balti provintsidele, millega moodustati Riia ja Võnnu maakonna kirdeosadest toonane Valga maakond. Maakonna 11 kihelkonnast 9 asusid Lätimaal ja vaid 2 - Luke ja Härgmäe ulatusid ka Eesti alale. 19. sajandi II poolel kuulus Valgamaa Liivimaa kubermangu koosseisu.

Valga ja suurem osa Eesti-poolsest ümbruskonnast vabastati punavägedest Vabadussõja käigus Eesti vägede poolt 1. veebruariks 1919. 12. veebruaril andis Eesti Vabariigi Valitsus välja määruse Valga maakonna moodustamise kohta.

Lõuna väerinde rekvisitsioonikomisjonile, mille asukoht ja laod paiknesid Valgas, allutati sõjaväe parema varustamise eesmärgil peale Valga maakonna Eesti-osa veel ka järgmised vallad:

Viljandi maakonnast Hummuli, Helme, Patküla, Koorküla, Taagepera, Leebiku, Jõgeveste;

Tartu maakonnast Sangaste, Tõlliste, Keeni, Laatre;

Võru maakonnast Kaagjärve, Karula, Laanemetsa, Taheva, Saru, Mõniste.

Sõjaolukord, kus rinne vajas operatiivset varustamist toiduinete ja kütühobustega, nõudis aga Valga kui tähtsa keskuse eraldamist eemalasuvatest maakondadest.

Tekkis vajadus luua Valga iseseisev administratiivne keskus maakonnavalitsuse näol, kes võtaks lõuna väerinde rekvisitsioonikomisjonilt üle varustus- ja tootluslaod ning asjaajamise. 19. aprillil 1919 seati ametisse Valga maakonnavalitsuse esimees, endine Maapäeva liige Jaan Kurvits. 27. mail sai ta ettekirjutuse koostada 3 päeva jooksul maakonnavalitsus 4 osakonnaga: administratiiv-, tootlustus-, põllumajandus- ja haridusosakond. Eesti Vabariigi valitsus oli huvitatud iseseisva maakonna olemasolust lõunapiiril ja Valga linna arenemisest ning andis seetõttu 6. septembril 1920. a. välja ajutise valitsemiskorra, mille kohaselt asutati Valga linnast ja selle ümbruskonnast iseseisev Valga maakond.

Territoriaalselt moodustus see põhiliselt Tartu, Viljandi ja Võrumaale kuulunud Helme, Hargla, Karula ja Sangaste kihelkonnast. Valga linn jagati Eesti ja Läti vahel pooleks. 11. veebruaril 1921. a. kinnitati maakonna piirid, mille kohaselt kuulusid Valga maakonna koosseisu:

Võru maakonnast Kaagjärve, Karula, Laanemetsa, Taheva vald;

Tartu maakonnast Laatre, Keeni, Kuigatsi, Sangaste, Tõlliste vald;

Viljandi maakonnast Helme, Hummuli, Jõgeveste, Koorküla, Leebiku, Lõve, Taagepera vald.

Lisaks loeti Valga maakonda kuuluvaks juba olemasolevad Valga maakonna vallad: Omuli, Paju (18. oktoobril 1920 Valga ja Paju vald liideti Paju vallaks), Sooru ja Valga linn.

Hiljem toimusid haldusterritoriaalsed muutused alljärgnevalt:

1921. a. eraldati Patküla vallast Holdre vald ja Tõrva alev;

1922. a. Paju valla koosseisus olev Puraküla liideti Valga linnaga;

1924. a. liideti Paju vald Sooru vallaga;

2. juulil 1926 sai Tõrva linnaks.

1920-ndate aastate teisest poolest kuni 1939. a. haldusreformini oli Valga maakonnal 19 valda: Helme, Holdre, Hummuli, Jõgeveste, Kaagjärve, Karula, Keeni, Koorküla, Kuigatsi, Laanemetsa, Laatre, Leebiku, Lõve, Paju, Patküla, Sangaste, Taagepera, Taheva, Tõlliste.

1939. a. valdade reformi käigus ühendati paljud väikesed vallad elujõulisematega. Valdade arv Valga maakonnas vähenes 19-lt 10-le: Helme, Hummuli, Kaagjärve, Karula, Kuigatsi, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Vaoküla.

Taoline valdade arv ja piirid püsisid 26. septembrini 1950, mil toonase ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega likvideeriti ajalooliselt väljakujunenud administratiiv-territoriaalne jaotus.

Eestis moodustati senise 13 maakonna ja 233 valla asemele 39 maarajooni, mis jagunesid 636 külanõukoguks. Praegune Valga maakonna territoorium jagunes kolmeks rajooniks:

Valga rajoon: Valga linn ja Kaagjärve, Paju, ligaste, Karula, Lüllemäe, Kuigatsi, Priipalu, Puka, Keeni, Tagula, Hargla, Koikküla, Laatre, Tõlliste, Restu külanõukogud (va Restu I ja Restu II, mis kuulusid Antsla rajooni);

Tõrva rajoon: Tõrva linn ja Helme, Jõgeveste, Koorküla, Leebiku, Riidaja, Holdre, Taagepera, Unametsa, Vooru, Pikri, Hummuli, Puide, Aruküla, Kärstna külanõukogud;

Otepää rajoon: Otepää linn ja Krüüdneri, Vana-Prangli, Otepää, Päidla, Vidrike, Voki, Kaagvere, Kooraste, Pikajärve, Valgjärve külanõukogud.

3. mail 1952 moodustati ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega Eesti NSV koosseisus Tallinna, Tartu ja Pärnu oblast. Tartu oblasti koosseisu arvati Tartu linn, Antsla, Valga, Vastseliina, Võru, Jõgeva, Kallaste, Mustvee, Otepää, Põlva, Põltsamaa, Räpina, Tartu ja Elva rajoonid.

25. aprillil 1953 oblastid likvideeriti. 24. jaanuaril 1959 likvideeriti muude väikeste rajoonide seas ka Valgamaad puudutavad Antsla, Otepää ja Tõrva rajoonid. Valga rajooniga liideti Tõrva linn ning Haabsaare, Helme, Koorküla, Mõniste, Riidaja ja Taagepera külanõukogud.

Elva rajooniga liideti Otepää linn ning Otepää ja Pühajärve külanõukogud. 1961. a. likvideeriti Haabsaare, Karula, Koorküla külanõukogud, Mõniste läks Võru rajooni koosseisu.

21. detsembril 1962 arvati Valga rajooni koosseisu endisest Elva rajoonist Otepää linn ning Aakre, Otepää ja Palupera (va Tamme sovhoosi maa-kasutus) külanõukogud. 1963. a. saadi rajoonile lisa Põlva rajoonist, 1966. a. Valtina ümburus Võru rajoonist. Valga rajooni piirid kujunesid lõplikult välja 1966. a.

25. veebruari 1977. a. ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse kohaselt koosnes Valga rajoon 3 linna- ja 11 külanõukogust 154 külaga.

1. jaanuaril 2007 on Valgamaal 2 linnavalitsust: Valga ja Tõrva ning 11 vallavalitsust: Helme, Hummuli, Karula, Otepää, Palupera, Puka, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Öru hõlmates kokku 7 alevikku ja 149 küla.

4.1.3 Lipp ja vapp

Pärast riigivapi kinnitamist 1925. aastal tõstati ka maakondade vappide loomise küsimus. 17. detsembril 1925 moodustati vastav komisjon.

17. juunil 1926 kiideti komisjoni poolt heaks esialgsed variandid, mis olid välja töötatud ajaloolase Paul Johanseni poolt. Valgamaa vapi kavandil oli kilbi ülemine pool hõbedane ja alumine must ning sellel punane-kuldne-sinine vikerkaar sümboliseerimaks kahte rahvast ühendavat silda.

Valga Maavolikogu polnud aga kavandiga rahul ning pärast mitmete uute kavandite läbivaatamist 1931. aasta märtsis maavolikogu kinnitas kohaliku inseneri Saare vapikavandi. Vapi kilp koosnes neljast väljast: ülemisel paremal valgel väljal oli kuldne "V" täht ja vasakul sinisel neli kuldtähte sümboliseerimaks nelja maakonda, millistest Valgamaa moodustati. Alumisel parempoolsel sinisel väljal oli heinakuhi ja vasakul valgel Vabadusristi kujutis. Vappi ümbritses tammeokstest pärg ja ülal asetsesid ristatud mõõgad. 15. septembril 1931 kinnitas vapi lõpliku kuju (Siseministeriumi nõudmisel kõrvaldati Vabadusrist) maavolikogu ja 4. märtsil 1932 ilmus see "Riigi Teatajas".

1934. aastal vaatas Riigi Kunsttööstuskoolis moodustatud toimkond läbi kõikide linnade ja maakondade vapid. Tehti ettepanek vapid ühtlustada, jättes ära neid ümbritsevad kaunistused.

1936. aastal töötas kunstnik G. Reindorff välja maakondade uued vapikavandid, mis olid tunduvalt lihtsustatud. Riigivanema otsusega 5. märtsist 1936 kinnitati uued maakondade vapid ja lipud, millede kirjeldused Valgamaa osas on alljärgnevad:

- Valga maakonna vapi väli on lõigatud diagonaalselt kaheks väljaks. Ülemisel sinisel väljal on neli viieharulist hõbedast tähte, sümboliseerides maakondade arvu, millest Valgamaa moodustati. Alumine hõbedane väli on vaba.

- Valga maakonna lipp koosneb kahest võrdse laiusega horisontaalsest värvilaiust: ülemine laid on valge, alumine roheline. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7:11, lipu normaalsuurus on 1050 x 1650 millimeetrit. Lipu valge lai keskosa asetseb maakondliku eritunnusena maakonna vapp.

4.1.4 Kaugused linnulennult

Tabel 4-1 Maakonnakeskused

Linn	Kaugus (km)	Asimuut (°)
Haapsalu	196	313
Jõgeva	109	11
Jõhvi	194	24
Kuressaare	217	286
Kärdla	236	306
Paide	127	347
Põlva	68	62
Pärnu	113	308
Rakvere	177	6
Rapla	154	332
Tallinn	199	338
Tartu	82	33
Viljandi	70	338
Võru	58	82

Tabel 4-2 Väljapoole Eestit

Linn	Kaugus (km)	Asimuut (°)
Petseri	94	87
Pihkva	136	88
Riia	150	233
Helsingi	270	347
Novgorod	340	90
Vilnius	350	188
Peterburi	350	44
Stockholm	500	294
Varssavi	690	209
Moskva	730	102
Kopenhaagen	850	259
Oslo	910	291
Berliin	1000	239
Brüssel	1570	249
London	1810	258
Pariis	1850	247
Washington	7140	302

4.1.5 Haldusjaotus

Maakonnas on kaks linna- ja 11 vallavalitsust. Linnu on kolm (neist Otepää on vallasine linn), maa-asulaid kokku 156, neist seitse alevikku ja 149 küla. Maakonnakeskus on Valga linn.

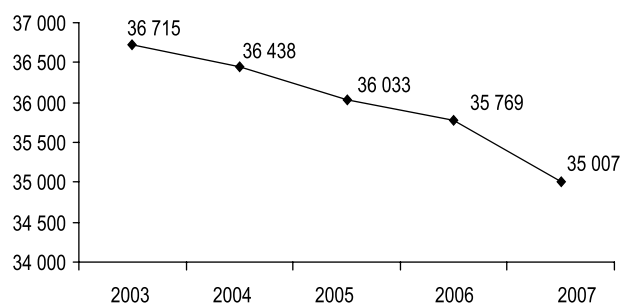
Tabel 4-3 Elanike arv Rahvastikuregistri põhjal

Omaavalitsus	Alevikke 1.01. 2007	Külasid 1.01. 2007	Elanikke 1.01. 2006	Elanikke 1.01. 2007	Pindala km ²	Asustustihedus in/km ² 1.01.2007
Helme vald	1	14	2375	2345	312,73	7,50
Hummuli vald	1	8	1030	1009	162,7	6,20
Karula vald	-	14	1133	1092	229,92	4,75
Otepää vald	-	21	4310	4227	217,36	19,45
Palupera vald	-	13	1194	1185	123,48	9,60
Puka vald	1	18	1901	1855	202,41	9,31
Põdrala vald	-	14	958	937	128,7	7,28
Sangaste vald	1	13	1503	1467	144,73	10,14
Taheva vald	-	13	928	903	204,71	4,41
Tõlliste vald	2	13	1915	1868	193,78	9,64
Tõrva linn	-	-	3264	3199	4,8	666,46
Valga linn	-	-	14683	14372	16,54	868,92
Õru vald	1	8	575	548	104,63	5,24
Kokku	7	149	35769	35007	2046,49	17,11

Allikas: Rahvastikuregister

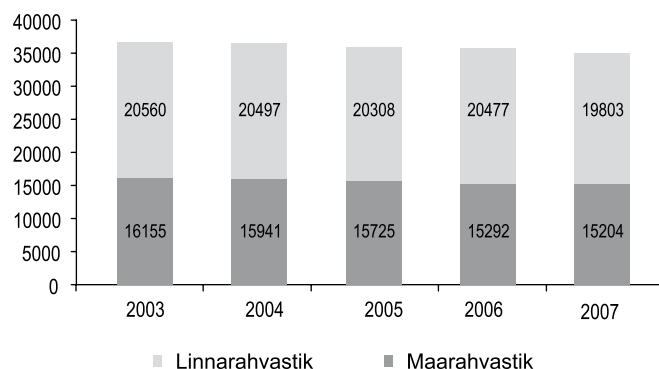
4.1.6 Rahvastik

Graafik 4-4 Valgamaa rahvaarvu dünaamika 1. jaanuari seisuga

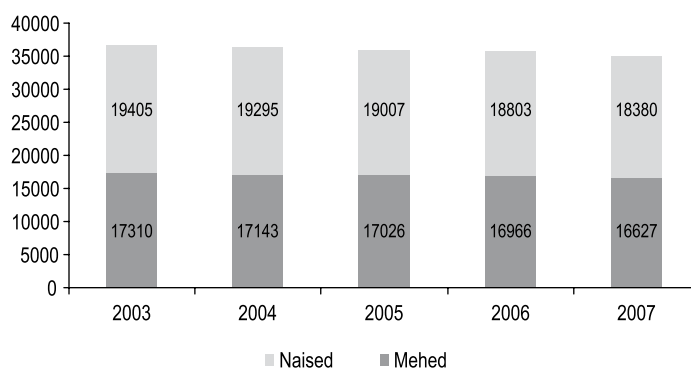
Allikas: Rahvastikuregister

Graafik 4-5 Jaotus elukoha järgi 1. jaanuari seisuga

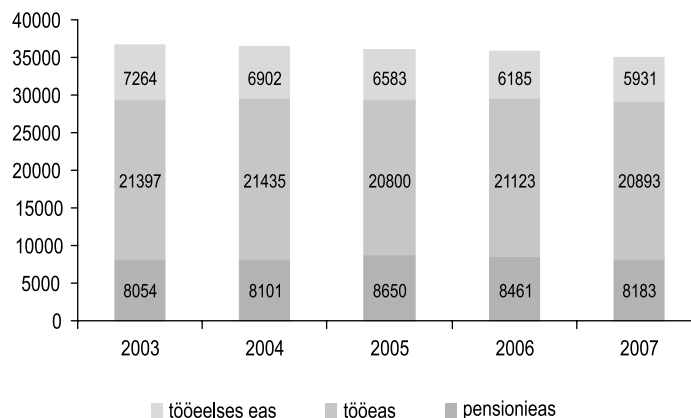
Allikas: Rahvastikuregister

Graafik 4-6 Jaotus soo järgi 1. jaanuari seisuga

Allikas: Rahvastikuregister

Graafik 4-7 Jaotus vanuse järgi 1. jaanuari seisuga

Allikas: Rahvastikuregister

4.1.7 Rahvastikusündmused

Valga Maavalitsuses ja kohalikes omavalitsustes registreeriti 2006. aastal **333** sündi, nendest **175** olid poisid ja **158** tüdrukud, registreeriti üks paar kaksikuid. Ema esimese lapsena sündis 134 last, teise lapsena 101, kolmandana 53, neljandana 16, viiendana 14, kuuendana 4, seitsmendana 3, kaheksandana 3, üheksandana 3, kümmandana 1 ja üheteistkümmandana 1. 121 vastündinu vanemad olid seaduslik abielus, 163 lapse isast põlvnemine tuvastati, üksikemasid oli 46.

Noorim sünnitaja oli 15- aastane, kes sünnitas oma esimese lapse. Kõige vanem, 45- aastane, sünnitas kümnennda lapse.

Koostati 560 surmaakti. Suri 300 naist ja 260 meest.

Kõige rohkem, 273 inimest, suri vereringeelundite haigustesse, 100 korral oli surma põhjuseks vähk, 25 korral vanadus.

Õnnetusjuhtumeid oli 17. Esines 10 mürgistust alkoholiga, 2 enesetappu ja 1 rünne.

Populaarsemad nimed:

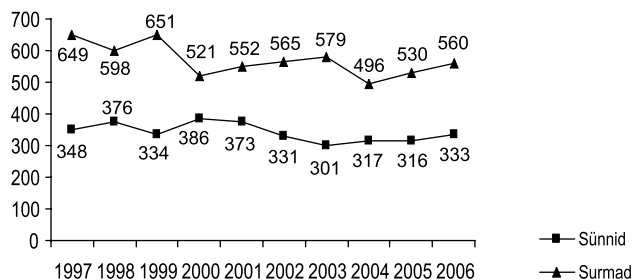
Posid : Martin, Kevin

Omapärasemad : Shiv Sebastian, Laur-Rogert

Tüdrukud: Sandra , Elina

Omapärasemad: Gedly, Suzette, Sanete, Mesike, Marion, Rosemari, Grethel, Anlourdees.

Graafik 4-8 Sünnid ja surmad 1997-2006

Allikas: Rahvastikuregister

4.1.8 Abielud, abielulahutused ja nime muutmised

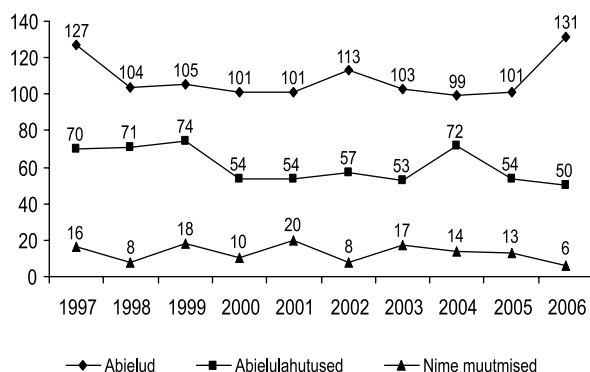
Registreeriti 131 abielu, neist 116 maavalitsuses ja 15 abielu vastava õiguse saanud vaimuliku poolt. Esimesse abielu astusid 93 naist ja 101 meest.

Kõige noorem pruut oli 18-aastane, kõige vanem 80-aastane. Kõige noorem peigmees oli 19-aastane ja kõige vanem 70-aastane. Kõige enam noormehi abiellus vanuses 27 ja 31 (8) ja kõige enam naisi vanuses 27 ja 29 (10).

2006.aastal registreeriti 50 abielulahutust. Kõige enam lahutati abielusid, mis olid kestnud 16-20 aastat (10 abielu), 9 abielu oli kestnud 6-10 aastat, 7 abielu 20-25 aastat, üks abielu oli kestnud ainult aasta.

Kuuele isikule anti regionaalministri käskkirjaga uus nimi, neist viiele uus perekonnanimi ja ühele ees- ja perekonnanimi.

Graafik 4-9 Abielud, abielulahutused ja nime muutmised 1997-2006

4.2 Riiklikud institutsioonid

4.2.1 Valga Maavalitsus

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

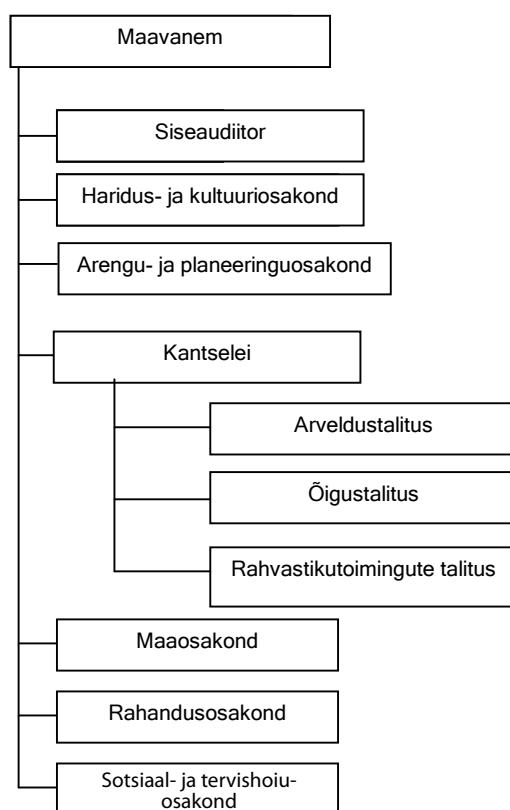
Telefon 766 6111, faks 766 6157, e-post: info@valgamv.ee

Veeb: <http://www.valgamaa.ee> ; <http://www.valgamv.ee>

Maavanem Georg Trašanov

Koosseis ja struktuur

Joonis 4-10 Struktuur

Tabel 4-11 Ametnike jaotus soo ja vanuse järgi 31.12.2006 seisuga

	21-30	31-40	41-50	51-60	61-65	Üle 65	Kokku
1. Kõrgemad ametnikud	1	3	2	5	1	-	12
Mehed	-	1	1	2	1	-	5
Naised	1	2	1	3	-	-	7
2. Vanemametnikud	5	6	10	11	1	-	33
Mehed	1	-	3	1	-	-	5
Naised	4	6	7	10	1	-	28
Kokku ametnikud	6	9	12	16	2	-	45
Mehed	1	1	4	3	1	-	10
Naised	5	8	8	13	1	-	35
3. Abiteenistujad	-	-	-	1	2	1	4
Mehed	-	-	-	1	-	-	1
Naised	-	-	-	-	2	1	3
Kokku kõik	6	9	12	17	4	1	49

4.2.2 Valga maakonna arengunõukogu

Valga maakonna arengunõukogu on Valga Maavalitsuse juures asuv nõuandev ja maakonna arenguküsimusi koordineeriv kogu. Nõukogu koosneb maavalitsuse, kohalike omavalitsuste ja teiste asutuste, ettevõtete ning organisatsioonide esindajatest.

Arengunõukogu poolt on moodustatud seitse töökomisjoni, mille tööd koordineerib juhtrühm. Juhtrühma kuuluvad arengunõukogu esimees ja aseesimees, töökomisjonide esimehed ning ettevõtjate ja kodanikeühenduste esindajad.

2006. aasta kevadest toimus arengustrateegia „Valgamaa 2010+“ läbivaatamine, mille käigus korraldati kaks strateegilist kavandamist käsitlevat koolitus- seminari, kus lepiti kokku edasine tegevus ja täiendamine loogilise raam-süsteemi metoodika alusel.

11. detsembril 2006 kinnitas arengunõukogu arengustrateegia „Valgamaa 2010+“ täiendatud versiooni, milles tuuakse välja maakonna arengu üldised eesmärgid aastani 2013 ja spetsiifilised eesmärgid aastani 2010. Ühtlasi tegi arengunõukogu juhtrühmale ja töökomisjonidele ülesandeks 2007. aasta 1.aprilliks ette valmistada ja esitada arengunõukogule kinnitamiseks püstitatud eesmärkide täitmiseks vajalike tegevuste kava aastateks 2007-2010.

4.2.3 Valgamaalaste rahulolu-uuring

Oktoobrist novembrini 2006.a. viis TNS Emor Valga maavalitsuse tellimisel läbi valgamaalaste rahulolu-uuringu. Uuringu eesmärk oli kaardistada Valgamaa elanike hoiakuid, arvamusi, käitumist ja rahulolu seoses erinevate eluas-pektidega. Uuringu sihtrühmaks olid 15-74aastased Valgamaa elanikud. Küsitleti 500 inimest.

Uuringu tulemustest nähtub, et 78% Valgamaa elanikest, sõltumata vanusest, peavad maakonda heaks elupaigaks. 15-24aastastest noortest peavad Valgamaad heaks elupaigaks 83%. Halvaks elupaigaks peab Valgamaad vaid 6% elanikest.

Perearstiabi ja tervislikud eluviisid

Keskeltläbi külastas Valgamaa 15-74aastane elanik möödunud aastal perearsti 3,5 korda. Kõige rohkem on neid elanikke, kes käisid perearsti juures üks kuni kaks korda aastas. Täiesti rahul on perearstiabi kvaliteedi ja kättesaadavusega umbes kolmandik elanikest. Kui lisada siia ka need, kes on mõlema aspektiga pigem rahul, siis on vastavad näitajad 72% ja 76%. Võrreldes linnaelanikega on maaelanike rahulolu perearstiga kõrgem, samuti on maaelanike seas rohkem neid, kes on rahul perearstiabi kättesaadavusega. Kõige häirivamaks teguriks perearstiabi korralduse juures on vastuvõtuajad: järjekorrad on pikad, vastuvõtuajad on piiratud ning tihtipeale ei sobi need tööinimestele. Samuti ei olda rahul perearsti üldise korraldusega (perearst ei viitsi süveneda patsiendi probleemidesse, suhtub neisse üsna ükskõikselt ja pealiskaudselt, samuti ei taha perearst suunata uuringutele ja eriarstide juurde).

Oma eluviise peab tervislikuks 31% valgamaalastest. Nende seas on enam naisi, üle 50aastaseid ning neid, kelle sissetulek on keskmisest kõrgem. Eluviisi on viimase aasta jooksul oluliselt tervislikumaks muutnud toitumise kaudu 11% elanikest, kehalise aktiivsuse tõstmise kaudu 18% ja suitsetamise või alkoholi tarvitamise piiramise kaudu 11% vastanutest. Tervisliku eluviisi peamisteks takistajateks on ajapuudus, rahapuudus ning huvi- ja motivatsioonipuudus.

Haridus, kultuur ja sport

Enamik Valgamaa perede lapsi käib koolis oma elukohajärgses linnas või vallas. Vaid viiendik lastest käib koolis mujal. Mujal kooliskäivate laste arv on suurem maapiirkondades, peamiseks põhjuseks on vastava taseme haridust andva kooli puudumine vallas. 70% valgamaalastest on keskhariduse kvaliteediga rahul. Kutsehariduse kvaliteeti ei oska hinnata pooled elanikest. Ülejäänud pooldest on suurem osa sellega rahul. Rahulolematust põhjustavad ennekõike õpetatavate erialade piiratus, hariduse tase ning mittevastavus nõudmistele. Kutseõppe eelistatavateks erialadeks peetakse ehitusega seotud erialasid.

Maakonnas toimunud kultuuriüritusi on viimase aasta jooksul külastanud 69% Valgamaa elanikest. Neist 31% külastab kultuuriüritusi vähemalt kord kuus. Sagedaste külastajate hulgas on rohkem noori ja suurema sissetulekuga inimesi. Ligi kolm neljandikku elanikest on pakutatavate kultuuriüritustega rahule jäänud.

Huviringides osaleb vaid 27% elanikest. Nende seas on rohkem naisi.

Spordiga tegeleb 36% elanikest, igapäevaste sportijate hulgas on rohkem mehi.

Sportimisvõimalustega Valgamaal on rahul 78% elanikest. Rahulolu on kõrgem just sagedaste sportijate (vähemalt kord nädalas) hulgas.

Töö ja ettevõtlus

Kõige murelikumad on elanikud töövõimaluste pärast maakonnas- pooled leidsid, et sellega on lood kehvasti ning vaid 17% hindasid töövõimalusi headeks. Töövõimaluste osas hindavad olukorda kõige kehvemaks just palgatöötajad ja pensionärid. Ettevõtjatest hindas töövõimalusi madalalt 44% ja õpilastest 46%.

Ettevõtlusega tegeleb 15% 16–64aastastest inimestest. Seda on mõnevõrra enam, kui 2005. aasta üle-eestilise elanike ettevõtlikkuse uuringu andmetel, mille kohaselt tegeles ettevõtlusega 12% elanikest.

Praegu ettevõtlusega tegelejate hulgas on Valgamaal keskmisest rohkem mehi, kõrgharidusega inimesi ja maapiirkondade elanikke, vanuseliselt on nad 35–49aastased. Ettevõtjate hulgas on enim 34–44aastaseid inimesi.

Ettevõtlusega alustamisele mõtlevad kõige rohkem 25–34aastased ning need, kelle pere sissetulek on keskmisest kõrgem.

Leitakse, et ettevõtlusega on keeruline alustada finantstoetuste halva kättesaadavuse ning bürokraatia tõttu. 38% vastajatest leiab, et majanduslik kliima Valgamaal pole ettevõtlusega alustamiseks soodne. Sama paljud ei sooviks kunagi ettevõtjaks hakata, sest see on palgatööga võrreldes liiga ebakindel.

Ühistransport

Ühistranspordiliikidest kasutatakse kõige sagedamini maakonnasisest bussitransporti. Seda kasutavad pooled elanikest, neist ligi viiendik vähemalt korra nädalas. Bussitransporti kasutavad keskmisest enam noored, üksikud inimesed ja maapiirkondade elanikud. Sissetuleku suurenedes väheneb bussitranspordi kasutamine. Maakonnasisese bussitranspordiga on rahul 70% kasutajatest.

Üleriigilist bussitransporti kasutab 67% Valgamaa elanikest, suurem osa neist harvem kui kord kuus. Isikute hulgas, kes kasutavad vähemalt kord kuus üleriigilist bussitransporti, on keskmisest enam noori (15–24aastaseid).

Koolibussi kasutab umbes viiendik peredest. 90% peredest on koolibussi korraldusega rahul, neist ligi pooled väga rahul.

Rongi kasutab vaid viiendik elanikest. Inimesi, kes sõidavad rongiga vähemalt korra nädalas, on vaid 2%. Rongiliiklusega on rahul 35% elanikest.

4.2.4 Valgamaa euroinfopunkt

Aadress: Kesk 12, Valga 68203. Telefon 766 6137, e-post: euroinfo@valgamv.ee

Valgamaa euroinfopunkt avati 11.09.1999. Infopunkt on avatud kõigile soovijatele, et saada informatsiooni Euroopa Liidu kohta. Valga maakonnas on 15 Euroopa Liidu materjalidega varustatud rahvaraamatukogu.

4.2.5 Regionaalarengu programmid

2006. aastal menetles Valga Maavalitsus kahte regionaalarengu programmi: kohaliku omaalgatuse programmi ja hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programmi. Lisaks eelmainitud programmidele rahastas kohaliku omaalgatuse programmi raames taotlusi Hollandi Kesk- ja Ida- Euroopa Fondide Ühendus.

Tabel 4-12 Programmidele eraldatud vahendid (mln kr)

	2002	2003	2004	2005	2006
Kohaliku omaalgatuse programm	6,00	6,00	6,00	7,80	12,00
Hollandi vahendid kohaliku omaalgatuse programmis	0,15	0,30	0,15	0,15	0,00
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programm	22,30	22,20	25,70	36,73	45,24

Tabel 4-13 Esitatud ja toetatud regionaalarenguprojektid Valgamaal

Programm	2005			2006		
	Esitati (tk)	Rahastati (tk)	Summas (kr)	Esitati (tk)	Rahastati (tk)	Summas (kr)
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programm	25	11	1 806 633	27	12	2 200 758
Kohaliku omaalgatuse programm	55	34	362 213	52	47	550 458
Hollandi vahendid kohaliku omaalgatuse programmis	5	5	36 000	3	3	13 905
KOKKU	85	50	2 204 846	82	62	2 765 121

Tabel 4-14 Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programmi kaudu toetatud valdkonnad

	2004		2005		2006	
	Projekte (tk)	Summa (kr)	Projekte (tk)	Summa (kr)	Projekte (tk)	Summa (kr)
Haridus	5	668 923	5	700 270	5	1 269 891
Sport	1	150 000	-	-	-	-
Sotsiaal	2	192 200	3	685 105	5	785 471
Kultuur	2	270 968	3	421 258	2	145 396
KOKKU	10	1 282 091	11	1 806 633	12	2 200 758

Tabel 4-15 Hasartmängumaksust investeeringuprojektidele toetust saanud

Toetuse saajad	2002	2003	2004	2005	2006
	Toetus kroonides	Toetus kroonides	Toetus kroonides	Toetus kroonides	Toetus kroonides
EELK Otepää Maarja kogudus	-	15 569	-	-	-
Helme Sanatoorne Internaatkool	-	-	79 082	-	-
Hummuli vald	35 000	59 052	-	-	348 495
Karula vald	-	77 063	-	49 147	85 396
MTÜ Hellenurme Möis	100 000	-	-	-	55 000
MTÜ Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	-	-	-	-	61 132
MTÜ Paju Hooldekodu	71 350	-	-	-	-
MTÜ Paju Pansionaadid	-	-	-	-	250 604
MTÜ Sooru Arendus	45 100	-	-	-	-
MTÜ Studio "Joy"	-	45 000	-	-	-
MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus	-	70 736	-	-	105 224
MTÜ Tõrva perekulubi Sinilill	49 405	-	-	-	-
Otepää vald	-	139 343	239 924	-	-
Palupera vald	-	55 000	-	334 188	-
Puka vald	-	171 850	-	21 555	60 000
Põdrala vald	-	-	-	350 000	-
SA Otepää Tervisekeskus	107 096	-	38 200	-	-
SA Taheva Sanatoorium	-	-	-	79 405	68 735
Sangaste vald	162 725	-	134 738	37 923	350 000

Taheva vald	142 469	33 404	136 230	-	350 000
Tõlliste vald	37 958	15 394	80 265	87 157	-
Tõrva linn	151 929	130 090	200 002	241 558	330 000
Valga linn	359 592	350 000	304 000	605 700	136 172
Õru vald	-	-	69 650	-	-
KOKKU	1 262 624	1 162 501	1 282 091	1 806 633	2 200 758

Tabel 4-16 Kohaliku omaalgatuse programmist toetust saanud

Toetuse saajad	2002 Toetus krooni	2003 Toetus krooni	2004 Toetus krooni	2005 Toetus krooni	2006 Toetus krooni
MTÜ AT Koostöökeskus	-	4 506	8 000	-	-
MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus	-	-	-	-	3 663
MTÜ Birkenbaumid	-	-	14 275	-	-
MTÜ EELK Karula Kogudus	-	-	-	-	4 000
MTÜ Eesti-Läti Instituut	-	9 130	-	-	-
MTÜ ELO	12 706	-	-	-	-
MTÜ Hellenurme Maanaisteselts	-	2 570	-	-	-
MTÜ Helme Külaselts	-	-	-	7 250	-
MTÜ Hummulu Noortekeskus	-	-	-	-	8 600
MTÜ Kaagjärve Külakeskus	-	5 560	9 300	-	4 220
MTÜ Kalme Külaselts	-	-	-	18 082	6 580
MTÜ Karjatnurme Külaselts	-	-	-	7 090	-
MTÜ Karukäpp	-	-	21 550	-	-
MTÜ Karula Muinsuskaitse Selts	4 950	-	-	-	-
MTÜ Karula Naisselts	4 830	-	10 000	10 000	14 214
MTÜ Kodukant Sangaste	-	-	-	18 108	28 273
MTÜ Kodukant Võrumaa	3 100	-	-	-	-
MTÜ Kuigatsi Külamaja Seltsing	-	4 990	-	-	-
MTÜ Leebiku Külaselts	-	-	-	-	6 780
MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu	14 440	33 570	7 460	25 900	36 297
MTÜ Memento Valgamaa Ühendus	10 000	5 000	-	-	-
MTÜ Noorte koolitus- ja arenduskeskus	-	-	14 865	-	-
MTÜ Nõuni Maanaiste Selts	-	-	-	12 300	-
MTÜ Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	-	-	-	10 462	7 065
MTÜ Otepää Külaliikumine	-	-	-	16 020	-
MTÜ Otepää Naisselts	11 000	-	8 700	-	-
MTÜ Partnerlus	-	-	-	-	48 900
MTÜ Pikkjärve Külaselts	-	10 000	-	-	-
MTÜ Pilkuse Külaselts	-	-	-	13 480	-
MTÜ P-rühm	-	-	16 200	10 175	15 000
MTÜ Puka Aianduse ja Mesinduse Selts	-	-	8 482	-	5 400
MTÜ Puka Naisselts	-	-	5 105	-	14 728
MTÜ Pühajärve Haridusselts	-	4 606	-	-	-
MTÜ Sangaste Heakorraselts	-	10 000	-	-	-
MTÜ Sangaste Kihelkonnamuuseumi Selts	-	-	-	-	26 240
MTÜ Sangaste skatehouse	-	-	-	-	5 596
MTÜ Sooru Arendus	11 500	17 735	5 750	14 000	-
MTÜ Sooru Naisselts	13 500	-	2 826	5 961	9 718
MTÜ Spordiklubi Karula	-	-	-	9 035	12 065
MTÜ Taagepera Külaselts	-	7 106	9 180	-	-
MTÜ Tantsuklubi Mathilda	-	-	-	-	4 000
MTÜ Tõlliste avatud noortekeskus TANK	-	-	26 620	8 896	-
MTÜ Tõlliste valla pensionäride ühendus "Elurada"	-	-	11 668	-	14 659
MTÜ Valgamaa Kodukandi Ühendus	47 940	37 424	29 580	42 000	50 839
MTÜ Valgamaa Lasterikaste Perede Ühing	-	14 220	-	-	-
MTÜ Valgamaa OVL	-	7 970	-	-	-

MTÜ Valgamaa Pensionäride Ühendus	33 570	36 300	-	-	25 750
MTÜ Valgamaa Puuetega Inimeste Koda	-	-	3 518	-	29 824
MTÜ Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskseits	-	-	-	-	21 250
Seltsing "Alamõisa Külaseltsing"	-	9 340	-	-	-
Seltsing "Hargla Külaselts"	19 115	9 900	6 700	12 500	23 380
Seltsing "Helme Käsitööseltsing"	4 400	-	-	-	-
Seltsing "Kaagjärve Külaselts"	-	4 447	-	-	-
Seltsing "Karula Külaseltsing"	4 401	-	9 200	-	-
Seltsing "Karula valla noorteühendus"	-	-	12 144	-	-
Seltsing "Keeni Külaseltsing"	-	-	-	5 300	-
Seltsing "Koikküla külaselts"	-	-	8 009	-	5 800
Seltsing "Kuigatsi Külamaja"	-	-	-	8 638	17 862
Seltsing "Lossiküla Seltsing"	-	5 000	-	14 595	-
Seltsing "Lüllemäe Külaselts"	-	-	-	11 678	12 400
Seltsing "Neeruti Külaselts"	-	14 390	-	11 000	5 135
Seltsing "Nõuni Külaselts"	-	-	10 337	-	12 330
Seltsing "Otepää pensionäride ühendus"	-	-	-	-	15 000
Seltsing "Palupera valla pensionäride ühendus Pihlakobar"	-	-	-	-	13 340
Seltsing "Pikasilla Külaselts"	13 437	4 367	-	-	-
Seltsing "Pori Külaseltsing"	-	-	-	12 190	8 940
Seltsing "Rebasemõisa Külaselts"	9 511	-	-	-	-
Seltsing "Riidaja noorte klubi Orto käpikud"	-	-	14 420	-	-
Seltsing "Riidaja Rändurteater"	-	-	6 800	10 450	-
Seltsing "Risttee Külaseltsing"	-	10 810	-	-	-
Seltsing "Roheline Rulli"	-	-	-	12 180	-
Seltsing "Sangaste Käsitööseltsing"	-	-	9 311	14 993	-
Seltsing "Sangaste pensionär"	-	-	-	19 930	5 310
Seltsing "Virtsjärve"	-	-	-	-	27 300
KOKKU	218 400	268 941	290 000	362 213	550 458

Tabel 4-17 Kohaliku omaalgatuse programmist Hollandi vahenditest toetust saanud

	2002	2003	2004	2005	2006
Toetuse saajad	Toetus krooni	Toetus krooni	Toetus krooni	Toetus krooni	Toetus krooni
MTÜ AT Koostöökeskus	-	10 000	-	-	-
MTÜ EELK Valga praostkond	-	-	6694	-	-
MTÜ Kaagjärve külakeskus	-	10 000	-	-	-
MTÜ Kalme Külaselts	-	-	-	8 000	-
MTÜ Karjatnurme Külaselts	-	-	-	7 500	-
MTÜ Lüllemäe rahvaõpistu	10 000	3 800	-	7 000	-
MTÜ Noorte koolitus- ja arenduskeskus	-	-	10 000	-	-
MTÜ Nõuni Maanaiste Selts	-	4 325	-	-	-
MTÜ Otepää Naisselts	10 000	9 100	-	-	-
MTÜ Pühajärve Haridusselts	-	10 000	-	-	-
MTÜ Sangaste skatehouse	-	-	-	-	4 500
MTÜ Sooru Arendus	8 300	9 455	2 490	3 500	-
MTÜ Sooru Naisselts	-	-	2 500	-	-
MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus	-	20 520	-	-	-
MTÜ Valgamaa Lasterikaste Perede Ühing	-	10 000	-	-	-
MTÜ Valgamaa Pensionäride Ühendus	-	-	5 000	10 000	-
MTÜ Valgamaa Puuetega Inimeste Koda	-	-	3 300	-	-

Seltsing "Hargla Külaselts"	6 795	9 700	-	-	-
Seltsing "Karula Külaseltsing"	5 000	-	-	-	-
Seltsing "Karula valla Noorteühendus"	-	-	10 000	-	-
Seltsing "Koikküla Külaselts"	-	-	-	-	5 000
Seltsing "Neeruti Külaselts"	-	-	-	-	4 405
Seltsing "Pori küla seltsing"	-	4 500	-	-	-
Seltsing "Rebasemõisa Külaselts"	10 308	-	-	-	-
Seltsing "Riidaja noorte klubi Orto käpikud"	-	-	10 000	-	-
KOKKU	50 403	101 400	49 984	36 000	13 905

4.2.6 Valga Maavalitsuse välissuhted

Läti Vabariigi Valka Rajoon. Lepingupartner Valka Rajooninõukogu. Vahetust naabrusest tulenevalt ulatuvad sõprussidemed aastakümnete taha ning praegused partnerid kannavad neid edasi õigusjärglastena. Praegune raamleping pärineb 1995. a. Geograafilise läheduse omavahelise seotuse tõttu hõlmab koostöö pea kõiki tegevusvaldkondi. Valgamaa ja Valka rajooni omavalitsusi puudutavates koostöö küsimustes osaleb maavalitsuse kõrval koostöö ka Valgamaa Omavalitsuste Liit.

Maavalitsus oli Valka rajooni/linnaga partneriks kolmes 2004. aastal käivitunud suuremas Interreg IIIB projektis: VHBZone (Via Hanseatica turismitoote arendamine Baltikumis), InLoC (Läänemere piirkonna transpordi ja logistikakeskuste arendamine) ja Baltic Tangent (Lõuna-Skandinaaviast üle Läänemere ning läbi Läti ja Lõuna-Eesti Pihkvasse kulgeva uue mere- ja raudteetranspordi koridori arendamine), mida viidi ellu ka 2006. aastal. 2005. aastal käivitas Valgamaa Omavalitsuste Liit koos Valka Rajooninõukoguga Interreg IIIA projekti "Virtual Community of the Valga-Valka Region", mille eesmärgiks on katta 90% Valgamaa ja Valka rajooni territooriumist ja 80% elanikkonnast eetri kaudu leviva interneti lairibaside teenusega. See projekt viidi 2006. aastal lõpule.

Saksamaa Liitvabariigi Mecklenburg-Vorpommerni Liidumaa Parchimi Ringkond. Lepingupartner Parchimi Ringkonna Administratsioon. Sõprussidemed on välja arenenud omaaegsete ENSV ja SDV sidemetest 1980ndate aastate alguses. Koostöö hõlmab kultuuri ja noorsoovahetust. Viimastel aastatel on see koostöö olnud loid ja omavahelist suhtlemist piirkondade juhtorganite tasemel ei ole sisuliselt toimunud.

Soome Vabariigi Ylistaro Vald. Lepingupartneriteks on Ylistaro Valla volikogu ja valitsus. Ametlikud sõprussidemed alates 1988.a. Koostöövaldkondadeks on kultuur, sport, haridus jne. Sõpruspiirkondade juhtkondade vaheline delegatsioonide vahetus lükkus 2007. aastale.

Rootsi Kuningriigi Jämtlandi Lään. Lepingupartnerites on Jämtlandi Lääni Volikogu, Jämtlandi Lääni Valitsus ning Jämtlandi Lääni Omavalitsuste Liit. Sõprussidemed algasid 1991. aastal vahetult pärast Eesti iseseisvumist ning esimene koostööleping sõlmiti 1992. a. Koostöös osaleb aktiivselt ka Valgamaa Omavalitsuste Liit. 2003. aasta veebruaris sõlmiti kolmas sõpruse ja koostöö raamleping kuni aastani 2007, mis näeb ette koostööd sellistel aladel nagu haridus, kultuur, tervishoid, sotsiaalpoliitika, keskkond, demokraatia areng, ettevõtetus, luterlike koguduste vaheline koostöö jne.

2004. aastal lõppenud Valgamaa – Jämtlandi lääni esmatasandi arstiabi projekt pani aluse kolmepoolsele koostööle, kus Valgamaa perearstid osutavad abi Vene Föderatsiooni Vologda oblasti esmatasandi arstide koolitamisel. Nii külastasid Valgamaad Vologda perearstide delegatsioonid 2006. aastal kaks korda ja Valgamaa perearstid käisid ühe korra Vologdas loengutega esinemas.

2004. aastal lisandus demokraatiaalase väljaõppe ühisprojekt Jämtlandiga Vene Föderatsiooni Staraja Russa rajoon. 2006. aastal viidi kolmepoolses koostöös läbi seminarid Jämtlandis ja Staraja Russas.

2002- 2003. a. alustati Brüsseli suunalist koostööd ja Jämtland hoiab meile koos oma Norra koostööpartneritega kohta oma esinduses Brüsselis (Mid-Scandinavia). Ühisesindust Brüsselis ei ole siiani õnnestunud koostöös naabermaakondadega käivitada.

Vene Föderatsiooni Novgorodi Oblasti Staraja Russa Rajoon. Lepingupartneriks on Staraja Russa Munitsipaalrajoon. Ametlikud sõprussidemed alates 1998.a. kui sõlmiti koostöö raamleping, mis näeb ette koostööd kultuuri, noorsootöö, hariduse jms alal. 2006. aastal viibis üks Valga maavalitsuse delegatsioon Staraja Russas, kus tutvuti sealse sotsiaal- ja tervishoiualase tööga ning avalike suhetega. Koos Rootsi Jämtlandi lääniga viidi Põhjamaade Ministrite Nõukogu abiga läbi ka projekt ESISRANO, mille käigus tutvustati St. Russa omavalitsustöötajatele kaas-aegsete omavalituste funktsioneerimise põhimõtteid Euroopas. 2006. aastal jätkati tegevust kahe seminari läbiviimisega märtsis Jämtlandis ja novembris Staraja Russas. Kolmepoolset koostööd jätkatakse ka 2007. aastal.

2002.a. alanud kontaktid **Ungari Somogy komitaadiga** arenesid edasi ka 2004. aastal. 2005. aasta juunis Valgas allkirjastatud koostöölepingu alusel külastas 2006. aastal Valgamaa delegatsioon Somogy maakonda. Koostöö puudutab kultuuri, noorsootöö, turismi ja teisi valdkondi.

Koos Võru ja Põlva maakondadega jätkusid **Poola Lublini vojevoodkonnaga** kontaktid ka 2006. aastal. Delegatsioonide vahetuseni siiski ei jõutud.

2003. aastal lisandus Ukraina Tallinna saatkonna initsiatiivil ka koostöö **Ukraina Vabariigi Volõõnia Oblasti Šatski Rajooniga**. Delegatsioonide vahetust küll ei toimunud, kuid 2006. aasta lõpul sõlmis Valgamaa Omavalitsuste Liit välisministeeriumiga lepingu, mille alusel viiakse ellu Šatski rajooni arengustrateegiat ettevalmistav projekt, mis peab valmima 2008. aastal.

2004. aastal kujundati Eesti, Läti ja Vene Föderatsiooni Piirialade Koostöönõukogu (kuhu peale Valgamaa kuuluvad Eestist veel Võru ja Põlva maakonnad) ümber **euroregiooniks Euregio "Pskov-Livonia"**. Selles koostöös osalevad Valga Maavalitsus ja Valgamaa Omavalitsuste Liit koos. Valgamaa Omavalitsuste Liit viis 2006. aasta sügisel BEN projekti raames Pihkva oblasti omavalitsustöötajatele läbi seminari Eesti omavalitsustest. 2007. aastal viiakse läbi teine seminar Valgas.

Alates 2003. aastast on Valga Maavalitsus igaaastaselt sõlminud koostöölepingu **Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis**. Eesmärgiks on tuua Põhjamaid Valgamaale lähemale. 2006. aastal oli koolides korraldatavate Põhjamaade päevade kõrval suuremaks ürituseks Valgast pärit soome kirjaniku ja ühiskonnategelase Hella Woulijoki 120. sünniaastapäevale pühendatud üritused.

4.2.7 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskuse Valga maksu- ja tollibüroo

Maksupoole aadress Viljandi 23, 68206 Valga
Tollipoole aadress Viljandi maantee, Valga
Telefon 766 6570, faks 766 6571, e-post: valga@emta.ee.
Juhataja kohusetäitja Õie Linde, telefon 766 6580.

Büroo koosseisus on koos juhatajaga 15 ametikohta, neist 9 maksupoolel ja 6 tollipoolel.

Büroo põhiülesanne on klientide teenindamine maksukohustuste ja tolliformaalsuste täitmisel.

Lõuna maksu- ja tollikeskuse tollikontrolliosakonna Valga liikuva rühma ja piirikontrollitalituse töötajate poolt 2006.aastal:

- peeti kinni 54 239 liitrit kvaliteedinõuetele mittevastavat kütust
- konfiskeeriti 112 158 sigaretti
- konfiskeeriti 5 924 ühikut intellektuaalomandit rikkuvat kaupa
- menetleti 58 tollieeskirjade rikkumist ja määrati rahatrahve summas 112 158 krooni.

4.2.8 Muinsuskaitseinspeksiooni Valgamaa inspektor

Aadress Aia 17, 68203 Valga, telefon 766 6326, e- post paris@muinas.ee
Valgamaa inspektor Mari-Liis Paris

4.2.9 Tööinspeksiooni Valgamaa Inspeksioon

Aadress Lai 19, 68203 Valga, telefon/faks 764 0962; e- post valgamaa@ti.ee
Juhataja Olev Laul. Töövaidluskomisjon: sekretär Siivi Planken, e- post tvk.valgamaa@ti.ee

4.2.10 Tarbijakaitseameti Valgamaa talitus

Aadress Aia 17, kabinet 203, 68203 Valga, telefon 766 6330
Peainspektor Leini Kirsimäe

2006.aastal:

- teostati järelevalvet 174 kaupleja osas
- menetleti 31 väärtegu
- nõustati 310 tarbijat

4.2.11 Valga Piirivalvepiirkond

Staap Pikk 16, 68206 Valga

Ülem major Tõnu Reinup, alates 01.09.2006 ülema kt kapten Vaino Kõva

Valga Piirivalvepiirkonna põhiülesanneteks 2006. aastal olid jätkuvalt võimalikult kõrge valvetaseme säilitamine Eesti- Läti riigipiiril lähtuvalt kehtivast seadusandlusest ja juhendmaterjalidest ning piirivalvepiirkonnale allutatud piiripunktides nõuetekohase piirikontrolli teostamine. Samuti piirivalvepiirkonna tegevuspiirkonnas riigipiiri valvamine ning kaitsmine, ebaseadusliku piiriületuse ning illegaalse immigratsiooni tõkestamine, otsingu- ja päästetööde läbiviimine piirialadel, riigi sisejulgeolekut tagavate ülesannete täitmine ning piirivalve pädevuses olevate õigusrikkumiste menetlemine.

Olulisemaks teenistuslikuks muudatuseks oli 2006. aastal üleminek Valga Piirivalvepiirkonna kõikides piiripunktides ühtsetel alustel ühepoolse kontrolli teostamisele koostöös naaberpiirivalvega. Ümberkorraldusi tehti kolmes piiripunktis milleks olid Lilli-, Holdre- ja Vastse- Roosa piiripunktid. Jätkus tegevuse optimeerimine, mille tulemusena tehti ettepanekud struktuurilisteks muudatusteks, allüksuste ühendamiseks, et reorganiseerida Valga PVP tegevus ja jätkata tegevust alates 2007. aastast juba Kagu Piirivalvepiirkonna koosseisus. 2006. aastat tuleb lugeda Valga Piirivalvepiirkonna iseseisva piirivalveasutusena tegutsemise viimaseks aastaks. Suurematest muudatustest tuleb nimetada samuti Murati piirivalvekordoni liitmist Vastse–Roosa ja Lilli piirivalvekordoni liitmist Holdre piirivalvekordoniga.

Piirivalvepiirkonna struktuuri kuuluvad: Murati piirivalvekordon, Murati - Veclaircena Ühispiiripunkt, Vastse-Roosa piirivalvekordon, Vastse-Roosa - Ape Ühispiiripunkt, Valga piirivalvekordon, Valga- 1- Valka 2 Ühispiiripunkt, Valga- 2- Valka 3 Ühispiiripunkt, Valga- 3- Valka 1 Ühispiiripunkt, Valga raudtee Ühispiiripunkt, Holdre piirivalvekordon, Holdre- Omuli Ühispiiripunkt, Lilli piirivalvekordon, Lilli- Ungurini piiripunkt, Mõisaküla piirivalvekordon, Mõisaküla- Ipiki Ühispiiripunkt, Jäärja- Ramata Ühispiiripunkt

Piiride valve

Valga Piirivalvepiirkond teostas alates 01.01.2006 riigipiiri valvet Eesti- Läti riigipiiril piirimärkide 55 kuni 398 vahelisel alal, kokku 297, 087 km riigipiiri, sellest piiri veekogudel (järv/jõgi) on 50,3 km ja maismaal 246, 8 km.

Riigipiiri valvati piiril liikuvate toimekondadega jalgsi, jalgrataste, ATV- de ja autodega ning korraldati vaatlusi ja varitusi. Talvel küllaldase lumekatte olemasolul lisandusid ka toimekonnad suuskadel ning mootorkelkudel. Piirkonnas oli "rohelistel piiril" töötajaid 0,34 inimest kilomeetri kohta.

Riigipiiri ebaseadusliku ületamise tõkestamine

Maismaapiiri valvamisel rakendatakse alates sügisest Schengeni piirieskirja ja juhitud Schengeni Lepingu Rakendamise Konventsioonist ning Ühtse Käsiraamatu põhimõtetest

Enim ebaseaduslikke piiriületusi leidis aset, nagu ka möödunud aastal, Valga piirivalvekordoni valvataval piirilõigul, raskuspunktid jäid Valga linna ja selle lähiümbrusesse. Ebaseaduslikke piiriületusi soodustavaks teguriks hea teedevõrk mõlemal pool riigipiiri. Kauba üle riigipiiri toimetamisele viitavaid jälgi avastati lisaks Valga kordoni lõigule ka Holdre piirivalvekordoni valvataval lõigul.

2006 aastal esines kokku 129 ebaseadusliku piiriületuse juhtumit, millest lahendati 40. Enamik ebaseadusliku piiriületuse juhtumitest leidis aset Valga piirivalvekordoni poolt valvataval piirilõigul. Piirivahejuhtumite arvu kasvule on mõju avaldanud elatustaseme erinevus Eesti Vabariigis ja Läti Vabariigis, ületused toimuvad majanduslikel põhjustel.

Teenistuskoerad piirivalvamisel

Seisuga 31.12.2006 oli Valga Piirivalvepiirkonnas "rohelistel piiril" teenistuses 7 jäljekoera ning 2 jäljekoera kutsikat.

Personal

Valga Piirivalvepiirkonna struktuuris on kokku 266 ametikohta, millest 216 kaadrikaitseväelaste ja 50 avaliku teenistuse ametikohad. 01.01.2006 seisuga oli täidetud 256 ametikohta, sellest 211 kaadrikaitseväelaste ja 45 avalike teenistujatega. Aasta lõpuks oli ametikohtade täituvus järgmine: kaadrikaitseväelaste ametikohtadel 163 ja avaliku teenistuse ametikohtadel 44, kokku 207.

Minevikupäränd

Minevikupärändiga seonduv on koondunud Valga PVP linnakus asuvasse isamaalise kasvatus püsiekspositsiooni "Lõuna-Eesti Ühistöö". Lisaks Valga PVP sõjaelsele ja lähiajaloole on oma osa kanda püsiekspositsioonil kogu Eesti piirivalve ajaloolisel pärandil, mis on iga aastaga täienenud. Endiselt toimub ühiskondliku ettevõtmisena ajaloolise pärandi kogumine, hoidmine ja tutvustamine koostöös teiste jõustruktuuridega (politsei, kaitsepolitsei, kaitseliit oma allorganisatsioonidega, kaitsevägi). Tavakodanikke on antud tegevusega seotud nii kodumaalt kui väljastpoolt Eestit. Töö minevikupärändiga on võimaldanud üle kuue aasta läbi viia isamaalist kasvatust laiemale rahvahulgale. Kuue aasta ja kolme kuuga on püsiekspositsiooni külastanud kokku 13 556 inimest.

2006. aastal on laienenud Eesti piirivalve sõjaeelsete ja hilisemate ohvitseride elulugude uurimine ja nende kajastamine trükis. Püsiekspositsiooni materjalid on olnud aluseks väga erinevate õppeasutuste uurimustööde (lõputööde) valmimisele.

4.2.12 Kaitseliidu Valgamaa Malev

Staap: Võru 12, 68205 Valga linn
 Telefon 766 8030, faks 766 3535, e – post: valga@kaitseliit.ee
 Malevapealik kapten Rein Luhaväli
 Vaneminstruktor kapten Valdeko Nielson

Liikmeskond:

Kaitseliitlasi	316
Noorkotkaid	240
Kodutütteid	244
Naiskodukaitse	43

Olulisemad sündmused 2006. aastal:

- Vabadussõja lõppemise tähistamise tseremoonia 03.01.06
- Kindral P-A. Lille sünniaastapäev 25.01.06
- Kindral A. Jaaksoni sünniaastapäev 30.01.06
- Paju lahingu aastapäev 31.01.06
- Eesti Vabariigi 88. aastapäeva tähistamine 24.02.06
- Kaitseliidu värbamispäeva läbiviimine 24.02.06
- Kindral J. Sootsi sünniaastapäev 10.03.06
- Võidupüha tähistamine maakonnas
- Maakaitsepäev Lüllemäel 23.06.06
- Osalemine sõjalis- sportlikul retkel "Eel- Erna" ja "Erna 2006"
- Kaitseliidu aastapäeva ja Maleva aastapäeva tähistamine
- Kolonel A. Lõhmuse sünniaastapäev 10.10.06
- Kindral Orasmaa sünniaastapäev 03.12.06

Koostöö teiste ametkondadega:

- Kaitseliitlastest abipolitseinikud toetasid Valga Politseijaoskonda korra- ja kaitse tagamisel
- Avaliku korra tagamine mitmetel üritustel Valgamaal
- Päästeteenistuse abistamine metsatulekahju kustutamisel
- Formeerimisega seotud koostööõppus Lõuna Kaitseringkonna, Põlva maleva, Võru maleva ja Jalaväeõppekeskus Kuperjanovi ÜJP-ga.

Spordi- ja seltskonnaüritused:

- Igal nädalal toimus isikkoosseisu füüsiline ettevalmistus
- Toimusid Kaitseliidu meistrivõistlused suusatamises
- Malevas toimusid laskevõistlused (Maleva karikavõistlused komplekslaskmises)
- Kaitseliidu, Piirivalve ja Politsei vaheline laskevõistlus „Koloneli laskmine“
- Malev võttis osa Valga Laskurklubi poolt korraldatud laskevõistlustest
- Maleva võistkond osales „Valga ujukurallil“
- Osaleti Valgamaa meistrivõistlustel korvpallis
- Toimusid Kaitseliidu suvepäevad.

4.2.13 Päästeameti Lõuna-Eesti Päästkeskuse Valgamaa Päästeosakond

Aadress Jaama pst. 16, 68204 Valga
Telefon 766 9756, faks 766 9759, e- post valga@rescue.ee
Juhataja Alar Roop tel 766 9711, e- post alar.roop@rescue.ee

Alates 01.03.2006.a. on Valgamaa Päästeteenistus liidetud Lõuna- Eesti Päästkeskusega. Valgamaa Päästeosakond on Lõuna-Eesti Päästkeskuse territoriaalne struktuuriüksus, mis koosneb viiest allstruktuuri üksusest (komandost): Valga keskkomando, Tõrva tugikomando, Otepää tugikomando, Otepää tugikomando Puka eraldipaiknev meeskond ja Karula tugikomando.

Valgamaa Päästeosakonna koosseisu kuuluvad juhataja, komandode pealikud ja neli spetsialisti.

Maakonnas paiknevad sellele lisaks veel kaks tuleohutusbüroo inspektorit ja operatiivkorrapidaja.

Päästetöödest ja selleks valmistumisest

Valgamaa Päästeosakonna päästjad ja meeskonna vanemad läbisid komandosisesse õppe ja sooritasid edukalt füüsilised kontrollkatsed vastavalt kavale. Töölt lahkus neli päästjat. Võeti tööle kaheksa uut päästjat ning viidi neile läbi päästja algväljaõppe, päästetööde ja suitsusukeldumise kursus. Kaks uut päästjat asusid õppima Sisekaitseakadeemia Päästekolledži Päästekooli. Jätkati operatiivtöötajate vaksineerimist nii puukentsefaliidi kui ka B hepatiidi vastu. Kõikidele katsetust ja hooldust vajavatele päästevahenditele viidi läbi nii hooldus kui ka katsetamine. Soetati hulgaliselt isikukaitsevahendeid: päästeriideid, kiivreid ja saapaid ning vahetati välja enamus vanemaid kaitseriiete komplekte. Valgamaa päästeosakonna päästjad ja korrapidamisbüroo operatiivkorrapidajad käisid abis metsatulekahju kustutamisel Agusalus, kaasatud oli ka Karula tugikomando päästeauto.

Kriisireguleerimisest

Viidi läbi ettevõtete teabelehtede ja hädaolukorra lahendamise plaanide kooskõlastamine.

Tehti infopäring ohtlike ettevõtete ja ohustatud asutuste kohta kohalikele omavalitsustele.

Maakondliku kriisireguleerimisõppuse ettevalmistamine, osalemine ja kokkuvõtete koostamine ning toimunud õppuse analüüs.

Maakonna riskianalüüsi 2006.a. kokkuvõtte koostamine.

Ennetustööst

Koostöös Päästeametiga viidi läbi laste päästeteemaline loominguvõistlus. Traditsiooniks kujunenud konkursi vastu oli huvi suur ja tänu koolide ja lasteaedadele aktiivsele osalusele ja tublidele lastele laekus Valga maakonnas 111 tööd. Laekunud töödest valis hindamiskomisjon 9 paremat kirja- ja kunstitööd, mille autoreid autasustati 12. mail Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses ja avati samas ka päästeteemalise omaloomingu näitus. Samuti saadeti parimad tööd Vabariigi Hindamiskomisjonile, kus Tsiguliina Keskkooli 1. klassi õpilase Andra Pundi töö hinnati auhinnalise kohaga.

Sügisel viidi edukalt läbi üleriigiline projekt "Nublu kaitseb ja õpetab", mille raames külastas maskott Nublu kõiki Valga maakonna 310 I klassi õpilast, viies kingituseks suitsuanduri ja omanimelise brošüüri. Elanikkonna teavitamiseks tuleohutusest kasutati kõiki Valga maakonnas olevaid meediakanaleid. Taheva vallas Oore puhkekohas osaleti

integratsioonilaagris, kus demonstreeriti uppuja päästmist ja viidi läbi loeng veeohutusest. Samuti said seelses puhkekohas koolitust Lõuna regiooni elektrikud, kellele õpetati tegutsemist hädaolukorras ja käepäraste kustutusvahendite kasutamist tule puhkemisel töökohal. Pühajärvel osaleti Valga Põhikooli suvepäevadel, kus tutvustati päästetöötaja tööd, pinnapäästet ja uppuja abistamist. Otepääl osaleti mootorratturite päevadel, kus demonstreeriti auto lõikamist ja õpetati esmaste tulekustutusvahendite kasutamist. Lüllemäel osaleti Maakaitsepäeval, kus toimusid tuletõrjespordi võistlused ja teavitati elanikkonda tuleohutusest. Käärikul osaleti tudengipäevadel. Viidi läbi võistlusi, tutvustati päästetöötaja elukutset ja õpetati esmaste tulekustutusvahendite kasutamist. Madsa puhkekülas käidi mitmel korral lastele vee- ja tuleohutusest rääkimas, viidi läbi erinevaid teatevõistlusi. Osaleti Valga Internaatkooli orienteerumisvõistlusel. Valga linna lastekodus korraldati Nublu tuleohutuspäevi, mille raames räägiti lastele tulest ja elektrist, presenteeriti päästeautot, tutvustati päästetöötaja elukutset, demonstreeriti kaitseriie-tust, korraldati võistlusi ja joonistati Nublut. Koolides viidi läbi evakuatsiooniõppusi ja lastel oli võimalus külastada komandosid.

Tuleohutusjärelvalvest

Tuleohutusülevaatusi viidi maakonnas läbi 219 objektil

Sunnivahendiga haldusakte anti 39

Projekte kiideti heaks 157

Osaleti ehitiste vastuvõtukomisjonides 40 korral

Väärteomenetlusi tuleohutusnõuete rikkumiste korral 2

Kriminaalmenetlusi tuleohutusnõuete rikkumiste korral 2 tulekahju puhul

Tabel 4-18 Tulekahjud 2006. aastal

Tulekahjud	Valga	Tõrva	Otepää	Tõlliste	Taheva	Karula	Hummuli	Helme	Põdrala	Puka	Sangaste	Palupera	Õru	Kokku
Hoonetes	27	5	6	5	3	5	-	5	-	4	5	2	1	68
Kulu	46	11	22	13	4	16	9	13	4	9	5	5	10	167
Mets	2	1			1	1	1	2		1				9
Transpordivahend	1	-	2	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	6
Lõke/praht	3	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Prügikast	10	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
Valevaljakutse, järelkustutus	5	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	9
Kokku väljasõite	246	36	82	26	15	34	25	41	13	30	19	14	21	602
Tulekahjusid	94	25	38	19	9	24	11	21	4	15	10	7	11	288
Hukkunuid	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	4
Vigastatuid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Märkused: Tulekahjusid, mida päästjad käisid kustutamas, kuid mida antud tabelis pole liigitatud, oli kogu maakonnas veel 53: tahma põlemine korstnas, juhtmete kärssamine või madratsi põlemine jne. Statistikas liigitatakse need muude tulekahjude alla.

Tabel 4-19 Valgamaa Päästeosakonna poolt registreeritud sündmused

Valga maakond	2002	2003	2004	2005	2006
Tulekahju	440	281	340	218	341
Radioaktiivne saastumine	-	-	-	-	-
Kemikaalidega saastumine	1	-	-	-	-
Naftasaadustega saastumine	3	6	7	4	6
Loodusjõududest põhjustatud sündmus	-	1	3	50	23
Lõhkekeha plahvatus	-	-	-	1	-
Muu plahvatus	1	1	-	-	-

Pommiähvardus	-	-	1	1	-
Väljasõit liiklusõnnetuse paika	21	22	16	20	40
Lennuõnnetus	-	-	1	-	-
Raudteeavarii	-	-	-	-	-
Õnnetus veekogul	1	1	1	6	-
Gaasiavarii	2	6	8	3	4
Kommunaalavarii	8	2	-	-	-
Elektrivõrgu avarii	-	1	-	-	-
Töö- või olmetrauma	1	-	-	1	-
Tootmisavarii	-	-	-	1	-
Teadlikult vale väljakutse	7	5	-	-	1
Ekslik väljakutse	48	35	45	24	9
Teenus	78	61	60	137	19

Allikas: Valgamaa Päästeosakond

4.2.14 Lõuna Politseiprefektuuri Valga politseijaoskond

Puiestee 4, 68203 Valga, tel 766 8111, jaoskond@valga.pol.ee

Ülemkomissar Tõnu Kürsa, tel 766 8101, mobiiltelefon 526 6607, e-post tonu.kyrsa@valga.pol.ee

Valga politseijaoskond on Valgamaal asuva Lõuna Politseiprefektuuri territoriaalne struktuuriüksus. Valga politseijaoskond koosneb neljast struktuuriüksusest, jaoskonna tööd korraldab ülemkomissar. Politseijaoskonna koosseisu kuuluvad patrullitalitus, Valga konstaablijaoskond, Otepää konstaablijaoskond ja Tõrva konstaablijaoskond.

Valga politseijaoskonnas töötab 40 politseiametnikku ja 6 teenistujat. Lisaks töötab Valgamaal veel 35 politseiametnikku ja 18 teenistujat, kes alluvad Lõuna Politseiprefektuuri funktsionaalsetele struktuuriüksustele. Kokku töötab Valgamaal 01.01.2007 seisuga 75 politseiametnikku ja 24 teenistujat.

Lõuna Politseiprefektuuri funktsionaalsed talitused Valgamaal on alljärgnevad:

- kriminaalosakond – kriminaalitalitus, narkokuritegude talitus; majanduskuritegude talitus; kriminalistikatalitus;
- korrakaitseosakond – lubade talitus; preventsoonitalitus; arestimajade talitus (Valga arestimaja); liiklustalitus (Valga liiklusjärelevalve grupp);
- teenistusosakond – asjaajamistalitus; infosüsteemide talitus, majandustalitus;
- avalike suhete büroo.

Tabel 4-20 Politseiametnike jaotus Valgamaal

Ametnike grupp	Valga politseijaoskond	Lõuna PP alluvuses
Kõrgemad politseiametnikud	2	5
Kriminaalpolitseinikud	-	20
Korrakaitsepolitseinikud	40	15
Kokku	40	35
neist naisi	8	13

Suurimaid muutusi tegevuskeskkonnas tõi Lõuna Politseiprefektuuri jaoks möödunud aastal kaasa ettevalmistus Schengeni lepinguga liitumiseks. Schengeni lepinguga liitumisel vajab ümberkorraldamist kogu politseiline tegevus sisepiiri aladel mitmes Lõuna-Eesti maakonnas, sealhulgas Valgamaal. Eelkõige puudutab see patrullide töö ümberkorraldamist kompenseerimaks piirivalve puudumist sisepiiridel. Kindlasti on primaarne ka tihedam infovahetus ja koostöö Läti kolleegidega, seda nii korrakaitse- kui ka kriminaalpolitsei liinis. Võimalike ühispatrullide ja ühiste kontaktpunktide loomine seab kõrgemaid nõudmisi nii inim- kui ka materiaalsele ressursile.

Valga politsei tegevus

Jätkati kogukonnakeskse politseitöö arendamist koostöös kohalike omavalitsuste ja kogukonnaga. Suuremat tähelepanu pöörati omavalitsuste ja kogukonna informeerimisele politseitegevusest. Seda tegid nii kohalikud piirkonnakonstaablid kui avalike suhete büroo ametnikud läbi erinevate meediakanalite. Kokku esinesid

politseiametnikud omavalitsuste ja kogukonna ees 98 korral.

Erinevatele meediakanalitele on esitatud: ajakirjanduses avaldatud 136 artiklit, sealhulgas omavalitsuste ajalehtedes 35 artiklit; televisioonis oli kolm videomaterjali ja raadios esines politsei üheksal korral.

Jätakuvalt pöörati suurt tähelepanu preventiivtööle ning eelkõige alaealistega seotud õiguserikkumiste ennetamiseks. Piirkonnakonstaablite ja preventiivtöögrupi poolt teostati kokku kolm korduvsüütegude ennetamisele suunatud projekti. Koolides viidi läbi 75 loengut.

Jätkati Valgamaal traditsiooniliste politsei teabepäevadega, mis toimusid suvel Tõrvas ja Valgas. Valgas toimus teabepäev koos Läti Vabariigi Valka rajooni politseiga.

Seoses ettevalmistustega Schengeni lepinguga liitumiseks toimus 15. ja 16. augustil Lõuna Politseiprefektuuri eestvedamisel Eesti ja Läti politsei ühisõppus, mille eesmärgiks oli tugevdada piiriülest politseikoostööd ehk siis harjutada tegutsemist naaberriigi territooriumil. Õppuse legendideks olid valitud situatsioonid, mis võivad tulevikus Schengeni viisaruumiga liitudes ka realselt aset leida. Schengeni konventsiooni artikkel 41 ning Eesti ja Läti valitsuste vaheline kuritegevuse vastu võitlemise piiriülese koostöö kokkulepe lubab jätkata teatud kuritegude puhul kahtlustatava jälitamist ka teise riigi territooriumil. Õppuse esimesel päeval juhtus Valgamaal liiklusõnnetus, mille põhjustaja põgenes Lätti, teisel päeval pandi Läti Vabariigis Valkas toime röövimine, röövel aga põgenes Eestisse. Euroopa Liidu ekspertgrupp jäi Valga ja Valka politsei koostööga väga rahule.

2006. aastal viisid Valga ja Valka politsei nii Eestis kui ka Lätis läbi kokku kolm ühist politseioperatsiooni.

Turvalisuse tagamisel teeb Valga Politseiprefektuur tihedat koostööd Falck Lõuna-Eesti AS-i, Kagu Piirvalvepiirkonna, Kaitseliidu Valgamaa Maleva, Maksu- ja Tolliameti, Tarbijakaitseameti, Tööhõiveameti, Tööinspektsiooni ning Keskonnainspektsiooniga.

Valga politsei parimad

1. märtsil 2007. aastal tähistas Lõuna Politseiprefektuur piduliku aktusega Eesti Politsei taasloomise 16. aastapäeva. Prefekt Aivar Otsalt andis prefektuuri 2006. aasta parimatele töötajatele üle teeneteplaadid. Aktiivseid kadettide ja kolleegide koolitajaid tunnustati mentori aumärgiga ning pikaajalisi töötajaid teenistumärgiga.

Teeneteplaatide vääriliseks tunnustati Valgamaalt:

- parim korrakaitsepolitseinik Valga politseijaoskonnas – patrullitalituse vanemkonstaabel Andres Rosenberg;
- parim kriminaalpolitseinik Valga maakonnas – politseijuhtivinspektor Aarne Vihm.

Lisaks parimate teeneteplaatidele andis prefekt Aivar Otsalt üle politseipeadirektori poolt annetatud mentori aumärgid. Nimetatud aumärgid anti üle politseinikele, kes on oma teenistusaja jooksul pidevalt juhendanud politseikadettide praktikat, viinud läbi sisekoolitusi ja andnud loenguid ning muul viisil aktiivselt kolleegide koolitamisel ja arendamisel osalenud.

Mentori aumärgi vääriliseks tunnustati Tõrva konstaablijaoskonna juhtivkonstaabel Aleksander Zemskov ja Valga kriminaaltalituse komissar Toomas Joakit.

Politseitöö üheks eelduseks on hea füüsiline vorm ning selle saavutamiseks soositakse Lõuna Politseiprefektuuris jätkuvalt sportimist. Valgamaa politseinikud osalesid 2005. aastal paljudel spordivõistlustel ning saavutasid ka Eesti Politsei meistritiitleid mitmel alal. Lõuna Politseiprefektuuri 2006. aasta sportlase valimisel sai Tõnu Ainsoo meeste arvestuses esimese ja Tiiu Kannes naiste arvestuses teise koha. Spordiaktivistideks said teiste hulgas ka Tõnu Ainsoo, Kunnar Vahi ja Meelis Oja.

Tabel 4-21 Õigusrikkumiste struktuur

Registreeritud/avastatud	2002	2003	2004	2005	2006
Kuritegusid kokku	883/443	847/432	882/585	881/571	1016/731
I astme (raskeid) kuritegusid	12	25	24	57	31
sh tahtlikke tapmisi	1	1	1	2	1
tahtlikke kehavigastusi	1	4	2	2	2
Varavastaseid kuritegusid	469	643	513	604	652
sh röövimisi	6	12	16	17	11
avalikke vargusi	23	-	-	-	-

salajasi vargusi	399	509	427	393	564
Majanduskuritegusid	22	28	10	66	48
Väärtegusid	5409	5731	5049	4118	4875
sh LE rikkumisi	4061	3966	3230	2664	3234
neist joores juhid	398	356	337	311	381

Tabel 4-22 Kuriteod omavalitsuste lõikes

Omavalitsus	2002	2003	2004	2005	2006
Helme	46	55	51	34	57
Hummuli	27	22	23	13	26
Karula	19	28	23	27	18
Otepää	99	109	78	59	74
Palupera	21	25	28	24	20
Puka	44	36	21	29	41
Pödrala	21	24	14	15	17
Sangaste	46	32	40	26	28
Taheva	24	27	33	23	17
Tõlliste	39	35	45	53	41
Tõrva	48	56	57	47	68
Valga	437	385	457	519	599
Õru	12	13	12	12	10
Maakond	883	847	882	881	1016

Tabel 4-23 Liiklusõnnetused

	2002	2003	2004	2005	2006
Inimvigastustega	51	53	37	51	49
neist joores juhi süül	21	15	8	10	14
jalakäija/ jalgratturiga	16	10	11	21	11
vigastatuid	83	70	41	76	71
hukkus	3	2	4	2	4
Varalise kahjuga	69	70	69	64	71
neist joores juhi süül	15	23	17	20	31
Liiklusõnnetusi kokku	120	123	106	115	120

4.2.15 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Viljandi osakonna Valga prokurörid

Aadress Vabaduse 10, 68204 Valga
Telefon 766 1623, faks 766 1138, e-post valga.info@prokuratuur.ee

01.11.2006 muudeti Lõuna Ringkonnaprokuratuuri struktuuri ja endise nelja osakonna asemel on kolm osakonda. III osakonda kuuluvad Valga, Viljandi, Võru ja Põlva prokurörid. Vanemprokurör on Küllike Taitis
2006. aastal saabus Lõuna Ringkonnaprokuratuuri Valgas 541 kriminaalasja, milles oli 794 kuriteoepisoodi ja kahtlustatavaid- süüdistatavaid nendes asjades 547.

4.2.16 Tartu Maakohus Valga kohtumaja

Aadress Vabaduse 10, Valga
Telefon 764 3738, faks 764 3738
Kohtumaja juht: Aare Kaldma 766 1293
Kohtunikud: Annemarie Gerassimov; Aivar Pellja; Hele Ilisson

Kriminaalasjad

Lahendamata asjade arv (01.01.2006)	28
Saabunud kriminaalmenetlusasjade arv	357
sh kriminaalasjade arv	286
Menetluses asjade arv kokku	385
Lahendatud kriminaalmenetlusasjad	332
sh lahendatud kriminaalasjad	253
neist lahendatud lihtmenetluses	212
Lahendamata asjade koguarv (31.12.2006)	39

Tsiviilasjad

Lahendamata asjade arv (01.01.2006)	137
Saabunud tsiviilasjade arv	817
Menetluses tsiviilasjade arv	954
Lahendatud tsiviilasjade arv	569
sh otsusega lahendatud tsiviilasjade arv	329
neist lahendatud tagaseljaotsusega	137
Lahendamata asjade arv (31.12.2006)	386

Väärteoasjad

Lahendamata asjade arv (01.01.2006)	9
Saabunud asjade arv	230
sh füüsilise ja juriidilise isiku kaebused	12
Menetluses asjade koguarv	239
Lahendatud asjade koguarv	195
Lahendamata asjade arv (31.12.2006)	47

4.2.17 Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakond Valga talitus

Aadress Vabaduse 10, Valga 68204

Juhataja kohusetäitja Margus Malleus, telefon 766 1723, faks 766 1632 margus.malleus@just.ee

Tõrva esindus Valga mnt.70, Tõrva 68605

Otepää esindus Lipuväljak 13, Otepää 67405

Kriminaalhooldusaluste jaotus nende suhtes kohaldatava kriminaalhoolduse spetsiifika järgi:

Kriminaalhooldus- kliente	309
Üldkasulik töö- kliente	5
Alaealiste mõjutusvahend- kliente	1
Šokivangistus (osa vangistusest ära kantud)- kliente	22
Vanglast ennetähtaegselt vabanenud- kliente	12
Kliente arvel seisuga 01.01.2007-	349
Kliente arvel seisuga 01.01.2006-	336

Seisuga 01.01.2007 on arvel 13 klienti enam kui samal ajal eelmisel aastal. Klientide arvu suurenemine on tingitud üldkasuliku töö määramise ja ennetähtaegselt vanglast vabanenud klientide osatähtsuse suurenemisest.

4.2.18 Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo Valga osakond

Aadress Metsa 23, 68206 Valga
Telefon 766 1176, 766 1090, e-post valga@ark.ee
Töötajaid 5

Tabel 4-24 Registris

	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007
Sõiduautosid	13358	13964	15794
sh eraomanduses	12110	12596	14012
Busse	158	144	107
sh eraomanduses	42	34	32
Veoautosid	2316	2238	2346
sh eraomanduses	1263	1175	1214
Mootorrattaid	351	388	441
Haagiseid	1138	1247	1409

Tabel 4-25 Tegevusnäitajad

	2004	2005	2006
Võeti vastu juhiloa taotlusi	1070	990	2167
Sooritati liikluseksameid	1805	1502	1422
neist LE tundmises	918	779	715
sõidueksamit	887	723	707
Väljastati			
registreerimistunnistusi	3329	3816	4412
registreerimismärke	1760	2289	2049
piiratud õigusega juhilube	46	28	35
ajutisi juhilube	67	47	14
esmaseid juhilube	705	568	713
juhilube	1055	3663	1432
Aastakäive (kr)	4661000	5825000	5927300

4.2.19 Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga Büroo

Aadress Aia 17 68205 Valga telefon 766 6333, fax 7666311, e-post: kma.louna@mig.ee
Juhataja kt Silvi Norman

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti jaoks on tähtis see, et kvaliteetsete menetluste juures jääks kliendile KMA-ga suhtlemine võimalikult mugavaks ja lihtsaks.

Olulisemad sündmused:

Reisidokumentide maksimaalse kehtivusaja lühenemine 10-lt aastalt 5-le aastale.

Lihtsustus Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete elamaasumine Eestisse.

Lõpetati alalise elamisloa väljastamine ning alustati pikaajalise elaniku elamisloa väljastamist.

Tabel 4-26 Tegevusnäitajad:

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006
Välismaalaste elamislubadega seonduvad toimingud	424	394	370	402	455
Eesti passi ja ID kaardi taotlused	5765	5078	6035	3779	2623
Eesti kodakonduse taotlused	117	82	112	133	75

Välismaalase passi ja ID kaardi taotlused	469	459	480	535	551
Väärtegede menetlusi	...	29	31	25	40
Kinnitatud viisakutseid	660	585	492	554	563

Väljastatud dokumendid:

Eesti kodaniku passe	899
Isikutunnistusi (ID kaart)	129
Välismaalase passe	296
Euroopa Liidu kodanike taotlused	51

4.2.20 Rahvusarhiivi Valga Maa-arhiiv

Vabaduse 6, 68204 Valga
Tel. 766 8870, faks 766 8875, e-mail: valga@ra.ee
kodulehekülg : <http://www.ra.ee/valga>

Valga Maa-arhiivi koosseisus on 7 ametikohta : maa-arhivaar, 4 arhivaari, fondihoidja ja majahoidja.
Maa-arhivaar Riina Virks
Arhivaarid: Eve Maask, Merle Ojanurm, Andres Ojamaa.

2006 a oli Valga Maa-arhiivi jaoks jätkuvalt tõine. Täideti maa-arhiivi põhimäärusest tulenevaid ülesandeid, mis on seotud arhivaalide kogumise, säilitamise, hindamise, juurdepääsu võimaldamise ja järelevalve all olevate asutuste nõustamisega. Arhivaalide kogumise osas jäi töömaht samaks mis 2005. aastal, heaks saab hinnata koostööd arhivaalide üleandmist soovinud asutustega. Järelevalves oli samaselt 2005. aastaga omavalitsuste ja keskkoolide ning gümnaasiumide aasta. Klienditeeninduses päringute arvu kasvu täheldada ei saanud. Samas tuleb märkida, et ei langenud päringute arv hooneregistrite arhiivifondide toimikutest. 2006.a. suurenes aga uurijate ja nende poolt kasutatud säilikutute arv. Samaselt eelmise aastaga viisime läbi arhiivitunde ja koostasime näituse kultuuriosakondade arhiivifondides olevatest ürituste kaardest aastatest 1950-1970. Kaasasime ka Võru, Valga ja Põlva maakonna suuremate koolide õpilasi osalema pärimusküsitluses „Võim Eestis“. Tulemuseks oli ühe Valga ja kolme Võru maakonna õpilaste tööd 15 parema hulgas.

Valga Maa-arhiivis on 01.01.2007 seisuga 455 341 säilikut ja 1298 fondi, kokku 4147 rm arhivaale.

2006 a täienesid Valga maa-arhiivi kogud 6539 säiliku võrra.

2006.a. vormistati kokku 68 hindamisotsust. 7 hindamisotsusega otsustati anda arhivaalidele arhiiviväärtus enne nende üleandmist, 61 korral oli tegemist hävitamiseks eraldamiseks lubavate hindamisotsustega.

Järelevalvet teostasime kahes kohalikus omavalitsuses ja 11 kohaliku omavalitsuse hallatavas asutuses, milleks olid meie tegevuspiirkonna (Valga, Võru ja Põlva maakonna) keskkoolid ja gümnaasiumid.

Järelkontrolli teostasime kahes riigiasutuses, 8 kohalikus omavalitsuses ja kolmes kohaliku omavalitsuse hallatavas asutuses.

2006. a. külastas Valga Maa-arhiivi 88 uurijat 174 korral. Kokku telliti kasutamiseks 2357 säilikut.

Peamised uurimisteemad olid sel aastal nõukogudeaegsete asutuste tegevus (21 uurijat), kodukandi ajalugu (11 uurijat) ning koolide ja lasteaedade ajalugu (6 uurijat). Sugupuu-uurijaid oli sel aastal kokku 8.

Päringuid lahendati 864.

4.3 Kohalikus omavalitsused**4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve**

Tabel 4-27 Tulud ja kulud ühe elaniku kohta (kr)

	Tulud						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helme	4 596	4 973	5 998	7 863	7 613	10 198	9 922
Hummuli	5 127	7 368	8 547	7 781	8 926	10 478	12 375
Karula	5 312	6 489	7 279	9 353	9 606	10 267	12 067
Otepää	6 955	6 814	9 585	12 319	10 158	14 051	16 645

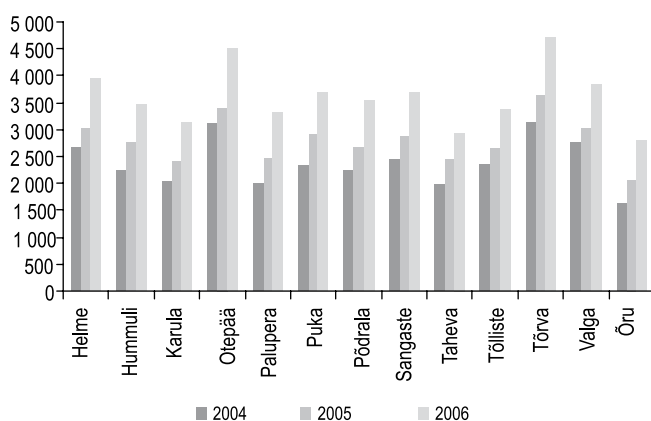
Palupera	4 382	6 820	8 660	8 827	8 578	10 416	10 293
Puka	4 217	5 941	6 649	7 822	8 575	10 214	11 617
Põdrala	4 814	6 565	6 735	7 202	8 195	9 335	15 486
Sangaste	4 644	5 899	7 200	7 415	8 551	18 142	16 373
Taheva	4 709	6 784	7 858	8 750	10 763	10 817	12 166
Tõlliste	3 828	5 505	6 169	7 272	8 055	9 468	12 589
Tõrva	7 699	9 063	10 673	10 937	12 848	14 838	14 911
Valga	8 322	6 499	7 080	7 640	8 941	12 718	12 179
Õru	6 378	5 418	6 189	6 786	7 677	8 127	9 871
Keskmine	6 687	6 588	7 668	8 599	9 291	12 393	12 975

Kulud							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helme	4 382	4 758	5 416	7 251	6 913	9 932	9 227
Hummuli	4 809	6 847	8 166	7 153	8 146	9 201	10 650
Karula	5 217	6 414	7 113	9 126	9 424	9 730	10 955
Otepää	6 919	6 678	8 517	11 990	9 781	13 339	15 537
Palupera	4 201	6 519	8 660	8 769	8 578	10 058	10 260
Puka	4 074	5 698	6 224	7 402	7 793	9 871	11 190
Põdrala	3 913	6 303	6 426	6 491	7 632	8 966	14 780
Sangaste	4 638	5 856	7 099	7 407	8 293	17 078	16 080
Taheva	4 622	6 456	7 237	8 349	10 285	10 369	11 008
Tõlliste	3 773	5 435	5 872	6 985	7 670	9 051	11 740
Tõrva	7 252	8 556	9 975	10 064	12 225	14 202	13 405
Valga	8 227	6 345	6 760	7 267	8 266	12 030	11 499
Õru	6 341	5 387	6 116	6 706	7 344	7 726	9 151
Keskmine	6 532	6 386	7 222	8 189	8 732	11 770	12 152

Tabel 4-28 Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta (kr)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helme	1 292	1 373	1 687	2 043	2 670	3 029	3 955
Hummuli	1 195	1 321	1 421	1 769	2 235	2 763	3 457
Karula	1 062	1 161	1 411	1 731	2 035	2 405	3 129
Otepää	1 701	1 787	2 289	2 597	3 113	3 390	4 500
Palupera	917	1 019	1 236	1 568	1 998	2 459	3 316
Puka	1 396	1 573	1 744	2 022	2 316	2 911	3 685
Põdrala	991	1 154	1 332	1 812	2 241	2 675	3 555
Sangaste	1 424	1 473	1 747	2 021	2 439	2 885	3 693
Taheva	1 144	1 214	1 508	1 680	1 973	2 432	2 932
Tõlliste	1 319	1 371	1 531	1 737	2 341	2 635	3 374
Tõrva	1 684	1 801	2 290	2 644	3 140	3 634	4 719
Valga	1 754	1 825	2 102	2 350	2 770	3 036	3 836
Õru	858	963	1 062	1 461	1 627	2 077	2 788
Keskmine	1 492	1 621	1 923	2 213	2 660	3 011	3 868

Graafik 4-29 Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta

Tabel 4-30 kohalike omavalitsuste tulude laekumine 2006.a. (tuh kr)

Vald Linn	Üksik- isiku tulumaks	Maa- maks	Loodus- vara maks	Majandus- tegevus, varad, ja trahvid maksud	Muud tulud	Laenuid	Sihtots. laek. riigieelar- vest	Inves- teeringud riigieelar- vest.	Eraldised Haridus- kuluüks riigieelarvest	Toetus riigi- eelar- vest	Kulude katteks suunatud eelmise aasta jääk	KOKKU TULUD
Helme	9 274,1	1 695,2	154,1	1 083,8	76,6		2 426,0	781,0	2 497,0	4 648,0	630,7	23 266,5
Hummuli	3 488,0	874,5	13,3	798,8	54,6	0,0	614,7	643,0	2 516,1	2 225,0	1 258,5	12 486,5
Karula	3 417,4	1 309,2	6,4	1 120,9	6,9	0,0	726,8	1 461,4	1 838,2	2 682,0	607,8	13 177,0
Otepää	19 021,3	1 378,7	63,3	5 180,9	163,3	7 983,0	4 664,9	10 957,3	10 632,5	7 241,0	3 070,2	70 356,4
Palupera	3 929,7	573,1	469,5	241,8	9,8	0,0	719,0	1 083,1	1 585,5	3 158,0	427,8	12 197,3
Puka	6 834,8	1 241,3	94,9	992,6	72,3	0,0	1 185,8	1 818,8	4 380,2	4 276,0	652,1	21 548,8
Pödrala	3 331,4	690,6	1,3	1 797,7	5,6	945,9	533,6	4 556,3	1 863,0	2 049,0	354,0	14 510,4
Sangaste	5 417,0	624,4	8,5	1 399,8	44,0	1 267,6	3 007,0	4 337,3	2 826,9	3 493,0	1 593,6	24 019,1
Taheva	2 647,9	1 054,2	9,9	1 063,5	3,3	0,0	1 312,4	251,0	2 014,0	2 214,0	416,0	10 986,2
Tõlliste	6 303,0	755,6	174,6	1 210,3	95,4	0,0	1 663,9	4 048,2	4 372,1	4 098,0	795,8	23 516,9
Tõrva	15 095,0	275,6	22,2	6 747,3	370,5	1 800,0	2 610,1	3 957,5	9 365,6	5 380,0	2 077,3	47 701,1
Valga	55 135,4	1 401,1	25,3	7 264,6	1 424,6	4 602,4	27 536,7	11 461,2	26 370,2	29 753,0	10 101,6	175 076,1
Õru	1 528,0	600,2	1,4	593,7	2,9	0,0	577,5	115,0	346,0	1 414,0	230,7	5 409,4
Kokku	135 423,0	12 473,7	1 044,7	27 877,7	2 329,8	16 598,9	47 578,4	45 471,1	70 607,3	72 631,0	22 216,1	454 251,7

Tabel 4-31 kohalike omavalitsuste kulud 2006.a. (tuh kr)

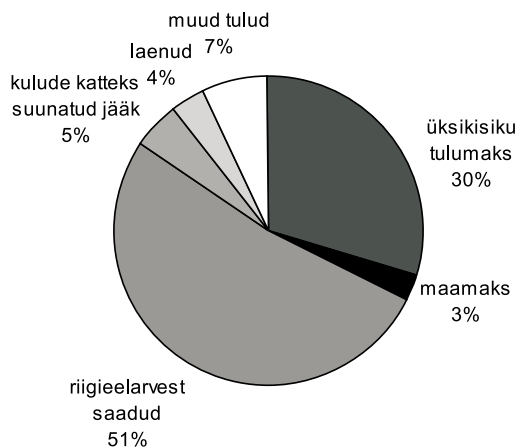
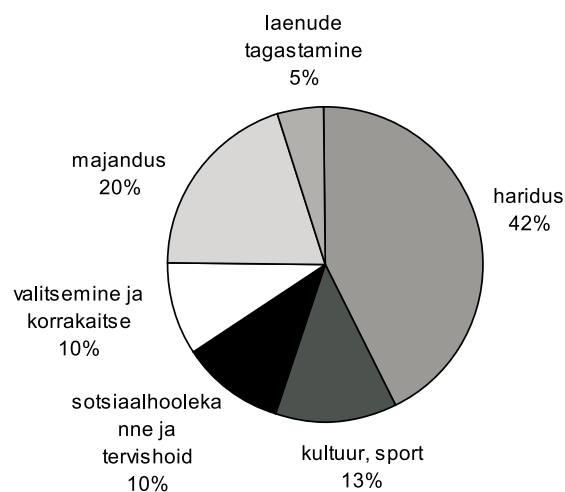
Vald Linn	Valitsemine	Korraldaitse	Haridus	Kultuur	Sport	Tervishoid	Sotsiaal- hoolekan- ne	Majandus	Laenude tagastamine	KOKKU KULUD
Helme	2 365,7	14,5	10 172,6	1 644,2	550,4	68,0	3 280,5	3 130,4	411,7	21 638,0
Hummuli	1 624,9	5,9	5 343,6	764,5	25,4	63,5	1 292,3	1 488,3	137,0	10 745,4
Karula	1 532,4	0,0	5 095,4	839,3	818,0	60,6	1 838,8	1 520,1	258,1	11 962,7
Otepää	3 927,9	174,7	23 501,8	3 655,9	6 964,3	225,0	3 828,0	14 499,5	8 898,4	65 675,5
Palupera	1 167,5	15,3	5 509,7	1 750,8	84,5	0,0	1 466,1	2 164,0		12 157,9
Puka	1 146,9	23,9	12 386,5	2 685,6	0,0	30,0	1 255,9	3 228,8		20 757,6
Pödrala	1 129,6	0,0	4 833,2	4 713,4	137,6	31,5	921,9	1 031,2	1 050,8	13 849,2
Sangaste	2 397,3	4,0	7 914,8	1 168,4	39,6	0,0	2 376,5	7 991,1	1 697,3	23 589,0
Taheva	1 305,1	0,5	4 393,0	1 024,4	14,0	49,9	2 115,0	839,7	198,8	9 940,4
Tõlliste	2 281,2	5,2	13 107,0	1 704,1	111,1	48,8	1 608,7	2 954,3	110,8	21 931,2
Tõrva	2 641,2	152,9	23 248,6	3 838,0	519,9	143,1	3 077,0	7 926,2	1 336,7	42 883,6
Valga	17 756,4	100,0	62 711,2	16 651,7	3 717,8	158,0	19 603,7	39 422,9	5 180,4	165 302,1
Õru	689,8	0,0	2 559,1	211,8	0,0	0,0	752,2	661,5	140,4	5 014,8
Kokku	39 965,9	496,9	180 776,5	40 652,1	12 982,6	878,4	43 416,6	86 858,0	19 420,4	425 447,4

Tabel 4-32 Kohalike omavalitsuste tulud ja kulud aastate lõikes (tuh kr)

	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Tulud										
Üksikisiku tulumaks	39150	46246	54299	59345	57265	70 605	80 627	95 838	107 683	135 423
Maamaks	7406	7882	8874	9349	10247	11 937	12 506	12 622	12 647	12 474
Loodusvarade maks	281	263	288	461	459	733	1 556	990	834	1 045
Majandustegevusest, varadest, maksudest	7309	10114	17672	13955	33839	15 227	16 363	23 322	26 006	27 878
Muud tulud ja trahvid	3970	1891	1538	1301	408	1 663	6 944	1 072	1 684	2 330
Laenuid	2834	10160	16771	7210	28833	9 749	11 972	8 788	65 630	16 599
Teistelt omavalitsustelt	3373	3916	4785	5243	3963	4 134	5 407			-
Sihotstarbeliselt riigieelarvest	1857	25895	31350	35507	33406	23 707	26 719	31 652	44 662	47 578
Investeeringud riigieelarvest	5370	9856	12250	20895	28082	16 471	21 336	31 169	36 878	45 471
Maakonna toetusfond	2256	2269	3796	3946	3956	-	-	-	-	-
Tasandusfond riigieelarvest	36043	40493	42682	45581	51130	75 494	63 318	59 702	60 178	72 631
Eraldised riigieelarvest hariduskuludeks *						44 656	50 295	54 423	67 130	70 607
Kulude katteks suunatud eelmise aasta jääk	2708	3114	6049	4519	5131	7 162	16 272	15 248	19 953	22 216
Kokku tulud	112556	162099	200354	207311	256719	281 538	313 313	334 826	443 284	454 252
Kulud										
Valitsemine	18281	19254	22617	23655	21273	23 933	28 986	29 720	33 704	39 966
Korraldus	358	624	702	574	431	389	534	574	530	497
Haridus	47530	53635	68948	73989	70216	124 208	154 150	161 911	176 584	180 777
Kultuur	9621	9971	13019	20245	29412	16 472	24 174	28 256	33 544	40 652
Sport	4110	8005	4321	4824	2552	3 155	5 589	6 256	47 287	12 983
Tervishoid	1258	3275	1649	1377	15140	1 150	1 013	1 526	1 377	878
Sotsiaalhoolekanne	5381	22910	26497	24293	30129	38 314	33 817	35 417	41 600	43 417
Majandus	15689	28466	47689	38062	33961	45 371	38 982	41 630	61 904	86 858
Teistelt ostetud teenus **	3625	4492	6034	7024	5669	6 091	-	-	-	-
Laenude tagastamine	3674	5385	3575	8366	41977	6 075	11 145	9 366	24 477	19 420
Kokku kulud	109529	156016	195052	202409	250758	265 158	298 389	314 655	421 008	425 447

* 1996-2000.a. eraldised hariduskuludeks ei olnud omavalitsuste eelarves

** 2003.aastast on ostetud teenus valdkondade all

Graafik 4-33 Tulude jaotumine kohalike omavalitsuste eelarves**Graafik 4-34 Kulude jaotumine**

4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit

Kantselei Kesk 12, Valga, tel. 766 6164
 Esimees, juhatuse liige Madis Gross
 Juhatuse liikmed: Margus Lepik, Agu Kabrits, Terje Korss
 Sekretär Ellen Eglit

Liitu kuuluvad kõik 13 maakonna omavalitsusüksust. Liidu kõrgeimaks juhtorganiks ja esinduskoguks on üldkoosolek, kuhu kuuluvad kõikide liidu liikmete kaks hääleõiguslikku esindajat: volikogu esimees ja vallavanem / linna-ape, igal esindajal on asendaja.

Valgamaa Omavalitsuste Liit on asutatud 2. oktoobril 1992 ning 15. detsembrist 2003 kantud mittetulundusühingute registrisse.

Tabel 4-35 Esindajad

Vald/linn	valla-/linnavolikogu volitatud esindaja (volikogu esimees)	vallavanem/linnaape
Helme	Kristo Ausmees Toivo Põldma (alates 25.01)	Tarmo Tamm
Hummuli	Enn Mihailov	Valter Kaar
Karula	Ants Kilo	Rain Ruusa
Otepää vald	Ants Manglus	Jaanus Raidal Aivar Pärli (alates 26.10)
Palupera	Vambola Sipelgas	Terje Korss
Puka	Heldur Vaht	Heikki Kadaja
Põdrala	Sulev Sildna	Aivar Uibu
Sangaste	Eduard Aamer Aldo Korbun (alates 20.07)	Kaido Tamberg
Taheva	Hille Tamman	Monika Rogenbaum
Tõlliste	Olev Tammela	Madis Gross
Tõrva	Ülle Juht	Agu Kabrits
Valga	Feliks Rõivassepp	Margus Lepik
Õru	Avo Allik	Andres Palloson

Üldkoosolekute vahelisel perioodil teostab liidu juhtimist neljaliikmeline juhatus.

Liidu revident on Monika Rogenbaum.

Valgamaa Omavalitsuste Liit kuulub Eesti Omavalitsusliitude Ühendusse.

Otepää, Tõrva ja Valga linnad kuuluvad Eesti Linnade Liitu.

Helme, Hummuli, Karula, Palupera, Puka, Põdrala, Taheva ja Tõlliste vallad kuuluvad Eesti Maaomavalitsuste Liitu.

Vabariigi Presidendi juurde moodustatud kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu ümarlauas esindab Valgamaa Omavalitsuste Liitu esimees Madis Gross.

Tähtsamad arutatud küsimused ja tehtud otsused

- Viidi ellu liidu suurim ühisprojekt Läti Valka rajooniga: Interreg IIIA projekt „Virtual Community of the Valga-Valka Region”, kus Valgamaa Omavalitsuste Liit oli vastutavaks juhtpartneriks. Projekti sildfinantseerimiseks võeti SEB Eesti Ühis pangast laenu summas 1 661 669 krooni;
- Tehti põhimõtteline otsus SA Valgamaa Fondi tegevuse ülevõtmiseks omavalitsuste liidu büroosse maakondlike ühisürituste korraldamise administreerimiseks ja finantseerimiseks;
- Aasta teises pooles alustati ettevalmistust raamatupidamisprogrammide PMen üleminekuks ja programmi juurutamist;
- Koondati maakondlik turismiarendustegevus SA Valgamaa Arenguagentuuri koosseisu ja juhtimise alla;
- Kiideti heaks uue maakondliku autasu- Valgamaa Teenetemärgi ja Valgamaa Vapimärgi väljaandmiseks tehtud kavandid ja statuudid ning kooskõlastati autasude omistamiseks moodustatud nõukogu koosseis;
- Suunati üksmeelselt tasandusfondist omavalitsustele ühistegevuseks eraldatud vahendid SA Valgamaa Fondi maakondlikuks ühistegevuseks;
- Kooskõlastati maakondliku hariduskulude reservi jaotus;
- Esitati Haridus- ja Teadusministeeriumile uue hariduse rahastamismudeli kohta Valgamaa Omavalitsuste Liidu arvamus ja muutmissetpanekud;
- Anti Valgamaa toetuskiri Tartu linnale kandideerimisel Euroopa kultuuripealinnaks aastal 2011.

Olulisemad kohtumised, üritused ja sündmused omavalitsuste liidu raames

Kohtumised

- Regionaalminister Jaan Õunapuu ja tema meeskonnaga visiidi raames Valgamaale;
- Kultuuriminister Raivo Palmaruga visiidi raames Valgamaale;
- Muinsuskaitseametist Ülo Puustaku ja Jaan Valiga teabepäeval Sangaste Lossis;
- Tööturuameti Valgamaa osakonna juhataja kt Merike Metsavasega. Arutati Tööturuameti poolt pakutavaid võimalusi koostööks kohalike omavalitsustega;
- MTÜ Euregio Pskov-Livonia tegevdirektor Ain Jõesaluga. Kuulati Phare projekti „Eesti - Läti piirialade koostöövõrgustiku moodustamine” tutvustust;
- Valga Keskraamatukogu direktori Endla Schasminiga. Vaagiti rahvaraamatukogude arenguperspektiive Valgamaal;
- Valgamaa Veterinaar keskuse juhataja Urve Laidveega. Käsitleti kohaliku omavalitsuse ülesandeid linnugripi tõrjel;
- Valgamaa keskkonnateenistuse jäätmete ja õhu peaspetsialist Peeter Eksteiniga. Arutati jäätmekäitluse alast olukorda ja jäätmekäitluse korraldamist maakonna kohalikes omavalitsustes;
- Lõuna-Eesti Päästkeskuse direktor Margo Klaosega. Kuulati ülevaadet omavalitsustega kavandatavast tihedamast koostööst 2007. aastal;
- E- riigi Akadeemia kohaliku omavalitsuse programmi juhi Hannes Astokiga. Räägiti infoühiskonna arendamise ideedest ja võimalustest omavalitsuste ja riigi koostöös.

Korraldatud suuremad üritused ja ettevõtmised

- Nõupäev Valga-, Võru- ja Põlva maakonna omavalitsustöötajatele Põdrala vallas Kalasaarel;
- Õppereis Läti-Valka rajooninõukogu liikmetele ja omavalitsusjuhtidele Valga ja Otepää piirkonda;
- Õppereis liidu liikmetele Vene Föderatsiooni Pihkvasse ja Novgorodi;

- Valla- / linnasekretäride õppepäev koostöös Eesti Juristide Liiduga Tartus;
- Juhtimisalased koolitused meetme 1.4 ESF projekti raames Pärnumaal Varblas ja Valgamaal Marja Talus;
- Raamatupidamisalased õppepäevad teemadel: PMen programmi kasutamine ja Uut maksuseadustes;
- Maakondlik konkurs „Kaunis Eesti Kodu 2006” koos võitjate väljaselgitamise ja piduliku autasustamisega Valga Muuseumis;
- Korvpalliturniir Valga-, Võru ja Põlva maakonna omavalitsustöötajatele Valga Sisehallis;
- Eesti Vabariigi 88. aastapäeva tähistamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses;
- Aastalõpuüritus liidu liikmetele ja lähematele koostööpartneritele Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses.

Osaletud üritustel, koolitustel, visiitidel, tähtpäevadel:

- Õppereisil Läti Vabariiki Daugavpils rajooni;
- Maakonna delegatsiooni visiidil Ungarisse Somogy maakonda;
- Valgamaa Jämtlandi lääni Majandusühistu 15. aastapäeva pidulikul koosolekul parvlaeval Victoria;
- Taliolümpiavõitjate pidulikul vastuvõtul Otepääl. Vastuvõtu korraldamist toetati ka rahaliselt;
- „Valgamaa Aastaraamatu 2005” väljaandmisel ja tutvustamisel;
- Valdade ja Linnade Päevadel Tallinnas, Hotellis Sokos;
- Mälestati ühiselt lahkunud Vabariigi Presidenti, Lennart Meri t ja tehti sissekanded kaastunderaamatusse Valga Maavalitsuses.

Ühisprojektid, koostööpartnerid

- Kolmepoolne koostööleping Otepää valla ja Valga Maavalitsusega SA Valgamaa Arenguagentuuri juhtimiseks ja majandamiseks;
- Koostööleping Valgamaa Arenguagentuuriga liidu liikmetele teenuste osutamiseks (sihtfinantseerimisega 100 000 kr);
- Koostööleping SA Lõuna-Eesti Turismiga Lõuna-Eesti turismipiirkonna turustamiseks nii Eestis kui välismaal (sihtfinantseerimisega 50 000 kr);
- Eesti Vabariigi, Läti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni piirialade koostöötegevuses osalemine MTÜ Euregio Pskov – Livonia liikmena ja selle rahastamine (sihtfinantseerimisega 20 000 kr).

Käsilolevad projektid:

- Interreg IIIB projekti raames „Virtual Community of the Valga-Valka Region” avaseminar läbiviimine Läti-Valkas, õhuinterneti võrgu avamine Eesti poolel ja lõppkonverentsi läbiviimine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses;
- Ukraina projekti „Abi Šatski rajooni arengustrateegia ettevalmistamisel” projektitaotluse ja eelarve koostamine ning esitamine koostöös Valga Maavalitsusega. Projekti rahastamiseks lepingu sõlmimine Välisministeeriumiga koos projekti I osa rahastamisega;
- Interreg IIIB projekti Baltic Euroregional Network (BEN) raames kohalike omavalitsuste töö alase seminari läbiviimine Pihkva oblastis Spitsinos. Osavõtt BEN projekti Eestipoolsete partnerite ümarlauast Tallinnas;
- Projekti ESISRANO raames läbi viidud seminarid Roots ja Jämtlandi läänis ja Vene Föderatsioonis Staraja Russas, kus käsitleti kohalike omavalitsuste arengut ja sellega seonduvaid teemasid.

4.3.3 Helme vald

Pindala 312,73 km²

Elanike arv 2345

14 küla, 1 alevik

Keskus Tõrva linnas, kaugus maakonnakeskusest 28 km

Vallavalitsus

Töötajaid 10

Vallavanem Tarmo Tamm

Vallasekretär Tiina Õunpuu

Volikogu

Liikmeid 13

Esimees Toivo Põldma

Sotsiaalne infrastruktuur

Ala Põhikool
Ritsu Lasteaed-Algkool
Helme Sanatoorne Internaatkool
Valgamaa Kutseõppekeskuse Helme osakond
Helme ja Taagepera raamatukogud
Ala ja Koorküla rahvamajad
Võimlad Alal ja Ritsus
Päevakeskused Ala, Karjatnurme ja Kalme külas
Külakeskus- teabetuba Jõgevestes
Helme perearsti keskus Tõrva linnas
Hooldekodu Taageperas
Sotsiaalkorterid Ritsus

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Puidutööstus, metsamajandus, põllumajandus, turism.

Olulisemad sündmused**Spordiüritused:**

"Ritsu Karikas võrkpallis" toimus 10. aastat osales 11 võistkonda
"Ritsu Karikas korvpallis" toimus 8. aastat osales 10 võistkonda
V Ritsu lauamängude turniir
V jalgrattasõit Tõrva-Helme
1. juuni- Lastekaitsepäeva tähistamine (sportlik kogupereüritus)
Laste talvine- ja suvespordipäev (iga-aastane)
Külade talvine- ja suvespordipäev (esmakordne)
Osalemine vabariiklikul valdade spartakiaadil (maaspordimängudel)
Osalemine Valgamaa tali- ja suvemängudel
Toimus kahepäevane motospordiüritus "Klaperjaht 2006 sügis"

Kultuurisündmused:

Tähistati Helme valla omavalitsusstaatuse 15. aastapäeva
Toimus järjekordne vallapäev Helmes
Toimus piirkondlik vanade tantsude päev Helme laululaval
Alustati Helme Ordulinnuse varemete renoveerimistöodega
Jätkati Ordulinnuse varemete ümbruse ja Helme mõisapargi suuremahuliste korrastustöödega
Toimus järjekordne vallasisene heakorra konkurss
Osaleti Eesti Kodukaunistamise Ühenduse konkursil "Kaunis Eesti kodu 2006"
Saavutati "Kaunis Eesti kodu 2006" konkursil kaunima omavalitsuse tiitel
Tähistati koos Soome sõprusvallaga Hauho Helme vallas sündinud näitekirjaniku Hella Murrik (Wuolijoki) 120 sünniaastapäeva nii kirjaniku sünnikohas Alal kui ka elukohas Hauhos
Helme koduloomuuseumi õuel toimus vabaõhuetendus "Niskamäe naised"

Vaatamisväärsused

Barclay de Tolly Mausoleum, Helme Koduloomuuseum, Helme Ordulinnuse varemed, Helme koopad, Orjakivi, Taagepera loss, Mats Erdelli kabel, Ala kirik, Hella Wuolijoki (Murrik) sünnikoht, kindral Jaan Sootsi mälestuskivi.

Infoväljaanded

Ajaleht Helme-Tõrva Elu, ilmub 2 korda kuus, ajalehte annab välja MTÜ Helme-Tõrva Elu Ühendus, Helme valla veeb www.helme.ee

4.3.4 Hummuli vald

Pindala 162,7 km²
 Elanike arv 1009
 8 küla, 1 alevik
 Valla keskus on Hummuli alevik,
 kaugus maakonnakeskusest 15 km.

Vallavalitsus

Töötajaid 8
 Vallavanem Valter Kaar
 Vallasekretär Juta Karpov

Volikogu

Liikmeid 9
 Esimees Enn Mihailov
 Aseesimees Rando Kommer

Sotsiaalne infrastruktuur

Hummuli Valla Vanurite Hoolekandekeskus
 Hummuli Külaraamatukogu (AIP)
 Hummuli Ambulatoorium
 Hummuli Rahvamaja
 Hummuli Põhikool
 Koorküla Päevakeskus
 Hummuli Valla Lasteaed "Sipsik"
 Kooli staadion
 Noortetuba Hummuli alevikus
 Turvakorter Hummuli alevikus

Tähtsamad majandusvaldkonnad ja ettevõtted

Põllumajandus, puidutööstus, metsamajandus, teenindus, turism.
 Ettevõtjad: OÜ Hummuli Agro, AS Astra, AS Vallai, AS Estplant, Puide talu, OÜ Järvesilma Turismitalu.

Arenguvõimalused

Turism, puhke- ja vabaaja veetmise võimaluste loomine, sportimisvõimaluste parandamine.

Vaatamisväärsused

Hummuli loss, Hummuli park, Koorküla järved.

Seltsid ja ühendused

Pensionäride Ühendus "Hõbejuus", MTÜ "Mesilane", MTÜ Hummuli Noortekeskus, Virtsjärve seltsing.

Olulisemad sündmused

Eesti Vabariigi 88.aastapäeva tähistamine
 Suur Kevadpidu Hummuli valla rahvale
 Hummuli 23. pargijooks
 Lastekaitse-perepäeva tähistamine
 Ekskursioon eakatele
 Eakate spordipäev
 Valla 15. aastapäeva tähistamine
 Heategevuslik jõuluüritus

Infoväljaanded

Neli korda aastas ilmuv ajaleht "Hummuli Uudised"

4.3.5 Karula vald

Valla pindala 230 km²

Elanike arv 1163

Valla administratiivne keskus on Lüllemäe.

Külased 14

Vallavalitsus

Liikmeid 5

Vallavanem Rain Ruusa

Vallasekretär Marys Piller

Volikogu

Liikmeid 9

Volikogu esimees Ants Kilo

Sotsiaalne infrastruktuur

Perearstipunkt Lüllemäel, Kaagjärvel teostab vastuvõttu perearsti öde

Kaagjärve Lasteaed-Algkool, mis tegutseb endises Kaagjärve mõisahoones, kuid üks lasteaiarühm tegutseb ka Lüllemäel. Eraldi asutusena tegutseb Lüllemäel Lüllemäe Põhikool (alates 2007.a augustist antud haridusasutused liidetakse).

Raamatukogud on olemas valla mõlemas suuremas keskses nii Lüllemäel kui Kaagjärves.

Valla allasutusena tegutseb Karula Hooldemaja, mis tegeleb vanurite hoolekandega.

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Avalik sektor, põllumajandus, puidu töötlemine

Olulisemad sündmused

Erinevad Karula Vallavalitsuse ja vallas tegutsevate MTÜ-de korraldatud õppepäevad, kultuuri- ja spordiüritused.

Vaatamisväärsused

Karula Rahvuspark, Tornimäe torn, Karula mõis ja park, Kaagjärve mõis ja park.

Arenguvõimalused ja -eeldused

Peamiseks arenguvõimaluseks ja -suunaks on turismi arendamine. Põllumajanduse arengule ja uute ettevõtjate alustamisele seab piirangu sobiva kasutuseta maa vähesus.

Koostööpartnerid ja -valdkonnad

SA Valgamaa Arenguagentuur (arenguküsimused), MTÜ Partnerlus (sotsiaalvaldkond), SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus (keskkonnavaldkonna küsimused), lisaks väiksemad koostööpartnerid näiteks mingi konkreetse ürituse korraldamise või muu tegevuse raames.

Infoväljaanded:

"Karula Kuller" (kord kvartalis)

4.3.6 Otepää vald

Pindala 217,36 km²

Elanike arv 4235

Külased 21

Keskus Otepää linn, kaugus maakonnakeskusest 50 km

Vallavalitsus

Töötajaid 20

Vallavanem Aivar Pärli

Vallasekretär Urmas Jaagusoo

Volikogu

Liikmeid 21

Esimees Aivar Nigol

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Otepää Tervisekeskus (polikliinik)
Päevakeskus- hooldekodu
Otepää Gümnaasium
Pühajärve Põhikool
Audentese Spordigümnaasium
Muusikakool
3 lastepäevakodu (Pähklike, Võrukael, Pühajärve lasteaed)
Otepää Kultuurikeskus
Laululava Pühajärve pargis
Otepää Linnaraamatukogu ja Pühajärve Raamatukogu
Otepää kirik (EELK Otepää Maarja kogudus)
EAÕK Ilmjärve kirik
EAÕK Kastolatsi kirik
Eesti Rahva Muuseumi liputuba
Otepää suusamuuseum
Gustav Wulff-Õie majamuuseum
Gümnaasiumi koduloomuuseum
SA Tehvandi spordikeskus
TÜ Kääriku spordibaas
Pühajärve Põhikooli spordihoone
9 slaalomimäge (suurimad on Kuutsemägi, Väike Munamägi, Marjamägi)
Tehvandi suusahüppetrampliin
Aptekrimäe suusahüppekompleks
TPÜ Vana-Otepää baas
EPÜ Marguse õppe- ja puhkekeskus
Snowtubing park Linnamäe orus
SA Otepää Spordirajatised (Otepää Spordihoone)

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Puhkemajandus ja turism;
Puidutöötlemine;
Teenindus ja toitlustamine;
Toiduainetetööstus (piimatööstus, lihatööstus, kondiiter);
Metallitööstus;
Põllumajandus.

Arenguvõimalused ja -eeldused

Spordi- ja puhkemajanduse arendamine, vastava infrastruktuuri ning teenindusvõrgu väljaarendamine
Tehvandi spordikeskuse väljaarendamine
Pühajärve ranna ja rannapargi arendamine aastaringse toimivaks aktiivse puhkuse kompleksiks
Energiasäästu programmi jätkamine
Pühajärve puhkeküla väljaehitamine
Linnamäe orus teemapargi arendamine
Taluturism ja mahepõllumajandus
Väikeettevõtluse areng
ettevõtluskeskkonna arendamine (tööstusalade määratlemine, infrastruktuuri arendamine)

Sõprusvallad

Norra — Sel
Prantsusmaa — Les Sorinieres
Rootsi — Ekerö, Habo, Kumla, Örnköldsvik
Saksamaa — Tarp
Soome — Kivijärvi, Vihti
Taani — Skålshor
USA — McHenry

Infoväljaanded

Veeb: www.otepaa.ee

Otepää Teataja, ilmub kaks korda kuus, antakse välja koostöös Palupera, Sangaste ja Puka valdadega
Talve- ja suvetrükkis, kultuurisündmuste kalender jm mitmesugused voldikud

4.3.7 Palupera vald

Pindala 123, 48 km²
Elanikke 1184 (01.01.2007)
Külasid 13
Keskus Hellenurme külas. Kaugus maakonnakeskusest 58 km.

Vallavalitsus:

Töötajaid 6,
Vallavanem Terje Korss,
Vallasekretär Imbi Parvei

Volikogu

Liikmeid 11
Esimees Vambola Sipelgas

Sotsiaalne infrastruktuur:

hooldekeskus, põhikool, lasteaed, 2 rahvamaja, 2 raamatukogu- AIP, 2 vabaõhulava, võrkpalliväljakud, staadion, noortekeskus- AIP, külamaja- AIP, 2 WiFi- ala.

Tähtsamad majandusvaldkonnad ja ettevõtted:

põllumajandus, turismindus, puidutööstus.

Arenguvõimalused ja – eeldused, ülesanded:

- Kaunis, vaheldusrikas ja väärtuslik loodusmaastik, puhas keskkond, atraktiivne elamiskoht, rikkalik ajaloo- ja kultuuripärand, mitmekesised traditsioonid
- On teenindusvõrk puhkamiseks, vaba aja veetmiseks ning rahvaspordiga tegelemiseks. Jätkata matka-, tervise- või liikumisradade ning üldkasutatavate puhkealade ja külakeskuste vastavate vaba aja rajatiste võrgustiku väljaarendamist.
- Arendada taluturismi, tõhustada tegevust looduspargi ja maastikukaitsealal
- Arendada alternatiivseid põllukultuure
- Looduse ja mõisate parem eksponeerimine, huviväärsuste korda seadmine
- Maastikukujundamine, atraktiivse maastiku eksponeerimine
- Kalakasvatuse, kitsekasvatuse, mesinduse arendamine
- Sporditegevuse arendamine, munitsipaal- spordirajatiste väljaarendamine
- Marketing - parandada jätkuvalt viidamajandust. Arendada välja valla ühtne kohaturundus ja infosüsteem
- Panna enam rõhku keskkonnakaitsele, valla heakorrastatusele
- Konkurentsivõimelise haridusteenuse väljaarendamine
- Kaasaegsete sotsiaal- ja tervishoiuteenuste väljaarendamine

- Jätkata maade munitsipaliseerimist
- Likvideerida tühjad hooned
- Noorte vaba aja veetmise võimaluste parandamine, kohaliku kultuurielu arendamine
- Kogukonnasuhete tugevdamine külades
- Koostöö süvendamine naaberomavalitsuste, era- ja kolmanda sektoriga

Olulisemad sündmused ja üritused

- Jätkati Lustimäe puhkekoha väljaehitamist – heakord, stendid, viidad, köisrada, jalgrattastatiiv
- Jätkus projekt „Palupera valla eakate aktiivse ühiskondliku tegevuse laiendamine” – toimus õppereis Saaremaale, kangakudumis- koolitus, eakate päeva tähistamine, eakate jõulupäeva tähistamine
- Lõppes projekt „Elva puhkepiirkonna tuntuse parandamine ja külastatavuse suurendamine” (Phare 2003 CBC). Palupera valla kaks mõisakompleksi osalesid külastatavusuuringus, valmis mahukas trükis
- Lõppes projekt „Nõuni kultuurimaja renoveerimine”. Kultuurimaja sai uued aknad, ukсед, teostati renoveerimistöid hoones
- Lõppes projekt „Hellenurme mõisakompleksiga seotud ajaloolise- ja kultuuriloolise pärandi eksponeerimine, atraktiivsuse tõstmine”. Hellenurme mõisapark renoveeriti (pargiteed, välikäimla, pingid, lauad, stand, prügikastid) ning avas ukсед Middendorffide infotuba, kuhu valmis kollektsioon
- Restaureeriti Hellenurme kultuurimaja ja vallamaja
- Restaureeriti Hellenurme mõisahoones asuvaid lasteaia ruume (seoses lasteaia laiendamisega)
- Kalmemäe bussipeatus sai ootepaviljoni
- Rekonstrueeriti Ööbikuoru tuletõrje veevõtukoht Hellenurmes ja Nõuni veevõtukoht sealses keskuses
- Uue kruusakatte sai osa vallateid, mustkatte sai vallamaja parkla ja Nõunis vallatee üks lõik, kus paigaldati sadevete ärajuhtimiseks dreenaaz. Rekonstrueeriti mitu truupi
- 15.septembril avati Lõuna-Eesti Hooldekeskuse II elukorpus Hellenurmes
- Jätkus koostöö rahvusvahelise projekti “Development of Baltic Tourist Network in Via Hanseatica Development Zone” partneritega (rahastajaks INTERREG III B jt. partnerid). Projekti kestus 2004-2007. Via Hanseatica mõjualasse jääb ka Palupera vald
- Palupera Põhikool osales mitmes projektis: õppesõit algklassidega Põlvamaale, Unicefi projektis “Väike heategu” ja lindude pesakastide meisterdamise võistlusel, mis võideti. Osaleti ka Valgamaa Kooliolümpiamängudel, kus saavutati viktoriinis III koht ning Valgamaa koolinoorte sisekergejõustikuvõistlustelt tuldi tagasi 12 medaliga
- Saadeti teele järjekordne lend Palupera Põhikooli lõpetajaid (14)
- Kooliteele saadeti Hellenurme mõisa lasteaia 3 tüdrukut
- Toimusid Hellenurme 46. võrkpallimängud
- Toimus XII mälumänguturniir Palupera valla karikale
- Valgamaa parimaks sportlaseks M -15 vanuseklassis laskesuusatamises tunnustati Palupera valla Miti küla noormees Kaur Lõhmus
- Tartu Maaspordi Liidu ja Elva linna 2006 aasta parimaks noorsportlaseks kergejõustikus tunnustati Palupera valla Mäelooga külas elav neiu Liane Pintsaar
- Räbi külas krooniti vibu maastikulaskmise „kuningas”, toimusid Eesti Meistrivõistlused
- Palupera Põhikooli juures ja staadionil toimusid Valgamaa 2006. aasta suvemängud. Kuni 2000 elanikuga kohalike omavalitsuste hulgas võitis I koha Palupera vald
- Jaaniõhtud korraldati Kullipesa puhkealal Nõunis, Neeruti külaplatsil ja Palupera staadionil
- Palupera mõisakool osales 6 päeval suve kestel külastusmängus „Unustatud mõisad” 2006, avatud olid näituste toad, ajalootoad, kultuuriprogramm, käsitöötüba, giidid, toitlustamine. Mõisahoonet külastas 333 registreeritud külalist. Toimus jalgrattamatk Nõuni-Palupera-Nõuni oma valla rahvale
- Toimus Nõuni triatlon II
- Toimus vallasisene lauamängude (male-kabe) turniir
- Jalgpalliklubi FC ELVA eestvedamisel toimus Palupera staadionil jalgpalliturniir Palupera Cup II.
- Toimus kepikõnd ümber Nõuni järve, kus osales ka Eesti Kepikõnni Liidu esimees Rein Randver
- Toimus võrkpalliturniir Põrsas Cup II Nõunis (peaaühind 20 kg põrsas)
- Toimusid järjekordsed Leigo järvemuusika kontserdid ja järveteatri etendused V.Reimann „Painaja ja tundmatud” ning J.Tooming ja A.Türnpu „Lemminkäinen. Mäng Kalevala teemal”

- Palupera valla esindusvõistkond osales Kuldkala 2006-I ja Tartu Maratoni neliküritusel
- Korraldati ise ja osaleti mitmetel seminaridel, koolitustel
- Nõuni eakad käisid ekskursioonil Jõgeva- ja Järvemaal
- MTÜ "Nõuni Loodus- ja Arenduskeskus" on Sihtasutuste ja mittetulundusühingute registris jaanuarist 2006.a. Üheks asutajaliikmeks on ka Palupera vald
- Aprillikuus tähistas MTÜ Nõuni Maanaiste Selts oma 10. sünnipäeva
- Palupera kool tähistas oma 230 aastapäeva.
- Korraldati järjekordne emadepäeva eelne heakorrapäev
- Paigaldati 16 pakendijäätmete kogumise konteinerit (MTÜ Eesti Pakendiringlus)
- Neli majapidamist vallas said mastivimplite omanikeks
- Osaleti Kagu-Eesti Jäätmekeskus AS, Vapramäe- Vellavere- Vitipalu Sihtasutuse töös ja Tartu Maratoni nelikürituse korraldamisel. VVV SA tähistas oma 7. sünnipäeva
- Palupera vald astus SA Valga Piirkonna Keskonnakeskuse, MTÜ Valgamaa Partnerluskogu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu liikmeks

Infoväljaanded

Kord kuus ilmub vallas infoväljaanne "Otepää Teataja"

Kodulehekülg www.palupera.ee

4.3.8 Puka vald

Pindala 202,41 km²

Elanike arv 1855, talusid 240

Külasid 18, alevikke 1

Keskus Puka alevikus, kaugus maakonnakeskusest 36 km.

Vallavalitsus

Töötajaid 9

Vallavanem Heikki Kadaja

Vallasekretär Anita Kallis

Volikogu

Liikmeid 13

Esimees Heldur Vaht

Sotsiaalne infrastruktuur

Perearstikeskus

Keskool

Lasteaed- Algkool

Lastepäevakodu

Kunstikool

2 kultuurimaja

3 raamatukogu

Kuigatsi seltsimaja

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Mööbli valmistamine

Puidu töötlemine

Põllumajanduslik tootmine

Ehitusmaterjalide müük ja metallitööd

Teenindus, kaubandus

Moosivalmistamine

Jahindus

Turism

Arenguvõimalused ja- eeldused

Ettevõtluse arendamine
Spordi, turismi- ja puhkemajanduse arendamine
Raudtee ja suuremate maanteedega olemasolu ning tihe teedevõrk
Kehtestatud valla üldplaneering
Kehtestatud Võrtsjärve üldplaneering
Metsade rohkus
Kaunis loodus
Piirnemine Väike-Emajõega ja Võrtsjärvega
Tihe koostöö Võrtsjärveäärsete valdadega ja sihtasutuste loomine
Piirnemine Kuutsemäe mäesuusakeskusega
Koostöös Valga piirkonna keskkonnakeskusega arendada keskkonnavalaseid projekte
Kehtestatud valla arengukava aastani 2008
Kehtestatud Võrtsjärve piirkonna arengukava 2005
Koostööprojekt "VIA Hanseatica"

Vaatamisväärsused

Jaanimäe määnd Meegaste külas
Kuigatsi mõisa park ja hooned Kuigatsi külas
Puka põlispuude grupp
Komsu puistu Puka-Otepää mnt ääres Komsu külas
Aakre mõisa hooned ja park Aakre külas
Puka aleviku keskuse hoonestus (I Eesti Vabariigi aegne pangahoone, raudteejaam, apteek)
Võrtsjärv ja Võrtsjärve suubuv Väike-Emajõgi
Kivivare linnamägi koos kivikalmetega
Kuigatsi ehk Puka linnamägi
Ristimägi Kähri külas
Vooremägi

Seltsielu

Puka Spordiklubi
Puka Naisselts
Aianduse ja Mesinduse Selts
Pensionäride Ühendus
Kuigatsi Külamaja Seltsing

Olulisemad sündmused

XXV Võrtsjärve talimängudest osavõtt
Puka valla päevad
Puka laat
XXXV Võrtsjärve suvemängudest osavõtt
Spordiväljaku valmimine
Puka keskkooli köögiploki renoveerimine
Puka rahvamaja kellatorni taastamine
Puka rahvamaja aknaplokkide vahetamine

Koostööpartnerid

Rootsi Jämtlandi lääni omavalitsused ja osalemine Valga maakonna ning Rootsi Jämtlandi maakonna majandusühistus

Valgamaa Omavalitsused ja Valgamaa Omavalitsuste Liit
 Võrtsjärve ümbruse seitse valda ja moodustatud Võrtsjärve Sihtasutus
 Otepää Piirkonnanõukogu
 Valgamaa Keskkonnakeskus

Infoväljaanded

Puka valla kaart
 Vallas asuvaid vaatamisväärsusi tutvustavad postkaardid
 Ajaleht "Otepää Teataja"
 Piirkonda tutvustav raamat "Ümber Võrtsjärve"
 Infomaterjal "Võrtsjärve matkajuht"
 Veebileht www.puka.ee
 Raamat „Puka vald läbi ajaloo tuulte“

4.3.9 Põdrala vald

Pindala 127,2 km²
 Elanikke 937
 Külasid 14
 Keskus Riidaja külas. Kaugus maakonnakeskusest 42 km

Vallavalitsus

Töötajaid 7
 Vallavanem Aivar Uibu
 Vallasekretär Saima Ilisson

Vallavolikogu

Liikmeid 9
 Vallavolikogu esimees Sulev Sildna

Sotsiaalne infrastruktuur

Lasteaed- põhikool
 Algkool
 Kultuurimaja
 Rahvamaja
 Raamatukogu
 Vabaõhulava ja staadion Pikasillas
 Võimla ja staadion Riidaja Põhikoolis
 Kolm avalikku internetipunkti

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Põllumajandus, puidutööstus, turism

Arenguvõimalused ja – eeldused

Turismi-, puhke - ja jahimajanduse arendamine
 Väikeettevõtluse areng
 Alternatiivsete põllukultuuride kasvatamise arendamine
 Piirnemine Väike-Emajõe ja Võrtsjärvega
 Koostöö Võrtsjärve äärsete valdadega
 Koostöö Mulgimaa valdadega

Infoväljaanded

Kohalik ajaleht "Põdrala Teataja" ilmub kord kvartalis

Veeb www.podrala.ee

Seltsielu

Riidaja Naisseltsing

Pori Küla Selts

Lõve Küla Selts

Põdrala valla Pensionäride Ühendus

Riidaja Rändurteater

Riidaja noorteklubi "Orto käpikud"

MTÜ Leebiku Külaselts

Seltsing "Roheline Rulli"

Olulisemad sündmused

Võrtsjärve suve- ja talimängudest osavõtmine

Jaanipäeva tähistamine Pori külas

Riidaja lennupäev Torupillitalus

Eakate sügispidu

Pikasilla Algkooli 85.aastapäeva tähistamine

Valla 15.aastapäeva tähistamine

Avati mälestustahvel Hendrik Adamson'ile

Pikasilla puhkeala kahe randumissilla ja staadionihoone valmimine

Riidaja Põhikooli võimla põranda vahetus

Koostööpartnerid

Valgamaa Omavalitsuste Liit

Võrtsjärve Sihtasutus

Mulgi Kultuuri Instituut

Valgamaa Keskkonnakeskus

Sihtasutus Valgamaa Turism

Vaatamisväärsused

Riidaja mõisahoonete kompleks ja mõisapark

Gerdruta kirik – kabel Riidajas

Ferdinand Linnuse sünnikoht

Henrik Visnapuu sünnikoht

Johann Pauli sünnikoht

Pronksskulptuur "Torupillimängija" Matu-Tõnise Torupillitalus

Võrtsjärve suubuv Väike-Emajõgi koos Pikasilla puhkealaga.

Kirikud ja kogudused

Gerdruta kirik-kabel, kus toimuvad jumalateenistused

4.3.10 Sangaste vald

Pindala 144,73 km²

Elanike arv 1503

Külasid 13, alevikke 1

Keskus Sangaste alevikus, kaugus maakonnakeskusest 30 km

Vallavalitsus

Ametnikke 10

Vallavanem Kaido Tamberg

Vallasekretär Janno Sepp

Volikogu

Liikmeid 11

Esimees Aldo Korbun

Sotsiaalne infrastruktuur

Sangaste Perearstipraksis

Aini-Heli Ilvese Eraapteek

Sangaste Postkontor

Sangaste Pansionaat

Sangaste Lasteaed

Sangaste Raamatukogu (AIP)

Keeni Postkontor

Avalik internetipunkt "Silva Pubis"

Keeni Raamatukogu

Keeni Tervisepunkt

Keeni Põhikool

Sangaste kirik

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Puidu töötlemine

Põllumajandussaaduste tootmine ja ümbertöötlemine

Teenindus

Kaubandus, toitlustamine

Reisi-, majutus- ja konverentsikorraldus

Kirikud ja kogudused

EELK Sangaste kirik ja kogudus, õpetaja Ivo Pill

Vaatamisväärsused

Sangaste loss ja lossipark

Sangaste kirik

Sangaste kalmistu

Sangaste linnamägi

Harimägi

August Gailiti sünnikodu

Kirgjärv ja Presnikovi järv

Eduard Grosschmidt-Suursepa kodutalu

Olulisemad sündmused

Toimus Sangaste valla I mälumänguturniir

Restu Mõisakooli 220. aastapäeva tähistamine

Paastu- ja rukkimaarjapäeva tähistamine

Traditsioonilised sündmused vallas: vastla-, jüri- ja jaanipäeva ja valla tantsupäeva tähistamine
 Restu spordipäev
 Lastekaitsepäev

Seltsid ja ühendused

MTÜ Kodukant Sangaste
 MTÜ Sangaste Scatehouse
 Lossiküla seltsing
 MTÜ Sangaste Kihelkonnamuuseumi Selts
 MTÜ Keeni Tantsuselts
 Sangaste käsitöö seltsing

4.3.11 Taheva vald

Pindala 204,71 km₂
 Elanike arv 903
 Külasid 13
 Keskus Laanemetsa külas, kaugus maakonnakeskusest 25 km.

Vallavalitsus

Kolmeliikmeline, töötajaid 8
 Vallavanem Monika Rogenbaum
 Vallasekretär Mare Roosipuu

Volikogu

Liikmeid 9
 Esimees Hille Tamman

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Taheva Sanatoorium (hooldekodu- ja lastekodu osakond)
 Hargla perearstikeskus
 Lagle Tiku Hargla Apteek
 Hargla Kool (põhikooli asukoht Harglas ja lasteaia asukoht Koikkülas)
 Hargla Maakultuurimaja
 Koikküla Raamatukogu internetipunktiga
 Hargla Raamatukogu internetipunktiga
 Hargla Hooldekodu
 EELK Hargla kogudus
 RMK Taheva rattarajad (25- ja 50 km)
 Seltsing Hargla Külaselts
 MTÜ Koikküla Külaselts
 Seltsing Laanemetsa Külaselts
 Seltsing Hargla Maanaiste Klubi
 Taheva külakeskus
 Koikküla külakeskus
 3 kauplust (Harglas, Tahevas ja Koikkülas)
 2 postkontorit (Harglas ja Koikkülas)
 Taheva postipunkt
 Hargla Perejuuksur

Tähtsamad majandusvaldkonnad ja ettevõtted

Põllumajandus: TÜ Hargla Seemneühistu, OÜ Koivakonnu ja OÜ JOKAMAA
 Teenindus: OÜ Esperance ja Hargla Masinaühistu

Metsandus: Riigimetsa Majandamise Keskuse Taheva Metskond ja OÜ Velburg

Turism: OÜ Nakatu Turismitalu, Niidu turismitalu, Punda talu, Matadorhitt OÜ (DIXIELAND) ja OÜ Järveääre Puhkekeskus

Jahindus

Vaatamisväärsused

Hargla kirik

Hargla kabel

Ohvrikivi Tsirgumäel

Püha pettai Harglas

Ohvrimänd Tsirgumäel

Taheva mõisa kompleks koos pargiga

Koikküla sepikoda ja magasiat

RMK Tellingumäe vaatetorn

Laanemetsa Apostlik-õigeusu kirik

Aheru järv, Oore männikud

Mustajõe-Koiva maastikukaitse ala

Arenguvõimalused ja -eeldused

Turism ja sellega kaasnevad tegevused. Taheva valla arengukava aastateks 2004–2008 on kättesaadav <http://www.taheva.ee>.

Osalemise koostööprojektides

Sihtasutus Valgamaa Turism;

Valgamaa Omavalitsuste Liit;

SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus;

SA Valgamaa Arenguagentuur.

Olulisemad sündmused ja ettevõtmised

Hargla Põhikooli ja Koikküla Lastead- Algkooli ümberkorraldamine

Hollandi Heategevusfondi toetusega Taheva külas külakeskuse avamine

Koikkülas külakeskuse avamine

Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusega Taheva, Tsirgumäe ja Laanemetsa külade puurkaev- pumplate renoveerimine

Pikaajalistele töötutele tööturuteenuste (tööharjutus ja tööpraktika) osutamine SA Taheva Sanatooriumi baasil

MTÜ Partnerlus ESF projektis "Töö tugi Kagu-Eestis" osalemine

Sotsiaaleluruumide rajamine EELK Hargla koguduselt renditud ruumidesse

Üritused ja tähtpäevad

Vabariiklik koolinoorte murdelaulu- ja luulepäev Harglas

Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine

Tsirgumäe külas volbriöö tähistamine

Koolivaheaja üritused

Jüriöö jooks

Emadepäeva tähistamine

Kohaliku omaalgatuse programmi toetusel Taheva valla külaelu edendajate õppereis Tabivere valda

Taheva valla jõulupidu Koikküla külakeskuses

Hargla külapäeva tähistamine jaanipäeval

Taheva valla avatud noortekeskuse projekti "Maanoorte võimalused" üritused

Kriminaalpreventiivse projekti toetusega Lasteliikumine "Siilikad" lastelaager

Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastatud keskkonnateadlikkuse tõstmise üritused Taheva vallas

Sõpruspiirkond välismaal: Bräcke kommun Rootsis.

Infoväljaanded

Ilmub kvartaalselt vallavalitsuse infoleht "Taheva Häälekandja".

Veeb www.taheva.ee

4.3.12 Tõlliste vald

Tõlliste valla pindala 193,78 km²

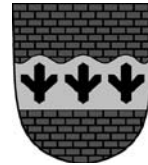
Rahvaarv 1868

Alevikud Tsirguliina ja Laatre

Külasid 13

Keskus Tsirguliina alevik

Valla juriidiline aadress Laatre alevik, Kesk 6

Vallavalitsus

9 töötajat

Vallavanem Madis Gross

Vallavolikogu

Liikmeid 13

Esimees Olev Tammela

Sotsiaalne infrastruktuur:

Tsirguliina Keskkool

Laatre Lasteaed

Tsirguliina Lasteaed

Sooru Lasteaed

Tsirguliina Rahvamaja

Sooru Rahvamaja

Tsirguliina Raamatukogu

Laatre Raamatukogu

Sooru Raamatukogu

Tagula Raamatukogu

Perearst Madis Tiik (Tsirguliina, Laatre)

Paju Hooldekodu

Laatre Sotsiaalmaja

Tsirguliina Keskkooli võimla ja staadion

Jaanikese Motospordikeskus

Puhkekompleks Soorus (laululava ja valgustatud terviserada)

Tähtsamad majandusvaldkonnad:

põllumajandus, metsa- ja puidutööstus, kaubandus ja teenindus.

Arengueeldused:

maakonnakeskuse lähedus, puhas loodus.

Arenguvõimalused:

ettevõtlike areng ja uute töökohtade tekkimine; vaba aja veetmise võimaluste parandamine ja mitmekesistamine; koostööle orienteeritud valla juhtimine.

Kohalik ajaleht "Tõlliste Teataja" ilmub viis korda aastas (vajadusel eriväljaanded).

Olulisemad sündmused ja üritused Tõlliste vallas 2006. aastal:

Vabariigi aastapäeva kontsert
Talispondipäev- vastlapäev
Lauamängude turniir
Naabervaldadevaheline (Tõlliste, Sangaste, Öru) Jüriöö jooks
Rattapäev Soorus
Emadepäeva kontsert Laatre kirikus
Vallapäev Laatres
Rannaspordipäev Sooru järve ääres
Tänavakorvpall "Sooru Sops"
ligaste jooks
ligaste külapäev
Laste suvepäevad (TANK)
Vallasisene võrkpalli turniir
Kergejõustiku päev
Aasta memme-taadi valimine
Valla autospordi huvilistele jäärajasõidud
Tõlliste valla lahtised meistrivõistlused petangues
Lõikuspidu Tagula rahvamajas

Viidi ellu projektid:

"Tsirguliina Keskkooli renoveerimine"
"Laatre Piirkonna Vabaajakeskuse väljaarendamine"
Inglise keele laager "English in Practice-2006"
Tsirguliina kanalisatsiooni rekonstrueerimise I etapp

Registreeritud ja tegutsevad seltsid:

MTÜ "Sooru Arendus"
Sooru Naisselts
Laatre Naisselts
Tõlliste Valla Pensionäride Ühendus Elurada
Laatre Pasunakoor
Tõlliste-Puka segakoor
MTÜ Spordiklubi RAUDSÖRMUS.

Koostööpartnerid ja valdkonnad

Hartola vald (Soome Vabariik) ja Holtälen vald (Norra Vabariik) haridus ja noorsootöö

4.3.13 Tõrva linn

Pindala 4,8 km²
 Elanike arv 3199
 Kaugus maakonnakeskusest 28 km

Linnavalitsus

Linnapea Agu Kabrits
 Linnasekretär Signe Kiin
 Ametnikke 14

Volikogu

Liikmeid 15
 Esimees Ülle Juht

Sotsiaalne infrastruktuur

hooldekodu	2 raamatukogu
tervisekeskus	tantsustuudio LYS
3 perearsti	laulustuudio
2 apteeki	kultuurimaja
gümnaasium	noortekeskus
muusikakool	vabaõhulava
2 lasteaeda	kammersaal
turismiinfopunkt	spordisaal
2 hotelli	

Tähtsamad majandusvaldkonnad ja ettevõtted

toiduainetetööstus	energeetika
kaubandus	puidutöötlemine
teenindus	pangandus
ehitus	õmblusettevõtted

Arenguvõimalused ja eeldused

ainulaadse looduskeskkonna olemasolu ja pikaajaliste tootmistraditsioonide arendamine.
 puhkemajanduse arendamise eeldused
 kultuuritraditsioonid, hulgaliselt isetegevusringe

Olulisemad sündmused ja üritused

“Erni Kasesalu nimeline kanneldajate võistlu mängimine”
 Sisekergejõustiku mitmevõistlus
 Jüriöö teatejooks
 Jalgrattamatkad
 Maastikurataste seeriavõistlus
 Kergejõustiku seeriavõistlus
 Ülelinnaline lastekaitsepäevale pühendatud üritus
 Tõrva veekantri Vanamõisa järve juures
 Kogu pere lustilaupäev Sõpruse pargis
 Vello Jaska näidendite esietendused
 Kohtumiste sari “Juured”
 Emadepäeva kontsert
 Isadepäeva kontsert
 Valgamaa vokaalansamblike päev Tõrvas
 Tõrva linna laulukarussell
 “Tõrva linna päevad”

Tõrva Linna 80.sünnipäeva tähistamine
 Rammumehe võistlus "Tõrva Tõnis"
 Rannavolle etapid
 Pargivolle etapid
 Tõrva linna lahtised meistrivõistlused kergejõustikus
 Tõrva noorte jalgpallurite osalemine Lukowis, Poolas, toimunud rahvusvahelisel jalgpalliturniiril.
 Lodzi(Poola) noorte osalemine Tõrva noortekeskuse poolt korraldatud noortelaagris
 Loodusfestival "Lillepidu 20"
 Timrī sõprusdelegatsiooni osalemine Tõrva linnapäevadel.
 Tõrva Järvede jook
 Tõrva naisansambel „Klassik“ 30.aastapäeva juubelikontsert
 Tõrva Naisansambel „Hermes“ 25. aastapäeva juubelikontsert.
 Tõrva eakate ansambel „Meenutus“ 10. aastapäeva juubelikontsert.
 Tõrva rahvamuusikaansambel „Jauram“ 35. aastapäeva juubelikontsert
 Advendikontserdid Tõrva Kirik-Kammersaalis
 "Hortus Musicus" aastalõpu kontsert

Osalemine projektides ja programmides

Tõrva Gümnaasiumi õpilaste kirjavahetusprojekt linnala põhikooli õpilastega (Kalvola vald, Soome)
 Tõrva Gümnaasiumi õpetajate osalemine Tõrva Linnavalitsuse Gruntvig projektis Digiteach

Sõpruspiirkonnad välismaal

Timrī kommuun Rootsis
 Laihia vald Soomes
 Kalvola vald Soomes
 Lukowi linn Poolas
 Grantsville`i linn Marylandi osariigis USAs
 Essunga kommuun Rootsis

Ajaleht

Tõrva ja Helme piirkonna elu kajastav ajaleht "Helme - Tõrva Elu" ilmub kaks korda kuus.

4.3.14 Valga linn

Pindala 16,54 km²
 Elanikke 14 372
 Valga linn on Valga maakonna keskus

Linnavalitsus

Ametnikke 45
 Linnapea Margus Lepik
 Linnasekretär Janar Kuus

Linnavolikogu

Liikmeid 21
 Esimees Feliks Rõivassepp

Sotsiaalne infrastruktuur

Gümnaasiumid (3)	Kultuuri- ja huvialakeskus
Põhikool	Noortemaja
Kutseõppekeskus	Kino
Muusikakool	Avatud internetipunktid

Internaatkool	Raudtee- ja bussijaam
Lasteaiad (4)	Saun
Hoolekandekeskus	Staadion
Lastekodu	Spordihall
Sotsiaalmaja, töötute aktiveerimiskeskus	Ekstreemspordihall
Diakooniamaja päevakeskus	Mänguväljakud, spordiplatsid
Puuetega inimeste koda	Lasketiir
Haigla, perearstikeskus	Koolivõimlad (5)
Valgamaa Tugikeskus (psüühiliste erivajadustega inimeste päevakeskus ja hooldekodu)	Ujula
Raamatukogu	Jalgpalliväljak
Muuseum	Terviserada
	Koerte varjupaik

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Tööstus (toiduainete- ja mööblitööstus ning metalli- ja kergetööstustoodete valmistamine)

Kaubandus

Teenindus

Transport

Energeetika, kütus

Pangandus

Turism

Olulisemad sündmused

EL Interreg IIIA kahe-aastase projekti „Valga-Valka: 1 linn 2 riiki“ elluviimine koostöös Valka Linnaduumaga, mille raames:

Valmis Valga-Valka turismistrateegia, -kaart, postkaardid, raamat, film ja muusikaplaadid, ühine turismilegend ning toodeti neli uutset suveniiri

Lõpetati Pedeli paisjärve III etapi rajamine ning alustati rannahoone ehitust

Koostati Valga-Valka ühine üldplaneering

Valmis Valga-Valka tervishoiuregiooni arengukava ning allkirjastati koostööprotokoll Eesti ja Läti tervishoiukorralduse organisatsioonide vahel

Lõppesid tervishoiutöötajate eesti ja läti keele kaheaastased kursused

Toimus Valga-Valka kaksiklinnade festival ning rahvusvaheline konverents „Äri piiril“

Lõpetati EL Ühtekuuluvusfondi nelja-aastase suurprojekti „Valga vee- ja kanalisatsioonivõrgu laiendamine“ 56 km torustike ehitustööd

Kalevi ja Veski tänava rekonstrueerimine, asfaltkatte uuendamine Mesipuu, Kõie, Puiestee, Sepa ja Metsa tänaval

Kesklinna tänavavalgustuse rekonstrueerimine

Valga linna 423. sünnipäeva tähistamine koos kaksiklinna Valkaga ühiste linnapäevade läbiviimisega

Hella Wuolijoki 120. sünniaastapäevale pühendatud rahvusvaheline seminar ja mälestustahvli avamine Vabaduse 14 majal kirjaniku tütrepoja, Soome välisministri Erkki Tuomioja osalusel

Valga korvpallimeeskonna jõudmine meistrisarja

Olulisemat hariduselus

Integratsiooni projektide elluviimine VVG õpilase- ja õpetajaskonna hulgas

Keelekümblusprogrammi elluviimine Valga Vene Gümnaasiumis ja Lasteaed Pääsukeses

Renoveeriti Lasteaed Walko õppekorpus

Levendati lasteaiakohtade puudust, loodi täiendavalt kaks uut rühma

Osalemine rahvusvahelises programmis Virgil

Linnapea vastuvõtt kõigile linna pedagoogidele õpetajapäeval

Alushariduse meetoodika nädal

Parimate abiturientide tunnustamine

Koostöö Kobylnicaga Poolas

Koostöö Valkaga - ühine noortelaager ja erinevad haridusüritused
Koostati Valga-Valka ühine hariduse, kultuuri ja spordi arengukava
Töötas õpilasmaleva Valga rühm

Kultuur

Valga linnas tegutsevad kultuurialased mittetulundusühingud:

Rahvatantsurühm "Karikakar"

Segakoor "Rööm"

Ansambel "Enelas"

Valga Jazz Klubi

Valga Kammerkoor, Stúdio Valvokaal, Valga Südamesõprade Seltsi laulu- ja tantsuring

Naisansambel "Maarjalill"

Valga Kogujate klubi

Stúdio "Naeratus"

Stúdio "Joy"

Stúdio "Hikaro"

Rahvatantsurühm "Sõsarad"

Underground Muusika Liit "Mustad Pioneerid"

Valga Rockiklubi

Ansambel Oduvantšiki

Valga Käsitöökelder

Valga Piirilinna Bigband

Noorteklubi Active Attack

Rahvatantsurühm "Rukkilill"

MTÜ Kungla – muusikalid, legendid

Valga Country Dancers

Stúdio "Tiina"

Eesti Pensionäride Liidu Valga a/o Tantsurühm "Elujõud"

Olulisemad kultuuriüritused

XI Vabariiklik Klaveriansambelite Festival

Valga kevadball

Valga-Valka kaksiklinna festival

Valga XVI Kunstikuu

Eesti-Läti rahvakultuuri tutvustav päev

IV Valga Cruising - Ameerika autode kokkutulek

Puuskulptuuride sümposion "Puu 2006"

Lauluvõistlus "Valga laululaps 2006"

Lilleseade võistlus "Kassikäpp"

Sport

Valga linnas tegutsevad spordiklubid:

A-Karuse Auto-Motoklubi

Hokiklubi Lions

Eesti Spordiselts Kalev

Ekstreemspordiklubi Neutral

Jalgpalliklubi FC Valga Warrior

Jalgpalli-võrkpalliklubi Lokomotiiv

Korvpalliklubi Valkor

Käsipalliklubi Käval

Olulisemad spordiüritused

Valga korvpallimeeskonna jõudmine meistrisarja

Eesti-Läti ühisturniir korvpallis "Hansapank Cup"

Rahvusvaheline rammumeestevõistlus "Liivimaa Rammumees 2006"

Eesti Spordiveteranide Liidu 39. Suvemängud

11. Bruno Jungi mälestusvõistlused käimises

5. rahvusvaheline tänavajooksuvõistlus "Loskutov Cup"

Kergejõustiku Kuldliiga Valga etapp

Eesti meistriiliiga mängud jalgpallis

TV 10 olümpiastarti vabariiklik etapp

Tervisetundide seriaalid

Rahvamatkad

Poksiklubi Nahkkinnas
 Spordiklubi Kolmvedu
 Spordiklubi Maret Sport
 Spordikulbi Mesilased
 Valga Petanque klubi
 Valga Piljardi klubi
 Valga Laskurklubi
 Valga Maleklubi
 Valga Motoklubi
 Valga Spordiveteranide selts
 Valga Turniiribridži ja Mälumänguklubi
 Võrkpalliklubi Viktooria

Koostööpartnerid ja välissuhted

Eestis:

Kõik regioonid Eesti Linnade Liidu ja Omavalitsuste Koostöökogu raames kõikides valdkondades

Väljaspool Eestit:

Valka (Läti) – kultuur, haridus, sport, keskkond, turism, meditsiin, päästeteenistus

Hallsberg (Rootsi) – haridus, noorsootöö

Tornio (Soome) – piirilinnade koostöö

Haparanda (Rootsi) – piirilinnade koostöö

Lübz (Saksamaa) – kultuur

Parchimi maakond (Saksamaa) – kultuur, haridus

Oakland, Marylandi osariik (USA) – haridus, kultuur, majandus

Tierp (Rootsi) – kultuur

Seitsme linna vaheline koostööleping kultuuri ning noorsootöö valdkonnas:

Östhammar (Rootsi)

Durbuy (Belgia)

Kobylnica (Poola)

Uusikaupunki (Soome)

Orimattila (Soome)

Novgorod (Venemaa)

Detsembris 2006 astus Valga linn Kaksiklinnade Assotsiatsiooni (City Twins Association) liikmeks.

Arenguvõimalused ja -eeldused

Vee- ja kanalisatsioonivõrgu jätkuv laiendamine

Pedeli paisjärve äärsel puhke ja spordipiirkonna edasiarendamine

Valga-Valka ühise linnaelu arendamine: ühiste haridus, kultuuri ja spordiürituste korraldamine, informatsiooni ja uudiste vahendamine

Läti keele õppimisvõimaluste pakkumine Valga üldhariduskoolides

Soodsate investeringuvõimaluste loomine

Tänavavalgustuse rekonstrueerimine linna erinevates piirkondades

Tööstuspiirkondade infrastruktuuri ja Väike-Laatsi tööstuspargi arendamine

Raudteeületuskohtade rekonstrueerimine

Jäätmehoolduse kaasajastamine

Valga ja Valka ühise jäähalli rajamine

Turismimajanduse areng, s.h puhkekeskuse (konverentsiruumide, restorani, SPA ja hotelliga) rajamine

Valga ja Valka linna ning regiooni haaravate reisipakettide arendamine (väljatöötamine)

Priimetsa- Tambre metsaalale suusaraja trasside ettevalmistus

Terviseraja pikendamine

Kaasaegse kutsekooli ehitamine koostöös riigiga

Infoväljaanded

Veeb: www.valga.ee

Kaksiklinna Valga-Valka tutvustav voldik ja kaart turistidele

4.3.15 Öru vald

Pindala 104,6 km₂
 Elanikke 588
 Külasid 8, alevikke 1
 Keskus Öru alevikus
 Kaugus maakonnakeskusest 22 km

Vallavalitsus

töötajaid 6 - 5,4 ametikohta
 vallavanem - Andres Palloson
 Vallasekretär- Klaudia Tuhkanen

Volikogu

Liikmeid 7
 Esimees Avo Allik

Sotsiaalne infrastruktuur

Öru Lasteaed-Algkool
 Öru rahvaraamatukogu
 Sidejaoskond
 Päevakeskus
 Kultuurikeskus
 Kooli spordiplats

Tähtsamad majandusvaldkonnad ja ettevõtted

Puidu töötlemine
 Teenindus
 Kaubandus
 Metsandus
 Põllumajandus
 Avalik internetipunkt

Arenguvõimalused ja eeldused

Ettevõtluse arenguvõimalused
 Rahvatraditsioonide säilitamine
 Ühendused
 Mittetulundusühing "Priijakeskus Let".
 Pensionäride ühendus „Höbelõng“

Vaatamisväärsused

EAÕK Priipalu kirik
 Luuletaja F. Guhlbari sünnikoht Uniküla külastamine
 Kunstnik K. Tedre sünnikoht Priipalu külas

Olulisemad sündmused ja üritused

Öru Lasteaia kapitaalremont
 Sõbrapäeva tähistamine Laatre, Tsirguliina ja Sangaste lasteaedadega
 Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud kontsert- aktus
 Vastlapäeva tähistamine
 Jüriöö jook
 Volbripäeva tähistamine koolis
 Emadepäeva tähistamine
 Lastelaager
 Kooli ekskursioon Karula Rahvusparki
 Priipalu külapäev
 Eakate poolt KUMU külastamine
 Eakate päeva tähistamine
 Lasteaia ja kooli aastapäeva tähistamine
 Isadepäeva tähistamine
 Jõulupidu

Osalemise koostööprojektides

Valgamaa Fond
 Valgamaa Omavalitsuste Liit
 SA Lõuna Eesti Turism
 MTÜ Valgamaa Partneluskogu

5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse

5.1 Üldiseloomustus

Valga maakonna pinnaehitus on väga mitmekesine. Maakonna lääneosa jääb Sakala kõrgustiku kaguossa. Selles on valitsev ürgorgudest liigestatud lainjas moreentasandik siin-seal kerkivate kuplite ning seljakutega. Põhja pool annavad maastikule ilme põhja- lõuna suunalised väikevoored ning madalamatel niiskematel aladel puisniidud ja metsad. Tõrva-Helme ümbrus on tasemem, kuid liigestatud Ohne ja ta lisajõgede orgudest. Paljudes kohtades paljanduvad siin orgude veerudel aluspõhja liivakivid. Sellel tihedasti asustatud alal vahelduvad laialdased põllumaad niitude, lohkudes asetsevate järvede ning üksikute metsatukkadega. Lõuna pool - Hummuli ja Taagepera ümbruses, leidub ka kuplistikke.

Läti Vabariigi piiril esineb laialdane liivaala suurte metsade, nõmmede ja soodega. Maakonna keskosa hõlmab põhja-lõuna suunaline Väike-Emajõe orund ning selle jätkuks olev Valga nõgu, kus valitseb suuremalt osalt lainjas moreenmaastik, läbitud madalatest lamm- või moldorgudest. Orgudest on määravaim Väike-Emajõe org, millesse Tõlliste kohal suubub Pedeli ürgorg. Valga nõo keskosas esineb laialdane soostunud Korva luht. Laiemad põllualad on levinud Sangaste ja Laatre ümbruses. Reljeefi vahelduvaim ja kõrgeim osa maakonnast on Otepää ümbruses. Kõrgeimad tipud on Kuutsemägi (217 m), Meegaste mägi (214 m), Harimägi (212 m). Otepää ümbruses on valitsev väga vahelduv kupliline moreenmaastik suurte kuppelmägede ning rohkete järvedega. Kauneim neist on Pühajärv. Kõrgustiku servaaladel on kõrgusvahed küll väikesed, kuid reljeef on siin samuti väga liigestatud. Valga nõost kagus kerkib lääne-idasuunalise vöötmena Karula kuplistik. Eriti vahelduva reljeefiga on kuplistiku idaosa. Lääne suunas pinnavormid madalduvad künnisteks, mis jätkuvad ka Läti Vabariigi piires. Karula ümbrus on rikas järvedest. Tuntuim neist on Karula Pikkjärv kuplistiku põhjaserval.

Maakonna lõunaossa jääb Hargla nõgu - kõrgustike vaheline tasane ala, kus metsade keskel kerkib kohati üksikuid moreenkupleid ja kühme. Omapärase kauni loodusega on Koiva ja Mustjõe orud ning Aheru järve ümbrus. Maakonna aluspõhja moodustavad devoni liivakivid, mis on suhteliselt suure poorsusega, vilgurikkad ja nõrgalt tsementeerunud. Suuremal osal maakonna territooriumist levivad kesk-devoni burtnieki lademe heledavärvilised liivakivid, milledega vaheldumisi esinevad savi- ja merglikihid. Maakonna põhjaosa kitsal ribal avanevad kesk-devoni Aruküla lademe liivakivid, mis on põimjaskihilised aleuroliitide, savide ning dolomiidi vahekihtidega. Aluspõhja katab kvaternaarse setete kompleks (glatsiaalsed, limnoglatsiaalsed ja fluvioglatsiaalsed setted). Pindalaliselt domineerib maakonna põhja- ja keskosas moreen. Hajutatult esinevad kruusad-liivad, liivsavid ja soosetted. Pinnakatte geoloogiline ehitus on keeruline (paksus varieerub 10 - üle 100 m). Pinnasevesi lasub 0-10 m sügavusel, küngastel kohati sügavamalgi. Ehitusgeoloogiliselt on maakonna pinnased valdavalt hea kandevõimega, kuid ehitustegevust võib takistada reljeef.

5.2 Meteoroloogiline ülevaade

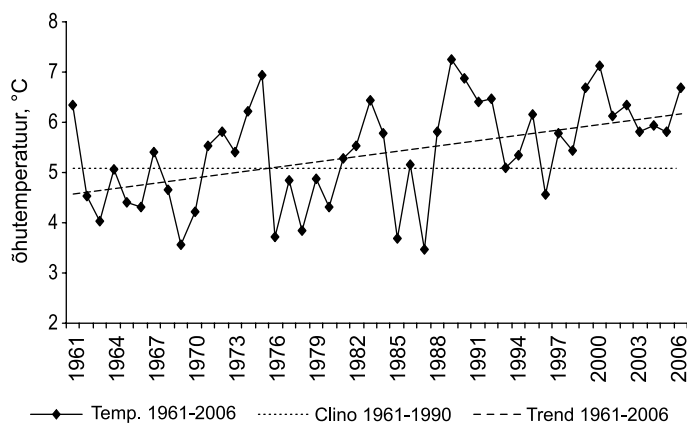
5.2.1 Soojuslikud karakteristikud

Tabel 5-1 Õhutemperatuurid (C)

VALGA. ÕHUTEMPERATUUR °C												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Keskmine 2006	-6,6	-8,6	-4,3	5,8	11,5	16,8	19,5	17,4	13,5	8,6	2,8	3,6
Keskmine 2005	-1,3	-7,6	-6,0	5,2	11,3	15,0	18,4	16,3	13,0	6,5	2,6	-3,7
CLINO 1961-1990	-6,8	-6,1	-1,9	4,5	11,3	15,3	16,6	15,4	10,6	5,9	0,5	-4,1
Abs. Max 1961-1999	8,5	10,9	18,9	26,7	30,7	32,1	33,8	34,3	29,5	21,7	15,2	9,6
Abs. Min 1961-1999	-38,5	-35,6	-30,1	-17,8	-5,6	-1,6	2,5	1,5	-6,5	-14,0	-21,9	-40,5

Joonisel 5-2 on kujutatud aasta keskmise õhutemperatuuri aegrida Valga meteoroloogiajaama andmetel.

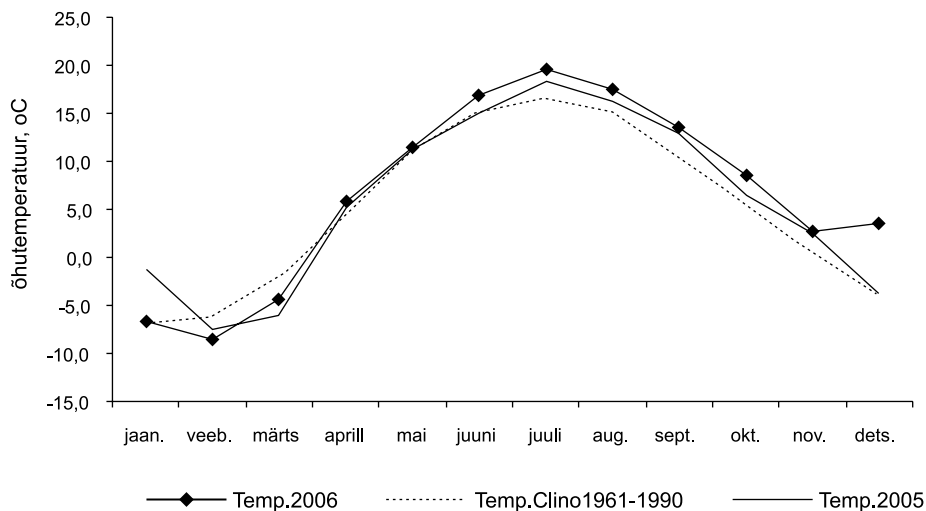
Joonis 5-2. Valga. Aasta keskmise õhutemperatuuri °C aegrida 1961-2006.a.

Joonis 5-3 iseloomustab õhutemperatuuri aastast käiku 2006. aastal Valgas kuu keskmiste tasemel, võrreldes 2005. aasta ja paljuaastase keskmisega (CLINO 1961-1990) ehk normiga.

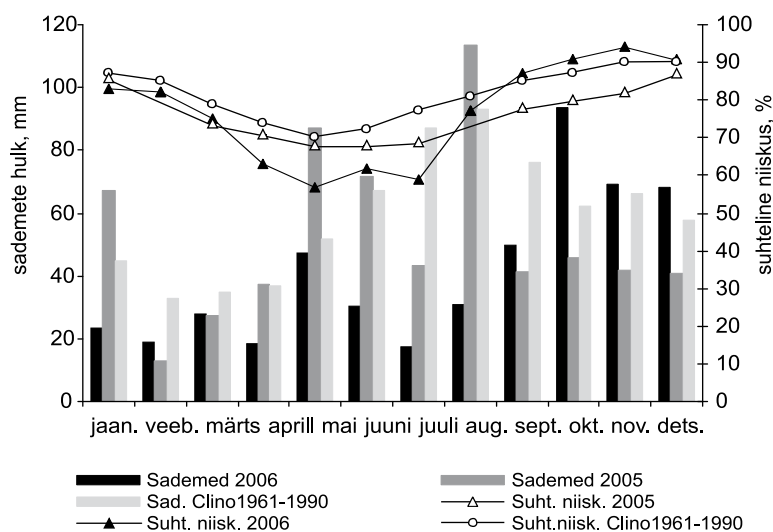
Aasta keskmine õhutemperatuur oli 2006.aastal Valgas 6,7°C, mis on 1,6°C kõrgem normist (CLINO) ja 0,9°C kõrgem 2005.aasta keskmisest temperatuurist.

Joonis 5-3 Valga. Kuu keskmine õhutemperatuur, °C

Kõige külmem kuu oli 2006.aastal veebruar – kuu keskmine õhutemperatuuriga -8,6°C, mis on madalam nii normist (CLINO) kui mullusest, vastavalt 2,5°C ja 1°C. Kõige soojem kuu oli juuli – kuu keskmine õhutemperatuuriga 19,5°C, mis on 2,9°C normist (CLINO) ja 1,1°C eelmise aasta juuliku keskmisest õhutemperatuurist kõrgem.

Joonis 5-4 Valga. Sademete hulk, mm ja suhteline õhuniiskus, %

Joonisel 5-4 on toodud sademete hulk ja suhteline õhuniiskus 2006. aastal kuude lõikes, mis on mõõdetud Valga meteoroloogiajaamas ning võrreldud seda 2005. aasta ja paljuaastase (CLINO 1961-1990) keskmisega.

Aasta sademete summa oli 2006.aastal Valgas 495,3 mm, 2005.a. – 630,6 mm, CLINO (1961-1990) – 711,0 mm. Kõige rohkem oli sademeid oktoobris – 93,5 mm, mis on 31,5 mm normist (CLINO) ja 47,9 mm mullusest rohkem. Kõige väiksem oli sademete hulk juulis 17,4 mm, mis on vähem nii normist (CLINO) kui ka 2005.a., vastavalt 69,6 mm ja 25,7 mm.

Aasta suhteline niiskus oli Valgas 77%, mis on 4 % väiksem normist (CLINO) ja võrdne 2005.aastaga. Kõige kuivem kuu oli mai, mil suhteline õhuniiskus oli 57%. Kõige niiskem oli november – suhtelise õhuniiskusega 94%.

5.3 Maavarad

Maakonnas leiduvad mineraalsed maavarad on: savi, ehitusliiv, ehituskruus, sapropeel, rauaooker ning turvas. Maavaradest kaevandati ehitusliiva, ehituskruusa ja turvast.

5.3.1 Ehitusliiv ja ehituskruus

Aasta alguses oli maakonnas 30 liiva- ja kruusakarjääri. Aasta jooksul avati 5 uut karjääri. Kaevandamine toimus 14 karjääris. Mäeeraldiste piires kaevandati 336 070 m³ ehitusliiva ja 125 602 m³ ehituskruusa. Kaevandajateks olid Kagu Teedevalitsus, AS Valmap Grupp, FIE Raul Nämi, OÜ Eksiiv, OÜ PM Kaubandusgrupp, OÜ Ronk, Pinnasetööde OÜ ja AS Kiirkandur. Aasta jooksul väljastati maavara kaevandamise load OÜ PM Kaubandusgrupp`ile Ruusamäe karjääris, AS Valmap Grupp`ile Variku karjääris, Pinnasetööde OÜ`le Hellenurme karjääris, OÜ Ronk `le Kõsti ja Siimu II karjääris, FIE Raul Nämi`le Männiku II karjääris ja Metsatervenduse OÜ`le Sibula karjääris. Kaevandatud materjali kasutati maakonna piires teede- ja ehitustöödel ning remondiks.

5.3.2 Turvas

Maakonnas on neli turbaraba, neist kolmes rabas toodeti aastas kokku 9150 tonni vähelagunenud turvast. Kaevandajaks oli AS Valmap Grupp. Turvast kasutati põllumajanduses ja kütteks.

5.4 Vesi

Valgamaa joogiveeallikaks on põhjavesi. Pinnavett kasutatakse vaid kunstlume valmistamiseks Otepää piirkonnas. Veevõtt on maakonnas alates 1990.a. pidevalt vähenenud ja seda eelkõige põhjavee tarbimise vähenemise arvel. Veetarbe vähenemist on põhjustanud riikliku suurtootmise asendumine eraettevõtlusega. Alates 1994.a. on veetarbe vähenemine aeglustunud, kuid jätkub endiselt. Oma osatähtsus põhjaveevõtu vähenemises on kindlasti veetarvete paigaldamisel, saamaks teada tegelikke veekoguseid. Samuti mõjutab põhjavee kasutamist põhjaveevaru kui loodusressursi maksustamine. Veevõtu vähenemist tingib ka vee hinna pidev tõus.

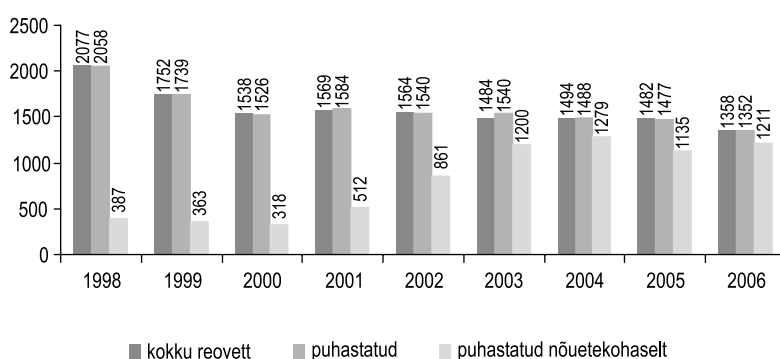
Tabel 5-5 Veekasutus maakonnas 1997-2006 (tuh m³/a)

Omavalitsus	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Valga	852	628	520	655	580	561	432	410	499	419
Tõrva	139	80	77	67	72	75	74	79	79	66
Otepää	111	101	99	69	129	146	99	166	164	186
Teised	523	531	561	513	434	447	369	342	418	491
Kokku	1625	1340	1257	1304	1215	1229	974	997	1160	1162

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Veevõtt ja vee tarbimine jaotuvad piirkonniti väga erinevalt. Kui Valga linna veetarbe moodustab peaaegu poole maakonna koguveetarbust, siis Öru valla veetarbimine vaid alla 1%.

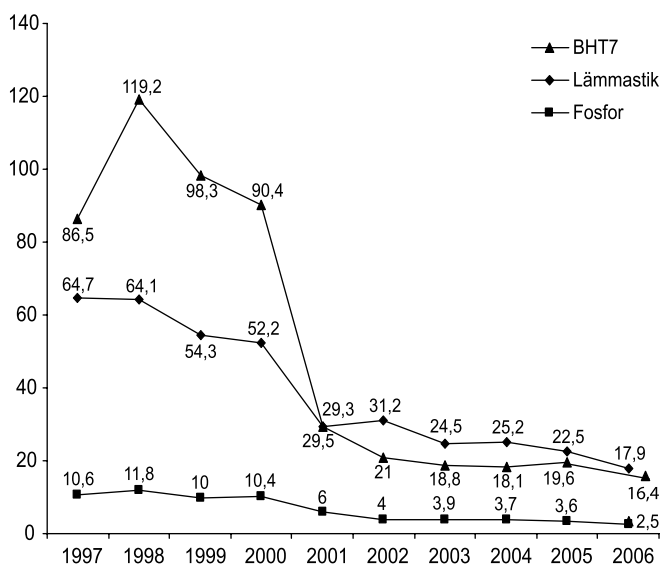
Graafik 5-6 Reovee puhastamine (tuh m³/a)

Veeheide on inimese poolt mitmekes otstarbeks kasutatud vee tagasi juhtimine loodusesse puhastatud või puhastamata kujul. Selles valdkonnas kasutatakse kahte erinevat sõna: reovesi ja heitvesi. Reovesi on puhastamata veeheide ja heitvesi on reovesi, mis on läbinud spetsiaalse töötuse (mehhaanilise, bioloogilise ja keemilise).

Koos veekasutuse vähenemisega on vähenenud ka loodusesse juhitava heitvee kogus. Looduslikesse veekogudesse juhatakse puhastamata heitvett vähe. Puhastamata heitvesi moodustab kogu heitveest alla 1%. Valdav enamus (üle nelja viiendiku) heitveest on bioloogiliselt puhastatud. Maa- asumatel on valdavalt väikepuhastid olemas, kuid vajavad rekonstrueerimist. Suurim veekasutaja, kel puuduvad puhastusseadmed täielikult, on Tsiguliina alevik.

Graafik 5-7 Heitvee reostuskoormus (t/a)

Allikas. Valgamaa Keskkonnateenistus

BHT 7- biokeemiline hapnikutarve ehk hapniku hulk milligrammides, mis kulub ühes liitris vees oleva orgaanilise aine lagundamiseks adapteerunud mikroorganismide poolt 7 päeva jooksul

5.5 Metsandus

2006. aastal esitati kokku 1639 metsateatist 5897 eraldisega.

Kui 2005.a. oli peatähelepanu suunatud jaanuaritormi tagajärgede likvideerimisele sanitaarraiate korras, siis 2006.a. on sanitaarraiate maht vähenenud, kuid üldkoguses on raiemaht suurenenud ainult 9000 tm võrra, seda eriti noore metsa hooldamisel. Võrreldes eelmiste aastatega on hakatud erametsades rohkem tegema noore metsa hooldamist ning metsauendamist ja kindlasti on sellele kaasa aidanud ka erametsandusele suunatud riigipoolsed toetused. 2006. aastal said erametsaomanikud metsandusele suunatud toetusi meede 3.7 raames ning SA Erametsakeskus ligikaudu 1,4 miljoni krooni ulatuses.

Tabel 5-8 Raie riigimetsades 2006. aastal metsateatiste järgi (ha/tm)

Metsakond		Valgustus- raie	Harvendus- raie	Sanitaar- raie	Lageraie	Turberaie	Raadamine	KOKKU
Aakre	ha	167,3	98,2	140,4	96,9	20,9	1	524,7
	tm	2036	7567	1113	28410	1674	260	41060
Paanikse	ha	139,2	53,8	82,4	42,2	-	0,2	317,9
	tm	1624	2518	1111	11376	-	12	16641
Taheva	ha	54,9	209,1	61,6	74,6	-	-	400,2
	tm	417	8785	678	21160	-	-	31040
Valga	ha	342,2	217	582,6	151,2	9,1	13,1	1315,2
	tm	3676	8517	13684	42458	496	1999	70830
KOKKU	ha	703,6	578,1	867	364,9	30	14,3	2557,9
	tm	7753	27387	16586	103404	2170	2271	159571

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-9 Raie erametsades 2006.a. metsateatiste järgi (ha/tm)

Vald		Valgustus- raie	Harvendus- raie	Sanitaar- raie	Lageraie	Turberaie	Valikraie	Raada- mine	KOKKU
Helme	ha	67	80	293	102	27	-	1	570
	tm	395	2839	3171	22314	1779	-	95	30593
Hummuli	ha	88	110	191	67	67	1	-	524
	tm	157	3775	2213	12631	4799	5	-	23580
Karula	ha	31	71	131	76	44	-	-	353
	tm	206	2992	1143	14280	2432	-	-	21053
Otepää	ha	67	48	339	23	45	1	6	529
	tm	38	1892	3025	3446	2581	7	872	11861
Palupera	ha	10	26	155	32	14	-	2	239
	tm	-	908	1782	4903	780	-	125	8498
Puka	ha	15	37	162	39	27	1	5	286
	tm	70	1256	2015	8770	1788	15	870	14784
Pödrala	ha	56	64	365	35	15	1	-	536
	tm	308	1647	2746	6315	998	17	-	12031
Sangaste	ha	10	25	123	25	44	-	2	229
	tm	32	733	1792	4754	1593	-	520	9424
Taheva	ha	19	44	107	29	10	-	-	209
	tm	187	1622	1070	7196	716	-	-	10791
Tõlliste	ha	44	61	133	26	24	-	-	288
	tm	187	2212	1158	5987	1904	-	-	11448
Õru	ha	45	111	126	60	47	-	-	389
	tm	523	3744	1470	14296	2991	-	20	23044
Valga linn	ha	-	-	40	-	-	1	-	41
	tm	-	-	1079	-	-	6	27	1112
KOKKU	ha	452	677	2165	514	364	5	16	4193
	tm	2103	23620	22664	104892	22361	50	2529	178219

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-10 Metsauuendamine erametsades 2006.a.

Vald	Mänd külv ha	Mänd istutus ha	Kuusk istutus ha	Kask istutus ha	KOKKU ha
Helme	-	-	17,4	5,4	22,8
Hummuli	8,1	7,5	42,1	-	57,7
Karula	6,2	1	8,9	2,6	18,7
Otepää	-	-	7,8	2,5	10,3
Palupera	-	-	5,7	-	5,7
Puka	1,4	-	0,9	9	2,3
Pödrala	-	-	6,5	-	6,5
Sangaste	-	-	2	-	2
Taheva	13,5	-	7,5	-	21
Tõlliste	-	2	0,7	1,5	4,2
Õru	-	-	14,6	-	14,6
Kokku	29,2	10,5	114,1	12	165,8

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-11 Metsauuendamine riigimetsas 2006.a.

Metskond	Mänd külv ha	Kuusk istutus ha	LUK ha*	Kokku ha
Aakre	34,7	39,9	-	74,6
Paanikse	-	33,6	-	33,6
Taheva	19,1	7,5	-	26,6
Valga	22,2	69,2	12,2	103,6
KOKKU	76	150,2	12,2	238,4

* LUK- looduslikule uuenemisele kaasaaitamine
Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

5.6 Jahindus

Valgamaa jahimaade pindala on 201 020 ha, mis on jaotatud viie jahindusorganisatsiooni vahel.

Valgamaal on arvel 593 jahimeest. Jahipiirkonna kasutajate jahimeeste arv on 639. Jahitunnistuste arv välisriikide kodanikele 232. Jahimajasid, õppeklasse on 5. Söödasõimi, söim-söödahoidlaid 187, metssigade söötmisekohti 1, soolakuid 375 tk., kõrgistmeid ja jahikantsleid 125 tk, püsivaid laskepaikasid (lasketiire, laskekohti) 2.

Rajatud söödapõldude pindala on 110, 2 ha. Sõlmitud lepinguid maaomanikega 782 tk., 81757 ha, maaomaniku nõusolekuid jahipidamiseks 760 tk., 80954 ha, maaomanike keelde 22 tk, 802 ha.

Ulukite kütmine (sulgudes kütitud isendeid):

kobras (1095), metskits (841), metssiga (403), rebane (249), sinikael part (141), põder (130), kährik (91), mink (12), metsnugis (41), halljänes (24), hallvares (17), valgejänes (22), tuhkur (12), saarmas (2), ilves (6), mäger (3), punahirv (3), piilpart (1), kodutuvi (1), kaelustuvi (3), rabahani (13), suur-laukhani (5), hallhani (8).

Loendatud ulukeid (enim esinevad, sulgudes loendatud isendeid):

metskits (4495), kobras (1724), metssiga (908), põder (530), punahirv (85), ilves (107), hunt (24), karu (5).

5.7 Kalandus

Võrguga püüti maakonna veekogudest 150,25 kg ahvenat, 490,1 kg haugi, 224 kg koha, 298,4 kg linaskit, 380,5 kg latikat, 127,6 kg särge, 11,2 kg karpkala, 3,7 kg lutsu, 33,6 kg säinast, 76,7 kg kokre, 3,2 kg nurgu.

Põhjaõngejadaga püüti 24,8 kg ahvenat, 9,8 kg haugi, 3,4 kg linaskit, 40,8 kg latikat, 7,2 kg särge, 1,5 kg lutsu, 12,8 kg säinast ja 92,5 kg angerjat.

Kuuritsaga püüti 17 kg ahvenat, 10,6 kg haugi, 1,3 kg linaskit, 26 kg särge.

Maakonna veekogudest püüti ühtekokku 619 vähki, neist mõõdulisi oli 275, alamõõdulisi 347.

2003. aastal alustati Nõuni järves jõevähi populatsiooni taastamist, kuna 2002. aastal hukkus seal kogu populatsioon. 2006. aastal asustati Nõuni järve 2000 suguküpsset jõevähi isendit.

5.8 Jäätmed

Seisuga 31.12.2006.a. oli Valgamaal 23 jäätmeluba omavat ja 1 jäätmekäitlejaks registreerunud ettevõtet.

2006 aasta uued jäätmeloa omanikud: Erwes Eesti OÜ, OÜ Otepää Oskar, Tõrva Linnahoolduse Asutus, Utileek Lõuna OÜ ja Ekoservis Teenused OÜ. Olemasolevat jäätmeluba uuendas Epler & Lorenz AS.

Alljärgnevalt 2006. aasta tegevusnäitajad, sulgudes 2005. aasta vastavad näitajad.

Valga linna prügilasse ladestati kokku 6307 t (6171 t) jäätmeid ja Keeni prügilasse 17 t (41 t) jäätmeid.

Valga prügilasse ladestatud jäätmete eest laekus saastetasu maksuna riigile kokku 1543 110 kr (745 487 kr). Sellest summast omakorda laekus Valgamaa omavalitsustele jäätmekäitluse arendamiseks 2006 aastal kokku 547 070 kr (559 130 kr)

Suurim jäätmekäitleja maakonnas on endiselt Ragn Sells AS, kes kogus ja vedas kokku 5740 t (5341 t) jäätmeid. Ohtlike jäätmete ainus suurim koguja Valga maakonnas oli 2006 aastal AS Epler & Lorenz, kes kogus Valgamaa ettevõtetelt ja elanikkonnalt kokku 157 t (443 t) ohtlike jäätmeid.

5.9 Välisõhk

Valgamaal oli 31.12. 2006. seisuga välisõhu saasteluba 42 ettevõttel. Uued saasteload said: Neste Eesti AS, Tallinna Teede AS, Teede REV-2 AS, AS ASPI ja AS Sanwood.

Välisõhu saastamise eest laekus riigile saastetasuna 506 921 kr (2005. aastal 142 462 kr). Välisõhu saastamise eest saadud raha kasutatakse välisõhu kaitse projektide finantseerimiseks.

Õhku emiteeritud põhilised saasteained: süsinikoksiidi (CO), lämmastikoksiide (ümberarvutatud lämmastikdioksiidiks – NO₂), vääveldioksiidi (SO₂), tahkeid osakesi ja lenduvaid orgaanilisi saasteained. Alates 2006 aastast tasutakse saastetasu ka süsinikdioksiidi (CO₂) emissiooni eest, välja arvatud juhud, kui kütte materjalina kasutatakse biomassi, puitu, turvast või nendest valmistatud kütuse põletamist.

Tabel 5-12 Paiksetest saasteallikatest õhku paisatud kogused (t/a)

Aasta	NO ₂	SO ₂	CO	Tahked	Lenduvad org. ühendid	CO ₂
2004	84,19	72,92	627,16	267,41	34,34	
2005	83,29	82,83	573,31	271,54	64,53	
2006	90,95	117,51	469,94	249,72	39,49	25158,71

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-13 Suuremad õhusaastajad ja nende poolt välisõhku eraldatud saasteained kokku (t/a)

Ettevõtte	2005*	2006
AS Erakütte Valga Osakond	239,12	11339,91
AS Hansa Graanul	153	155,82
L-Katlamaja AS	96,21	2994,65
UMP-Kymmene Otepää AS	90,11	53,66
AS Valga Lihatoöstus	90,05	1022,56
AS Otepää Veevärk	57,54	87,06
AS Sanwood	44,88	3872,62
AS Valga Gomab Mööbel	31,83	133,57

*2005. a. ilma CO₂ arvestuseta

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

5.10 Looduskaitsealad

5.11 Karula Rahvuspark

Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva-Valga-Võru regiooni Karula kontori postiaadress:

Ähijärve küla, Antsla vald, 66405, Võrumaa.

Telefon ja faks 782 8350, tel. 525 1552.

e-post: kiri@karularahvuspark.ee

veebiaadress: www.karularahvuspark.ee

Karula rahvusparkis korraldab kaitset alates 1. jaanuarist 2006 Riikliku Looduskaitsekeskuse (LKK) Põlva- Valga- Võru regiooni, kaitseala valitsejateks on Võrumaa Keskkonnateenistus ja Valgamaa Keskkonnateenistus.

Karula rahvuspark (asutatud 1993.a.) asub Valga- ja Võrumaa piiril Karula, Antsla, Mõniste ja Varstu valla mail.

Rahvuspargi pindala on u. 123 km² ning hõlmab ligikaudu kolmandiku Karula kõrgustikust. Karula rahvuspargi põhiülesanne on Lõuna-Eestile iseloomulike metsa- ja järverikaste kuppelmaastike, ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse, rahvuskultuuri ja alalhoidliku looduskasutuse säilitamine, kaitse, uurimine ja tutvustamine.

Loodushoiutööde korraldamine

2006.a. tehti Karula rahvuspargis loodushoiutöid 346 hektaril. Hooldati 318 ha aruniitu, 17 ha sooniitu ja 3 ha puis-karjamaad. Vöasast puhastati st taastati 8 ha niitu. Rajati karjaaeda 18252 jm ulatuses. Lepinguid loodushoiutööde teostamiseks sõlmiti kokku 32.

Järelevalve

2006.a. viidi läbi 110 kontrollreidi. Avastati 9 lõhkumist, prügi mahapanekut selleks mitte ettenähtud kohas 4 korral, metsa süütamisi 3, kalapüügieeskirjade rikkumisi 4. Uue probleemina on päevakorda tõusnud ATV-dega sõitmine selleks mitte ettenähtud kohtades, sellealaseid rikkumisi avastati 7.

Seire, uuringud, liigikaitse

Kaitsekorralduskava koostamiseks viidi läbi soometsade liigirikuse ja seisundi inventuur ning Kõstrejärve setete uuring. Riikliku seirena viidi läbi mullavee ja okkavarise seire. KIKI projekti raames viidi läbi musta toonekure pesit-susedukuse seire. Inventeeriti käpaliste ja võtmeheina kasvukohad, Viidi läbi ka kalakotka ja väike-konnakotka pesitsusedukuse inventuur.

Kaitseala külastus

2006. aastal külastas Karula rahvuspargi Ähijärve külastuskeskust kokku 2716 inimest, neist pisut vähem kui pooled ekskursioonigruppide koosseisus. Valdava osa külastajaist moodustasid eestlased. Välismaalasi loendati kokku 210, suur osa neist Saksamaalt ja Suurbritanniast.

Karula rahvuspargis on kokku 4 infopostide ja viitadega tähistatud õpperada, lisaks neile laste mänguväljak-õpperada. Viimane on suunatud eelkooliealistele ja noorema kooliea mudilastele. Atraktsioonideks on puidust liivakast, kiiged, vaatetorn liukanaliga, köiskarusell, postid linnunade ja loomajalgede jäljenditega, pinnase läbilõikega. Lisaks õpperadadele asuvad rahvuspargis matkarajad: jalgsimatkarada (pikkus 38 km), 2 jalgrattarada (14 km ja 38 km) ning 15 km pikkune suusamatkarada. Kõikide radade (v.a. suusamatkarada) kohta on olemas nii eesti- kui inglisekeelsed voldikud.

Kaitseala poolt on rajatud ühtekokku 10 standardvarustusega (prügikastid, välikäimla, pingid, lõkkease ja selle juurde kuuluva toiduvalmistamise konstruktsioon) laagriplatsi ning 5 lõkkekohta. Kolmel laagriplatsil asub palkidest matkaonn.

2006. a korraldati puhkekohtades hooldust: koristati prügi, toodi lõkkepuid, hooldati tualette, remonditi rajatisi. Vahetati ära Ödre matkaonn ja käimla katus ning Suuremäe 2 treppi, remonditi laste loodusraja liivakast. Paigaldati 3 pakendikonteinerit.

Kaitseala käidavamates ja tähelepanuväärsemates kohtades asuvad infotahvlid (kokku 24 tk). Õpperadadel on infokandjateks infopostid, 2006.a. uuendati Peräjärve ja Ähijärve õpperadade infomaterjal, õpperajale paigaldati uued A3 formaadis PVC tahvilil infomaterjalid. Raske läbitavuse põhjusel projekteeriti ümber Tornimäe matkarada, uue planeeringu kohaselt Rebäse õpperaja nime kandev rada saab alguse Rebasemõisa Tornimäe parklast.

Keskkonnaministeeriumi info-tehnokeskuse poolt võeti 2006.a. ette Peräkonnu Tornimäe vaatetorni ja parkla ehitus. Kaitseala poolt rajatakse parkla kõrvale ka puhkekoht.

2006.a. kaardistati kogu rahvuspargis asuvad külastusrajatised ja –objektid.

Külastuskeskus

Karula rahvuspargiga külastuskeskuse infopunkt oli avatud 1.okt.- 14.maini tööpäeviti kell 9-17, 15. maist kuni 30. septembrini E- T kell 9-17, K-P kell 10-18.

Külastuskeskuses antakse tasuta konsultatsioone ja soovitusi marsruudi valikuks ning teavet majutus- ja toitlustusvõimaluste kohta. Vaadata saab kohalikku loodust ja kultuuri tutvustavat püsiekspositsiooni, multimeedia- ning slaidiprogrammi. Saadaval on Karula rahvusparki tutvustavad trükised. Õppekeskuse ruume on kokkuleppel administratsiooniga võimalik kasutada seminaride ja muude samalaadsete ürituste pidamiseks.

Ürituste ja koolituste korraldamine

Looduse ja kultuuripärandi tutvustamiseks korraldati Karula rahvuspargis 2006.a. 7 üritust:

Kolme kaitseala laste looduslaager 18.-21.mail, osales 38 õpilast.

Laste loodushariduspäev 26.mail, 23 last.

Turismiettevõtjate infopäev 29.mail, osales 22 piirkonna turismiettevõtjat.

Käsitööpäev ja pärimusmuusikaõhtu 8.juulil, osalejaid üle 100.

Maalilaager 14.-20.augustil, osalejaid 36.

Traditsioonilise ehituse koolitus 9.-10.septembril, 60 osalejat üle Eesti.

Maaomanike nõupäev 30.septembril, osales 18 kohalikku talupidajat.

Trükiste väljaandmine

2006.a. anti välja 1999.a. ilmuma hakanud infolehe "Tarupettäi" 4 numbrit. Kord kvartalis ilmuvat infolehte saab lugeda Karula rahvuspargi kodulehel www.karularahvuspark.ee.

5.12 Otepää looduspark

Kolga tee 28, Otepää, 67405, Valgamaa

Telefon 766 9290, faks 766 9291, e-post polva-valga-voru@lk.ee

Veebilehekülg www.lk.ee

Alates 1. jaanuarist 2006 korraldab Otepää looduspargis kaitset Riikliku Looduskaitsekeskuse (LKK) Põlva-Valga-Võru regiooni, kelle haldusesse jääb ühtekokku 449 kaitsealust objekti, sealhulgas 49 kaitseala, 73 hoiuala, 62 parki ja põlispuude gruppi, 132 kaitsealuse liigi püsielupaika ja 133 üksikobjekti Põlva, Valga ja Võru maakonnas. 2006. aasta 31. detsembri seisuga oli LKK Põlva-Valga-Võru regioonis täidetud 21 ametikohta.

Otepää looduspark on loodud 1957. aastal eesmärgiga kaitsta Otepää kõrgustikule iseloomulikke maastikke (RT I 1999, 94, 837). 1180 km² suurusest Otepää kõrgustikust hõlmab looduspark vaheldusrikkama keskosa pindalaga 22 430 ha (19% kõrgustiku pindalast). Põhiline osa kaitsealast asub 100-175 m kõrgusel ü.m, kõrgeim punkt on Kuutse mägi (217 meetrit ü.m.). Looduspargis on 65 järve ja järvekest; neist suurim - käänulise kaldajoone ning viie metsase saarega Pühajärv (286 ha) – peetakse üheks Eesti kauneimaiks järveks.

Kooskõlastus

2006. aastal vastati 412 kooskõlastuse taotlusele, millest 13 olid ürituste korraldamiseks, 148 maatoimingute teostamiseks ja 251 planeeringutega seotud küsimused. Metsanduse valdkonnas vaadati üle 82 metsateatist, 32 metsamajanduskava.

Loodushoiutööde korraldamine

2006.a. tehti Otepää looduspargis loodushoiutöid 785,7 ha-l. Loodushoiutoetuste ja -tööde teostamiseks sõlmiti 70 lepingut. Kokku hooldati 24,84 ha sooniitu, 755,5 ha aruniitu ja taastati võsast 5,36 ha.

Lisaks teostati KIK-i looduskaitse programmi projekt nr 46 „Otepää looduspargi matkaradade ja maastike hooldus“ raames võsalõikustöid 5,1 ha ulatuses, aruniidu niitmistöid 21 ha ulatuses. Talgute raames teostati niidu taastamistöid 0,6 ha ulatuses.

Kaitsekorralduskavade koostamine

Kaitsekorralduskava inventuuride raames teostati järgmised tööd:

- Valmis Otepää looduspargi lõunaosa brüoloogiline inventuur, töö teostaja FIE Mare Leis, finantseerija SA KIK.
- Valmis Otepää looduspargi taimkatte inventuur, töö teostajad FIE Jaanus Paal, FIE Kalle Remm, Tartu Ülikooli Geograafia Instituut, finantseerija SA KIK.
- Valmis uuring „Otepää looduspargi maa-asustuse muutused“, töö teostajad Toomas Kalda, Aivar Arik, finantseerija SA KIK.
- Natura 2000 elupaikade täiendav inventuur Otepää looduspargis, töö teostaja Silvia Pihu.

Liigikaitse korraldamine

- LIFE- projekti "Protection of Triturus cristatus in eastern Baltic region" raames valmis 19 2. kategooria kaitsealuste liikide mudakonna ja harivesiliku kudemisveekogu.
- Eesti Looduse Infosüsteemi esitati registreerimiseks kolm 2. kategooria kaitsealuse loomaliigi leiukohta (laanerähn, mudakonn, kanakull), kolm 2. kategooria ja neli 3. kategooria kaitsealuse taimeliigi kasvukohta;
- KIK projekti „Otepää looduspargi brüoloogiline inventuur“ teise etapi käigus kirjeldati Otepää looduspargi lõunaosa brüoofloorat. Kokku registreeriti 185 samblaliiki ja 4 varieteeti.
- KIK projekti „Üleriigiline karuputke võõrliikide tõrje aastal 2006“ raames tõrjuti Otepää looduspargi territooriumil karuputke võõrliike 1,9 hektaril.

Kaitseala külastatavus

Otepää looduspargis on viis tähistatud avalikku matkarada – 62 km pikkune Tartu Maratoni rada, 12 km pikkune Pühajärve, 15 km Kekkose, 3,5 km pikkune Murrumetsa matkarada ja 1,5 km pikkune Pühajärve tunnetusrada. Pühajärve tunnetusrada ja matkarada hooldust korraldas LKK Põlva-Valga-Võru regioon.

Otepää looduspargis on külastajate kasutada 10 puhkekohta, millest 7 on varustatud istepinkide ja lõkkealusega, neist viies puhkekohas on välikäimla ja puude varjualused, kolmes kiik ja kahes matkaonn.

2006.a. teostatud tööd olid järgmised:

- Uuendati 350 m laudteid, kuude puhkekohta paigaldati 4 lauda, 16 pinki, 5 puude varjualust ning 2 matkaonni. Paigaldati 23 infotahvliit. Tööd teostati SA KIK looduskaitse programmi projekti nr 49, „Otepää looduspargi matkaradade ja maastike hooldus“ raames.
- Valmis 3,5 km pikkune Murrumetsa matkarada, kuhu rajati 259 m ulatuses laudteid, 200 m pikkune sõelmetest kõnnitee Pühajärve parki, 1 varjualune, 1 lõkkegarnituur, 8 prügikasti ja 15 istepinki. Paigaldati 18 infotahvliit ja 45 viita ning rajatähist. Tööd teostati EAS-i projekti „Otepää piirkonna tuntud loodusliikumisradade arendamine“ raames.
- Pühajärve matkarajal parandati 180 m ulatuses Kooliranna tee kruusakatet ja paigaldati 1 teetruup, Kekkose matkarajal paigaldati 1 prügikasti, 8 infostendi rajaskeemide ja loodust tutvustava infoga ning 25 märki-suunaviita. Hooldati 3 km pikkuselt matkaraja ümbrust ning tasandati matkaraja. Tööd teostati EAS projekti „Otepää piirkonna tuntud loodusliikumisradade arendamine“ raames.

Info ja koolitus

Retked

- 17. aprillil korraldati Otepää lasteaed Pähklike lastele matkapäev, millest võtsid osa 3.-5. rühma lapsed, mille käigus tutvustati kevadist loodust ning mängiti keskkonnamänge. Matkapäeva juhtisid Tarmo Evestus ja Margit Turb.
- 4. juunil toimus Tarmo Evestuse juhendamisel jalgrattamatk Otepää looduspargi radadel. Matkal osales 17 inimest.
- Lisaks korraldati matkad Tamsalu gümnaasiumi õpilastele, Elva gümnaasiumi 2. klassi õpilastele ning Räpina aianduskooli õpilastele. Matku juhendasid Tarmo Evestus, Urmas Mets ja Margit Turb.

Muud üritused

- Märtsis korraldati Valgamaa kooliõpilaste pesakastide meisterdamise võistlus, millest võttis osa 33 Valgamaa 4.-8. klassi õpilast. Parimad pesakastimeisterdajad said mälestuseks binoklid ja looduslased raamatud. Võistlusest osa võtnud aktiivseimale klassile korraldati 7.juunil matkapäev Otepää looduspargis.
- 13.-15. juunil korraldati Arula külas Lutsu talus Otepää piirkonna laste looduslaager, millest võttis osa 22 7.-15. aastast last Otepää piirkonnast.
- 8.-10. septembrini toimus fotograaf Arne Aderi juhendamisel loodusfotolaager, millest võttis osa 21 loodusfotograafist huvitatud noort ja täiskasvanut Lõuna-Eestist.
- 26.-28. septembrini oli huvilistel võimalik külastada mükoloog Mall Vaasma koostatud seenenäitust Otepää looduspargi kontoris. Näitust külastas 90 inimest.
- 30. novembril toimus loodusõhtu teemal "Kotkas ja must-toonekurg – nende käekäik Eestis". Loodusõhtust

võttis osa 16 inimest.

- 14. detsembril korraldati Otepää looduspargi maaomanikele metsandusalane õppepäev Karula rahvuspargis. Õppepäeva juhtisid Mats Meriste, Mati Urbanik ja Priit Voolaid. Õppepäevast võttis osa 16 maaomanikku.
- Korraldati 4 talgut, mille raames taastati heinamaid, korrastati matkaradu ning koristati vanu okastraataedu. Talgutest võttis osa 67 inimest.

Üritused toimusid KIK 2006.a. keskkonnateadlikkuse projekti nr. 34 "Loodusüritused Otepää looduspargis" ja nr 33 „Otepää piirkonna laste looduslaager“ raames.

Praktikumid

2006. aastal viibisid Otepää looduspargis menetluspraktikal neli praktikanti Röpina Aianduskoolist ning üks praktikant Tartu Ülikooli Türi Kolledžist. Lisaks toimus Otepää looduspargis Tartu Ülikooli bioloogia-geograafia teaduskonna välipraktikad: üks entomoloogia praktika ning kaks taimede tundmise praktikat, millest võttis osa ühtekokku 60 üliõpilast.

Trükised

- Murrumetsa, Kekkose ja Apteekrimäe matkaraja voldik, kogutiraaz 4500 tk, eesti, inglise ja soome keeles. Trükitud trükikojas Triip, rahastatud EAS projekti „Otepää piirkonna tuntud loodusliikumisradade arendamine“ raames.
- Infovoldik "Pühajärve tunnetusrada", eesti ja inglise keeles, tiraaz 3000; brodüür „Otepää looduspark“, eesti keeles, tiraaz 3000 tk. Trükitud trükikojas Triip. Finantseerija SA KIK 2006. aasta keskkonnateadlikkuse projekti nr 359, „LKK Põlva-Valga-Võru regiooni trükised“ raames.

5.13 Keskkonnateadlikkus ja -koolitus

Keskkonnainvesteeringute keskuse (KIK) keskkonnateadlikkuse riikliku ja maakondliku programmi kaudu rahastati 2006. aastal ühtekokku 24 keskkonnateadlikkuse projekti kogumaksumusega 701 217 krooni.

Projektide kaudu toetati koolinoorte keskkonnahariduslike ürituste ja koolituste läbiviimist ning loodusariduslike õppematerjalide ja trükiste väljaandmist.

Traditsioonilisteks üleriiklikeks keskkonnaalasteks kampaaniateks olid metsanädal ja looduskaitsekuu.

Metsandusalases internetiviktoriinis, osales kokku 103 õpilast 47 võistkonda.

Metsaistutustalgudest võttis ühtekokku osa 150 õpilast 4 koolist: Pühajärve, Valga põhikoolist, Otepää ja Valga gümnaasiumist. Ala kooli õpilased osalesid õppereisil Teringi maastikukaitsealale.

Looduskaitsealastest viktoriinist võttis osa 20 õpilast. Õppekursioonidest Võrumaa kaitsealadele võtsid osa 3 maakonna kooli õpilased, kokku 86 õpilast.

Toimus koolinoorte loodusfoto konkurss. Konkursile laekus 143 fotot 29 autorilt. Parimate autorite fotodest koostati näitus, mis avati 2. juunil. Tänavi parimaid ja anti üle preemiad. Näitusel sai näha 31 fotot. Parimateks loodusfotograafideks tunnustati Siim Uhtjärv, Rain Aunapu, Emily-Hestia Tammeorg ja Tuuli Türk.

Anti välja kiletatud õppematerjalid Eestimaa taimedest ja põõsastest ühtekokku 50 komplekti, igapähe 15 lehte. Õppematerjalid jaotati Valgamaa üldhariduskoolidele ja lasteaedadele.

Ilmus Valgamaa looduse fotoalbum teine väljaanne, mis sisaldab 106 fotot Valgamaa loodusväärtuste ja looduskauniste paikade kohta. Tiraaz 1200 eksemplari.

Ajalehes "Valgamaalane" ilmus 6 keskkonnateemalist lehekülge, milles leidis kajastamist keskkonnatemaatika ja -probleemid.

Keskkonnaalaste õppepäevade raames viidi läbi ühtekokku 7 õppepäeva: 2 metsandusalast, keskkonnamõju hindamine, kalandusalane, jahindusalane, keskkonnatasusid käsitlev ja jäätmekäitlusala õppepäev. Ühtekokku osales õppepäevadel 171 inimest.

Tegeldi ka Valgamaa keskkonnateenistuse kodulehe administreerimise ja toimetamisega. Kokku leidis aasta jooksul veebilehel kajastamist umbes 100 uudist, artiklit ja infonuppu. Lisaks edastati regulaarselt keskkonnaalast infot ja uudiseid meediale. Keskkonnaalane info ja uudiseid võis samuti lugeda Valgamaa koduleheküljelt.

5.14 Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus Valgamaa esindus

Kesk 11, Valga

Tel: 766 1030

Faks: 766 1030

www.kik.ee

Lahtiolek: 8.45 - 12 ja 12.30 - 17.15 (v.a. N); vastuvõtt E, T ja R

Valgamaa esinduses on 1 töötaja- projektispetsialist Terje Puudersell

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus on juhtiv keskkonnaabi ja -investeeringute suunaja ning keskkonnaprojektide arendaja, mis alustas tegevust 2000. aasta mais. KIK suunab keskkonnakasutusest laekuva raha keskkonnaprojektide arendamisse, täidab Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) ja ühtekuuluvusfondi (ÜF) keskkonnaprojektide rakendusagentuuri ülesandeid ning korraldab Eesti riigi poolt välispankadelt võetud keskkonnanalaenude edasilaenamist.

SA KIK toetab keskkonnaprogrammi kaudu veekaitse, looduskaitse, jäätmekäitluse, keskkonnakorralduse, keskkonnateadlikkuse, kalanduse, metsanduse ja jahinduse projekte. Valgamaa panus keskkonnaprogrammi realiseerimises aastal 2006 kajastub täpsemalt alljärgnevas tabelites.

Tabel 5-14 Esitatud taotlused ja sõlmitud sihtfinantseerimise lepingud.

2006.a. taotlusvoor	Taotlused, arv	Taotlused, summa	Lepingud, arv	Lepingud, summa
I	44	17 530 664	29	2 862 514
II	40	13 425 950	28	8 292 414
III	23	16 474 049	9	7 342 192
Kokku	107	47 430 663	66	18 497 120

Tabel 5-15 Taotluste ja toetussummade jagunemine taotlejate gruppide kaupa

Taotlejate grupp	Taotlused, arv (v.a. korduvalt esitatud)	Toetussumma
Omavalitsused	36	12 607 279
Koolid, lasteaiad	8	93 530
MTÜ-d, SA-d	15	473 796
Valgamaa KKT	11	328 300
Äriühingud	5	3 507 890
RLKK Põlva-Valga-Võru regioon ja RMK	17	1 486 325

Tabel 5-16 Keskkonnainvesteeringute Keskuse raha kasutamine (tuh kr)

Alamprogramm	2004		2005		2006	
	Arv	Summa	Arv	Summa	Arv	Summa
Keskkonnateadlikkus	14	405,4	19	425,5	24	701,2
Veekaitse	15	18 331,9	12	12 657,5	16	14 211,1
Tehnika	-	-	-	-	-	-
Jäätmekäitlus	4	345	2	1 283,3	1	1 422,0
Looduskaitse	16	686,5	34	2 964,8	18	1 836,6
Metsanduse	2	165	1	23	1	46,5
Kalanduse	1	20	1	50	1	28
Jahindus	3	96,1	6	92	4	88,8
Kokku	55	20 049,6	75	17 496,1	65	18 334,2

5.15 Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

Hummuli, Karula, Puka, Sangaste, Taheva,
Tõlliste, Põdrala, Helme, Palupera, Öru, Valga ja
Tõrva omavalitsuste sihtasutus,
Transpordi 1, 68205 VALGA, Tel. 766 8996, 515 6955
riho@keskkonnakeskus.ee

Sihtasutuses Valga Piirkonna Keskkonnakeskus töötab kaks töötajat, juhataja ja keskkonnaspetsialist. 2007. aastal on planeeritud tööle võtta veel üks töötaja.

Keskkonnakeskus on moodustatud 2001. aasta novembris ühisasutusena Valga linna, Tõlliste, Sangaste, Hummuli, Karula ja Taheva valla poolt. Hiljem liitusid Puka vald, Tõrva linn ja Helme vald. 2005.a. Põdrala vald, 2006.a. Palupera vald ja 2007.a Öru vald. Sihtasutusena tegutsev alates 2005. aasta septembrist.

Eesmärk:

Keskkonnakeskuse eesmärgiks on kohalike omavalitsuste keskkonnaga seonduvate õiguste ja kohustuste teostamine, keskkonnaprobleemide lahendamine, keskkonnaprojektide koostamine ja juhtimine ning keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud tegevuse korraldamine ning keskkonnaalase koostöö arendamine.

Tegevused:

- keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud teenuste pakkumine;
- ürituste ja koolituste korraldamine ning nendega seotud teenuste osutamine;
- majandustegevuse arendamine, mis on suunatud eesmärkide täitmiseks;
- vajaliku materiaaltehnilise baasi ja infrastruktuuri loomine.
- rahataotlusprojektide koostamine, elluviimine, projektide juhtimine, järelevalve, aruandlus;
- keskkonnaalane nõustamine;
- keskkonnaalase dokumentatsiooni koostamine ja vormistamine;
- keskkonnaalaste tegevuste koordineerimine;
- planeeringu ja keskkonnamõtjude hindamise protsessides osalemine;
- esindamine keskkonnaalastes küsimustes.

Ülevaade sihtasutuse Valga Piirkonna Keskkonnakeskus 2006.a ettevalmistatud ja juhitavatest keskkonnaprojektidest Valgamaal

Töös olevatest projektidest on kindlasti maakonda, kui tervikut võttes, üks prioriteetsemad Ühtekuuluvusfondi projektitaotluse koostamine, millest ka alljärgnevalt detailsem ülevaade:

Projekt „Valgamaa veemajanduse Ühtekuuluvusfondi projektitaotluse koostamine“ 2003/EE/16/P/PA/012

Projektis planeeritud meetmete eesmärgiks on Valga piirkonna omavalitsuste ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavade elluviimise majanduslik-tehniline ettevalmistamine. Arengukavad määratlevad ära olulisemad infrastruktuuri arendamise projektid piirkonna omavalitsuste jaoks, mis paiknevad Võrtsjärve alamvesikonnas ja Koiva jõe vesikonnas. Projektide üldine eesmärk on viia omavalitsuste ÜVK infrastruktuur vastavusse peamiste Euroopa Liidu veekaitse direktiivide nõuetega ja Eesti Vabariigis kehtestatud normatiivaktidega joogivee kvaliteedile ning veekogude suublasse juhitavale heitveele.

Projektis osalevad omavalitsused on Valga ja Tõrva linn ning Hummuli, Taheva, Karula, Tõlliste, Puka, Helme, Põdrala ja Sangaste vald. Projektijuhiks on nende omavalitsuste ühisasutus Valga Piirkonna Keskkonnakeskus ning tellijaks AS Valga Vesi.

Projekti I etapp. Valga piirkonna omavalitsuste ÜVK infrastruktuuri seisukorra monitooring, geodeetilised mõõtmised, geoloogilised uuringud.

Projekti II etapp. Ühtekuuluvusfondi investeerimistaotluse koostamine, kaasaarvatud järgmised uuringud:

teostatavuse uuringud, tehniliste eelprojektide ja kirjelduste koostamine, alternatiivsete lahenduste ettepanekud ja nende võrdlev analüüs, finantsmajanduslike analüüside läbiviimine, investeerimisprojektide tasuvuse määramine. Spetsiifiliseks uuringuks on Valga ja Valka linnade ÜVK süsteemide ühendamise võimaluste ja tehnilis-majandusliku põhjendatuse analüüs. Dokumentatsiooni tõlkimine inglise keelde. Tehnilise eelprojektdokumentatsiooni ettevalmistamine, kaasaarvatud vajalike töömahtude määramine ja jooniste valmistamine eesmärgiga valmistada ette projekteerimise-ehituse hangete läbiviimine veevarustuse ning reovee käitluse objektidele Valga, Tõrva, Hummuli, Taheva, Karula, Tõlliste, Puka, Helme, Põdrala ja Sangaste omavalitsustes.

Projekti kogumaksumus on 277 746.01 EUR, millest Ühtekuuluvusfond 176 533.47 EUR, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus 29 422.25 EUR ja omaosalus 71 790.29 EUR. Projekti töödega alustati 2006.a juulis ja koostatav tulem peab olema valmis 2007.a detsembris.

2006. aasta oli sihtasutusele Valga Piirkonna Keskkonnakeskus täis tööd ja suhteliselt edukas, kuna käivitus Valgamaad tervikuna hõlmava, eelpool nimetatud suurprojekti I etapp ning enamus esitatud projektitaotlusi sai positiivse rahastamisotsuse.

Sihtasutuse Valga Piirkonna Keskkonnakeskus koostatud taotlused, juhivad projektid 2006.a., mida on rahastatud.

2006.a Keskkonnaprogramm ja ERDF

Jnr.	Projekti nimetus	KIK (kr)	Muu (kr)	Omaosalus (kr)	Kokku (kr)
Keskkonnaprogrammi veekaitse programmi joogivee; reoveekäitluse; jääkreostuse alamprogrammid ja jäätmekäitluse programmi prügilate sulgemise alamprogramm					
1.	Tõrva linna Riiska joogivee puurkaevu rekonstrueerimine	561 043	-	62 338	623 381
2.	Valga linna Väike-Laatsi tööstusala torustikud	1 000 000	2 882 736	150 000	4 032 736
3.	Taheva vallas külade ühise veevarustuse rajatiste rekonstrueerimine	149 529	-	16 615	166 144
4.	Tõlliste valla Sooru aleviku ühisveevõrgustiku rekonstrueerimine	992 216	-	110 246	1 102 462
5.	Sangaste aleviku veemagistraali rekonstrueerimine	199 125	-	22 125	221 250
6.	Taheva küla joogivee puurkaev-pumpla rekonstrueerimine	123 400	-	14 000	137 400
7.	Tõrva linna biotiikide rekonstrueerimine	63 720	-	7 080	70 800
8.	Tõlliste valla Tsirguliina kanalisatsioonitorustiku rekonstrueerimine	428 836	-	47 648	476 484
9.	Puka aleviku Tööstuse tn. elamukompleksi reoveepuhasti rekonstrueerimine	74 340	-	8 260	82 600
10.	Linna küla reoveepuhasti rekonstrueerimine	3 186 000	-	499 000	3 685 000
11.	Helme aleviku reoveepuhasti rekonstrueerimine	2 676 240	30 000	267 360	2 973 600
12.	Valgas Tehnika tn. Eesti Raudtee endise kütteõlihoidla likvideerimine (ERTS AS Valga Vaba Terminal)	66 390	-	66 400	132 790
13.	Valga prügilala rekonstrueerimine II etapp, jäämejaam	1 422 000	-	158 120	1 580 120
ERDF					
1.	Sangaste valla Keeni prügilala sulgemine	681 450	-	227 150	908 600
2.	Tõrva Vana Veski paisjärve korrastamine ja süvendamine	2 706 247	-	902 083	3 608 330

2006.aasta kokkuvõte;

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse Keskkonnaprogrammi on esitatud 22 projekti, millest

18 vee- ja kanalisatsiooniala projekti;

1 jääkreostuse projekt;

3 prügilate sulgemise ja jäätmekäitluse projekti.

Rahastatud on Keskkonnaprogrammist 13 projekti.

ERDF'i on esitatud 4 projekti, millest:

3 prügilate sulgemise ja jäätmekäitluse projekti;

1 veekogude tervendamise projekt.

Rahastatud on ERDF'ist 1 prügila sulgemise projekt, milleks on Sangaste Valla Keeni prügila sulgemine ja 1 veekogude tervendamise projekt, milleks on Tõrva Vana Veski paisjärve korrastamine ja süvendamine.

Võttes eelnevat arvesse võib lugeda 2006.aasta keskkonnavaldkonna tegevused nii omavalitsustele, kui ka Keskkonnakeskusele igati kordaläinuks, kuid tuleb ka tõdeda, et Valgamaa keskkonnavalaste probleemide ühtseks lahendamiseks ja maakonna terviklik arengu tagamiseks, on siiski vajalik ka Otepää valla ühinemine sihtasutusega Valga Piirkonna Keskkonnakeskus.

2007. aasta prioriteediks on seatud jäätmekäitlus, kus esimeseks tegevuseks on planeeritud korraldatud jäätmeveo rakendumine Valgamaal ja ka jäätmejaamade võrgustiku loomine, esialgselt I etapi tegevustena jäätmejaamad tõmbekeskustes s.o Valga, Tõrva, Otepää. Jätkuvad ka tegevused juba rahastatud projektidega ning samuti uute finantstaotluste ettevalmistamine ja esitamine.

5.16 Keskkonnainspektiooni Võrumaa osakonna Valga büroo

Aadress Lai 19, 68203 Valga

telefon 767 9462, faks 767 9461, e-post valgabyroo@kki.ee

Valga büroos tegelesid keskkonnajärelevalvega 5 inspektorit, nendest üks võeti ametisse juunikuul. Büroo juhataja, üks keskkonnakaitse vaneminspektor ja -inspektorid menetlesid oma kompetentsi kuuluvates valdkondades toimepandud ja avastatud keskkonnavalasteid õigusrikkumisi. Tööplaanijärgselt kontrolliti tootmisettevõtteid, metsakinnistutel tehtud raieid, kaitstavate loodusobjektide kaitse-eeskirjade, jäätmekäitlus-, metsakaitse-, tuleohutus- ja kiirgusseaduse nõuete täitmist. Objektide kontrollimise kohta koostati 691 protokoll.

Õigusrikkumisi avastati 164, sellest enim kalapüügi valdkonnas- kokku 95. Veekogudelt eemaldati 77 ebaseaduslikult püügile sätitud nakkevõrku, 4 mõrda ja 4 unda, 10-le seaduserikkujale määrati kokku 2340 krooni trahvi.

Metsaõigusnormide rikkumisi fikseeriti 31 juhul, nendest 14 kaasnes 988005 krooni kahju keskkonnale, algatati 3 kriminaalasja, 20 juriidilist ja füüsilist isikut karistati kokku 39360 krooniga, ühel juhul piirduti suulise hoiatusega. Kahekordne keskkonnale tekitatud kahju kasv eelmise aastaga võrreldes oli tingitud kahest metsapõlengust ning raieist looduskaitsealal. Ebaseaduslike metsaraiete käigus raiuti 205 tihumeetrit kasvavat metsa, mis on eelmisest aastast ligi kolmandiku vähem, varguste osakaal on selles vaid kümnendik.

Jäätmekäitlusnõuete rikkumisi avastati 15, sellest 12 juhul oli tegemist jäätmete põletamisega, 11280 krooni trahvi maksid 13 juriidilist ja füüsilist isikut, 2 rikkujat pääsesid kõrge vanuse tõttu suulise hoiatusega. Ühte veekaitse-nõuete vastu eksinut karistati 3000 krooniga, sama suure trahvi sai ka Otepää Looduspargis omapäi kruusa kaevanud isik.

Jahiseaduse rikkumisi avastati 15, 4 isikut karistati 1500 krooniga, 2 puhul piirduti suulise hoiatusega. Salakütid tegid kahju 4 juhul, sellest tulenevat keskkonnakahju hinnati 30500 krooniga.

Arenes koostöö Valga politseijaoskonnaga korra tagamisel vee- ja maastikusõidukitega liiklemisel.

5.17 Valga Maaparandusbüroo

Aadress E.Enno 32, 68204 Valga

Telefon 764 0550, fax 764 0167, e-post: anne.tonts@mpb.ee

Juhataja Anne Tonts

Tabel 5-17 Kuivendatud maade bilanss Eestis ja Valga maakonnas

Nimetus	mõõtühik	Eestis	Valga maakonnas	%
Kuivendatud põllumaad kokku	ha	740000	41697	5,6
Sh drenaaziga	ha	645000	37435	5,8
Rajatud lahtisi veejuhtmeid	km	1807	1807	4,0
Drenaazi	km	16013	16013	4,9

Tabel 5-18 Maaparandusühistud (MPÜ)

Nimi	Asutatud	Liikmete arv	Reguleeriva võrgu pindala tööpiirkonnas (ha)
Helme MPÜ	1996	20	256,1
Tagula MPÜ	1997	42	336,8
Vao MPÜ	2006	9	216,6
Voorbahi MPÜ	2006	15	309,8
Lota MPÜ	2006	9	116,6
Pupsi MPÜ	2006	9	140,9
Kuuse MPÜ	2006	11	186,8
Koordi MPÜ	2006	5	54,3

6. Haridus ja noorsootöö

6.1 Koolivõrk ja õpilased

2006/2007. õppeaastal on maakonnas koole kokku 25, nendest munitsipaalkoole 21, riigikoole 3 ja erakoole 1. Munitsipaalkoolidest on gümnaasiume/keskkoole 7, nendest 1 kaugõppegümnaasium, põhikoole 9 ja algkoole 5, nendest 4 lasteaed-algkooli. Riigikoolidest on maakonnas Valga Internaatkool, Helme Sanatoorne Internaatkool ja Valgamaa Kutseõppekeskus. Valga Internaatkool ja Helme Sanatoorne Internaatkool olid kuni 1.jaanuarini 2007.a. Valga Maavalitsuse haldamisel, siis anti üle Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisele. Erakooliks on Audentese Erakooli Otepää filiaal.

Kohaliku omavalitsuse otsusel lõpetas tegevuse Koikküla Lasteaed-alkkool.

Õpilaste arv maakonna koolides on kokku 5274, mis on 269 õpilase võrra vähem kui eelmisel 2005/2006 õppeaastal. Sellest munitsipaalkoolides õpib 4486 õpilast. Õpilaste arvu vähenemine lähiaastatel jätkub ja 2012/2013. õppeaastaks peaks see munitsipaalkoolides olema halvimal juhul kuni 2000 õpilase võrra väiksem. Loodetavasti see langus siiski pidurdub ja õpilaste arv kasvab migratsiooni tagajärjel, samuti maakonnas asuvate riigikoolide õpilaste arvelt.

1. klassis asus õppima 310 õpilast, nendest 300 õpilast munitsipaalkoolides, mis on võrreldes eelmise 2005/2006. õppeaastaga 64 võrra väiksem.

Munitsipaalkoolidest õpib linnakoolides 3190 õpilast ehk 71,1% ja maakoolides 1296 õpilast ehk 28,9%. Seega õpilaste arv võrreldes eelmise 2005/2006. õppeaastaga suurenes veidi linnakoolides ja vähenes järjekordselt maakoolides.

Munitsipaalkoolides on klassikomplekte linnakoolides 136, keskmiselt õpilasi klassis 23,5 ja maakoolides 98 klassikomplekti, keskmiselt õpilasi klassis 13,2.

Tabel 6-1 Koolid

Kooli pidaja (omavalitsus/riik/era)	Kool	Kodulehekülg
Helme vald	Ala Põhikool	www.ala.edu.ee
	Ritsu Lasteaed-Algkool	
Hummuli vald	Hummuli Põhikool	www.hummuli.edu.ee
Karula vald	Lüllemäe Põhikool	www.karula.edu.ee
	Kaagjärve Lasteaed-Algkool	www.hot.ee/kaagjarvekool
Otepää vald	Otepää Gümnaasium	www.nuustaku.edu.ee
	Pühajärve Põhikool	www.pyhajarvekool.edu.ee
Palupera vald	Palupera Põhikool	www.palupk.edu.ee
Puka vald	Puka Keskkool	http://puka.edu.ee
	Aakre Lasteaed-Algkool	www.hot.ee/aakre
Põdrala vald	Riidaja Põhikool	www.hot.ee/riidaja
	Pikasilla Algkool	www.pikasilla.edu.ee
Sangaste vald	Keeni Põhikool	www.keeni.edu.ee
Taheva vald	Hargla Põhikool	http://kool.taheva.ee

Tõlliste vald	Tsirguliina Keskkool	www.tsirgu.edu.ee
Tõrva linn	Tõrva Gümnaasium	www.torva.edu.ee
Valga linn	Valga Gümnaasium	www.valgagym.edu.ee
	Valga Vene Gümnaasium	www.valgavg.edu.ee
	Valga Kaugõppegümnaasium	www.vkog.edu.ee
	Valga Põhikool	www.valgapk.edu.ee
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	
Riigikool	Valgamaa Kutseõppekeskus	www.valgamaa.kok.ee
Riigikool	Helme Sanatoorne Internaatkool	www.helmesik.edu.ee
Riigikool	Valga Internaatkool	www.valgaik.edu.ee
Erakool	Audentese Spordikooli Oteää filiaal	www.audentes.ee

6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine

Tabel 6-2 Õpilaste arv

Kool	Õpilaste arv õppeaastate lõikes				
	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Ala Põhikool	92	95	98	93	87
Ritsu Lasteaed-Algkool	42	39	40	29	20
Hummuli Põhikool	155	138	134	135	122
Lüllemäe Põhikool	102	93	84	68	61
Kaagjärve Lasteaed-Algkool	22	15	13	11	14
Otepää Gümnaasium	675	652	661	609	570
Pühajärve Põhikool	175	164	152	149	138
Palupera Põhikool	102	93	88	76	65
Puka Keskkool	252	231	231	222	195
Aakre Lasteaed-Algkool	52	52	45	34	33
Riidaja Põhikool	74	67	68	67	59
Pikasilla Algkool	34	32	28	22	23
Keeni Põhikool	178	165	159	146	146
Hargla Põhikool	107	99	84	77	76
Koikküla Lasteaed-Algkool	26	21	19	13	-
Tsirguliina Keskkool	260	266	251	247	235
Laatre Algkool	23	15	16	-	-
Tõrva Gümnaasium	714	745	706	673	654
Patküla Põhikool	86	-	-	-	-
Valga Gümnaasium	915	948	940	917	884
Valga Vene Gümnaasium	743	691	633	583	540
Valga Kaugõppegümnaasium	100	105	102	106	102
Valga Põhikool	486	486	457	442	440
Õru Lasteaed-Algkool	28	18	18	17	11

Valgamaa Kutseõppekeskus	485	513	515	547	607
Helme Sanatoorne Internaatkool	153	155	151	134	109
Valga Internaatkool	92	86	79	75	72
Audentese Erakooli Otepää filiaal	50	51	52	51	54
Kokku:	6223	6035	5824	5543	5317

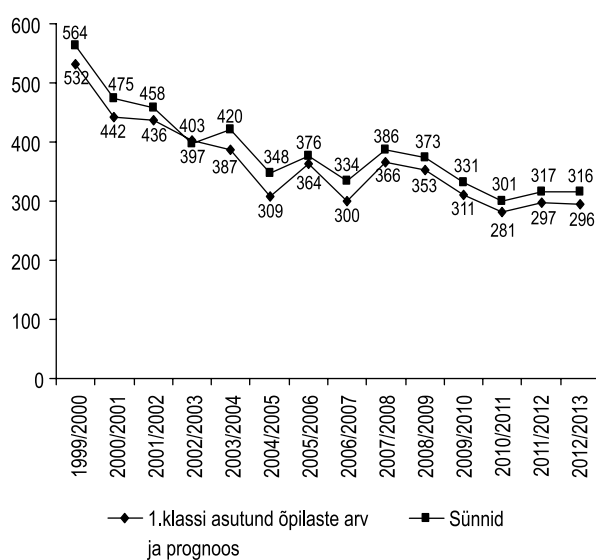
Märkused:

Otepää Gümnaasium- õpilaste arv koos toimetulekuklassiga, Valga Põhikool- õpilaste arv koos toimetulekuklassiga, Koikküla Lasteaed- Algkool- lõpetas tegevuse 2006/2007 õppeaastal, Laatre Algkool- lõpetas tegevuse 2005/2006 õppeaastal, Patküla Põhikool- liidetud 2003-2004 õa Tõrva Gümnaasiumiga.

Tabel 6-3 Munitsipaalkoolide 1.klassi astunud õpilased võrrelduna sündidega ja prognoos

Õppeaasta	Õpilaste arv	Sündinute arv	Sünniaasta
1999/2000	532	564	1992
2000/2001	442	475	1993
2001/2002	436	458	1994
2002/2003	403	397	1995
2003/2004	387	420	1996
2004/2005	309	348	1997
2005/2006	364	376	1998
2006/2007	300	334	1999
2007/2008	366	386	2000
2008/2009	353	373	2001
2009/2010	311	331	2002
2010/2011	281	301	2003
2011/2012	297	317	2004
2012/2013	296	316	2005

Graafik 6-4 Esimesse klassi astunud õpilaste arv ja selle prognoos võrreldes sündidega

Tabel 6-5 Gümnaasiumi/keskkooli lõpetamine

Kool	Õpilasi nimekirjas	Lõpetas kooli lõputunnistusega	sh kuldmedaliga	sh hõbemedaliga
1. Audentese Erakooli Otepää filiaal	13	12	-	-
2. Otepää Gümnaasium	41	41	-	6
3. Puka Keskkool	12	10	-	-
4. Tsirguliina Keskkool	18	16	-	-
5. Tõrva Gümnaasium	43	43	-	2
6. Valga Gümnaasium	67	64	1	4
7. Valga Kaugõppegümnaasium	35	12	-	-
8. Valga Vene Gümnaasium	39	37	2	1
9. Valga Vene Gümnaasiumi kaugõpe	5	5	-	-
Kokku:	273	240	3	13

Gümnaasiumi/keskkooli kuldmedaliga lõpetanud

1. Vjatšeslav Aprelkov – Valga Vene Gümnaasium
2. Sergei Kaganski – Valga Vene Gümnaasium
3. Greete Genrihov – Valga Gümnaasium

Gümnaasiumi/keskkooli hõbemedaliga lõpetanud

1. Jekaterina Kurganova – Valga Vene Gümnaasium
2. Teet Kuutma – Valga Gümnaasium
3. Julia Käis – Valga Gümnaasium
4. Katrin Midri – Valga Gümnaasium
5. Silver Olesk – Valga Gümnaasium
6. Katrin Anier – Tõrva Gümnaasium
7. Birgit Lepp – Tõrva Gümnaasium
8. Kristjan Eljand – Otepää Gümnaasium
9. Siim Kalda – Otepää Gümnaasium
10. Egeli Keldo – Otepää Gümnaasium
11. Siret Oja – Otepää Gümnaasium
12. Kadri Riivik – Otepää Gümnaasium
13. Keijo Ruuven – Otepää Gümnaasium

Tabel 6-6 Põhikooli lõpetamine

Kool	Õpilasi nime- kirjas	Neist lõpetas lõputunnistu- sega	sh kiitusega	Jäi klassikur- sust kordama	Järeleksam/ täiendav õppetöö augustis
1. Ala Põhikool	10	7	1	-	-
2. Hargla Põhikool	20	20	-	-	-
3. Helme Sanatoorne Internaatkool	23	20	-	3	-
4. Hummuli Põhikool	14	13	1	-	/1/
5. Keeni Põhikool	15	15	-	-	-
6. Lüllemäe Põhikool	12	11	-	1	-
7. Otepää Gümnaasium	61	52	5	-	4
8. Palupera Põhikool	14	14	-	-	-
9. Puka Keskkool	28	25	3	3	-
10. Pühajärve Põhikool	24	24	-	-	-

11. Riidaja Põhikool	11	10	-	-	-
12. Tsirguliina Keskkool	26	25	-	1	-
13. Tõrva Gümnaasium	83	78	5	5	-
14. Valga Gümnaasium	81	80	3	-	-
15. Valga Kaugõppegümnaasium	21	18	-
16. Valga Põhikool	51	48	1	1	1
17. Valga Vene Gümnaasium	73	64	-	6	3
18. Valga Internaatkool	12	10	-	1	-
Kokku:	579	534	19	21	8/1

Allikas: Valga Maavalitsus

Põhikooli kiitusega lõpetanud

1. Maarja Kuldkepp – Ala Põhikool
2. Ardi Türk – Hummuli Põhikool
3. Laura Õispuu – Valga Põhikool
4. Kaspar Kants – Puka Keskkool
5. Helina Kangro – Puka Keskkool
6. Sandra Oksaar – Puka Keskkool
7. Maarja Ruusmann – Tõrva Gümnaasium
8. Karmen Saarep – Tõrva Gümnaasium
9. Lauri Taaleš – Tõrva Gümnaasium
10. Tuuli Türk – Tõrva Gümnaasium
11. Andre Villandberg – Tõrva Gümnaasium
12. Mairi Kants – Valga Gümnaasium
13. Siim Kornel – Valga Gümnaasium
14. Veronika Kuranova – Valga Gümnaasium
15. Eike Karo – Otepää Gümnaasium
16. Liina Laiv – Otepää Gümnaasium
17. Lilian Leetsi – Otepää Gümnaasium
18. Grete Roop – Otepää Gümnaasium
19. Triin Tigane – Otepää Gümnaasium

6.1.2 Õpetajad

2006/2007 õppeaastal töötas maakonna koolides kokku 565 õpetajat, nendest munitsipaalkoolides 456, riigikoolides 99 ja Audentese Erakoolis 10, lisaks 5 treenerit-pedagoogi.

Täiskoormusega töötab 391 ja osalise koormusega 174 õpetajat.

Hariduse järgi on enam kõrgharidusega õpetajad – 441 ehk 78,1%, keskeriharidusega õpetajaid on 89 ehk 15,7% ja keskharidusega õpetajaid 35 ehk 6,2%.

Õpetajate soolise koosseisu osas on naisõpetajaid 471 ehk 83,4% ja meesõpetajaid 94 ehk 16,6%.

Ametijärkudelt on õpetajaid 399 ehk 70,6%, vanemõpetajaid 83 ehk 14,7% ja õpetajaid-metoodikuid 13 ehk 2,3%. Kvalifikatsioonita õpetajaid on 44 ehk 7,8% ja nooremõpetajaid 25 ehk 4,4%.

Tabel 6-7 Õpetajate arv

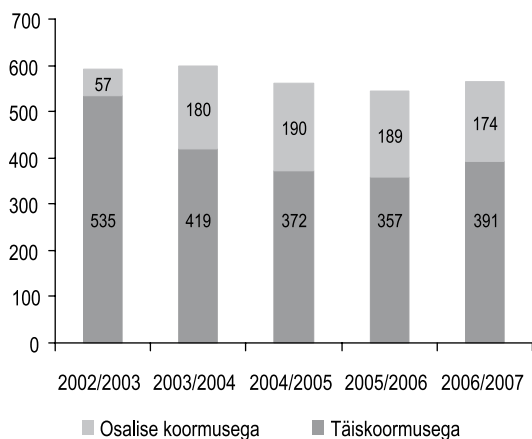
Kool	Põhikohaga		Täiskoormusega		
	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Ala Põhikool	13	11	12	8	12
Ritsu Lasteaed-Algkool	6	6	-	1	3
Hummuli Põhikool	14	10	13	13	13
Lüllemäe Põhikool	17	7	7	4	5
Kaagjärve Lasteaed-Algkool	3	3	2	2	2
Otepää Gümnaasium	45	35	36	45	46
Pühajärve Põhikool	18	12	5	9	19
Palupera Põhikool	12	8	9	9	9
Puka Keskkool	22	18	15	10	12
Aakre Lasteaed-Algkool	7	3	4	4	4
Riidaja Põhikool	12	3	3	3	3
Pikasilla Algkool	5	1	4	4	4
Keeni Põhikool	17	8	15	11	17
Sangaste Lasteaed-alkool*	-	-	-	-	-
Hargla Põhikool	12	9	11	10	9
Koikküla Lasteaed-Algkool*	3	3	3	3	-
Tsirguliina Keskkool	20	19	18	14	20
Laatre Algkool*	4	2	2	-	-
Tõrva Gümnaasium	42	40	38	40	42
Patküla Põhikool*	14	-	-	-	-
Valga Gümnaasium	55	52	52	49	51
Valga Vene Gümnaasium	55	51	46	47	44
Valga Kaugõppegümnaasium	8	4	4	3	-
Valga Põhikool	34	32	27	28	28
Õru Lasteaed-Algkool	3	3	3	3	3
Valgamaa Kutseõppekeskus	38	30	18	20	18
Helme Sanatoorne Internaatkool	26	25	7	7	17
Valga Internaatkool	18	14	10	10	10
Audentese Erakooli Otepää filiaal	12	10	8	-	-
KOKKU:	535	419	372	357	391

Märkused:

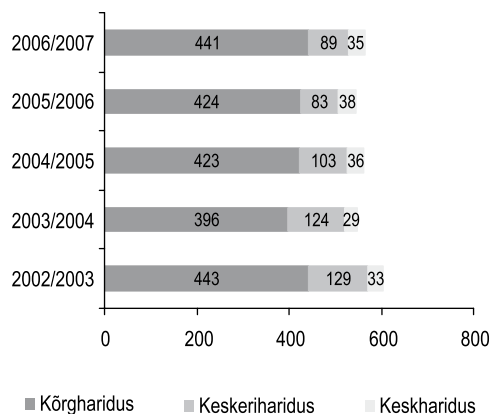
* Reorganiseeritud või suletud

Alates 2003/2004 õppeaastast on täis- või osaline koormus

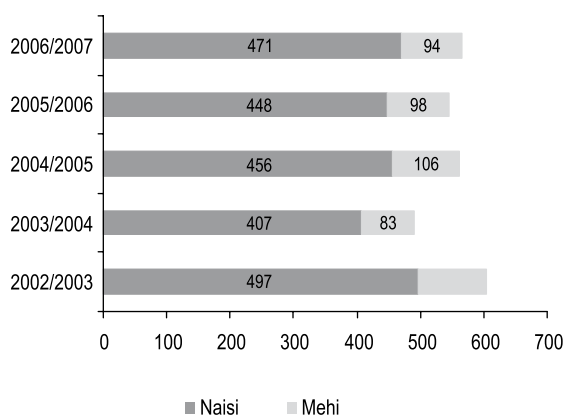
Graafik 6-8 Õpetajate struktuur tööaja järgi

Graafik 6-9 Õpetajate struktuur hariduse järgi

Graafik 6-10 Õpetajate struktuur soo järgi

6.1.3 Valgamaa Aasta Õpetaja 2006

Anneli Sarnit	- Aakre Lasteaed-alkkooli klassiõpetaja
Merike Priedenthal	- Riidaja Põhikooli looduainete õpetaja
Reet Laanoja	- Valga Gümnaasiumi muusikaõpetaja
Rita Aljošina	- Valga Vene Gümnaasiumi vene keele ja kirjanduse õpetaja
Natalja Veremei	- Valga Internaatkooli õpetaja
Asta Tsiirp	- Ritsu Lasteaed-alkkooli õpetaja
Meeli Uibomägi	- Valga Põhikooli kasvatusraskustega klassi õpetaja

6.2 Koolieelsed lasteasutused

Tabel 6-11 Lasteaiad

Omaavalitsus	Lasteaed	Lapsi	Rühmi	Pedagooge	Pedagoogide keskmine tööstaaž
Helme vald	Ritsu Lasteaed-Algkool	57	3	7	12
Hummuli vald	Hummuli lasteaed "Sipsik"	18	1	3	21
Karula vald	Kaagjärve Lasteaed-Algkool	34	2	4	11
Otepää vald	Lasteaed "Pähklike"	104	5	12	21
	Lasteaed "Võrukael"	53	3	8	18
	Pühajärve Põhikool	18	1	2	9
Palupera vald	MTÜ "Hellenurme Mõis"	20	1	4	9
Puka vald	Aakre Lasteaed-Algkool	21	2	5	16
	Puka Lasteaed	40	2	6	
Põdrala vald	Riidaja Põhikool	18	1	2	4
Sangaste vald	Keeni Põhikool	21	1	2	19,5
	Sangaste Lasteaed	33	2	5	16,8
Taheva vald	Hargla Kooli lasteaed	25	1	2	12,5
Tõlliste vald	Laatre Lasteaed	22	2	3	11
	Sooru Lasteaed	24	2	4	17

	Tsirguliina lasteaed "Õnnelind"	20	2	4	1
Tõrva linn	Lasteaed "Tõrvalill"	71	4	11	30
	Lasteaed "Mõmmik"	64	3	8	22
Valga linn	Lasteaed "Walko"	178	9	22	22
	Lasteaed "Kaseke"	113	6	15	18
	Lasteaed "Buratino"	123	6	16	27
	Lasteaed "Pääsuke"	145	8	24	23
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	19	1	2	30
	Kokku:	1238	68	182	17

Tabel 6-12 Koolieelsete lasteasutuste õpetajad hariduse järgi

	Ped.kõrgharidus	Muu kõrgharidus	Ped.keskharidus	Muu keskharidus	Keskharidus
2004	22	6	95	10	19
2005	44	2	101	11	21
2006	46	2	101	11	22

Tabel 6-13 Koolieelsed lasteasutused 2000-2006

Aasta	Laste arv	Rühmi	Pedagooge
2000	1287	68	163
2001	1233	70	153
2002	1192	65	152
2003	1193	66	157
2004	1201	65	152
2005	1207	67	179
2006	1238	68	182

6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus

Valga osakond: Lembitu 2, 68205 Valga, tel 766 8575

Helme osakond: Kooli 1, 68608 Helme, tel 766 6081

2005/2006 õ.a. toimus õppetöö Valgamaa Kutseõppekeskuses 13 erineva õppekava alusel: kaubaveod ja käsitlemine, laomajandus, rõivaõmblemine, tislid, autode- ja masinate remont, kokk, müüja, veokorraldus, sotsiaalhooldus, rätsepatöö ja turismikorraldus. Lisaks kaubakäsitleja eriala Tsirguliina Keskkooli 10. klassi õpilastele ja integreeritud õppekava (kokk, puit) Valga Põhikooli 8c klassi õpilastele. Populaarsemad erialad põhikooli lõpetanutele olid kokk, kaubaveod ja käsitlemine, töötavatele õppuritele sotsiaalhoolduse eriala, mida saab omandada kaugõppevormis. Õppijate arv ületab 500 piiri. Pedagooge on 50, nendest täiskoormusega töötab 20. Sellel õppeaastal lisandus ka rida uusi kutseõppevorme, mis muutsid kutseõppe paindlikumaks ja kõigile kättesaadavamaks. Uuteks kutseõppeliikideks on: **põhihariduse nõudeta kutseõpe (kutseõpe koolikohustusliku ea ületanud põhihariduseta isikutele); kutseõpe põhihariduse baasil (ilma üldhariduse osata); kutsekeskharidus (kutsekeskharidusõpe); kutseõpe keskhariduse baasil; kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis.**

Kordaläinumaks ürituseks võib lugeda juba traditsiooniks kujunenud kutseõppekeskuse korraldatud teabepäeva märtsikuus "Kuhu liigud, kutseharidus?", kus tutvustatakse õppimisvõimalusi Lõuna- Eesti kutseõppeasutustes, kõrgkoolides ja Valgamaa gümnaasiumides. On võimalik sooritada kutsevaliku teste ja vestelda tulevaste tööandjatega.

Esmakordselt osaleti erinevates Leonardo da Vinci projektides, mille raames õpetajad viibisid lähetusprojektides Saksamaal, Hollandis, Itaalias, Hispaanias, Soomes. Projektide eesmärgiks oli õpetajate stažeerimine ja uute võimuste leidmine õpilaste lähetamiseks välispraktikatele.

Täiskasvanute Koolituskeskus korraldab tööalast koolitust esmase-, ümber- ja täiendõppena. 2006. aastal lõpetas kursused 808 inimest. Koostööpartneriteks on ETKA Andras ja teised kutseõppeasutused. Koostöös Tööturuameti Valgamaa osakonnaga viiakse läbi koka, pagar-kondiitri, müüja, kaubandus-teenindaja, sotsiaalhooldaja, keevitaja, raietöölise jt. kursusi.

Tegutseb autokool, kus saab õppida kursustel B- kategooria juhilubade taotlemiseks.

Korraldatakse B-kategooria lõppastme koolitust.

Koolituskeskus on kujunenud elukestva õppe – Täiskasvanud õppija nädala eestvedajaks Valgamaal. 2006. aastal toimus see juba kuuendat korda. TÕNi ajal osales erinevates õpitubades ja koolitustel 189 inimest.

Keskus juhtis ESF meetme 1.1 projekti „Elukestvate õpet toetava õpikeskkonna ja õppimisvõimaluste loomine täiskasvanud õppijale Kagu-Eestis ja Viljandimaal“, kus anti täiendkoolitust 94- le töötavale inimesele neljas maakonnas viie kutseõppeasutuse baasil ja projekt tunnistati HTM-i üheks edukamaks.

Täiskasvanute koolituskeskus on partneriks ESF meetme 1.1 projektis „VÕIT- Võrdsed Õppimisvõimalused Igale Tahtjale“ koostöös ETKA Andrasega ja projektis „Koolitusmudel kutsekoolide õpilaste suhtlemisoskuste arendamiseks“ koostöös Inscape Koolitusega.

Teavitamis- ja nõustamiskeskus tegeleb teabe ja karjäärinõustamise töö koordineerimisega maakonnas ning teenuse pakkumisega keskus ja koolides. Põhiliseks sihtrühmaks on noored vanuses kuni 26 aastat. 2006.aastal külastas keskust 85 noort inimest, koole külastati 38 korda ja teenust pakuti 458 õpilasele.

Koostööd tehti Ala Põhikooliga, Helme Sanatoorne Internaatkooliga, Hummuli Põhikooliga, Keeni Põhikooliga, Lüllemäe Põhikooliga, Otepää Gümnaasiumiga, Palupera Põhikooliga, Puka Keskkooliga, Riidaja Põhikooliga, Tõrva Gümnaasiumiga, Valga Gümnaasiumiga, Valga Põhikooliga, Valgamaa Kutseõppekeskusega, Urvaste Kooliga, Vana-Antsla Kutsekeskkooliga. Koos täiskasvanute koolituskeskusega korraldati viies koolitus „Metoodilised abivahendid ja võimalikud infoallikad toetamaks karjääri-planeerimistööd klassis“, milles osales 4 õpetajat. Karjäärinõustamist pakuti ka erinevate projektide raames täiskasvanutele, samuti loenguid lapsevanematele.

Keskus on Eurodesk Eesti tugikeskus.

Tabel 6-14 Lõpetajad erialade kaupa

Eriala	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	Kokku
Auto- ja remondilukksepp	18	9	9	22	12	70
Ehitaja	14					14
Individaalõmblus	9	7		9		25
Infotehnoloogia	17					17
Kodumajandus	9					9
Kokk	17	25	25	15	33	115
Laomajandus keskhariduse baasil		10				10
Laomajandus põhihariduse baasil		17	29	24	18	88
Pagar-kondiiter	8					8
Sotsiaalhooldus	10	9	20	16	19	93
Tisler	25	9	12	16	25	87
Turismikorraldus	14			17	11	42
Õmbleja	20	10	8		10	48
Veokorraldus				7		7
Palkmaja ehitaja				7	8	15
Toateenija				7	5	12
Kokku	161	96	103	126	141	660

6.4 Noorsootöö

Tabel 6-15 Noorteühendused ja- organisatsioonid koolides

Kool	Organisatsiooni nimetus	Liikmete arv	Juhendaja
1. Ala Põhikool	Õpilasomavalitsus	15	Kädi Agu
	T.O.R.E.	13	Õnne Naaris
2. Audentese Erakooli Otepää filiaal	Õpilasomavalitsus	6	Marju Külm
3. Hargla Põhikool	Õpilasomavalitsus	13	Silva Ranniku
	Kodutütred	7	Anu Lillipuu
	Noorkotkad	8	Jaana Ukkur
4. Helme Sanatoorne Internaatkool	Õpilasomavalitsus	15	Ines Piller
	ELO	22	Mall Lepik
5. Hummuli Põhikool	Õpilasomavalitsus	15	Marika Riit
	T.O.R.E.	8	Marika Riit
	4H	8	Katrin Rannu, Sirge Leht
7. Keeni Põhikool	Õpilasomavalitsus	13	Vete Hainsoo
	Punase Risti Noored	8	Piia Künnapuu
	T.O.R.E.	13	Saima Tell
8. Otepää Gümnaasium	Õpilasomavalitsus	23	Kerri Rauk
	Skauudid	20	Peeter Mändla
9. Palupera Põhikool	Õpilasomavalitsus	13	Marika Viks
10. Puka Keskkool	Õpilasomavalitsus	17	Liidia Saarmann
	Kodutütred	12	Liidia Saarmann
	Noorkotkad	12	Liidia Saarmann
11. Pühajärve Põhikool	Õpilasomavalitsus	13	Eve Koser
12. Riidaja Põhikool	Kodutütred	3	Ülle Adamson
	Noorkotkad	9	Ülle Adamson
13. Tsirguliina Keskkool	Õpilasomavalitsus	18	Taavi Ivan
	Kodutütred	8	Sigrid Säinas
	Noorkotkad	8	Rein Säinas, Piret Tiit
	T.O.R.E	14	Maire Baumverk
14. Tõrva Gümnaasium	Õpilasomavalitsus	20	Ines Piller
	4-H	39	Luule Rikkand, Eve Tilk
	Punase Risti Noored	27	Malle Lemmle
15. Valga Gümnaasium	Õpilasomavalitsus	39	Tõnu Lanukopli
	Virgil-projekt	32	Kersti Piir
	T.O.R.E	42	Eve-Mall Kirt, Endla Lõkova
16. Valga Põhikool	Õpilasomavalitsus	12	Tarmo Post, Lij Teras
	T.O.R.E	24	Tiina Fedotova, Tarmo Post
	Eesti Punase Risti Noored	7	T. Roop
	MTÜ LMT stuudio Naeratus	45	Maire Lepasaar, Sigrid Vendt Lij Teras
17. Valga Vene Gümnaasium	Õpilasomavalitsus	32	Olga Bobõreva
	Kodutütred	8	Rein Rätsepp
	Noorkotkad	11	Rein Rätsepp
	T.O.R.E	36	Nadežda Selivjorstova

6.4.1 Noorteühendused ja- organisatsioonid Valgamaal

NOORTEÜHENDUS ELO

Valgamaa ELO konsul Mall Lepik

Tõrva ELO klubis on liikmeid 43 (see on vabariigi suurim klubi oma liikmete poolest).

Kuraator Merike Soomets, tel. 511 4138

Spordi 1, 68606 Tõrva

Tel. 763 3402

Helme ELO klubis on liikmeid 22.

Kuraator Mall Lepik

Helme SIK, 68608 Valga maakond

Tel. 767 9145/763 2270

E-post Helme.elo@mail.ee

Valgamaal tegutseb ELO 1988. aastast.

Eesmärk: aidata kaasa lapse igakülgsel arengule; kujundada lastel humaanset maailmavaadet looduseaduste mõistmisel, sallivust, abivalmidust; õpetada lastele demokraatiat, anda üheskoos tegutsemise tarkust ja organiseerimiskogemust; anda lastele võimalus kaasa rääkida Eesti elu korraldamisel; kaitsta laste huve ja õigusi.

KODUTÜTARDE VALGAMAA RINGKOND

Ringkonna vanem – Sigrít Säinas

Ringkonna instruktor-noortejuht – Anu Lillipuu

Kaitseliidu Staap, Võru 12, 68205 Valga, tel. 766 8037.

Kodutütred Valgamaal 227

Eesmärk: kasvatada kõrge moraaliga isiksust läbi erinevate võistluste, õppuste ja matkade, andes ettevalmistuse toimetulekuks erinevates olukordades. Arendada tüdrukutes veendumust, et nende haridusest ja haritusest oleb nende endi tulevik.

NOORTE KOTKASTE VALGAMAA MALEV

Noorte Kotkaste malevapealik - Rein Säinas.

Maleva instruktor-noortejuht – Jaana Ukkur

Kaitseliidu Staap, Võru 12, 68205 Valga, tel. 766 8036.

Noorkotkaid Valgamaal 226

Eesmärk: Skautlike kasvatus- ja treenimismeetodite kaudu igakülgsest arenenud patriootiliste noorte meeste kasvatamine.

EESTI SKAUTIDE ÜHING. OTEPÄÄ SKAUDILIPKOND

Otepää Skaudilipkonna juht Peeter Mändla

Otepää Gümnaasium, Koolitäre 5, 67403 Otepää, tel. 5557 0619

Skaute Valgamaal 25.

Eesmärk: Skautliku noorteprogrammi arendamine, võttes aluseks maailma skautluse uuemad arengusuunad, Eesti ühiskonna vajaduste ja noorte huvide järgimine.

EESTI PUNASE RISTI NOORED VALGAMAA SELTS

Juht Annika Aunapu

Aia 20, 68205 Valga, tel. 764 3856.

Liikmeid 63, neist aktiivseid 18.

Eesmärk: Koolitada noori tööks noorsoorühmades, käsitledes kultuuride ja isikutevahelist mõistmist, tolerantsust

ja kaastunnet, üksikute ja organisatsioonide koostöövorme. Sisustada noorte vaba aega, kaasates neid projektide kaudu preventiivsesse töösse sõltuvusainete ja nakkushaiguste ennetamisel. Arendada vabatahtlikkust noorte hulgas elanikkonna abistamiseks eriolukorras, katastroofis ja enimhaavatavate inimeste toetamisel.

NOORTEÜHENDUS RES PUBLICA NOORED KONSERVATIIVID

Valga klubis tegutseb 30 liiget, klubi juhib Elina Kisselev, tel. 5564 8332.

Res Publica Noored Konservatiivid esimees Kristjan Vanaselja, tel. 526 7371

Res Publica Noored Konservatiivid on Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica noorteühendus. Klubi on mõeldud poliitiliselt aktiivsetele noortele, kellel on soov genereerida uusi ideid, kohtuda huvitavate inimestega, saada juurde uusi sõpru ning tegeleda asjadega, mis ei lähtu pelgalt omakasust.

VALGA REFORMIERAKONNA NOORTEKOGU

Klubi esinaine : Taisi Kõiv

Juhatusse kuuluvad Leila Simberg, Katrin Midri, Ursula Kimmel

Kontakt: Leila Simberg, tel 566 566 17 leilasimberg@hotmail.ee

Valga Reformierakonna Noortekogu klubis on liikmeid 40.

Ühendus loodi 2001. aasta oktoobrikuus. Siiani on osa võetud iga-aastastest Noortekogu ja erakonna suvepäevadest, korraldatud maakonna ja Lõuna-Eesti klubide seminare, koosviibimisi ja üritusi. Osaletud on Tartu, Tõrva, Elva, Otepää klubide organiseeritud üritustel, koolitustel.

Eesmärgiks on aktiveerida noori, anda neile võimalus korraldada üritusi, osaleda ise kõikvõimalikel eestvedamistel. Noortekogu tegevus aitab noortel avardada maailmapilti ning paremini aru saada asjadest, mis toimuvad nende ümber. Kaugem siht käsitleb erakonna põhimõtete levitamist ning võimul püsimist.

6.4.2 Huvialakoolid

VALGA MUUSIKAKOOL

Kesk 22, 68203 Valga

Direktor Ants Loos

Telefon 767 9617, faks 767 9616

E-post mu.valga@mail.ee

Õpilasi 245, pedagooge 30

OTEPÄÄ MUUSIKAKOOL

Koolitare 7, 67403 Otepää

Direktor Tuuli Vaher

Telefon 765 5109

E-post tuuli.vaher@otepaa.ee

Õpilasi 93, pedagooge 15

TÕRVA MUUSIKAKOOL

Puiestee 1, 68606 Tõrva

Direktor Thea Leitma

Telefon 767 9459

Õpilasi 65, pedagooge 9

PUKA KUNSTIKOOL

Kooli 3, Puka vald, Puka 67201 Valgamaa

Juhataja: Esti Kittus

Tel. 5662 9357

E-post Esti17@hotmail.ee

Õpilasi 38, pedagooge 4

6.4.3 Huvikeskused, stuudiod, avatud noortekeskused

VALGA KULTUURI-JA HUVIALAKESKUS

E-post valgakultuurikeskus@hotmail.ee

www.valgakultuurikeskus.ee

Kesk 1, 68203 Valga

Tel: 766 9970, faks 766 9972

Direktor Merike-Kai Jeets

tel. 766 9972/505 9328

Huvialaringe 17(erinevaid grupe 29, 336 last, sellest 88 last enam kui ühes ringis), juhendajaid 15

TÕRVA KULTUURIMAJA

Männiku 5, 68605 Tõrva
Juhataja Pille Ilisson
Tel. 766 5332
E-post pille@torva.ee
Huvialaringe 17, juhendajaid 14

OTEPÄÄ KULTUURIKESKUS

Virulombi 2, 67405 Otepää
Juhataja Margus Möll
Tel. 765 5212
E-post margus@otepaa.ee
Huvialaringe noortele 4 ning täiskasvanutele 9.

STUUDIO JOY

Kesk tn 3-7, 68203 Valga
Juhataja Marina Jerjomina
Tel. 764 1579 / 510 0838
E-post: studiojoy@hotmail.ee / studiojoy@ya.ru
Huvialaringe – 11 tantsutruppi 249 tantsijaga, 2 vokaalansamblit ja 20 solisti.
Stuudio "Joy" on mittetulundus ühing, mis tegutseb 1995. aastast.

Stuudio "Joy" ülesandeks on toetada ja arendada noortes inimestes initsiatiivi ja võimet saavutada elus oma eesmäärke, aidata leida kunstilise eneseväljenduse alternatiive Eestis ja Lätis ning kogu maailmas, valmistada ette heal professionaalsel tasemel kontsertprogramme, aidata integreeruda Eesti ühiskonda ning edaspidi Euroopasse neil noortel, kelle emakeeleks on vene keel. Stuudio "Joy" peamiseks missiooniks on vähendada noorte sotsiaalset isolatsiooni, arendada nende individuaalset arengut mõtestatud tegevuse kaudu.

Stuudio on võtnud osa vabariiklikest ja rahvusvahelistest tantsu- ja vokaalfestivalidest ja konkurssidest, kus loodi ja praeguse ajani säilitatakse suhteid loominguliste kollektiividega Bulgaarias, Ungaris, Lätis, Leedus, Poolas, Venemaal ja Eestis.

OTEPÄÄ AVATUD NOORTEKESKUS KARM JÄNES

Virulombi 2, 67404 Otepää
Noorsootöötaja Marika Soidra
Telefon: 765 5212
Tel: 509 7154
E-post marilohe@hotmail.ee
Külastatavus tavapäevadel keskmiselt 15 noort

Tegutseb näitestuudio.

Võimalused: interneti ühendusega arvutid, teler, videomakk, raadio, CD mängija, lauamängud ja küpsetamisvõimalus.

VALGA AVATUD NOORTEKESKUS

Kuperjanovi 9, 68207 Valga
Veeb <http://www.valgaank.org.ee>
Noorsoo- ja haridustööjuht Anneli Puusepp
tel. 766 1678/514 6431/ 53009989
E-post valgaank@hotmail.ee
Noortekeskus on avatud: T–R 14.00–20.00 ja L 14.00–18.00

Internetipunkt (3 arvutit ja interneti kasutamine on kõigile tasuta), lauamängud, lauatenis (igal kuul lauateniseturniir), koroon, jõusaal, õpituba, hobbutuba, tegelemine kunstiga, filmituba, X-BOX, videofilmide vaatamine, piljard.

ANK-is saab korraldada seminare, koosolekuid, klassiõhtuid ja sünnipäevi tähistada.

Valga Avatud Noortekeskuses tegutseb:

Noorteklubi "ActiveAttack Fanclub": info@activeattack.ee

MTÜ TÕLLISTE AVATUD NOORTEKESKUS TANK

Tehase 2, 68301 Tsirguliina

Noorsootöötaja Sigrit Säinas

Telefon 55916362

E-post: sigrit@gmail.com

Keskmine külastatavus päevas 20.

HARGLA MAAKULTUURIMAJA STRUKTUURIÜKSUS TAHEVA VALLA AVATUD NOORTEKESKUS

Taheva vald, Hargla 68001

Noorsootöötaja Külli Mannas

Telefon 769 8718

E-post kylli.mannas@mail.ee

Keskmine külastatavus päevas 15 noort.

Võimalused: mängida piljardit, koroonat, lauamänge, vaadata filme, olemas trenažöörid, süntesaator, õues kiik ja turnakud ning võrkpalli mängimise võimalused. Ruumid on remonditud ja rõõmsavärvilised. Töötavad tantsuringid soovijatele.

TAHEVA KÜLAKESKUS

Taheva vald Taheva küla 68003

Külakeskuse perenaine: Angela Saar

Telefon: 56 153 329

E-post: angela.saar@mail.ee

Keskmine külastatvus päevas: 5-10 noort

Võimalused noortele: avaliku internetipunkti teenus, korraldatakse erinevaid üritusi.

KOIKKÜLA KÜLAKESKUS

Taheva vald Koikküla 68002

Külakeskuse perenaine: Anita Maran

Telefon: 76 985 72

E-post: anita.maran@mail.ee

Keskmine külastatvus päevas: 10-15 noort

Võimalused noortele: mängida piljardit, lauatennist, lauamänge, vaadata filme, olemas korralik spordisaal ja õues pallimängude mängimise võimalused, korraldatakse erinevaid üritusi.

TÕRVA NOORTEKESKUS

Spordi 1, 68606 Tõrva

Tõrva linna noorsootöötaja Merike Soomets

Telefon 766 5338

E-post merike69@hotmail.ee

Noortekeskuses on Avatud Internetipunkt kuue arvutiga, lauatenise ja koroon tuba, lauamängude mängimise, televiisori ja video vaatamise võimalus, spordituba batuudi, poksikoti ja treeninguseadetega, mänguväljakud korvpalli, võrkpalli ja jalgpalli mängimiseks.

Ringidest tegutsevad fitness, poiste puidutöö, kolm kunstiringi -joonistamine, maalimine, siidimaal-portselan, nipet näpet käsitöö, trummiring.

MTÜ HUMMULI NOORTEKESKUS

Juhatus - Marika Starke, Sergei Orlov, Kairi Johanson

Liikmeid 51

Hummuli alevik 86-1, 68401 Hummuli vald

Noorsootöötaja Jaana Butov 507 9633, 767 9760

MTÜ Hummuli Noortekeskus tegutseb alates 16.novembrist 2005.

MTÜ AVATUD HELLENURME NOORTEKESKUS

Hellenurme 67502, Palupera vald Valgamaa

www.palupera.ee (link Kolmas sektor)

Juht Andrus Pastak 51 72 460

e-mail: terje@palupera.ee

Noortekeskuse aktiivi kuulub parkümmend noort

KARULA VALLA NOORTEÜHENDUS

Lüllemäe 68101, Karula vald Valgamaa

Kontaktisik Helina Kaas

e-mail: lyl245@hotmail.ee

Karula valla noorteühendus loodi 6.märtsil 2004.a., eesmärgiga edendada külaelu, parendada inimsuhteid, säilitada rahvuskultuuri, sisustada noorte vaba aega.

Tegutsemise vormiks on seltsing, mida juhib 4-liikmeline aktiiv.

Lüllemäe Kultuurimajas on noortel oma tuba, kus on võimalik vaadata filme, kasutada arvutit, mängida lauamänge. Saalis on võimalik mängida koroonat ja lauatennist

6.5 Erinoorsootöö**6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus**

Valga maakonnas töötab kaks alaealiste komisjoni: maakondlik komisjon loodi 1998.a. Valga Maavalitsuse juurde, kohaliku omavalitsuse komisjon alustas tööd 01.09.2006 Tõrva Linnavalitsuse juures. Tõrva piirkonna alaealiste komisjoni pädevusse kuuluvad Tõrva linna, Helme ja Põdrala valla alaealiste õigusrikkumiste arutelud ning mõjutusvahendite määramine. 2006.a. maakondlik erinoorsootöö koondstatistika kajastab mõlema komisjoni tööd.

Tabel 6-16 Alaealiste õigusrikkumiste arutelud 2002- 2006

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006
Õigusrikkumiste arv	119	80	117	126	123
Korduvarutelude arv	26	10	3	2	3

Tabel 6-17 Alaealiste komisjoni poole pöördumiste alused 2002 – 2006

Pöördumiste aluseks on järgmised teod	2002	2003	2004	2005	2006
Koolikohustuse mittetäitmine	101	57	56	56	44
Karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	7	12	12	40	31
Karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	11	22	33	32	48

* seoses alaealise mõjutusvahendite seaduse muudatustega on alates 2005. aastast alkohoolsete jookide, narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamised kajastatud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastavate õigusvastaste tegudena, mistõttu tabelis eraldi eelnimetatud õigusrikkumist ei kajastata.

Tabel 6-18 Alaealiste komisjoni poolt kohaldatud mõjutusvahendid 2002–2006

Mõjutusvahendid vastavalt AMS § 3 lg 1	2002	2003	2004	2005	2006
Hoiatus	44	43	59	86	97
Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	42	15	14	6	5
Vestlusele suunamine psühholoogi, narkoloogi, sotsiaaltöötaja või mõne muu spetsialisti juurde	16	20	22	13	18
Lepitamine	-	2	-	-	-
Kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja või perekonnas hooldaja juures või lastekodus	7	7	2	-	3
Üldkasulik töö	8	8	20	25	19
Käendus	-	-	1	1	-
Noorte- või sotsiaalprogrammides või rehabilitatsiooniteenuses või ravikuurides osalemine	2	-	3	6	8
Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamine	9	8	2	4	3

Tabel 6-19 Alaealiste õigusrikkumisi ennetavate kriminaalpreventiivsete projektide toetamine 2002–2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Toetuse suurus	112 500	133 000	79 800	87 226	75 997
Projektide arv	9	10	7	8	4

Alaealiste komisjoni 2006.a. kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteetid on:

Alaealise mõjutusvahendite seaduse § 3 lg 1 p 8 täitmiseks alaealistele võimaluste loomine noorte- või sotsiaalprogrammides osalemiseks - alaealiste sotsialiseerumise toetamiseks aastaringse tegevuse võimaldamine, sh psühhosotsiaalne abistamine ja käitumise korrigeerimine.

Psühholoogiliste nõustamisteenuste süsteemi arendamine.

Noortele suunatud alternatiivõppe võimaluste toetamine (õpiabi käitumis- ja õpiraskustega lastele, õpilaskodude ja kasvatusraskustega õpilaste klasside tegevuse toetamine jne).

Tugiõpilasliikumise edasiarendamine.

Alaealiste vaba aja veetmise võimaluste laiendamine.

Koostöö arendamine alaealiste komisjoni võrgustiku liikmetega.

Tabel 6-20 Alaealiste õigusrikkumisi ennetavate kriminaalpreventiivsete projektide toetamine 2006

Projekti nimi	Teostaja	Eraldatud toetus (kr)
Valga Põhikooli Tootside ja Toredate suvestart	Valga Linnavalitsus	5000
Noorte seikluskasvatuse	MTÜ Sooru Arendus	7 980
Lasteliikumine „Siilikad“	Taheva Vallavalitsus	13 400
Valgamaa TORE koolitus-laager	Valga Linnavalitsus	49 617

6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus

Nõustamiskomisjon on moodustatud maavanema korraldusega ja tegutseb Valga Maavalitsuse juures. Nõustamiskomisjoni pädevusse kuulub õpilasele põhihariduse omandamiseks võimetekohase õppekava/õppevormi määramine, õpilase sanatoorsesse või abikooli või eriklassi suunamine, lapse erilasteaada või erirühma suunamine ning koolikohustuse täitmise edasilükkamise otsustamine.

Tabel 6-21 Arutelude arv nõustamiskomisjonis 2002–2006

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006
Arutelude arv	82	71	68	58	38

7. Majandus ja tehniline infrastruktuur

7.1 Tööhõive, sissetulek ja tarbimine

Tabel 7-1 Rahvastiku kategooriad

	2004	2005	2006
1. Tööeline rahvastik- tööjõu- uuringu objektiks olevas vanusevahemikus rahvastik (15-74-aastased)	25900	25900	26000
2. Majanduslikult aktiivne rahvastik (tööjõud)- isikud, kes soovivad ja on võimelised töötama	15200	13900	16100
3. Majanduslikult mitteaktiivne rahvastik- isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised	10700	12100	9900
4. Töötajad ehk (tööga) hõivatud- isikud, kes uuritava perioodil: töötasid ja said selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena; töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ei töötanud ajutiselt	13500	13400	14700
5. Töötud- isikud, kelle puhul on üheaegselt täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta hetkel kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsivad aktiivselt tööd	1700	...	1400

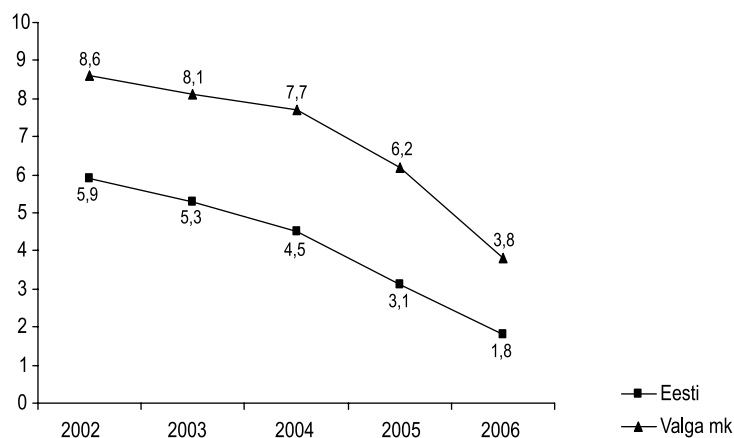
Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-2 Rahvastiku majandusliku aktiivsuse näitajad, eelneva tabeli alusel arvutatakse järgmised näitajad (%)

	2004	2005	2006
Tööjõus osalemise määr (aktiivsuse määr), s.o tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus = (2)/(1)	58,8	53,5	62,0
Tööhõive määr, s.o hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus = (4)/(1)	52,2	51,5	56,7
Töötuse määr, s.o töötute osatähtsus tööjõus = (5)/(2)	11,1	...	8,6

Allikas: Statistikaamet

Graafik 7-3 Töötute osakaal tööealisest elanikkonnast (aasta keskmine %)

Allikas: Tööturuamet

7.1.1 Tööturuameti Valgamaa osakond

Vabaduse 26, Valga 68204
 Juhataja Merike Metsavas
 merike.metsavas@tta.ee, 767 9788

Tõrva klienditeeninduspunkt

Tartu mnt.20, Tõrva 68606, telefon 763 3670

Otepää klienditeeninduspunkt

Lipuväljak 13, Otepää 67405, telefon 765 5835

1. jaanuarist 2006 jõustus uus Tööturuteenuste ja -toetuste seadus, mis asendab kahte varemkehtinud seadust. Uue seaduse alusel koostatakse igale töötule individuaalne töötusimiskava.

Uue seadusega lisandus Tööturuametile 2006. aastast kuus uut teenust: tööharjutus, tööpraktika ning puudega töötutele tööruumide- ja vahendite kohandamine, töötamiseks tehnilise abivahendi kasutada andmine, abistamine tööintervjuul ja tugiisikuga töötamine

Tabel 7-4 Tööhõivetalituses registreeritud töötud

	2005	2006
Registreeritud töötud	2973	2204

Tabel 7-5 Riikliku töövahendussüsteemi poolt osutatud tööturuteenused

Passiivsed meetmed:	2005	2006
Said töötü abiraha	1302	861
Aktiivsed meetmed:		
Suunatud tööturukoolitusele	345	331
Töandjale makstud toetuse abil tööle rakendunud töötud	40	15
Töötute arv, kes said toetust ettevõtlusega alustamiseks	19	15
Said karjäärinõustamist	268	402
Tööpraktikale suunatud	-	39
Tööharjutusele suunatud	-	37

Tabel 7-6 Töövahendus

	2005	2006
Laekunud vakantsid	666	894
Rakendusid tööle	547	487
Tugiisikuga rakendunud	-	2

Tabel 7-7 2006. aastal TTA- s registreeritud töötud keskmiselt kuus

Registreeritud töötud kuu jooksul	757
% elanikkonnast vanuses 16 kuni pensioniiga	3,8%
Registreeritud töötud kuu jooksul	881
Kuu jooksul töötuna arvele võetud	90
Kuu jooksul arvele võetute % registreeritud töötutest	10,2%
Said kuu jooksul töötutoetust	183
Töötutoetuse saajate % registreeritud töötutest **	20,8%
Suunamised*** tööturu- koolitusele	32
Koolitusele suunamiste % registreeritud töötutest	3,6%

* aruandekuule järgneva kuu 1. kuupäeva seisuga

** Töötutoetuse saajad ja töötud kuu jooksul

*** Alustatud koolitused

Tabel 7-8 Isikute arv, kes kuuluvad vähemalt ühte riskirühma 2006. a

2006. aasta jooksul	1477
Osakaal aasta jooksul töötuna arvel olnud töötutest	67,0%
1.01.2007 seisuga	525
Osakaal 1.1.2007 arvel olnud töötutest	82,5%

Tabel 7-9 Registreeritud töötud omavalitsuste lõikes

	01.01.2006	01.01.2007
Tõrva linn	48	20
Valga linn	628	376
Helme vald	77	20
Hummuli vald	35	14
Karula vald	48	29
Otepää vald	55	22
Palupera vald	19	13
Puka vald	25	11
Põdrala vald	39	11
Sangaste vald	46	19
Taheva vald	41	35
Tõlliste vald	82	43
Õru vald	48	23
Kokku	1192	636

01. jaanuari 2007 seisuga

Mehed	318
Naised	318
Vanus	
24-24	74
49-49	346
üle 50	234
Kuu keskmine töötute arv	709
Töötuse %	3,2

7.1.2 Sissetulek ja tarbimine

Tabel 7-10 Keskmine brutopalk kuus (kr)

	2006				2005.a keskmine
	I kv	II kv	III kv	IV kv	
Valgamaal	6118	7089	6681	7498	6081
Eestis	8591	9531	9068	10212	8073

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-11 Leibkondade keskmine sissetulek leibkonnaliikme kohta kuus (kr)

	Eesti		Valga maakond	
	2005	2006	2005	2006
Netosissetulek	3475,5	4342,9	2653,3	3545,7
sh sissetulek palgatööst	2293,5	2860,2	1525,1	1979,7
tulu individuaalsest teisest tegevusest	116,8	202	91,4	317,4
siirded (pensionid, toetused)	892,4	1050,7	893,4	1135,7
muu sissetulek	57	111,7	79,8	...
mitterahaline sissetulek	115,8	118,3	63,6	...

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-12 Leibkondade keskmine väljaminek leibkonnaliikme kohta kuus (kr)

	Eesti		Valga maakond	
	2005	2006	2005	2006
Väljaminek	3189,3	3711,8	2764,6	3454,5
sh tarbimiskulu	3126,7	3630,4	2692,7	3320,4
toit ja alkoholivabad joogid	844,1	919	804,5	908,4
alkohoolsed joogid ja tubakatooted	103,5	117,7	99,2	108
riided ja jalanõud	207,8	244,6	141,9	195,9
eluase	479,7	566,3	421,2	518,8
majapidamiskulud	197,4	218,5	163,2	269,5
tervishoid	97,4	148,7	82,9	127,4
transport	343,4	411,4	330,3	481
vaba aeg	239	324,2	209,4	183,5
haridus	47,6	55,1
sideteenused	190,7	205,4	141	176,3
hotellid, kohvikud, restoranid	111,9	116,4	101,9	109,8
mitmesugused kaubad ja teenused	194,4	226,8	147,5	206,9
mitterahaline tarbimine	69,8	76,3	34,8	...
sh muud kulutused	62,6	81,4	68,6	134,1

Allikas: Statistikaamet

7.2 Pangandus

7.2.1 AS SEB Eesti Ühispank Valgamaa kontorid

Valga kontor

Address Aia 5, 68205 Valga
 Telefon 665 8450 faks 766 1184
 Direktor Eduard Rebane

Harukontorid

Otepää
 Address Lipuväljak 11, 67404 Otepää
 Telefon 665 8760 faks 665 8764

Tõrva

Address Kevade 1, 68605 Tõrva
 Telefon 665 8765 faks 665 8769

Sularahaautomaadid

Valgas Aia 5 (võimalus teha ka sularahas sissemaksed), Vabaduse 39, Vabaduse 2/4, Raja 5, J.Kuperjanovi 62
 Tõrvas Valga 3
 Otepääl Lipuväljak 11

Makseautomaadid:

Valgas Aia 5 – 2 tk
 Tõrvas Valga 3
 Otepääl Lipuväljak 11

Elektroonilised Postipangad :

Pukas, Sangastes, Lüllemäel, Hummulis, Tsiguliinas, Harglas, Taageperas, Laatres, Keenis, Riidajas, Nõunis, Aakres, Õrus.

Tabel 7-13 Pangandusnäitajad

	01.01.2006	01.01.2007	Kasv %
Internetipanga, teleteenuse ja telefoni-pangalepinguid tk	11851	13691	15,5
Kehtivaid pangakaarte tk	14250	15815	11,0
Kehtivaid otsekorralduse lepinguid	12228	13913	13,8
Hoiuste maht (tuh kr)	250497	321589	28,4
Sh eraisikuid (tuh kr)	177401	231739	30,6
Laenude, liisingu, faktooringu maht (tuh kr)	472746	693443	46,7
Sh eraisikute laenud, liising (tuh kr)	247988	378266	52,5

7.2.2 AS Hansapank Valgamaa kontorid**Kontorite juhataja Anni Lillepea****Valga kontor**

Aadress Aia 18, 68205 Valga
Telefon 888 6265 faks 888 6263

Otepää kontor

Aadress Lipuväljak 4, 67403 Otepää
Telefon 888 6300 faks 888 6299

Tõrva kontor

Aadress: Valga mnt 1, 68605 Tõrva
Telefon 888 6270 faks 888 6272

Sularahaautomaadid:

Valgas Vabaduse 26, Kesk 10, J.Kuperjanovi 79, Raja 5, Pikk 1
Otepääl Lipuväljak 4, Lipuväljak 28
Tõrvas Valga mnt 1

Kord üle kahe nädala külastab Valgamaal asuvat Puka alevikku Hansapanga pangabuss, kus saab teha kõiki enamlevinud pangatehinguid. Täpsem info www.hansa.ee või tel 6 310 310.

7.2.3 Pangandusnäitajad:

	31.12.2005	31.12.2006	kasv %
Hoiuste maht (tuh kr)	311 000	388 000	24,8%
sh eraisikud (tuh kr)	228 000	277 000	21,5%
Laenude maht (tuh kr)	354 000	509 000	43,9%
sh eraisikud (tuh kr)	233 000	390 000	73,5%
Pangakaarte (deebet- ja krediitkaarte kokku)	14 600	19 800	35,6%
Internetipanga lepinguid	12 400	12 500	0,8%

7.3 Maa- ja omandireform

Tabel 7-14 Maafond omavalitsuste lõikes (ha)

Omavalitsus	Maafond kokku	Sealhulgas					
		Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsamaa kokku	sellest		Muu maa
					riigimets	muu mets	
Helme	31273	7867	1363	17674	7330	10344	4369
Hummuli	16270	4594	524	9200	4057	5143	1952
Karula	22992	5555	864	13017	6822	6195	3556
Otepää	21736	5317	1613	10286	2423	7853	4520
Palupera	12348	4253	992	5251	1391	3860	1852
Puka	20241	5767	997	10375	5062	5313	3102
Pödrala	12870	4247	929	5879	2468	3407	1815
Sangaste	14473	6163	926	5441	1785	3656	1943
Taheva	20471	3657	1423	13156	7709	5447	2235
Tõlliste	19378	6881	1023	8686	4403	4283	2788
Tõrva	480	-	-	96	-	96	384
Valga	1654	-	-	441	168	273	1213
Õru	10463	3207	447	5650	3146	2504	1159
Kokku	204649	57508	11101	105152	46764	58388	30888

Tabel 7-15 Maareformi seis (ha)

Omavalitsus	Maafond kokku	Sellest					
		tagastatud omandisse	erastatud	antud munitsipaalomandisse	jäetud riigi omandisse	kokku katastris	% üldpindalast
Helme	31273,3	10664,6	8051,3	12,3	10153,5	28881,7	92,4
Hummuli	16270,3	5164,5	4925,5	6,6	4700,7	14797,3	90,9
Karula	22992,1	6935,7	5151,4	0,2	8204,9	20292,2	88,3
Otepää	21736,3	11033,0	6347,6	34,4	3144,4	20559,4	94,6
Palupera	12347,8	6154,9	3760,5	51,7	1852,4	11819,5	95,7
Puka	20093,2	7141,7	4667,0	7,7	5977,3	17793,7	88,6
Pödrala	12722,3	4738,3	4156,4	1,7	2753,8	11650,2	91,6
Sangaste	14472,4	5678,9	4861,5	4,2	2403,4	12948,0	89,5
Taheva	20470,4	5254,8	4597,5	0,8	8903,5	18756,6	91,6
Tõlliste	19377,8	5503,7	5866,4	5,7	5409,9	16785,7	86,6
Tõrva	480,4	39,3	125,7	36,9	18,2	220,1	45,8
Valga	1654,2	176,0	377,5	567,0	83,4	1203,9	72,8
Õru	10462,6	3082,2	3100,0	-	3852,8	10035,0	95,5
Kokku	204649,11	71567,6	55988,3	729,2	57458,2	185743,3	90,8

Tabel 7-16 Maareformi dünaamika

Aasta	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Katastriüksuste arv	2400	3026	2411	1519	1542	1098	1031	1098	816	883
Katastrisse kantud (ha)	40629	21276	20810	15050	11729	9173	7690	11869	3251,5	2837,0

Tabel 7-17 Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise taotluste

lahendamine	seisuga	01.10.2006	
Omaavalitsus	Toimikuid	Menetlus	Lahendamise
		lõpetamata	%
Helme	671	11	98,31
Hummuli	363	1	99,72
Karula	433	3	99,3
Otepää v.	646	13	97,98
Palupera	399	9	97,44
Puka	608	5	99,17
Põdrala	356	2	98,59
Sangaste	532	8	98,49
Taheva	391	8	97,95
Tõlliste	585	6	98,97
Õru	215	1	99,53
Tõrva linn	253	1	99,6
Valga linn	697	2	99,71
Otepää linn	199	9	95,47
Kokku	6348	79	98,75

7.4 Ettevõtlus

Tabel 7-18 Ettevõtjad õigusliku vormi järgi

	2002	2003	2004	2005	2006
Füüsilisest isikust ettevõtjad	800	821	822	792	750
Äriühingud					
täisühingud	14	14	14	14	14
usaldusühingud	3	3	4	4	4
osaühingud	580	670	760	811	963
aktsiaseltsid	112	94	85	83	80
tulundusühistud	25	24	22	19	18
Kokku	1534	1626	1707	1736	1829

Allikas: Registrate ja Infosüsteemide Keskus

Tabel 7-19 Objektid Äriregistris, Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse riiklikus registris, Mittetulundusühingute- ja Sihtasutuste registris, Eesti kirikute, koguduste ja koguduste liitude registris

	2002	2003	2004	2005	2006
Usuühinguid	28	27	23	21	21
Mittetulundusühinguid	398	432	479	488	541
Sihtasutusi	14	18	22	23	23
Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusi	125	126	121	122	115
Ettevõtjaid	1534	1626	1707	1736	1829

Tabel 7-20 Maakonna ettevõttere registris

	2002	2003	2004	2005	2006
Pankrotimenetluses äriühinguid	12	9	9	9	8
Likvideerimisel äriühinguid	34	33	33	33	33
Ümberregistreerimata asutusi	4	2	2	-	-
Likvideerimisel MTÜ	-	-	-	-	1

Ettevõtete edetabelid 2005. aasta andmete põhjal

Tabel 7-21 Ettevõtete üldine edetabel

Koht	Ettevõte	Tegevusvaldkond	Koht 2004.a.
1.	Valga Teed OÜ	ehitus, ehitusmaterjalitootmine	14.
2.	Dammix AS	metsatööstus	
3.	UPM- Kymmene Otepää AS	tootmine	1.
4.	SG Balticum AS	rõivatööstus	
5.	Parmet AS	ehitusmaterjalitootmine	
6.	Keil M.A.OÜ	autod, kaubandus	5.
7.	Sanlind OÜ	kodulinnukasvatus, põllumajandus	
8.	Hansa Graanul AS	tootmine	13.
9.	Skan Holz Helme AS	ehitusmaterjalitootmine	
10.	Valga Moodul OÜ	ehitusmaterjalitootmine, metallitööstus	

Tabel 7-22 Kasumi edetabel

Koht	Ettevõte	Kasum (tuh kr)	Koht üldtabelis
1.	UPM Kymmene Otepää AS	33509	3.
2.	Keil M.A. OÜ	19206	6.
3.	Hansa Graanul AS	16160	8.
4.	Valga Teed OÜ	11602	1.
5.	Valga Moodul AS	9096	10.
6.	Skan Holz Helme AS	8064	9.
7.	Pühajärve Puhkekodu AS	7127	12.
8.	Sanlind OÜ	6669	7.
9.	Valga Lihatööstus AS	6359	28.
10.	SG Balticum AS	6144	4.

Tabel 7-23 Käibe edetabel

Koht	Ettevõte	Käive (tuh kr)	Koht üldtabelis
1.	Valga Lihatööstus AS	315424	28.
2.	Keil M.A. OÜ	222237	6.
3.	UPM- Kymmene Otepää AS	172220	3.
4.	Hansa Graanul AS	156929	8.
5.	Valga GOMAB Mööbel AS	123844	57.
6.	Estrefransservice AS	100492	17.
7.	Skan Holz Helme AS	90994	9.
8.	Valga Teed OÜ	80193	1.
9.	Sangar Valga Vabrik AS	80166	46.
10.	Tõrva Tarbijate Ühistu	77204	82.

Tabel 7-24 Kasumi kasvu edetabel

Koht	Ettevõte	Kasumi kasv (tuh kr)	Koht üldtabelis
1.	Valga GOMAB Mööbel AS	9980	57.
2.	Keil M.A.OÜ	9122	6.
3.	UPM- Kymmene Otepää AS	7190	3.
4.	Hansa Graanul AS	6579	8.
5.	Valga Teed OÜ	6340	1.
6.	SG Balticum AS	5678	4.
7.	Parmet AS	4883	5.
8.	Dammix AS	4654	2.
9.	Valga Lihatööstus AS	4113	28.
10.	Skan Holz Helme AS	3627	9.

Tabel 7-25 Rentaabluse edetabel

Koht	Ettevõte	Rentaablus (%)	Koht üldtabelis
1.	Sanlind OÜ	38,68	7.
2.	MRP Ärigrupp OÜ	30,18	26.
3.	Tõrva Elekter AS	25,97	11.
4.	Kosdam OÜ	24,53	18.
5.	Lesanio OÜ	23,06	20.
6.	Valga Moodul AS	22,19	10.
7.	Vallai AS	20,83	31.
8.	UPM- Kymmene Otepää AS	19,46	3.
9.	Litero AS	18,93	32.
10.	Pühajärve Puhkekodu AS	18,36	12.

Tabel 7-26 Käibe kasvu edetabel

Koht	Ettevõte	Käibe kasv (korda)	Koht üldtabelis
1.	Topster OÜ	2,3	49.
2.	Parmet AS	1,97	5.
3.	MRP Ärigrupp OÜ	1,91	26.
4.-5.	Engeros OÜ	1,84	27.
4.-5.	Valmap Grupp OÜ	1,84	19.
6.	Troll Balti AS	1,76	72.
7.	Sanlind OÜ	1,71	7.
8.	Liinihoolduse Eesti OÜ	1,65	14.
9.	Erwes Eesti OÜ	1,63	29.
10.	Dammix AS	1,57	2.

Tabel 7-27 Omakapitali tootlikkuse (ROE) edetabel

Koht	Ettevõte	ROE (%)	Koht üldtabelis
1.	ETC Danzas Est OÜ	190,32	23.
2.	Dammix AS	72,06	2.
3.	Kosdam OÜ	69,13	18.
4.	SG Balticum	67,72	4.
5.	Liinihoolduse Eesti OÜ	62,46	14.
6.	Valga Teed OÜ	61,32	1.
7.	Lesanio OÜ	61,14	20.
8.	Valga Haigla Apteek OÜ	46,75	42.
9.	UPM-Kymmene Otepää AS	46,42	3.
10.	Sanlind OÜ	44,93	7.

Allikas: ajalehe "Äripäev" lisa Valgamaa TOP 25.08.2006

7.4.1 Ettevõtlike tugisüsteemid maakonnas- SA Valgamaa Arenguagentuur

Aadress: Kesk 11, Valga 68203
 Telefon 767 9800
 E-mail: valgamaa@arenguagentuur.ee
 Veeb www.arenguagentuur.ee

Teenused:

Ettevõtlike nõustamine
 Mittetulundusühingute (kolmanda sektori) nõustamine
 Arengukavade koostamise nõustamine
 Toetusprogrammide alane nõustamine
 Projektide juhtimine (üldjuhtimine, finantsjuhtimine, turundustegevuste juhtimine)

Asutamisdokumentide, äriplaanide, finantsprognoside, turundus- ja ekspordiplaanide, laenuaotluste, teostatavusanalüüside, arengukavade, projektide koostamine

SVA tegevuse eesmärgiks on:

- Tõsta Valgamaa ettevõtjate ning arengupiirkondade konkurentsivõimet ja vähendada omavalitsuste vahelisi erinevusi
- Olla jätkusuutlik koostööpartner
- Rahvusvahelise koostöö korraldamine, et tagada kohalike oskuste arengut ja kaasatust regioonideüleses terviklikus arendustegevuses

Eesmärgi saavutamiseks on 2006.a nõustatud 28 kohaliku omavalitsuse projekti, 30 MTÜ projekti ja 85 ettevõtjate projekti. Korraldatud 18 teabepäeva. Osaletud maakonna arengunõukogu, partnerluskogu ja äriklubis töös.

SA Valgamaa Arenguagentuuri mainet ja usaldusväärset partnerina näitab Valgamaa Omavalitsuste Liidu 02.11.2006.a otsus anda maakonna turismitegevused (turismiveebi haldamine, turismiprojektide algatamine ja koordineerimine, turismiturundus) üle SA Valgamaa Arenguagentuurile ja head mainet tööandjana kolme uue töötaja lisandumine.

Rahvusvahelistes projektides, Baltic Tangent, Virtual Community ja Frontiers, osalemine aitab tagada kohalike oskuste arengut ja kaasatust regioonideülesesse terviklikku arendustegevusse.

2006.a osales Valgamaa Arenguagentuur 13 projektis, neist olulisim INTERREG III B projekt „Baltic Tangent“.

Projekti visioon: Ida-lääne suunalise transpordikoridori algatamine Skandinaavia lõunaosast üle Läänemere läbi Läti ja Lõuna-Eesti Pihkvani. Täiendus põhja-lõuna suunalistele transpordikoridoridele, mis täiendaks TEN-T struktuure. Aluse loomine infrastruktuuri arendamiseks ja majanduskasvu tagamiseks Baltic Tangenti võõndis.

Projektis osaleb 33 rahvusvahelist partnerit 9 riigist, sh 4 Eesti partnerit

Projekti kogumaksumus 2 077 300 EUR

Valgamaa Arenguagentuur on Eesti poolne juhtpartner.

Tabel 7- 28 Nõustamismahud

		Arv 2005.a	Arv 2006.a
Alustavate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku (tk)	145	122
	s.h Nõustatud Starditoetus taotlusi*	16	13
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	12	11
	Starditoetuse abil tekkinud ettevõtete arv	8	11
	Starditoetuse abil töökohtade arv	16	39
	Väljaspool Starditoetust nõustatud äriplaanide arv	45	27
	Väljaspool Starditoetust keskuse nõustamise abil tekkinud ettevõtete arv	28	25
	Väljaspool Starditoetust keskuse nõustamise abil loodud töökohtade arv	60	25
Tegutsevate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	70	80
	s.h. nõustatud EASi programmidest	32	20
	Esitatud Nõustamistoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	4	2
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	3	2
	Esitatud Koolitustoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	2	2
Mittetulundusühenduste nõustamine	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	2	2
	Nõustatud mittetulundusühendusi kokku (tk)	99	80
	Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist	20	9
	Loodud mittetulundusühenduste arv, kes kasutasid keskuse nõustamist	9	7
	Nõustatud mittetulundusühenduste projektide arv	35	30
Omavalitsuste nõustamine	Neist rahastatud projekte	28	27
	Omavalitsuste nõustamisi kokku (kordasid)	54	118
	Nõustatud omavalitsuste arengukavasid (kordasid)	3	3
	Nõustatud omavalitsuste projekte (tk)	12	22

7.5 Energeetika

Energeetika arengut maakonnas mõjutab "Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015" ja valdkonda reguleerivad õigusaktid.

Euroopa Liidu kontekstis on energeetika strateegilised eesmärgid:

- energiaga varustamise tagamine ühendusevälise sõltuvuse suurenemise tingimustes;
- tööstuse konkurentsivõime parandamine suurema energiaturgude integratsiooni kaudu;
- säästva arengu põhimõtetele vastava energiapoliitika elluviimine mõistlikuma energiakasutuse ja taastuvate energiaallikate laialdasema kasutamise kaudu;
- valdkonna teadusuuringute ja tehnoloogiate arendamine

7.5.1 Katlamajad

Valgamaa katlamajanduse arengusuunaks on uute, kõrge kasuteguriga, erinevate kütuste kasutamiseks ehitatud katelde paigaldamine ja vanade katelde asendamine.

NB! Soojamajandust (katlamajad, kaugküttevõrgud jne.) käsitlevad tabelid sisaldavad ainult avalikku sektorit ja/või elanikkonda teenindavate soojuse tootjate andmeid.

Tabel 7-29 Katlad, nende võimsus ja kasutatud kütused

Oma-valitsus	Katlamaja (katla) üldandmed		Katelde andmed			
	Omanik/operaator	Asukoht	Katla mark	Võimsus (MW)	Kasutatavad kütused	Katla tootmise aeg
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	Helme Sanatoorne Internaatkool	K-80	0,8	tükkturvas	1970
			K-80	0,8	kivisüsi, halupuud	1973
			K-80	0,8		1978
	Valgamaa Kutseõppekeskus	Helme alevik	K-80	0,93	hakkepuut saepurururvas	1968
			K-80	0,93	kerge kütteõli	1994
	Ala Põhikool	Helme vald, Ala küla	K-50	0,4	kivisüsi halupuud	1970
	Helme Teenus	Ala küla	K-25	0,2	kivisüsi halupuud	1984
			Sime 2R 15F	0,26	kerge kütteõli	2006
Taagepera loss	Taagepera	K-50	0,4	kivisüsi, halupuud	1981	
Hummuli	Hummuli Vallavalitsus	Hummuli Põhikool	2R9	0,15	kerge kütteõli	2000
		Hummuli Vallavalitsuse hoone	2R6	0,1	kerge kütteõli	2000
Karula	Lüllemäe Põhikool	Lüllemäe küla	LUK-200	0,2	kivisüsi, halupuud	2000
			LUK-200	0,2		
	Karula Vallamaja	Lüllemäe küla	Dietrich Gt 304	0,1	kerge kütteõli	2000

Otepää	Otepää Veevärk AS	Kopli 6a	AK3000	3,0	hakkepuut saepuru	1999
			K-80	0,8	hakkepuut saepuru	1978
			K-80	0,8	põlevkiviõli	1984
			K-80	0,8	halupuud	1985
	Pühajärve Põhikool	Voki küla	P-500	0,5	kerge kütteõli	2005
	Bach AS	Otepää küla	K-80	0,8	hakkepuut	1981
Bach AS	Otepää küla	K-80	0,8	puidujäätmed	1978	
Puka	Puka Vallavalitsus	Puka, Kooli 3	Beretta	0,5	kerge kütteõli	1999
			Beretta	0,5		1999
		Puka, Kooli 6	Sime 2R14	0,3		1999
		Aakre küla	Sime 215F	0,3		2003
		Kuigatsi küla	LUK-80	0,1		2004
Põdrala	Riidaja Põhikool	68701 Riidaja	K-25	0,2	halupuud	1968
			STI-T200	0,2	halupuud	2000
Sangaste	Sanva OÜ	Sangaste alevik	REKA HKRSV 1000	1,0	saepuru, hakkepuut	2005
	Sanwood AS	Keeni küla	K-80	0,8	hakkepuut	1980
			Soome LAKA	2,2		1996
Taheva	Hargla Põhikooli Koikküla Lasteaed	Koikküla küla	FERROLI GNZ05	0.1	kerge kütteõli	1999
	SA Taheva Sanatoorium	Taheva vald Tsirgumäe küla	ETNA	0,3 MW	hakkepuut	1993
			K-50	0,58 MWP	põlevkiviõli	1982
			KomfortAK-600	0,6MW	halupuud	2005
Tõlliste	Tsirguliina Keskkool	Tsirguliina Nooruse 1	K-50	0,6	kivisüsi	
	Paju Pansionaadid	Peamaja	LUK 100	0,1	Kivisüsi, halupuud	2006
			LUK 100	0,1		2006
		Kontor-töökoda	VIADRUS	0,45	kivisüsi, halupuud	2003
		Elamu			Küte peamajast	
	Tõlliste Vallavalitsus	Tagula Rahvamaja	Unimet	0,3	kivisüsi	1994
		Laatre Sotsiaalimaja	elektrikatel	0,042	elekter	1996
		Tsirguliina Rahvamaja	SIME	0,075	kerge kütteõli	1999
		Laatre Algkool-Lasteaed	Molle (tk.2)	0,1	kerge kütteõli, halupuud	1996
		Laatre Ambulaatorium	Molle (3 tk.)	0,15	kerge kütteõli, halupuud	1996
Sooru Lasteaed		Neris (2 tk)	0,1	halupuud, kivisüsi	teadmata	

Tõrva	L-Katlamaja AS	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama				
	Tõrva Gümnaasium	Puiestee tn 1	De Dietrich	0,45	põlevkiviõli	1997
			Wolf	0,48	põlevkiviõli	2004
	Tõrva Linnahoolduse Asutus	Loosi tn 9	ROCA 150; ZPA 130	0,15	põlevkiviõli	1997
		Valga tn 1	SUNTEC OILON	0,1	põlevkiviõli	1999
		Tartu tn 4	PREXTHE RM 250	0,25	põlevkiviõli	1997
Valga	AS Eraküte Valga osakond	Kuperjanovi tn 99	Finreila FR 16	3,0	põlevkiviõli	2001
		Pärna pst 15	Danstoker VP 26-7908	10,0	hakkepuut	2006
			DKVR 10/13	7,5	põlevkiviõli	1983
			Witomax 200	11,2	põlevkiviõli	2004
	Valga Internaatkool	Viljandi 82	Sime 2R 13	0,23	kerge kütteõli	1998
Õru	Lasteaed - Algkool	Õru küla	Gt -207	0,12	kerge kütteõli	1999

Katlakütused

Vaatamata kütuse hinna muutustele ei ole maakonnas katlakütuste struktuur viimasel aastal oluliselt muutunud.

Tabel 7-30 Katlakütused

Oma- valitsus	Katlamaja omanik/ operaator	Kasutatud katlakütused						Kokku (MWh)
		Raske kütteõli (tonn)	Kerge kütteõli (tonn)	Kivisüsi (tonn)	Kütte- puud (rm)	Puidu- hake (m ³ puistes)	Puidu- jätmed (m ³ puis- tes)	
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	-	-	295	181	-	-	1279
	Valgamaa Kutseõppe- keskus	-	11	-	-	4800	-	2937
	Ala Põhikool	-	-	70	236	-	-	790
	Ala küla katlamaja	-	-	85	163	-	-	450
	Taagepera loss	-	-	222	379	-	-	1522
Hummuli	Hummuli Põhikool	-	31	-	-	-	-	275
	Hummuli Vallavalitsuse hoone	-	23	-	-	-	-	203
Karula	Lüllemäe Põhikool	-	-	125	150	-	-	425
	Karula Vallavalitsus	-	7	-	-	-	-	75
Otepää	Otepää Veevärk AS	12	-	-	115	9277	3286	8773
	Pühajärve Põhikool	-	47	-	-	-	-	408
	AS Bach	-	-	-	325	-	475	760

Puka	Puka Keskkool	-	74	-	-	-	-	668
	Aakre küla katlamaja	-	62	-	-	-	-	445
	Puka Vallavalitsus	-	13	-	-	-	-	117
	Kuigatsi Raamatukogu	-	4	-	-	-	-	36
Põdrala	Riidaja Põhikool	-	-	-	238	-	-	270
Sangaste	Sangaste alevik	-	-	-	-	2476	-	1740
	Sanwood AS	-	-	-	-	11248	-	7030
Taheva	Hargla Põhikooli Koikküla Lasteaed	-	20	-	-	-	-	162
	Taheva Lastesanaatorium	-	-	-	453	-	-	621
Tõlliste	Tsirculiina Keskkool	-	-	232	-	-	-	1219
	Paju Pansionaadid	-	-	45	165	-	-	625
	Sotsiaalobjektid (Laatres, Tagulas, Soorus)	-	45	23	9	-	-	503
Tõrva	L-Katlamaja AS	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama						
	Omanik Tõrva Linnavalitsus; Operaator SW Energia OÜ Kokku 4 katlamaja	-	-	-	-	-	-	1639
Valga	Pärna pst katlamaja	2 971	-	-	-	37 128	-	50 732
	Kuperjanovi 99 katlamaja	789	-	-	-	-	-	7 136
	Valga Internaatkool	-	21	-	-	-	-	307
Õru	Lasteaed - Algkool	-	20	-	-	-	-	212
Kokku naturaalühikutes		3772	378	1097	2413	64929	3761	
Kokku (MWh)		37886	4014	5142	1738	41225	1354	91359
Kütuseliigi osakaal (%)		41,5	4,4	5,6	1,9	45,1	1,1	100

Soojusenergia tootmine ja hind ning soojustrasside pikkused ja trassikaod

Alates 2005.a. II poolaastast, kui kallines põlevkiviõli, masuut ja kerge kütteõli, hakati kallinemist kompenseerima ka täiendavate riiklike vahendite eraldamisega ja seda peamiselt elamumajanduse täiendavate kulude katteks.

Kaugkütte, kui soojavarustuse efektiivseima mooduse, vähenemise peamiseks põhjuseks mõeldud kümnendil, oli soojusvõrkude (soojustrassid) halb tehniline seisukord, sellest tingitud energiakaod ja soojuse kõrge omahind. Lokaalkütte levik kaugküttepiirkondades põhjustas kaugküttesoojuse edasise hinnatõusu, mille tõttu kaugküte paljudes kohtades suleti.

Trassikadude vähendamiseks rekonstrueeritakse esmajärjekorras neid kaugküttesüsteeme, kus trassikaod on keskmisest oluliselt suuremad.

Tabel 7-31 Soojuse tootmine

Omavalitsus	Katlamaja asukoht	Toodetud soojust (MWh)	Soojuse keskmine müügihind (kr/MWh)	Soojustrassi pikkus (m)	Normatiivsed trassikaod	
					MWh/aastas	%
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	1279	554	170	-	-
	Valgamaa Kutseõppekeskus	2937	455	750	440,5	15
	Ala Põhikool	790		Soojustrassid puuduvad		-
	Ala küla katlamaja	450	555	200	45	10
	Taagepera loss	1522	702	450	254	17
Hummuli	Hummuli Põhikool	275		Soojustrassid puuduvad		-
	Hummuli Vallavalitsuse hoone	203		Soojustrassid puuduvad		-
Karula	Lüllemäe Põhikool	425		90	4,25	1
	Karula Vallavalitsus	75		Trassid puuduvad		-
Otepää	Otepää Veevärk AS	8773	478,0	2540/485*	1776	24
	Pühajärve Põhikool	408	987,75	-	-	-
	AS Bach	760	8,4 (kr/m ²)	528	190	25
Puka	Puka Keskkool	668	874	Soojustrassid puuduvad		-
	Aakre küla katlamaja	445	770	245	44,4	445
	Puka Vallavalitsus	117	974	Soojustrassid puuduvad		-
	Kuigatsi Raamatukogu	36	974	Soojustrassid puuduvad		-
Põdrala	Riidaja Põhikool	270		Soojustrassid puuduvad		-
Sangaste	Sangaste alevik	1740	420	890	403	30
	Sanwood AS (Keeni)	7030	490	1614	752,3	10
Taheva	Hargla Põhikooli Koikküla Lasteaed	162		Soojustrassid puuduvad		-
	Taheva vald Tsirgumäe küla	621	727	378/88*	145	23
	Sotsiaalobjektid (Laatres, Tagulas, Soorus)	503	-	Soojustrassid puuduvad		-
Tõlliste	Tsirguliina Keskkool	1219	-	100/30*	29	2
	Paju Pansionaadid	625	410	puuduvad	-	-
Tõrva	AS L-Katlamaja (Tõrva linn)	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama				
	Tõrva Gümnaasium	893	893	893	893	893
	Loosi tn 9 katlamaja	260	260	260	260	260
	Valga tn 1 katlamaja	160	160	160		160
	Tartu tn 4 katlamaja	326	326	326	326	326
Valga	Pärna pst katlamaja	50 732	594,24	15 840/7415*	10 415	18
	Kuperjanovi tn 99 katlamaja	7 136				
	Valga Internaatkool	307	-	Soojustrassid puuduvad		-
Õru	Õru Algkool	212	988	Soojustrassid puuduvad		-

* s.h. eelisoleeritud torudega

Riigi energiasäästuprogrammi raames teostatud säästuprojektid

Energia kokkuhoid on jätkuvalt päevakorras nii rahvusvahelistel, riiklikel, kui ka ettevõtete ja üksikisikute tasandil, seda nii majanduslikel, keskkonnakaitse- kui poliitilistel põhjustel. Eestis on energia kokkuhoid üks riikliku energiastrateegia eesmärkidest ning see paneb teatavad kohustused ka ettevõtetele ja kohalikele omavalitsustele. Eesti riik on loomas riiklikku energia kokkuhoidu reguleerivat ja juhtivat süsteemi.

2006.a. eraldas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Valgamaale riiklikust energiasäästuprogrammist kokku 470 tuh krooni, vastavalt Puka vallale 270,0 ja Sangaste vallale 300,0 tuh krooni.

Kui Aakre küla soojustrasside renoveerimine oli jätkuprojekt 2005.a. alustatuga, siis Sangaste aleviku soojusvõrgu rekonstrueerimist alustati aastal 2006 ja lõpetatakse täielikult 2007.aastal.

Mõlema valla soojusvõrkude rekonstrueerimiseks eraldasid ka mõlemad kohalikud omavalitsused valla eelarvelisi vahendeid vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga sõlmitud lepingule.

7.6 Elekter

Tabel 7-32 Eesti Energia teenindusmahud Valga maakonnas

Piirkond	Alajaamad	Õhuliine (km.)		Kaabelliin (km.)		Kliente	Realiseeriti
	tk	10/15kV	0,4 kV	10/15 kV	0,4 kV	arv	mln kWh
Valga	265	281	492	68	64	10002	51
Tõrva	215	312	549	23	49	4282	35
Otepää	320	372	671	42	66	4891	39
Kokku	797	873	1712	133	179	19175	125

Suuremad investeeringud 2006-2007 majandusaastal.

Valga linnas Narva ja Tiigi tänava 0,4kV kaabelliini ehitus maksumusega 0,81 milj krooni

Tõrva linnas Kaarli ja Walko alajaamade vaheline 15kV kaabelliin ja alajaam kogumaksumusega 0,65 milj krooni

Liinivargusest tingitud elektrivarustuse taastamine Taheva vallas kolmele tarbijale, objekti kogumaksumusega 0,65 milj krooni

Suuremad liitumisobjektid ehitusmaksumusega: Sangaste vallas Kitsmäe talu – maksumusega 0,86 milj krooni, Tõrva linnas OÜ Dirolex – 0,52 milj krooni, Helme vallas OÜ Viisu Eero – 0,45 milj krooni

Tarbijate pingekvaliteedi parandamiseks:

Otepää vallas Arula külas Madsa alajaama tarbijate varustamiseks – ehitusmaksumusega 0,44 milj krooni, Otepää vallas Vidrike külas Vidrike alajaama tarbijate varustamiseks – 0,68 milj krooni, Otepää vallas Mägestiku külas Kitse alajaama tarbijate varustamiseks – 0,55 milj krooni, Sangaste vallas Keeni külas Vori ja Mihkli alajaamade tarbijate varustamiseks – 0,67 milj krooni, Puka vallas Kähri külas Lepiku alajaama tarbijate varustamiseks – 0,73 milj krooni.

Tabel 7-33 Objektide arv ja elektrienergia tarbimine piirkondade lõikes

Tarbija	Valga	Tõrva	Otepää	Kokku	Mln kWh	%
Äritarbijad	837	470	599	1906	88	70
Kodutarbijad	9165	3812	4292	17269	37	30
Kokku	10002	4282	4891	19175	125	100

Tabel 34 Valgamaa kümme suuremat äriklienti

Firma nimi	Käidupiirkond
AS Hansa Graanul	Tõrva
UPM-Kymmene Otepää AS	Otepää

AS Valga Lihatööstus	Valga
AS Valga Gomab Mööbel	Valga
Dirolex OÜ	Tõrva
Pühajärve Puhkekodu	Otepää
AS Sanwood	Otepää
Eesti Raudtee AS	Valga
AS BPT Varahaldus	Valga
Tõrva Tarbijate Ühistu	Valga

7.6.1 Alternatiivenergia tootmine.

2006.a. jätkus alternatiivenergia tootmine. "Rohelist energiat" tootsid Tõrva ja Hellenurme hüdroelektrijaamad. Toodetud elektrienergia kogus on ca 217 000 kWh.

Valgamaa gasifitseerimine.

Koostöös AS Eesti Gaasi, Helme Vallavalitsuse, Tõrva Linnavalitsuse ja AS Fortum Termest valmis Tõrva-Helme piirkonna gasifitseerimise perspektiivide ja tehnilis-majanduslike võimaluste väljaselgitamise uuring.

Tõrva-Helme piirkonna gasifitseerimisalaste töödega jätkatakse etapiviisiliselt 2007.a.

Lõppeesmärgiks on peale Tõrva-Helme piirkonna gasifitseerimist välja ehitada gaasitrass Karksi-Valga, kaasates ka Valka linna.

7.7 Ehitus, elamumajandus ja riiklikud investeeringud

7.7.1 Riiklikud investeeringud

Tabel 7-35 Kohalikele omavalitsustele (tuh kr)

Omavalitsus	1995-1999.a.	2000.a.	2001.a.	2002.a.	2003.a.	2004.a.	2005.a.	2006.a.
Helme vald	3 736	-	-	-	1 530	-	300	640
Hummuli vald	688	-	700	300	330	100	-	450
Karula vald	1 575	450	-	800	1 150	450	500	1 294
Otepää vald	24 128	9 950	754	3 000	3 500	1 300	3 000	3 000
Palupera vald	1 284	500	410	1 450	1 136	400	-	-
Puka vald	1 365	-	-	-	350	250	170	900
Põdrala vald	1 204	-	-	500	-	250	600	1 300
Sangaste vald	1 370	-	-	-	500	300	-	1 130
Taheva vald	1 110	-	-	-	-	560	-	1 270
Tõlliste vald	1 592	-	-	-	-	350	-	450
Tõrva linn	7 466	350	4 000	4 000	8 000	4 200	250	1 200
Valga linn	105 132	24 580	8 992	3 286	3 450	9 500	7 000	30 272
Õru vald	1 975	965	-	-	-	-	-	500
Kokku:	152 625	44 051	14856	13336	19 946	17 660	11 820	42 406

Märkus: 1. Energiasäästuprogrammi eraldused 2006.a. on tabelis arvestatud

2. Tabel ei kajasta kohalike omavalitsuste haridusobjektudele peараа kaudu elaldatud investeeringuid.

Tabel 7-36 Kohalike omavalitsuste investeeringud (tuh kr) (linna- ja vallaelarvest)

Omavalitsus	2000.a.	2001.a.	2002.a.	2003.a.	2004.a.	2005.a.	2006.a.
Helme vald	615	116	145	873	676	2650	869
Hummuli vald	97	597	263	162	229	219	223

Karula vald	259	63	375	306	472	189	126
Otepää vald	1 840	1 332	3650	3590	1255	3095	5035
Palupera vald	184	664	1888	832	682	529	829
Puka vald	0	357	213	1122	68	803	1881
Põdrala vald	147	488	187	361	312	552	751
Sangaste vald	250	192	1017	356	138	842	608
Taheva vald	0	238	234	74	270	88	184
Tõlliste vald	323	427	426	1167	619	1396	1863
Tõrva linn	391	473	1522	1711	4427	2381	2098
Valga linn	10 291	12 277	4368	5413	4507	39261	18047
Õru vald	46	-	339	3920	416	32	139
Kokku:	14 443	17 223	14627	19887	14071	52037	32652

Märkus: 1. Tabelisse ei ole arvestatud teede ja tänavate ehitust

2. Valga linna 2005.a. investeeringud on arvestatud koos Valga Sisehalli ehitamiseks võetud laenuga.

7.7.2 Planeeringud

Maakonnaplaneering

Valga maakonna teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur“

Jätkus Valga maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur“ koostamine. Teemaplaneeringu koostamise viiest etapist läbiti kahe esimese etapi tegevused: kantide määratlemine, taustinformatsiooni koondamine kantide lõikes, rahvastikusuundumuste analüüs ja kohalike omavalitsuste hinnangu uurimine teenuste kättesaadavusele.

Teemaplaneeringu üldine eesmärk tuleneb üleriigilises planeeringus EESTI 2010 seatud eesmärgist tagada elanike põhivajaduste rahuldamine sõltumata nende elukohast igapäevaste teenuste kättesaadavuse näol. Planeeringu konkreetseks eemärgiks on soovitude tegemine eri piirkondade teenuste kättesaadavuse tagamise otstarbekaimate viiside osas. Teemaplaneering käsitleb eelkõige valdasid, linnu käsitletakse teenuste pakkujatena. Teemaplaneeringu territoriaalne ühik, mille sotsiaalse infrastruktuuri teenustega varustatust analüüsitakse ja planeeritakse, on kant (ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile „oma“). Teenindusobjektid, mille kättesaadavust teemaplaneeringus käsitletakse on: lasteaed, algkool, põhikool, keskkool, perearst, apteek, päevakeskus, avalik internetipunkt, kauplus, postkontor, pank, maakonnakeskuse kättesaadavus ühistranspordiga, raamatukogu, seltsimaja, rahvamaja, kultuurikeskus, spordisaal, spordiväljak, staadion, noortekeskus, hoolekandeaustus, haigla (eriarstiabi).

Valga maakonna teemaplaneering „Ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused Via Hanseatica mõjualal“

Jätkus Valga maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused Via Hanseatica mõjualal“ koostamine. Veebruaris toimus Karula-Taheva loodusturismi piirkonna tööühma seminar, kus osalesid nii ettevõtjad kui ka kohalike omavalitsuste esindajad. Seminari käigus selgitati välja piirkonna eripära (väärtused) ning sõnastati selle säilimise tagamiseks vajalikud tingimused ning tegevused. Detsembris toimus kohalikele omavalitsustele mõeldud seminar, mille eesmärk oli selgitada kuidas kohalik omavalitsus saab teemaplaneeringut oma töös kasutada.

Teemaplaneeringu raames käsitletakse Via Hanseatica arenguvööndi transpordikoridori mõjualana Valga-Tartu maanteed ja selle lähiala, kus paikneb oluline osa trassile suunatud teenindussfäärist. Mõjuala moodustab põhitrass ühes arengupiirkondadega. Põhitrassist eemale jäävate turismivõimaluste kasutamise üheks eelduseks on piisavalt tihe teedevõrk trassi mõjualas. Võimalusi eri liikumisviiside kombineerimiseks ja liikumismarsruutide mitmekesistamiseks pakuvad trassiga paralleelne Tallinn-Tartu-Riia raudtee ning potentsiaalne Väikse-Emajõe (Võrtsjärve) veeteed. Teemaplaneeringu eesmärk on seada Valgamaa piiresse jääva Via Hanseatica arengukoridori arendamiseks vajalikud tingimused, täpsustades ning sidudes ruumiga erinevates strateegiates esitatud. Planeeringuga antakse soovitusi ja kavandatavate tegevuste kaudu võimalikke lahendusi olemasolevate struktuuride ja piirkondade arengupotentsiaali otstarbekamaks kasutamiseks. Olulisema osa planeeringust moodustavad piirkondade lõikes esitatud arengutingimused ja tegevussuunad, mille kaudu tagatakse nende eripära säilimine ja edasine arendamine.

Valgamaa üldplaneeringud

Omavalitsus	Planeeringu nimetus	Algatatud	Kehtestatud	Kättesaadav
Helme				
	Helme valla üldplaneering	09.02.2006		
Hummuli				
	Hummuli valla üldplaneering	28.06.2006		
Karula				
	Karula valla üldplaneering	14.03.2006		
Palupera				
	Palupera valla üldplaneering	31.07.1997	11.05.1999	http://www.palupera.ee/yldplaneering.pdf
	Otepää looduspargi teemaplaneering	15.06.2005		
Puka				
	Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	17.11.2000	17.12.2002	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Puka valla üldplaneering	01.10.1998	22.07.1999	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Puka aleviku osaüldplaneering	22.03.2001	24.01.2002	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
Põdrala				
	Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	17.11.2000	17.12.2002	Põdrala vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Põdrala valla üldplaneering	27.01.2006		
Otepää				
	Pühajärve valla üldplaneering	19.06.1997	20.05.1999	http://vald.otepaa.ee/lehed.phtml?id=02010101
	Pühajärve ümbruse üldplaneering	16.10.1997	26.08.1999	http://vald.otepaa.ee/lehed.phtml?id=02010102
	Otepää generaalplaan		1991	Otepää vallavalitsus
	Otepää valla üldplaneering	19.05.2005		
	Otepää looduspargi teemaplaneering	19.05.2005		
Sangaste				
	Otepää looduspargi teemaplaneering	27.06.2005		
	Sangaste valla üldplaneering	19.06.1997	20.07.2006	Sangaste vallavalitsus, Valga maavalitsus
Taheva				
	Taheva valla üldplaneering	27.12.2005		
Tõlliste				
	Tõlliste valla üldplaneering	16.02.2005	20.07.2006	http://www.tolliste.ee/?id=yldplaneering
Tõrva				
	Tõrva linna üldplaneering	16.06.2003	01.02.2005	http://www.torva.ee/torva.php?pk=3&leht=399
Valga				
	Valga linna üldplaneering	27.05.2005		
Õru				
	Õru valla üldplaneering	30.03.2005	14.07.2006	http://www.oeruvv.ee/DesktopDefault.aspx?code=0,1,129,273

Detailplaneeringud

Algatati 77 detailplaneeringut, neist Helme vallas 3, Hummuli vallas 1, Otepää vallas 33, Palupera vallas 7, Puka vallas 3, Põdrala vallas 1, Sangaste vallas 3, Tõlliste vallas 1 ning Valga linnas 25

Kehtestati 23 detailplaneeringut, neist Otepää vallas 9, Palupera vallas 2, Sangaste vallas 2, Tõrva linnas 1 ning Valga linnas 9.

7.7.3 Heakord

Analoogselt eelmiste aastatega, heakorrastavad maakonna kohalikud omavalitsused üldkasutatavaid alasid ja objekte, kaasates valla/linna elanikkonda ning asutusi ja ettevõtteid. Enamus kohalikke omavalitsusi jätkas heakorraalaste konkursside läbiviimist nii omavalitsuslikul, kui ka maakondlikul ja üleriigilisel tasandil. Konkursside käigus selgitati välja paremini heakorrastatud objektid.

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valgamaa Piirkondliku juhatuse organiseerimisel korraldati koostöös kohalike omavalitsustega nelja liiki konkursse:

- Konkurss "Eesti Kodu 2006"
- Konkurss "Kaunis omavalitsus 2006"
- Konkurss „Kaunis Tööstusmaastik“
- Konkurss peaministri tänukirjale ja mastivimplile.

Konkursile "Eesti Kodu 2006" laekus ettepanekuid 12 objekti ülevaatamiseks. Seekord oli konkursil esindatud peaaugjalikult eramud ja talud. Konkursi võitjateks maakondlikult kui ka üleriigilisel osutusid:

- Lea ja Valter Margus, Elbre talu Hummuli vallas
- Mare ja Matti Mõts, Variku talu Helme vallas
- Taivo ja Aldo Nõu, eramu Kase 8, Valgas
- Pühajärve Puhkekeskus, Otepää vallas

Maakondlikule konkursile "Kaunis omavalitsus 2006" laekus ettepanekuid kahest kohalikust omavalitsusest, võitjaks osutus Helme vald, volikogu esimees Toivo Põldma, vallavanem Tarmo Tamm ja heakorra koordinaator Lembit Mäesalu. Helme vald esitati ka vabariiklikule konkursile, kus ta pälvis tunnustuse.

Maakondliku konkursi „Kaunis Tööstusmaastik“ laekus kaks ettepanekut. Võitjaks osutus AS Hansa Graanul.

Eelnevatel aastatel maakonnale omistatud 312 mastivimplile lisandus 52 mastivimplit koos peaministri tänukirjaga. Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valgamaa Piirkonna juhatuse taotlusel omistati Riigikantselei kaudu mastivimplid koos peaministri tänukirjaga järgnevalt:

Sangaste vald:

1. Aiki Martinson ja Taimo Jänes	Lepa talu, Tiidu külas;
2. Tiiu ja Elmut Kalm	Kadaka talu, Keeni külas;
3. Pilve ja Väino Kängsepp	Matto talu, Sangaste alevikus;
4. Kai ja Neeme Jääger	Leevi talu, Tiidu külas;

Helme vald:

5. Juta Soovares	Kimma talu, Roobe külas;
6. Sirje ja Jaan Luther	OÜ Marja talu, Kirikuküla külas;
7. Jõgeveste keskus	Jõgeveste külas;
8. August Palu	Ala Talutehnika OÜ, Ala külas;
9. Maimu ja Tõnis Järve	Järve talu, Ala külas;

Otepää vald:

10. Kaarel Tigane	Jaani tn 13, Otepääl;
11. Hillar Roose	Märi talu, Pelkuse külas;
12. Jaanus Raidal	Mäe tn 5, Otepääl;
13. Uno-Valter Leius	Palupera tee 14, Otepääl;

Õru vald:

- 14. Milvi ja Urmas Oja
- 15. Malle ja Heino Aasala
- 16. Maarika Oja ja Vello Lugu
- 17. Õru Lasteaed-Algkool

Mäekalda ühepereelamu Priipalu külas;
Kase eramu Lota külas;
Vastsetare eramu Lota külas;
Õru alevikus;

Põdrala vald:

- 18. Aino ja Ants Peedisson
- 19. Lalli ja Arne Ilisson
- 20. Ühismaja nr 3
- 21. Ühismaja nr 5

Vana - Loosu talu, Voorbahi külas;
Loisu talu, Pori külas;
Leebiku küla
Riidaja külas;

Hummuli vald:

- 22. Mati Nurm
- 23. Tuuli Mekk
- 24. Dimitri Voitk
- 25. Karin Mihailov

Puide talu, Puide külas;
Purde talu, Puide külas;
Kaasiku talu, Hummuli alevikus;
Mäe talu, Hummuli alevikus;

Tõlliste vald:

- 26. Marika Kin ja Meelis Pärn
- 27. Hedvig ja Olev Tammela
- 28. Elga ja Tõnu Lannajärv
- 29. Tiiu ja Ülo Volmer

Paju küla Tseppeli talu;
Laatre alevik Liivaku talu;
Tagula küla Soo-otsa talu;
Tsirguliina alevik Raudtee tn 8.

Puka vald:

- 30. Korterühistu Ääre 17
- 31. Liidia Saarmann
- 32. Jaanus Trees

Ääre 5, Puka alevikus;
elamu, Komsa külas;
elamu, Kesk 5a, Puka alevikus;

Taheva vald:

- 33. Helle ja Raivo Veske
- 34. Kersti ja Aleksei Kronberg
- 35. Hille Tamman
- 36. Helve Muru ja Väino Poola

Kuutsi talu, Kalliküla külas;
Tedresaare talu, Laanametsa külas;
elamu, Puiestee 2, Koikküla külas;
elamu, Puiestee 3, Koikküla külas;

Karula vald:

- 37. Marika ja Toomas Svaigsne
- 38. Katrin ja Urmas Palover
- 39. Inda ja Allan Järve
- 40. Ülla ja Riho Jantsikene

Metsala talu, Kaagjärve külas;
Miku talu, Kaagjärve külas;
Elenurme talu, Kaagjärve külas;
Kirikmäe talu, Lüllemäe külas;

Palupera vald:

- 41. Hedvig Saar
- 42. Taivi ja Rein Raudsepp
- 43. Maie ja Rein Smit
- 44. Viive ja Tõnu Riivik

Mõlla talu, Palupera külas;
Savimäe talu, Miti külas;
Sepa-Kusta talu, Lutike külas;
Saareveski talu, Räbi külas;

Tõrva linn:

- 45. Regina ja Taivo Tammann
- 46. Maimu ja Leonhard – Johannes Treu
- 47. Valve Raudsepp ja Erich Mägi
- 48. Ede ja Olev Truu

elamu Ravila 1 Tõrvas;
elamu Raja 10 Tõrvas;
elamu Viljandi 21 Tõrvas;
elamu Oa 35A Tõrvas;

Valga linn:

- 49. Piret ja Vello Pommer
- 50. Krista ja Tõnu Laine
- 51. perekond Kõivumägi
- 52. OÜ A.B. Autotrans

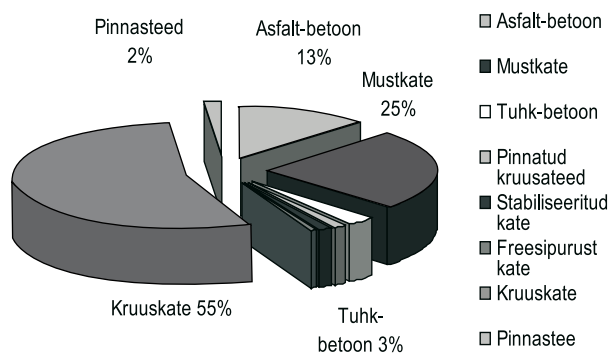
eramu, Siguri 9, Valgas;
eramu, Oru 15, Valgas;
eramu, Uus-Koidu 3, Valgas;
Hotell "Metsis" J. Kuperjanovi 63, Valgas;

7.8 Transport ja kommunikatsioonid

7.8.1 Teed

Tabel 7-37 Riigiteede katted (km)

Katte liik	Põhiteed	Tugiteed	Kõrvalteed	Kokku
Asfalt-betoon	87,91	14,964	37,563	140,437
Mustkate	-	146,296	131,712	278,008
Tuhk-betoon	-	3,200	26,881	30,081
Pinnatud kruusateed	-	-	14,932	14,932
Stabiliseeritud kate	-	-	13,557	13,557
Freesipurust kate	-	-	6,012	6,012
Kruuskate	-	-	615,417	615,417
Pinnasteed	-	-	18,547	18,547
Kokku:	87,910	164,460	864,621	1116,991

2006.a. ehitati maakonna kruusateedele tolmuvasid katteid 58,34 km; ehitati 11,53 km kergliiklusteid ja teostati 41,65 km ulatuses põhimaanteed taastusremonti. Korduspindamist teostati 40,5 ja kruusateede remonti 4,0 km.

Tabel 7-38 Maanteed ja teerajatiste ehitus-, remondi- ja hooldetööd Valga maakonnas (mln kr)

	2003	2004	2005	2006
Maanteed hoole	19,976	23,466	23,09	25,02
- suvihoole	12,444	15,46	15,37	16,49
- talihoole	7,532	8,006	7,72	8,52
Maanteed remont	44,544	15,544	30,2	251,83
- ülekatted	37,441	0,474	2,08	243,38
- korduspindamine	4,667	5,715	14,02	7,57
- kruusateede remont	2,436	9,355	14,1	0,88
Teerajatiste remont		0,162	4,44	0,21
Maanteed ehitus	3,823	23,133	6,7	38,20
- asfaltbetoon	3,823	0,473	2,44	0,29
- mustkatted		20,742	4,26	20,17
- pinnatud kruusateed		1,918		17,74
Teerajatiste ehitus ja rekonstrueerimine	-	-	-	7,98
Tööd kokku	68,343	62,305	64,43	323,24

Tabel 7-39 Riigieelarvelised eraldused kohalike teede investeeringuteks (tuh kr)

Omavalitsus	2004.a. eraldus	Riiklikud eraldused 2005.a. tuh. krooni riigieelarvest	lisaeelarvest	Kokku	2006.a. eraldus
Helme vald	122	372	68	440	764
Hummuli vald	166	196	38	234	418
Karula vald	266	314	61	375	667

Otepää vald	527	719	139	858	1 730
Palupera vald	221	281	54	335	599
Puka vald	318	411	79	490	949
Põdrala vald	129	152	29	181	323
Sangaste vald	246	301	58	359	653
Taheva vald	95	113	22	135	240
Tõlliste vald	399	451	87	538	1019
Tõrva linn	143	296	57	353	811
Valga linn	468	943	182	1125	2 583
Õru vald	32	43	9	52	98
KOKKU:	3132	4592	883	5475	10 854

Tabel 7-40 Kohalike teede hooldus- ja remonttööd valla/linna eelarvest (tuh kr)

Omavalitsus	2004.a.			2005.a.			2006.a.		
	Hooldus- tööd	Remont- tööd	Kokku	Hooldus- tööd	Ehitus- ja remont- tööd	Kokku	Hooldus- tööd	Ehitus- ja remont- tööd	Kokku
Helme	226	90	316	291	564	855	487	157	644
Hummuli	141	63	204	68	10	78	87	98	185
Karula	27	-	27	72	32	104	59	58	117
Otepää	564	158	722	649	1096	1745	881	712	1593
Palupera	105	22	127	39	-	39	87	-	87
Puka	125	-	125	87	-	87	87	-	87
Põdrala	53	141	194	74	175	249	72	15	87
Sangaste	100,8	167,7	268,5	135	40	175	157	69	226
Tõlliste	96	-	96	102	17	119	121	88	209
Taheva	30	-	30	10,8	-	10,8	-	-	0
Tõrva	58	560	618	60	440	500	60	475	535
Valga	1377	416	1793	1 629	3177	4806	1664	3511	5175
Õru	40	36	76	50	45	95	11	18	29
Kõik kokku:	2942,8	1653,7	4596,5	3267	5596	8864	3286	5044	8330

Tabel 7-41 Valga maakonna kohalikud teed avalikuks kasutamiseks seisuga 1. jaanuar 2007 (km)

	Maantee	Tänav	Kokku
Helme vald	101,46	2,55	104,01
Hummuli vald	59,56	3,54	63,10
Karula vald	95,83	-	95,83
Palupera vald	84,07	-	84,07
Puka vald	83,57	9,37	92,94
Põdrala vald	40,80	-	40,80
Otepää vald	120,80	20,73	141,53
Sangaste vald	80,75	6,00	86,75
Taheva vald	32,99	-	32,99
Tõlliste vald	106,76	11,55	118,31
Õru vald	11,94	1,02	12,96
Tõrva linn	-	27,81	27,81
Valga linn	-	82,41	82,41
Summa	818,54	164,97	983,50

7.8.2 Transport

Tabel 7- 42 Bussiliiklus

	2002	2003	2004	2005	2006
Liinide arv	33	34	34	33	33
linnaliine	2	2	2	2	2
maakonnaliine	31	32	32	32	32
Bussivedude maht (tuh.km)	1876,1	1910,5	1909,5	1850,3	1842,3
linnaliinid	230,0	230	263,1	277,8	266
maakonnaliinid	1646,1	1680,5	1646,4	1572,53	1576,3
Piletitariifid (kr)					
linnaliinidel	4,00	4,00	4,00	6,00	6,00
maakonnaliinidel	0,50	0,50	0,60	0,65	0,65-0,70
Saadud piletitulu (tuh.kr)	3579,2	3603,7	3535,9	4141,3	4522,3
Saadud dotatsiooni (tuh.kr)	8026,7	7926	8849,5	11185,8	12912,86
ministeeriumilt	7472,0	7472	8083,1	10346,7	11895,56
omavalitsustelt	-	454	766,4	839,1	1017,3
valitsuse toetusfondist (õpilaste sõidusoodustus)	554,7	-	-	-	-

Tabel 7-43 Maakonda teenindavad bussifirmad (liinide arv)

	2002	2003	2004	2005	2006
AS Sebe	7	7	7	9	9 (7) *
AS GoBus	5	4	4	4	4
AS Pärnu ATP (AS GoBus)	2	2	2	2	2
AS Mulgi Reisid	9	9	9	8	8
AS Võru Autobaas (AS Sebe)	2	2	2	-	-
OÜ Vesterom	-	-	-	-	-
AS Midima	1	1	1	1	1
FIE Heikki Võõras	-	-	-	-	-
OÜ Ormatron	1	1	-	-	-
AS Taisto Transport	3	3	4	4	4 (3) **
AS Taisto Liinid	3	1	1	1	1
Heikki Truuvelt Mäe talu	1	1	1	1	1
OÜ Ekspress-Auto L	1	1	1	1	1
OÜ Trakmain (AS GoBus)	22	22	23	24	24
OÜ Helme Teenus	4	-	-	-	-
OÜ Hargla Masinaühistu	1	1	1	1	1
OÜ Põlva Reisijateveod (AS GoBus)	1	1	1	1	4
Norma-A SIA (rahvusvaheline)	-	-	1	2	2
MootorReisi Aktsiaselts (rahvusvaheline)	-	-	1	1	1
Net-Bus GmbH (rahvusvaheline)	-	-	-	1	1

* alates 15. augustist 2006 7 liini

** alates 04. septembrist 2006 3 liini

Tabel 7-44 Reisijatevedu raudteel (reisijaid)

Peatus/ jaam	2004		2005		2006	
	Peale	Maha	Peale	Maha	Peale	Maha
Palupera	1 926	1 857	1765	1483	1457	1342
Aakre	1 001	1 125	816	817	835	779
Puka	8 223	7 237	6592	5851	6159	5488
Mägiste	573	716	444	598	693	699
Pikaantsu	139	156	217	269	289	314
Keeni	1 564	1 536	1643	1528	1242	1303
Mõneku	51	56	46	58	24	41
Sangaste	3 923	3 573	4133	3018	4938	3067
Valga	15 118	16 428	12915	14328	12654	14475
Kokku	32 518	32 684	28 571	27950	28291	27508

Allikas: Edelaraudtee AS

Tabel 7-45 Kaubavedu raudteel (vagunid)

Aasta	Suund	Valga	Sangaste
2002	Väljaminev	1 415	615
	Sissetulev	1 080	193
2003	Väljaminev	1 711	803
	Sissetulev	1 278	92
2004	Väljaminev	2 215	937
	Sissetulev	2 215	212
2005	Väljaminev	3 356	693
	Sissetulev	3 355	65
2006	Väljaminev	3613	342
	Sissetulev	3419	209

Allikas: AS Eesti Raudtee

Tabel 7-46 Raudteejaamad

Jaam	Aadress, ülem, telefon, faks	Töötajaid	Tööülesanded
Valga	Jaama pst. 18a, 68204 Valga piirkonna juhataja Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309	43	rongiliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine, kaubaveoga seonduva dokumentatsiooni täitmine, klientide teenindamine ja teiste raudteetranspordiga seonduvate tööülesannete täitmine.
Sangaste	Valga mnt 1, Tsirguliina, Tõlliste vald Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309, jaamakorraldaja tel 766 4455, faks 766 4120	4	rongiliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine
Puka	Puka alevik, Puka vald, Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309, jaamakorraldaja tel 766 4625, faks 766 4109	4	rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Karula	Vähero küla, Karula vald, Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309, jaamakorraldaja tel 766 4463, faks 766 4122	0	rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Keeni	Keeni, Öru vald, Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309, jaamakorraldaja tel 766 4688, faks 766 4111	4	rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Palupera	Palupera vald, Niina Sotnik, tel 766 4200, faks 766 4309, jaamakorraldaja tel 766 4482, faks 766 4124	4	rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine

Allikas: AS Eesti Raudtee

7.8.3 Perioodika

Ajaleht "Valgamaalane"

Vabaduse 38, 68204 Valga 766 1960,
faks 766 1961, e-post: ajaleht@valgamaalane.ee

Ajaleht ilmub kolm korda nädalas. Väljaandja AS Litero. Juhatuse esimees ja peatoimetaja kt Marek Pihlak

Valgamaa.ee

Maakonna internetivärv www.valgamaa.ee

e-post toimetus@valgamaa.ee

1 091 686 külastust aastas.

Alates 01.04.2007 tegeleb www.valgamaa.ee toimetamisega SA Valgamaa Arenguagentuur, lehekülje tehnilist poolt haldab VITA GROUP OÜ,

7.9 Televisioon ja ringhääling

ETV Valga korrespondendipunkt

Korrespondent Ragnar Kond
Puiestee 8, 68203 Valga
Telefon 764 0470
E-post: ragnarkond@hotmail.ee

Raadio Ruut FM

Pikk tn 3a, 68203 Valga
Telefon 764 1111, faks 766 9200
E-post: ruutfm@ruutfm.ee
Veeb: <http://www.ruutfm.ee/>

Eetris ööpäevaringselt lainepikkusel 96,6 MHz

7.9.1 Telefoniside

AS Elion

Üldandmed 2006. aasta lõpu seisuga:

- Telefoniühendusi 8373 (2005. a. 7929)
- Taksofone 37 (2005. a. 36)
- ADSL ühendusi 2753 (2005. a. 2068)
- ISDN ühendusi 402 (2005. a. 708)

2006. aastal alustas Elion kogu Eestis ning sealhulgas Valgamaal kaasaegse digitaaltelevisiooni teenuse pakkumist. DigiTV võimalusega uued sõlmed valmisid Valgas (3 sõlme), Otepääl, Tõrvas, Pukas, Keenis, Sangastes ja Tsirguliinas. 2006. aasta lõpuks oli maakonnas Elioni DigiTV teenusega liitunud ligi 900 klienti.

Interneti püsühenduse võimaldamiseks rajati maapiirkonda uued ADSL sõlmed Käärikule ja Tagulasse. Uued digitaaljaamad rajati Käärikule ning Valgas Kuperjanovi tänavale.

2007. aastal jõuavad Valga ja Otepää täisdigitaalsete linnade perre, jätkatakse DigiTV sõlmede rajamist ning laiendatakse internetisõlmede mahtusid. Koos Rõngu-Otepää-Kanepi maantee rekonstrueerimisega rajatakse uus fiiberoptiline kaabel Rõngust Otepäele.

VirCom andmesidevõrk

BSR Interreg IIIA projekti raames loodi 2006. aasta jooksul Valga maakonda ja Läti Vabariigi Valka rajooni kattev andmesidevõrk, mida opereerib AS Kernel. Valga maakonna territooriumil oli aasta lõpuks

22 tugijaama

210 kliendiühendust

7.9.2 Avatud internetipunktid**Aakre Raamatukogu**

Aakre küla, Puka vald

Avatud: E 8.30-17, T-N 8.30-16, R 8.30-14

Tel 769 3333

E-post: aakreraamatukogu@hotmail.ee

Ala Päevakeskus

Ala küla, Helme vald

Avatud: T-L 15-19

Tel.763 5525

Hargla Raamatukogu

Hargla, Taheva vald

Avatud: E 10-17, T 9-18, K 11-19, N-R 9-16

Tel: 769 8860

E-post: kaie.tahe@mail.ee

Helme Raamatukogu

Ritsu pk 10, Helme, Helme vald

Avatud: E-R 8-16

Tel: 763 5441

E-post: kaie.tahe@mail.ee

Helme Päevakeskus

Helme alevik, Helme vald

Avatud: T-L 15-19

Hellenurme Raamatukogu

Hellenurme, Palupera vald

Avatud: E 12-18, T 9-15, R 11-14

Tel: 765 6326

Helme Raamatukogu

Linnaküla, Ritsu, Helme vald

Avatud: E-R 8-16

Tel: 763 5441

E-post: kaie.tahe@mail.ee

Hummuli Raamatukogu

Hummuli, Hummuli vald

Avatud: E-R 13-19

Tel: 766 9260

E-post: elmar@aip.hummuli.ee

Kaagjärve Raamatukogu

Kaagjärve, Karula vald

Kalme Päevakeskus

Kalme küla, Helme vald

Avatud: T-L 15-19

Tel: 763 3488

Kannistiku teabetuba

Pühajärve küla, Otepää vald

Avatud: E-P 9-20

Tel: 765 6544

E-post: eikej@hotmail.ee

Karjatnurme päevakeskus

Karjatnurme, Helme vald

Avatud: T-L 15-19

Tel: 763 5589

www.karjatnurme.ee

info@karjatnurme.ee

Keeni Raamatukogu

Keeni küla, Sangaste vald

Avatud: T 8-17, KR 10-16, N 10-18, L 9-13

Tel. 769 6236

Kuigatsi Raamatukogu

Kuigatsi küla, Puka vald

Avatud: E-R 11-17

Tel 769 2376, 51 42477

-post: paimre@hotmail.ee

Koikküla Raamatukogu

Koikküla, Taheva vald
Tel: 769 8525
E-post: hille.tamman@mail.ee

Laatre Internetipunkt

Kesk 6, Laatre, Tõlliste vald
Avatud: T–R 14–21, L 9–19 (lõuna 14–15)
Tel: 569 54894
E-post: laatreaip@hotmail.ee

Leebiku küla Internetipunkt

Leebiku küla, Põdrala vald
Avatud: T 16–20, KN 14–18, L 12–16
Tel: 511 5408

Lüllemäe Rahvaõpistu

Lüllemäe, Karula vald
Avatud: ETK 14–18, NR 13–18, LP kokkuleppel
Tel: 769 7245
E-post: lyl245@hotmail.ee

Lüllemäe Raamatukogu

Lüllemäe, Karula vald
Tel: 769 7292

Nõuni Raamatukogu

Nõuni, Palupera vald
Avatud: E–K 8–17
Tel: 765 7333
E-post: nouniraamatukogu@hotmail.ee

Otepää Raamatukogu

Lipuväljak 13, Otepää
Avatud: E–N 11–19, P 12–16
Tel: 765 5134
E-post: otepaaraamatukogu@mail.ee

Pikasilla Rahvamaja

Pikasilla, Põdrala vald
Avatud: EK 16–19
Tel: 763 4445
E-post: maire.kaksik@mail.ee

Pilkuse teabetuba

Veski Spordibaas, Pilkuse küla,
Otepää vald
Tel: 766 3588
E-post: meriketootsi@hotmail.ee

Puka Raamatukogu

Kesk 27, Puka alevik
Avatud: ETNR 9–16:30, K 11–18
Tel: 766 9417
E-post: ene.markov@mail.ee

Riidaja Kultuurimaja

Riidaja küla, Põdrala vald
Avatud: T–R 16–20, L 12–16
Tel: 763 4595
E-post: anne.jaakson@mail.ee

Sangaste Raamatukogu

Sangaste alevik, Sangaste vald
Avatud: T 9–16, K 11–18, N–R 10–17, L 10–16
Tel: 769 0494

Silva-Agro AS

Sangaste, Sangaste vald
Avatud: P–N 11–22, R–L 11–20
Tel: 766 9333
E-post: info@silvaagro.ee

Sooru Rahvamaja

Sooru, Tõlliste vald
Avatud: E–R 9–20
Tel: 767 9860
E-post: soorumtu@hotmail.ee

Taagepera Raamatukogu

Taagepera küla, Helme vald
avatud E–R 11–17
E-post: erjalii@hotmail.ee

Tsirculiina Rahvaraamatukogu

Nooruse 1, Tsirculiina, Tõlliste vald
Avatud: E–R 9–17:30
Tel: 769 4180
E-post: hele.reima@mail.ee

Tõrva-Helme Turismiinfopunkt

Valga 1, Tõrva
 Avatud: E–R 10–18, L 10–14
 Tel: 766 3300
 E-post: info@torva.ee
 Tasu: 30 min 5 kr

Tõrva Noortekeskuses

Spordi 1, Tõrva
 Avatud: E 15–19, KNR 14–19, L 9–13
 Tel: 763 3402

Tõrva Raamatukogu

Männiku 5, Tõrva
 Avatud: TKNR 12–18, L 9–14
 Suvel: ETK 12–18, N 9–15, R 9–14
 Tel: 763 3560, E-post: tiina@torva.lib.ee

Valga Avatud Noortekeskus

J. Kuperjanovi 9, Valga
 Avatud: T–R 9–20, L 14–18
 Tel: 766 1678
 E-post: valgaank@hotmail.ee

Valga Kalevite Kodu

Vabaduse 27, Valga
 Avatud: E 10–17:30, T–R 10–18, L 10–15
 Tel: 766 1663
 Tasu: 30 min 10 kr

Valga Keskraamatukogu

Aia 12, Valga
 Avatud: T–R 14–19, L 10–15, iga kuu viimane reede suletud
 Tel: 766 9985
 E-post: info@valgark.ee

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus

Kesk 1, Valga
 Avatud: E–R 11–20, L 11–18, P 12–16
 Tel: 766 9975

Valgas AS Elioni esindus

Kuperjanovi 1, Valga
 Avatud: E–R 9–18, L 9–15
 Tel: 766 9771, e-post: kaie.kaur@hallo.ee
 Tasu: 1 tund 20 kr

Õru Päevakeskus

Õru alevik, Õru vald
 Avatud: E–R 8–17
 Tel: 767 1153
 E-post: katrin.lannajarv@oeruvv.ee

Õru Raamatukogu

Õru alevik Õru vald
 Avatud: E–R 12–21, L 10–14
 Tel: 769 6839
 E-post: saima.puusepp@oeruvv.ee

7.9.3 Traadita Interneti (WiFi) alad

Asukoht	Aadress	SSID
Baar-Café Dixieland	Lepa küla, Taheva vald	Lepa
Elioni esindus	Kuperjanovi 1 Valga	Esindus
Hargla Munitsipaalvõrk	Hargla	Hargla
Hargla põhikool	Hargla küla, Taheva vald	Koolimaja
Hargla hooldekodu	Hargla küla, Taheva vald	hooldekodu
Hotell Bernhard	Kolga tee 22A, Otepää	hotell_Bernhard_wifi
Hotell Metsis	Kuperjanovi 63, Valga	Metsis
Hotell De Tolly	Karja 6, Tõrva linn	de Tolly
Hotell Karupesa	Otepää	Elion
Kaagjärve Munitsipaalvõrk	Karula vald	Kaagjarve
Kalda Talu puhkekeskus	Ilgaste küla, Tõlliste vald	Kalda-talu
Kanarbiku wifi	Kanarbiku 4, Hargla küla	Kanarbiku
Karula Munitsipaalvõrk	Karula küla, Karula vald	karula
Koikküla Munitsipaalvõrk	Taheva vald	Koikkyla

Kohvik Nipernaadi	Kesk 1, Valga	Nipernaadi
Koobassaare wifi	Koobassaare küla, Karula vald	Koobassaare_wifi
Kuutsemäe	Tõnni Trahter ja slaalomimägi	
Madsa puhkeküla	Arula küla, Otepää vald	Madsa
Marguse Puhkekeskus	Nüpli küla, Otepää vald	MARGUSE
Mäemõisa	Kaagjärve Karula vald	Karula_4
Mäe-Tofri talu	Valtina küla, Karula vald	Karula_5
Nõuni külavõrk	Nõuni küla	wiirus
Niidu Turismitalu	Hargla küla, Taheva vald	niidu
Oti Pubi	Lipuväljak 26, Otepää	otipubi
Pühajärve Puhkekodu	Pühajärve, Otepää	Pyhajarve lobby
Pubi Setanta	Pühajärve kaldal, Valgamaal	Setanta
Pizza Merano	Tartu mnt 1 A Otepää, Valgamaa	Pizza Merano
Pühajärve Raamatukogu	Pühajärve, Valgamaa	pyhajarv
Rae kohvik	Lipuväljak 13	raekohvik
Sangaste loss	Sangaste	Sangaste Loss
Sangaste Vallavalitsus	Sangaste, Valgamaa	Sangastevv-avalik
Silva Pubi	Sangaste vald, Valgamaa	Silva agro
Statoil Valga	Pikk 1, Valga	TELE2
Taagepera Loss	Taagepera	Taagepera
Taheva laste sanatoorium	Taheva vald, Valgamaa	HarglaWDS1
Torupilli talu	Riidaja küla, Põdrala vald	torupilli
Tehvandi Spordikeskus	Nüpli küla, Otepää vald	Tehvandi Keskus
Tõrva kesklinn	Tõrva linn	Torva_kesklinn
Valga Jaam	Jaama 12, Valga	kutseoppekeskus
Valga Maavalitsus	Kesk 12, Valga	ValgaMV
Valga Munitsipaalvõrk	Valga kesklinn	ElionValga
Valga Raekoda	Kesk 11, Valga	ValgaRaekoda
Valga Staadion	E.Enno tn.15	Elion
Valga Raamatukogu	Aia 12, Valga	Valga Raamatukogu
Valga Muuseum	Vabaduse tn 8, Valga	Elion
Väheru Munitsipaalvõrk	Väheru küla Karula vald	karula

7.9.4 AS Eesti Post Lõuna regioon

Valga piirkondlik postkontor

Address Kesk 10, 68201 Valga
Telefon 764 3663, faks 766 1147

Tabel 7-47 Töödeldud postisaadetisi (tuh tk)

Sisse	2002	2003	2004	2005*	2006
Kirjad	1019,6	1025	1045,1	631	860,9
Postipakid	40,4	40,5	39,4	41,6	35,5
Rahakaardid	2,3	2,3	2,3	3	1,8
Välja	2002	2003	2004	2005	2006
Kirjad	522,3	551,3	612,3	417,8	408,2
Postipakid	0,5	0,5	0,8	0,5	1,0
Rahakaardid	3,1	3,2	2,6	2,0	1,8

* 1 juulist 2005 läheb osa saadetistest otse Elva ja Tõrva postkontoritesse

Tabel 7-48 Perioodika tellimine

	2002	2003	2004	2005	2006
Tellimusi vormistati (tuh kr)	4438	4200	3948	3202	4368
Ajalehti (nimetusi)	162	156	132	171	173
Ajakirju (nimetusi)	319	302	248	365	358

Tabel 7-49 Enim tellitud ajalehed ja ajakirjad

	2004	2005	2006
Ajalehed			
Valgamaalane	2617	2771	2980
Postimees	2632	2249	2519
Maaleht	1523	1404	2327
SL Õhtuleht	1072	1127	2039
Teleleht	770	751	1059
Äripäev	428	749	613
Eesti Päevaleht	505	413	596
Kesknädal	660	358	239
Videvik	190	174	176
Ajakirjad			
Kodutohter	689	665	534
Kodukiri	574	564	507
Kroonika	538	526	663
Pere ja kodu	517	497	414
Eesti Naine	464	471	385
Tehnikamaailm	343	342	136
Tervis Pluss	314	315	159
Stiina	276	295	205
Anne	268	291	305

Olulisemad sündmused

Eesti Posti kutsemeisterlikkuse võistlusel "Posti parim 2006" saavutas Gunnar Lender Valgast I koha

7.10 Põllumajandus

7.10.1 Põhinäitajad

Tabel 7-50 Valgamaa loomade arv

Loomaliik	2002	2003	2004	2005	2006
Veised	9964	10159	10092	9982	10011
Piimalehmad	4504	4513	4558	4713	4201
Sead	9489	7864	6734	6931	9271
Lambad,kitsed	2115	3089	3489	4346	5187

Allikas: Valgamaa Veterinaarakeskus

Tabel 7-51 Toetused põllumajandustootjatele (tuh. kr)

	2002	2003	2004	2005	2006
Piimalehma kasvatamise toetus	3 125	3 398	3 360	-	4 399
Teraviljatoetus	5 082	5 116	-	-	-
Ute ja kitse kasvatamise toetus	115	205	307	445	517
Sertifitseeritud seemne kasvatamise toetus	419	21	15	-	-
Ammelehma kasvatamise toetus	217	276	-	512	803
Nõuandetoetus	157	81	-	-	-
Koolitustoetus	3	3	-	-	-
Põllumajanduslik keskkonnatoetus	1 613	2 066	13 591	596	16 622
Intressitoetus	717	463	-	-	-
Põllumajanduskindlustustoetus	11	10	-	-	-
Põllumajandusmaa lupjamise toetus	1 181	396	-	941	853
Põuakahjude hüvitamine	4 095	-	-	-	413
Noor- ja nuumveise kasvatamise toetus	-	1 097	-	-	-
Kartuli, puu- ja köögivilja ning marjade kasvatamise toetus	-	90	-	-	-
Praktikatoetus	-	24	-	68	24
Maaparandussüsteemi hooldustoetus	-	427	-	202	202
Elatustalude kohanemise toetus	-	-	-	1 925	2 566
Ebasoodsate piirkondade toetus	-	-	7 260	7 541	272
Sõnnikuhoidlale esitatavate veekaitsenõuetega vastavusse viimise toetus	-	-	-	3 389	4 657
Ühtne pindalatoetus	-	-	14 933	19 990	22 048
Põllukultuuri kasvatamise täiendav otsetoetus	-	-	10 143	8 375	12 158
Veise kasvatamise täiendav otsetoetus	-	-	3 548	5 897	2 555
Põllumajandusmaa metsastamise toetus	-	-	-	907	1 176
2005.a. kütuseaktsiisi osaline hüvitamine põllumajandustootjatele	-	-	-	-	366
KOKKU	16 735	13 673	53 157	50 788	69 631

Allikas: PRIA

Tabel 7-52 SAPARDi toetused

Aasta	Toetussumma heakskiidetud taotlustel (kr)	Väljamakstud toetussumma (kr)
2006	-	144 043
2005	-	3 531 310
2004	3 455 711	14 223 108
2003	47 082 850	39 337 948
2002	13 295 740	19 933 909
2001	19 277 778	1 279 776
KOKKU	83 112 079	78 450 094

Allikas: PRIA

Tabel 7-53 Riikliku arengukava (RAK) investeeringutoetused

	2005	2005	2006	2006
	Toetussumma heakskiidetud (kr)	Väljamakstud toetussumma (kr)	Toetussumma heakskiidetud (kr)	Väljamakstud toetussumma (kr)
Põllumajandustootmise investee- ringutoetus	7 467 982	6 080 183	1 642 275	3 116 259
Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise inves- teeringutoetus	-	2 421 182	628 868	-
Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise toetus	-	5 531 721	-	3 830 637
Integreeritud maaparandus	-	-	2 833 059	-
Külade taastamine ja arendamine	2 878 274	1 135 035	2 447 416	2 467 063
Metsamajandus			389 166	324 156
Vesiviljeluse investeeeringutoetus	1 957 901	1 473 453	-	544 136
Nõuande ja teabeleviteenuste toetamine	247 388	23 948	169 723	209 289
sh. Nõuandkeskuse starditoe- tus	124 000	-	-	124 000
sh. Nõuandetoetus	23 948	23 948	13 959	13 959
sh. Üleriikliku infopäeva korralda- mine	-	-	18 284	12 258
sh. Maakondliku infopäeva korral- damine	99 440	-	137 480	59 072
KOKKU	12 551 545	16 665 522	8 110 507	10 491 540

Allikas: PRIA

7.10.2 Valgamaa Põllumeeste Liit

Aadress Lai tn 19, 68203 Valga
 Telefon 76 4 1754, 502 260, e-post jaan.bachmann@mail.ee
 Nõuandekeskus telefon 766 1754, e-post valga.nk@gmail.com
 Liidu esimees ja Nõuandekeskuse juhataja Jaan Bachmann

Valgamaa Põllumeeste Liit on asutatud 1992. aastal ja töötas kuni 2004. aastani Valgamaa Põllumajandustootjate Liidu nime all. 2006. aasta aprillist ühines meiega Valgamaa Talupidajate Liit. Meie koosseisus töötab akrediteeritud Valgamaa Nõuandekeskus. Jätkame ka lepingulisel alusel Eesti Põllumajandus- Kaubanduskojaga (EPKK) teabeleviteenuste osutamist.

Valgamaa Põllumeeste Liit on põllumeeste ja töötajate ühendus. Meie liikmed on andnud suurema osa maakonna põllumajandustootjate ja töötajate käibest maakonnas tootes 100 % kanamunadest ja linnulihast, 95 % sealihast ja piimast, 90 % teraviljast. Meie liikmed on andnud absoluutse enamuse töödeldud põllumajandussaadustest toidulauale ja toormest toiduainete tööstusele maakonnas. Meie peamiseks ülesandeks on võimalikult paljudel tänapäevastel põllumeestel aidata saada jätkusuutlikuks ka järgmisteks aastateks. Maal peaksid jääma alles kõik tänased majapidamised ja sinna peaks tulema juurde haritud ning ettevõtlikke noori. Üheks prioriteetseks tegevuseks on ühistulise tegevuse tugev arendamine ja seda eriti väiksemahuliste tootjate ning alternatiivsete tegevustega tegelevate osas. Eesmärgiks on tugevate külaseltside moodustumisele kaasaaitamine. Oluliseks peame interneti arendamist maale, sest täna enamusele taluperedele ei ole töötav internet kättesaadav talurahvale vastuvõetavate hindadega.

Oma tootmise ja töötlemise arendamisel oleme lähtunud keskkonnasõbralikust ja intensiivse tootmise edendamise põhimõtetest. Pidevalt on täiendatud tehnoloogilist baasi ja tootmise tehnoloogiat ning rajatud uusi tootmis-
hooneid.

Liidu aktiivse tegutsemise tulemusena koos teiste maakondlike liitudega oleme suutnud saada põllumeestele täiendavaid vahendeid nagu ühtne pindalatoetus (ÜPT) ja kultuuride otsetoetusele lisaks ligi 400 krooni hektarile, maksti välja 33,75 krooni kütuseaktsiisi ha kohta. Saavutati maksuvaba loomsete jäätmete töötlemine. Rakendamisel on põllumeestele oma alaliselt funktsioneeriv kultuuride kindlustuse süsteem. On loodud koostööside Mecklenburg-Vorpommeri liidumaa põllumeestega.

Oma kohuseks peame liikmete ja kõigi teiste maakonnas tegutsevate progressiivselt mõtleivate ja edasiarenemist soovivate maaelanike koolitamist ja nõustamist. Selles vallas on meil Valgamaa Nõuandekeskus arenenud edasi jõudsalt ja teinud head tööd. Ise on viidud läbi 11 õppepäeva ning tellitud teiste maakondade keskuste kaudu 14 õppepäeva. On antud välja oma infolehte 8 numbrit iga tiraažiks 1000. Tahame teha tõsist koostööd põllumajandusministeeriumi, EPKK-ga, Valga Maavalitsuse, Valgamaa Arenguagentuuriga, Kodukandi Ühendusega jne. Meil on võetud lepingulisele tööle 14 atesteeritud konsulenti ja 2 nõustajat. Jätkub kandidaatide otsimine konsulentide koolitamiseks. Õppepäevade teemadeks on olnud ja on ka edaspidi EL direktiivide ja siit tulenevate EV määruste ja seaduste tutvustamine ja neist tulenevate kohustuste täitmine. Selle tulemusena peavad kujunema välja keskkonnanõudeid täitvad ökonoomsed ja EL tugeva konkurentsitingimustes vastupidavad jätkusuutlikud tootjad. Samas aga peavad paranema elutingimused ja võimalused kõigile maaelanikele elamiseks maal ja et neil oleks võimalik tegelda alternatiivsete tegevustega. Üheks põhilisemaks tegevuseks on olnud aktiivne osalemine EL struktuurifondide kujundamise arutelus aastateks 2007-2013.

Eestimaa Põllumajandustootjate Keskliidu maakondliku organisatsioonina koostöös teistega saavutasime oma põllumeestele- maaelanikele päris palju. Olulisemateks järjepideva tegevuse tulemusteks olid:

1. Saavutati ca 100 miljoni ulatuses täiendav juurdemaks (top-up) ÜPT summale mis aitas vähendada mahajäämust toetuste osas teistest liikmesriikidest.
2. Saavutasime olukorra kus 2005 aasta aktsiisikompensatsioon maksti välja lisaelarvest, mis tähendab 20 milj. lisakrooni põllumeestele.
3. Meie nõudmisel muudeti EV määrust nr 150, mille tulemusena pikendati keskkonna- kompleksloa taotluste esitamise tähtaega üks aasta (kuni 01.09.2006). Alandati riigilõiv 50 000 kroonilt 5000 kroonini.
4. Püsivad vähekasutatavatel põllumajandusobjektidel kõrgete püsi-ampritasudega olulised järeleandmised Eesti Energialt.
5. Algatati konteiner- ehk liikuvtapamajade koordineeritud ning kompetentne analüüs, täpsustamaks loomakasvatuse vajadusi käsitletud probleemide valgusel ning tegema ettepanekud seadusandluse muudatusteks võimalike juriidiliste takistuste kõrvaldamiseks. Sellega tuleb tegelda veel ka 2007 aastal
6. Jätkuvalt saavutati soovitud tulemus loomsete jäätmete käitlemisel Väike-Maarjas.
7. Palju tegeldi geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse muutmise seadusega.
8. Tehti palju tööd hariduse, kutseomistamise ja innovatsioonitegevuse vallas. Nii alustati EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudiga tegevust agrarökonoomika uuringute taaskäivitamiseks. Saavutati olukord, et põllumajanduslikel erialadel õppima asuvate õpilaste finantseerimise koefitsenti tõsteti 1,5-lt 2,0-le, mis peaks laienema kõikidele vastava valdkonna õpilastele.
9. Oleme saanud puuduvate investeringutoetuste katteks 80 miljonit ja taotleme veel ca 70 miljonit, et maksta välja kinnitatud investeringute projektid.
10. Oleme moodustanud maakonda ühtse põllumeesteorganisatsiooni. Nüüd on vaja jätkata selle tugevdamist ja lõplikku ühtesulamist. Kõigi maaelanike põllumeeste-töötajate ühesuunaline ja koos mõtlemine on ainsaks teeks, et meie põllumehed oleksid jätkusuutlikud ka edaspidi.

Valgamaa Põllumeeste Liit seisab kõigi tootjate- töötajate (OÜ-d, AS-id, talud, FIE-d jne) ja maaelanike huvide eest. Kõigil peab olema võimalus maal elada.

Valgamaa Põllumeeste Liidu Nõuandekeskus

Aadress Lai 19, 68203 Valga

Telefon 766 1754, 764 1754, e-post valga.nk@gmail.com

Juhataja Jaan Bachmann

Tehniline sekretär – Airi Kivi

Valgamaa Nõuandekeskus on EL nõuetele vastav ja akrediteeritud keskus Valgamaa Põllumeeste Liidu ühe osana, mis on juba tegutsenud 2005. aasta juulist.

Nõuandekeskuste peamisteks ülesanneteks on :

- põllumeeste ja maaelanikele, sh metsaomanikele tutvustada EL direktiive ja nendest tulenevaid EV määrusi ja seaduseid
- põllumeeste ja maaelanike õpetamine ja koolitamine õppe-ja infopäevadel
- põllumeeste ja maaelanike nõustamine atesteeritud konsulentide ja heade oma oskusi tundvate praktikute abil
- põllumeeste abistamine toetuste saamiseks taotluste vormistamisel
- põllumeeste ja maaelanike varustamine vajaliku kirjanduse ja väljaannetega, mis on vajalikud tootmise jätkusuutlikuks muutmiseks
- alternatiivsete tegevuste otsimine, soovitamine ja nende ellu rakendamine
- põllumeeste ja maaelanike informatiivsetele küsimustele vastamine

Nõuandekeskuse koosseisus töötavad loomakasvatuse-, taimekasvatuse-, metsanduse- ja finantskonsulendid. Kuna nõuanded on hetkel veel täies mahus tasulised, siis aitavad vastava eriala konsulendid nõuande andmisel vormistada nõuande saajal ka taotlused PRIA-le nõuandetoetuse saamiseks. Praegu hüvitatakse 75 % nõuande maksusest, kuid mitte rohkem kui 12000 aastas.

Nõuandekeskus on kujunenud kohaks, kus põllumees ja maaelanik saab oma küsimuste ja muredega pöörduda. 2006. aastal on nõuandekeskuses antud keskmisena 4 lühemat nõuannet päevas ehk 920 korral, igal päeval saadetud välja vähemalt 5 informatsiooni. Nõuandekeskus töötab ka teabeleviga. Täna on keskusel koostöölepingud 14 konsulendiga ja 2 nõustajaga. Igal kuu teisel ja neljandal esmaspäeval on Nõuandekeskuses kohal Jõudluskontrolli esindaja.

7.10.3 Taimetoodangu Inspektsiooni Valga büroo.

Taimetoodangu Inspektsioon Valga büroo

Aadress: Lai 19, 68205 Valga

Telefon / faks 764 0831

Büroo juhataja: Sirje Allik

Valga büroo koosseisus oli 2006. aastal 3 töötajat.

Valga büroo töötajate tööalasteks ülesanneteks on teostada riiklikku järelevalvet Valga maakonnas taimede, taimsete saaduste ja muude objektide üle nende sisse- ja väljaveol, taasväljaveol ja aiandustoodete turustamisel, seemnete ja taimse paljundusmaterjali tootmisel ja turustamisel, taimekaitsevahendite ja -seadmete kasutamisel ja turustamisel, tuulekaera tõrje abinõude täitmise üle, kontrollida mahepõllumajanduslikku tootmisviisi, jälgida ja tõkestada ohtlike taimekahjustajate levikut ning teostada antud pädevuse ulatuses seaduses ettenähtud alustel ja korras õigustoiminguid füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes;

Tegevuse põhieesmärk: järelevalve kaudu parendada toodetava ja turustatava taimse toodangu kvaliteeti, aidates kaasa puhta elukeskkonna säilimisele.

Tulem: tõhusa riikliku järelevalvega on keskkonda ohustavad riskid TTI järelevalvevaldkondades minimeeritud ja ohjatavad, nõuetele mittevastavate kaubasaadetiste pääs riigi territooriumile on takistatud, turustatav taimne toodang, mahepõllumajandustoodang ja põllumajandussisendid vastavad kehtestatud nõuetele.

Tabel 7-54 Järelevalve teostamine Valga maakonnas

Valdkond	Inspekteerimisi
Seemned	14
Taimetervis	70
Taimekaitse	47
Mahepõllumajandus	106
Tuulekaera tõrjeabinõud	10

Tabel 7-55 Kontrollproovide võtmine Valga maakonnas

Valdkond	Proovide arv
Taimetervise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	184
Teravilja seemneproovid saadetud laboratoorsele analüüsimisele	23
Taimekaitse valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	5
Mahetootmise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	1
Monitooringu käigus ja saadetud laboratoorsele analüüsimisele	26
Võetud proovid inspekteerimisel ja analüüsitud kohapeal	2

Fütosanitaarsertifikaate väljastati – 36 tk

Valga maakonnas oli 2006. aasta lõpu seisuga 63 tunnustatud mahepõllumajandusettevõtet, neist 26 ettevõtjat tegeles ainult mahepõllumajandusliku taimekasvatusega ja 37 ettevõttes on tunnustatud nii mahepõllumajanduslik taimekasvatus kui ka loomakasvatus.

Mahepõllumajandusliku üleminekuaja läbinud ja üleminekuajal olevaid maid oli 2006. aastal Valgamaal kokku 4823 ha.

7.10.4 Valgamaa Veterinaarkeskus

Aadress: Tartu 79, 68205 Valga
 Telefon 764 3693 faks 764 1329
 E-post valga@vet.agri.ee
 Juhataja Urve Laidvee

Veterinaarkeskuse põhiülesandeks on:

1. Loomade ja lindude nakkus- ja mittenakkavate haiguste diagnostika, ärahoidmine ja tõrje;
2. Elanikkonna kaitsmine inimestele ja loomadele ühiste haiguste eest;
3. Järelevalve toidutoorme ja toidu käitlemise üle toidu ohutuse tagamiseks.

Töötajate arv:

16 järelevalveametnikku
 1 abiteenistuja
 9 volitatud veterinaararsti

Nakkushaiguste profülaktika

Haiguse nimetus	Vaktsineeritud looma liik	Vaktsineerimiste arv
Punataud	sead	6697
Marutaud	veised	107
Marutaud	koerad	4264
Marutaud	kassid	2960

Diagnoositud marutaudi

Puka vallas 1 rebasel
 Karula vallas 1 kährikul
 Helme vallas 1 kährikul
 Öru vallas 1 kährikul
 Otepää vallas 1 rebasel ja 2 kährikul

Loomse toidutoorme ja loomse päritoluga toiduainete järelevalve:

Lihatööstused

1. AS Valga Lihatööstus
2. OÜ Otepää Lihatööstus Edgar

Tapamajad

1. OÜ Otepää Oskar - sealiha
2. OÜ Tulevik - veise- ja sealiha
3. OÜ Linnu Talu - kanaliha

Piimatööstused

1. Otepää Piimaühistu - juustu tootmine
2. Delibalt Production OÜ - kohukeste tootmine

Linnufarmid

1. OÜ Linnu Talu - kanamunade ja linnuliha tootmine
2. OÜ Sanlind - kanamunade tootmine

Tabel 7- 56 Teostatud veterinaar-sanitaarsed ekspertiisi lihakehadele

Loomaliik	Kontrollitud lihakehade arv
Veised	9595
Sead	70180
Lambad/kitsed	301
Hobused	14
Ulukid	2
Kanad	24687

Saasteainete seire

Jääkainete seireprogrammi raames uuriti loomse päritoluga toidutoormes raskemetallide, ravimite ja desoainete jääkide ning hormoonide sisaldust 392 proovis.

Kõikides proovides jäi saasteainete jääksisaldus lubatud piiridesse.

8. Sotsiaalhoolekanne, tervishoid, turvalisus

8.1 Sotsiaalkindlustus ja hoolekanne

Tabel 8-1 Peretoetuste väljamaksmine (tuh. kr)

Toetuse liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Peretoetused kokku	13642	46024,4
sh Sünnitoetus esimesele lapsele	146	721,3
Sünnitoetus teisele ja igale järgnevale lapsele	192	926
Sünnitoetus mitmikutele	2	20
Lapsetoetus esimesele lapsele	4580	16762,7
Lapsetoetus teisele lapsele	2207	8110
Lapsetoetus kolmandale ja igale järgmisele lapsele	654	3668,3
Lapsehooldustasu kuni 3-aastase lapse eest	617	4615,8
Kolmelapselise pere kvartalitoetus	550	1695
Nelja- ja viielapselise pere kvartalitoetus	201	1338,6
Kuue- ja enamalapselise pere kvartalitoetus	41	422,1
Seitsme- ja enamalapselise pere toetus	16	486,8
Üksikvanema lapse toetus	813	3853,3
Lapse koolitoetus	3561	2417,4
Eestkostetava või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus	62	978,1

Allikas: Tartu Pensioniameti Valga osakond

Tabel 8-2 Vanemahüvitis

Toetuse liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Vanemahüvitis	322	13910,3
vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe	6	93,4

Allikas: Tartu Pensioniameti Valga osakond

Tabel 8-3 Riiklik pensionikindlustus

Pensiooni liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Riikliku pensionikindlustuse kulud kokku	11138	29929,6
Vanaduspension	8050	24401,4
Väljateenitud aastate pension	23	51,7
Töövõimetuspension	2471	4468,9
Toitjakaotuspension	276	422,9
Rahvapension	284	316,7
Politseiametniku pensionid	26	134,9
Kaitseväeteenistuse seaduse alusel pensionid	8	43,1

Allikas: Tartu Pensioniameti Valga osakond

Tabel 8-4 Puuetega inimeste sotsiaaltoetused

Toetuse liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused kokku	5890	29564,2
Puudega lapse toetus	189	2970,3
sh keskmise puudega lapse toetus	72	1029,2
raske ja sügava puudega lapse toetus	117	1941,1
Puudega 16-aastase ja vanema lapse toetus	5532	26004,1

sh	keskmise puudega inimese toetus	1554	3741,9
	raske puudega inimese toetus	3234	16403,8
	sügava puudega inimese toetus	744	5858,4
	Hooldajatoetus	76	305,9
	hooldajatoetus puudega 3–16 aastase lapse kasvatajale ja vanema inimese toetus		
	Puudega vanema toetus	64	259,9
	Rehabilitatsioonitoetus	29	24

Allikas: Tartu Pensioniameti Valga osakond

Tabel 8-5 Muud hüvitised ja väljamaksud

Hüvitise liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Alaealistele, isikutele kellele on määratud töövõimetuspension või rahvapension töövõimetuse alusel (puhkuseseadus, §26)	999	430,5
Lisapuhkepäev puudega lapse vanemale (töö ja puhkeaja seadus, § 23)	24	46,1
Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud kahjuhüvitised	62	797,9
Matusetoetus	531	1272,2
Represseeritutele makstavad hüvitised	705	384

Allikas: Tartu Pensioniameti Valga osakond

Tabel 8-6 Sotsiaalhoolekandevaline tegevus

	2004	2005	2006
Sotsiaalhooldajate arv maakonnas	25	25	25
Teenindatavate isikute arv	153	174	169
Teenindamisega seotud kulud kr (omavalitsuste eelarve)	1 085 072	1 237 972	1 375 711

Tabel 8-7 Toimetulekutoetus ja täiendavad toetused omavalitsuste lõikes (kr)

Omavalitsus	Toimetulekutoetus			sh täiendav toetus		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Helme vald	553 712	693 320	433 793	87 226	174 650	192 060
Hummuli vald	173 700	251 749	163 428	17 244	151 895	84 000
Karula vald	324 956	417 500	387 978	94 579	90 364	71 875
Otepää vald	999 000	1 028 523	737 200	321 721	404 050	349 465
Palupera vald	315 000	329 187	317 589	47 184	30 750	36 217
Puka vald	252 155	234 429	114 453	9 473	7 225	2 800
Põdrala vald	148 000	288 878	288 505	8 711	62 800	91 910
Sangaste vald	648 516	1 032 612	727 321	69 712	440 238	232 840
Taheva vald	551 000	640 075	491 000	143 647	217 337	140 510
Tõlliste vald	489 280	682 851	611 906	-	20 000	104 396
Tõrva linn	353 149	389 223	481 840	155 474	158 500	332 429
Valga linn	6 827 918	7 381 738	9 274 173	189 903	624 473	3 058 248
Õru vald	328 854	430 988	447 104	1 500	26 890	36 674
Kokku	11 965 240	13 804 073	14 476 290	1 146 374	2 409 172	4 733 422

Tabel 8-8 Täiskasvanud puuetega inimeste hoolekanne

	2005	2006
Hooldajatoetuse saajad aruandeperioodi jooksul	943	826
Hooldajatoetuse saajad, kelle eest maksti sotsiaalmaksu	408	393
Hooldatavaid aruandeperioodi lõpu seisuga	1 053	644
Hooldajatoetust makstud	2 473 221	2 156 229
Puuetega inimestele sotsiaaltoetuste maksmine	2 659 331	3 761 678
Hooldajatoetuseks ja puuetega inimeste sotsiaaltoetusteks ning muudeks kuludeks arvestatud summad, aruandeperioodi jooksul	6 063 846	8 243 529
Sotsiaalhoolekandeteenustele suunatud täiskasvanud puuetega inimesi	68	183

Tabel 8-9 Laste hoolekanne

	2002	2003	2004	2005	2006
Esmakordselt arvele võetud vanemliku hoolitsuseta lapsi	9	14	19	17	32
Paigutatud lastekodusse	9	3	12	7	9
Vormistatud eestkostet või hooldust	6	7	11	19	19
Oli eestkostel või hooldusel	85	77	83	68	57
Lapsendati	7	2	6	1	6
Lapsendatud lapsi arvel	88	82	59	59	65

Tabel 8-10 Hoolekandeaasutused

Hoolekandeaasutus	Kohti	Täidetud	Asukoht	Haldaja
MTÜ Paju Pansionaadid	90	99		
Sh erihoolekanne		63	Paju, Tõlliste vald	Mittetulundusühing
Sh üldhooldekodu		36		
MTÜ Valga Hoolekandekeskus	60	64	Peetri 2, Valga	Valga linn
Valga Lastekodu Kurepesa	30	35	Kungla 12, Valga	Valga linn
SA Taheva Sanatoorium:	60	57		
Sh lastekodu osakond	20	19	Taheva vald	Taheva vald
Sh hooldekodu osakond	40	38		
MTÜ Hellenurme Mõis	200	175	Hellenurme, Palupera vald	Mittetulundusühing
OÜ Taagepera Haigla Hooldekodu	16	16	Taagepera, Helme vald	Äriühing
Hargla Hooldekodu	16	19	Hargla, Taheva vald	Taheva vald
Hummuli Avahooldekeskus	8	8	Hummuli vald	Hummuli vald
Karula Hooldemaja	15	15	Lüllemäe, Karula vald	Karula vald
Tõrva vanurite ja invaliidide pension	7	7	Valga mnt 58a, Tõrva	Tõrva linn
Laatre Sotsiaalmaja	8	8	Laatre, Tõlliste vald	Tõlliste vald
Sangaste Pansionaat	25	20	Keeni küla, Sangaste vald	Sangaste vald
Otepää Päevakeskus-Hooldekodu	17	19	Kastolatsi tee 25, Otepää	Otepää vald
MTÜ Valgamaa Tugikeskus:	56	56		
Sh erihoolekanne	28	28	Kungla 28, Valga	Mittetulundusühing
Sh eakate hoolekanne	28	28		

Tabel 8-11 Päevakeskused

Päevakeskus	Asukoht	Haldaja
EELK Valga Peetri- Luke koguduse diakooniamaja	Lai 5a, Valga	EELK Valga Peetri Luke Kogudus
Koorküla Päevakeskus	Koorküla, Hummuli vald	Hummuli vald
Otepää Päevakeskus- Hooldekodu	Kastolatsi tee 25, Otepää	Otepää vald
Õru valla Päevakeskus	Õru vald	Õru vald
Eesti PIK Valgamaa Koda	Kungla 15, Valga	Mittetulundusühing
Valga Töötute Aktiviseerimiskeskus	Piiri 19, Valga	Valga linn
MTÜ Valgamaa Tugikeskus	Kungla 28, Valga	Mittetulundusühing
Puka Valla Päevakeskus	Kesk 15 Puka vald	Puka vald
Ala Päevakeskus	Ala Helme vald	Helme vald
Helme Päevakeskus	Helme vald	Helme vald
Holdre Päevakeskus	Holdre Helme vald	Helme vald
Jõgeveste Päevakeskus	Jõgeveste Helme vald	Helme vald
Kalme küla Päevakeskus	Kalme küla Helme vald	Helme vald
Karjatnurme Päevakeskus	Karjatnurme Helme vald	Helme vald

Tabel 8-12 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine omavalitsuste lõikes 2006.a.

Omavalitsus	Klientide arv	Maksumus (kr)	Tasus riik (kr)	Tasus klient (kr)
Helme vald	38	103 249	83 403	19 846
Hummuli vald	22	37 073	22 984	14 089
Karula vald	20	44 538	34 908	9 630
Otepää vald	90	247 980	187487	60 493
Palupera vald	17	44 688	33 385	11 303
Puka vald	41	69 304	53 735	15 569
Põdrala vald	18	28 765	20 768	7 997
Sangaste vald	19	45 002	34 062	10 940
Taheva vald	30	117 499	97 171	20 328
Tõlliste vald	37	127 602	105 710	21 892
Tõrva linn	81	132 503	92 299	40 204
Valga linn	376	825 410	603 412	221 998
Õru vald	14	24 769	18 949	5 820
Kokku	803	1 848 382	1 388 273	460 109

Tabel 8-13 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine abivahendite lõikes 2006.a.

Abivahendi tüüp	Maksumus (kr)	Tasus riik (kr)	Tasus klient (kr)
Liikumisabivahendid	521 296	461 944	59 352
Ortoosid ja proteesid	443 361	347 872	95 489
Põetus- ja hooldusvahendid	551 420	303 442	247 978
Nägemisabivahendid	55 484	48 213	7 271
Kuulmisabivahendid	263 800	215 083	48 717
Meelelahutus – ja arendavad abivahendid	13 021	11 719	1 302
Kokku	1 848 382	1 388 273	460 109

2006.aasta tervishoiu ja sotsiaaltöös:

- Valmis Valgamaa Hooldusravivõrgustiku 2005 – 2015 arengukava täiendatud versioon, mille kohaselt plaanitakse 2007.a. avada Tõrvas hooldusravihaigla.
- Seoses Eesti Haigekassa kohaliku teenindusbüroo sulgemisega Valgas, alustasid haigekassa klienditeeninduse pakkumist Valga Maavalitsus ja Eesti Post.
- Mais 2006.a. liideti Taheva ja Karula valla perearstide teeninduspiirkonnad, mistõttu nimistu alusel töötavaid perearste maakonnas senise 18 asemel 17. Liidetud nimistu perearstiks määrati Katrin Palover.
- Edukalt töötab Valgamaa Tervisenõukogu, viidi ellu 2006.a. tegevuskavad alkoholismi ja narkomaania, HIV/AIDSi ning südame- ja veresoonkonna haiguste ennetamiseks.
- Jätkus koostöö Läti Vabariigi Valka linna ja rajooni sotsiaaltöötajatega, mille kulminatsioonina toimus Läti kolleegide õppereis Lõuna-Eesti hoolekandeesutustesse.
- Maakonna sotsiaalvaldkonnas töötavatele spetsialistidele korraldati mitmeid edukaid koolitusi. Märtsis korraldati koostöös Tervise Arengu Instituudiga koolitus "Juhtumi korraldamine võrgustikutöös." Koolitusel osales 20 maakonna lastekaitse valdkonna võrgustikutöös osalevat spetsialisti. Koostöös MTÜ Valgamaa Tugikeskusega korraldati koolitus „Koolitatud töötaja – kvaliteetne teenus,” osales kokku 100 sotsiaalhoolekandetöötajat, käsitleti järgnevat teemasid: psüühiline enesekaitse ja enesehoid, eakate klientide hooldusprobleemid, suhtlemine probleemse kliendiga. Augustis toimus maakonna sotsiaalhoolekandetöötajate õppereis Lääne-Virumaale, külastati Tapa Vallavalitsust ja Lääne-Virumaa hoolekandeesutusi, osales 37 sotsiaalhoolekandetöötajat.
- UNICEFi „Sinilind“ aastapreemia laureaadiks osutus Valgamaalt AS Valga Haigla Valga linna koolide arst Aasa Pöder.

8.2 Tervishoid**8.2.1 Ambulatoorne üldarstiabi**

Pearsti nimistuid maakonnas 17, ambulatoorset üldarstiabi osutavad 17 perearsti, 3 abiarsti, 18 pereõde ja 5 üldõde.

8.2.2 Eriarstiabi

Eriarstiabi osutatakse AS Valga Haiglas, OÜ Tõrva Tervisekeskuses ja SA Otepää Tervisekeskuses, AS Pühajärve Puhkekodu Taastusravikeskuses ja 6 OÜ või füüsilisest isikust ettevõtjatena töötavate eriarstide poolt.

8.2.3 Hambaravi

Hambaravi teenuse osutajaid maakonnas 10, neist erahambaravi asutusi 8 ja teise asutuse allüksusi 2 (AS Valga Haiglas ja SA Otepää Tervisekeskuses). Hambaproteesiteenust osutatakse AS Valga Haiglas, SA Otepää Tervisekeskuses, Hiie Silma hambaravikabinetis, Helle Margi hambaravikabinetis.

Hambaraviasutustes töötab 18 arsti, sh. eraarstidena 11. Proteesiarste on 5, hambatehnikuid 3. Õendusalatöötajaid hambaravi asutustes 14.

8.2.4 Statsionaarne arstiabi

Maakonnas on 2 tervishoiuasutust, kus osutatakse statsionaarset arstiabi.

AS Valga Haiglas on 129 ravivoodit ja 4 päevastatsionaari voodikohta. Statsionaaris töötab 16 põhikohaga arsti ja 59 õendusalatöötajat.

SA Otepää Tervisekeskuses on 18 hooldusravi voodit. Statsionaaris põhikohaga töötavaid arste ei ole, õendusalatöötajaid 5.

8.2.5 Kiirabi

Maakonnas 3 kiirabiteenust osutavat asutust:

AS Valga Haigla, alluvuses 1 kiirabibrigaad,

OÜ Tõrva Tervisekeskus, alluvuses 1 kiirabibrigaad.

SA Otepää Tervisekeskuses 1 kiirabibrigaad otsealluvusega Tartu Kiirabile.

Tabel 8-14 Ambulatoorne arstiabi (ühe elaniku kohta aastas)

	2002	2003	2004	2005	2006
Külastusi arsti juurde	4,0	4,7	5,2	4,9	4,9
Arsti kodukülastusi	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Külastusi hambaarsti juurde	1,0	1,2	1,5	1,3	1,4
Kiirabi külastusi	0,20	0,20	0,18	0,17	0,19

Tabel 8-15 Meditsiinipersonal

Nimetus	Täidetud ametikohad		Neist ambulatoorselt		Põhikohaga töötajad		Neist ambulatoorselt	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Arstid kokku	63,85	62,70	42,35	39,70	60	57	43	40
neist üldarst	2,25	3	2,25	2,75	2	3	2	3
perearst	18,00	16,50	18,00	16,50	18	17	18	17
sisearst	3,25	4	0,00	0	3	3	0	0
üldkirurg	6,00	7	2,25	2,25	5	5	2	2
uroloog	0,50	0,50	0,50	0,25	0	0	0	0
günekoloog	7,00	6,75	3,25	3,25	6	6	3	3
pediaater	4,55	3,05	1,30	1,3	3	3	1	1
neuroloog	2,75	2,75	1,00	1	3	3	1	1
oftalmoloog	2,25	2,25	2,25	1,25	3	3	3	2
otorinolarüngoloog	1,25	1,25	1,25	1,25	1	1	1	1
psühhiaater	1,00	1	1,00	1	1	1	1	1
taastusraviarst	4,25	4,25	3,00	3	4	4	3	3
Õendusalatöötajad kokku	116,55	119,15	57,55	55,65	123	120	60	57
neist üldõde	50,00	51,25	17,00	15	53	52	17	17
pereõde	17,75	18	17,75	18	18	18	18	18
ämmaemandad	9,25	9,25	2,50	2,50	10	10	3	3

Tabel 8-16 Voodikohtade iseloomustus

Asutuse nimetus	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigete arv		Voodi-koormus		Keskmine ravikestvus	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
AS Valga Haigla	129	129	3730	3532	232,3	226,0	7,8	8,0
Otepää Tervisekeskus	18	18	178	189	194,1	200,8	19,6	19,1

Tabel 8-17 Voodikohtade profiil

Voodikohtade profiil	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigete arv		Voodikoormus		Keskmine ravikestvus	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Sisehaigused	60	60	1735	1683	252,4	254,6	8,7	9,1
Pikaravi/hooldusravi	30	30	300	295	246,8	240,9	24,7	24,5

Intensiivravi	6	6	190	203	165,7	157,3	5,2	4,7
Kirurgia	15	15	690	628	292,8	292,2	6,4	7,0
Sünnitus	10	10	258	252	100,5	88,6	3,9	3,5
Günekoloogia	11	11	252	219	107,1	86	4,7	4,3
Neuroloogia	-	-	-	-	-	-	-	-
Naha-suguhaigused	-	-	-	-	-	-	-	-
Lastehaigused	15	15	483	441	159,1	148,3	4,9	5,0
Kokku	147	147	3908	3721	231,2	222,8	8,3	8,6

Tabel 8-18 Enamesinenud esmahaigusjuhud (%)

Täiskasvanud	2005	2006	Lapsed	2005	2006
Hingamiselundite haigused	25,3	24,7	Hingamiselundite haigused	46,6	46,7
Vigastused ja mürgistused	11,4	11,3	Vigastused ja mürgistused	9,3	8,5
Kuse-suguelundite haigused	10,7	10,4	Nahk- ja nahaaluskoe haigused	6,8	7,3
Lihaskonna- ja sidekoe haigused	10,3	10,6	Nakkushaigused	7,6	8,0
Silma- ja silmamanuste haigused	7,2	7,7	Kõrva- ja nibujätkehaigused	6,1	5,3
Seedeelundite haigused	6,4	6,2	Silma- ja silmamanuste haigused	5,2	5,4
Naha- ja nahaaluskoe haigused	5,1	5,0	Seedeelundite haigused	9,4	9,9
Vereringeelundite haigused	4,1	4,5	Lihaskonna- ja sidekoe haigused	1,8	1,7
Nakkushaigused	5,4	5,0	Kuse- ja suguelundite haigused	1,4	1,3
Psüühika- ja käitumishäired	2,6	2,9	Psüühika- ja käitumishäired	1,2	1,4
Kõrva- ja nibujätkehaigused	3,5	3,4	Närvisüsteemihaigused	0,4	0,5
Närvisüsteemihaigused	1,8	1,9	Vereringeelundite haigused	0,2	0,1
Muud haigused	6,1	6,4	Muud haigused	4,0	3,8

Tabel 8-19 Täiskasvanute surmapõhjused

Surma põhjused	2005		2006	
	Juhud	%	Juhud	%
Vereringehaigused	280	52,8	273	48,8
Vanadussurm	14	2,6	25	4,5
Pahaloomulised kasvaja	97	18,3	100	17,9
Õnnetusjuhtumid	16	3	17	3
Muud haigused, sh.	123	23,2	145	25,9
mürgistused alkoholist	13	2,5	10	1,8
mürgistused narkootikumist	-	-	-	-
enesetapud	10	1,9	2	0,3
rünne	4	0,8	1	0,2

Tabel 8-20 Laste surma põhjused (juhtude arv)

Surma põhjused	2004	2005	2006
Õnnetusjuhtumid	2	-	-
Haigused	2	-	-

Tabel 8-21 Nakkushaiguste esinemisjuhud

Haiguse nimetus	2002	2003	2004	2005	2006
Salmonelloos	-	-	4	5	-
Soolenakkus	7	11	14	21	28
Viirushepatiit	1	-	2	2	-
Puukentsefaliit	-	4	-	1	7
Puukborrelioos	1	4	1	2	2

Tuberkuloos	9	14	7	15	9
Tuulerõuged	132	139	210	111	200
Sarlakid	17	8	7	3	3
Läkakõha	6	5	9	-	-
Sügelised	93	101	116	98	59
Enterobiaas	27	19	31	25	10
HIV-tõbi	-	-	-	-	1

8.3 Terviseedendus

Tervise edendamine on suunatud inimese tervist väärtustava ja toetava eluviisi kujundamisele, tervisliku elulaadi soodustavate võimaluste ning tingimuste loomisele. Valdkond hõlmab tervise teabe levitamist, tervistavate teenuste ja tegevuste arendamist ja soodustamist, samuti tervist kahjustavate käitumisviiside piiramist ning reguleerimist. Tervise edenduslikud tegevused on suunatud kogu maakonna elanikkonnale.

Valgamaa Tervisenõukogu koordineerimisel viidi maakonnas ellu järgmisi riiklike programme ja strateegiaid:

- Nakromaania ennetamise riiklik programm aastani 2012
- Eesti Riiklik HIV ja AIDSi strateegia aastateks 2006 -2015
- Südam- ja veresoonkonnahaiguste (SVH) ennetamise riiklik strateegia 2005 – 2020
- Eesti Haigekassa poolt finantseeritud tervist edendav projekt "Traumade ja alkoholi tarbimise ennetamine Valga maakonnas"

2006.a. eraldati tervise edenduslaseid toetusi alljärgnevate projektide elluviimiseks

- "Oskame olla" – (Eesti Punane Rist Valgamaa Selts) 6000 krooni
- "Suvi 2006"- (MTÜ Võrkpalliklubi Viktooria) 15 000 krooni
- "Noortelt –noortele" (Eesti Punane Rist Valgamaa Selts) 4000 krooni
- "Integratsioonilaager Oorel" (Lõuna Politseiprefektuur Valga politseijaoskond) 3200 krooni

Koolitused 2006

Maakonna koolikokkade koolitus Valga Põhikoolis. Osales 30 kokka 17. koolist. Koolitus toimus projekti "5x puu- ja köögivilja päevas" raames. Koolituse korraldas Tervise Arengu Instituut, lektoriteks Tallinna Tehnikaülikooli professor Raivo Vokk ja Taru Kutsehariduskeskuse toitlustusteeninduse kutseõpetaja Ülle Kruuda. Teemadeks menüüde koostamine, tervisliku koolitoidu analüüs. Kokkadele tutvustati ka toitlustamise nõuete seaduslikke akte. Praktilises osas valmistasid kokad koolitajate juhendamisel tervisliku koolilõuna.

Koolitus "Tervistedendavad koolid" ja "Kooli tervisenõukogu" Valga Maavalitsuses. Osales 37 õpetajat 11. koolist. Koolituse viis läbi Tervise Arengu Instituut, lektorid Kädi Lepp ja Siivi Hanson.

Projektiga "Kooli tervisenõukogu" liitus Valgamaalt 5 kooli – Ritsu Lasteaed Algkool, Ala Põhikool, Valga Vene Gümnaasium, Valga Põhikool, Riidaja Põhikool.

Valgamaal on "Tervistedendavad koolid" projektiga liitunud Otepää Gümnaasium, Valga Vene Gümnaasium, taotluse liitumiseks on esitanud Valga Põhikool ja Koikküla Lasteaed- Algkool. Tervistedendav lasteaed on Hummuli valla lasteaed "Sipsik".

Valga Internaatkooli õpilaste koolitus teemal "HIV/AIDS ja teised sugulisel teel levivad haigused – kuidas jääda terveks" Koolituse viis läbi Eesti Assotsiatsiooni Anti-Aids koolitaja Jevdokia Moltšanova. Koolitusel osales 59 õpilast vanuses 12-19 aastat. Koolitus lõppes 01.03.2006 noortekonverentsiga koolis.

Projekti "Lastekodudes ja hoolekandeesutustes viibivate erivajadustega ja käitumishäiretega koolilaste (riigikoolid) koolitamine" raames koolitati Valga Internaatkooli personali. Koolituse läbis 14 töötajat.

Õpetajaraamatu "Seksuaalkasvatus. II ja III kooliaste" 8 tunniline koolitus õpetajatele, noorsootöötajatele ja sotsiaaltöötajatele. Koolituse läbinud said õpetajaraamatu ja filmi. Koolituse viis läbi tervise Arengu Instituut, lektorid Merike Kull ja Siim Värvi. Osalejaid kokku 26.

Valga Põhikooli 6. klassi õpilastele koolitus projekti "See on Sinu valik" raames. Osales 26 õpilast. Koolitusnädala viis läbi MTÜ Persona koolitajad. Koolituse maksumus 6000 krooni, finantseeris Valgamaa Tervisenõukogu.

Projekti "Traumade ennetamine Valga maakonnas" raames viidi läbi maakonna lasteaedade töötajate koolitused 48 tunni ulatuses arengukavade koostamise ja traumade ennetamise sissekirjutamine. Koolituse läbis 21 lasteaiaõpetajat.

Konkursid 2006

Tervise Arengu Instituudi poolt korraldatud rahvusvahelisele konkursile "Suitsuprii klass", mis toimus ajavahemikul oktoober 2005- märts 2006, osalemiseks registreeris Valgamaalt 12 kooli, 36 klassi, kokku 702 õpilast. Edukalt läbisid konkursi 11 kooli, 27 klassi, kokku 511 õpilast.

Valgamaa Tervisenõukogu koostöös Valga politseijaoskonnaga korraldas kolmandat aastat maakonna koolinoortele filmikonkursi "Elu on väärtus – ilma uimastiteta."

Kampaaniad/üritused

Ülemaailmsel "El tubakale" päeval 30.novembril tutvustati interneti põhiselt tervise Arengu Instituudi poolt väljaantud infovoldikut "Tubakaseadust tasub teada."

Ülemaailmne AIDSipäev 01.12.2006

AIDSipäeva teave meedias, süüdati solidaarsuslindid küünaldest Valga Vene Gümnaasiumi ja Valga Avatud Noortekeskuse ees. Päevateemalised koolitused kuues maakonna koolis. Päeva aitasid korraldada EPR Valgamaa Selts, Valga Avatud Noortekeskuse noored, Valga Vene Gümnaasiumi õpetajad ja õpilased.

Narkootikumidevastane internetipõhine kampaania "Jää puhtaks" www.narko.ee. Kogu info kajataud kohalikus meedias ja edastatud koolidele listi kaudu.

Eesti Haigekassa noortekampaania "Magus ei tee elu magusaks" kajastati kohalikus meedias, plakatid jagatud koolidele ja perearstidele.

Teatريفestival "HIV/AIDS- müüdid ja tegelikkus"

Valga Gümnaasiumi õpilased Madis Mumm, Rain Tõugjas, Siim Kornel, Helari Tamm, Angela Maisla ja Siim Sillamägi osalesid Viimsi Huvialakeskuses Eesti Seksuaaltervise Liidu poolt välja kuulutatud teatريفestivalil teemal "HIV/AIDS- müüdid ja tegelikkus" edukalt ja pääsesid teatريفestivali finaali, mis toimus 05.05.2006 Viimsi Huvikeskuses. Valgamaa Tervisenõukogu finantseeris õpilaste sõitu festivalile.

Eesti Haigekassa tervisekampaania "Naudi elu, ära suitseta" aprill - mai 2006. Kampaania oli suunatud vanusegrupile 11-15 eluaastat. Info ja plakatid edastatud Valgamaa koolidele.

07.04.2006 väikelaste traumatismi ennetamise meediakampaania "Aga mida Sinu laps praegu teeb?" kajastatud meedias, info lasteaedadele ja kohalikele omavalitsustele.

10.04.2006 Tervise Arengu Instituudi poolt kuulutati välja ideekonkurss "Tervis ja terviseteadlikkuse läbi toitumis- ja liikumismängude" lasteaedadele ja lasteaed algkoolidele. Info edastatud koolidele ja lasteaedadele.

Südamenädal "Hoia süda terve" 17.- 23.04.2006

Südamenädal toimub igal aastal aprillikuu kolmandal nädalal. Koolides ja lasteaedades toimusid põnevad ettevõtmised. Kampaania käigus tuletati meelde, kui oluline on terve süda ja kuidas hoida oma südant. Üritust kajastati meedias, . kõikidele koolide ja lasteaedadele jagati kampaaniateemalisi infomaterjale, kleebiseid, õhupalle, plakateid.

Turvaline koolivaheaeg 08.- 14.05.2006

Sel nädalal tuletatakse õpilastele, kuidas suvel ohutult käituda, et sügisel ükski koolipink kurvalt tühjaks ei jääks.

Projekti "Traumade ennetamine Valga maakonnas" raames viidi läbi meediapõhine alkoholi tarbimise ennetamise kampaania "Püsi kaine, tee seda tema pärast", samal ajal toimus noortele internetipõhine küsitlus sõltuvusainete tarbimise kohta.

8.3.1 Eesti Punane Rist Valgamaa Selts

Telefon 764 3856, 52 57 250;
e-post: valgamaa@redcross.ee;
sekretär Aina Pääro.

Seltsi liikmeid 494, neist noorliikmeid 212.

Juhatus: Ants Aasma (esimees), Marianne Aunapu, Ülo Kets, Rudo Lilleleht, Linda Oks, Aasa Pöder, Väino Rimm, Maimu Vismann.

Seltsi põhiaated: inimlikkus, võrdsus, erapooletus, sõltumatus, vabatahtlikkus, ühtsus, ülemaailmsus.

Seltsi põhikirjalised tegevusvaldkonnad:

- vabatahtlike koolitamine
- fundamentaalsete printsiipide, rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõiguste edendamine
- esmaabikoolitus elanikkonnale
- terviseedenduslike projektide läbiviimine noortele, tervislike eluviiside propageerimine rahva hulgas
- katastroofiks ettevalmistuse taseme tõstmine koolitatud vabatahtlike hulgas, katastroofiohvrite toetamine, eri-olukorda sattunute abistamine
- veredoonorluse propageerimine
- koostöö arendamine Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Organisatsioonidega

Osalemise programmides:

1. „Igale lapsele oma ranits“
Tasuta ranitsa ja koolitarbed sai üks I klassi minev laps vähekindlustatud perest
2. „Koolivaheaeg Punase Ristiga“
Lastelaagrites osales 67 õpilast vanuses 7-13 aastat vähekindlustatud peredest
3. „Integratsioonilaager“ viidi läbi koostöös Valga Politseiga Sillamäe-Valga-Läti Valka 30-le koolinoorele Oorel, Valgamaal
4. „Toetus Taheva lastekodu orbudele“
Koostööprogramm Soome Punase Risti Österbotten Seltsiga lastekodulaste vaba aja ürituste ja suvelaagri läbiviimiseks Ida-Virumaale
Erivajadustega koolide õpilaste, Valga Põhikooli Hooldusklassi ja Soome, Orimattilas Jokivarren kooli õpilaste kohtumine Soomes
5. Terviseedendus „Noortelt-Noortele“ – noortejuhtide koolitus
HIV/Aids ja teiste STLH preventsiiprogrammi läbinud 15 koolinoort omandasid koolitajatunnistuse ning viisid läbi 492-le eakaaslasele koolitust
6. Terviseedendus: Uimastiennetustöö „Oskame olla“ projektiga liitus 19 koolinoort
7. „Kas Sa näed seda, mida mina näen?“ noorte haridusprogramm Valgamaa 39 koolinoorele Otepääl
8. „Eakale toeks“ – ideed vabatahtlike koolitamiseks, osales 14 inimest Valga Linna Pensionäride Liidust
9. „Õnnetuseks valmisolek“ Valga esmaabirühmas on 16 aktiivset koolitatud vabatahtlikku
Esmaabirühma liikmed osalesid 6-l suuremal rahvaüritusel esmaabivalvetes
Norra-Eesti Punase Risti Rahvuslike Seltside nädalane vabatahtlike õppelaager Narva-Jõesuul, milles osales 3 esmaabirühma liiget.
„Samliku“ õppelaagris Pärnumaal osales üks uus rühmaliige
10. „Estonia katastroof“
Llaevahukus orvuks jäänud kooliõpilaste haridustoetuse korraldamine 4-le Valgamaa lapsele
11. „Rahvusvaheline Humanitaarõigus“
Loengutsükkel Valga Muuseumis, osalejaid 32
12. „Aita hädasolijat!“ esmaabikursustel osales 681 inimest

9. Kultuur

Maakonnas on 16 rahva- ja kultuurimaja ning kultuurikeskust. Tõlliste vallas haldab Sooru Rahvamaja MTÜ Sooru Arendus ja Sangaste Seltsimaja haldab MTÜ Sangaste Kodukant. Palupera valla Hellenurme Kultuurimaja ruumides tegutseb MTÜ Tantsuklubi Mathilde. 2005. aastast tegutseb maakondliku keskseltsina Valgamaa Rahvakultuuri ja Käsitöö Keskselts.

9.1 Raamatukogud

Valga maakonnas on 25 rahvaraamatukogu ja 3 laenutuspunkti. Kõik raamatukogud on ühtlasi ka teabekeskused, kus on olemas nii riiklikud kui ka kohaliku omavalitsuse õigusaktid, äri- ja infokataloogid. 15-s maakonna raamatukogus saab tutvuda Euroopa Liidu infomaterjalidega. Valga Keskraamatukogus lisaks Euroopa Nõukogu ja NATO materjalidega.

Internetiühendus on kõikides raamatukogudes, 15-s raamatukogus on kasutusel raamatukoguprogramm RIKS, elektrooniliselt laenutab neist 6.

Tabel 9-1 Raamatukogud

	2004	2005	2006
Kogud	380 662	389 244	391 437
Lugejad	13 348	12 976	12 426
Laenutusi	518 907	479 932	440 386
Laenutuste arv ühe lugeja kohta	38,88	37	35,44

Tabel 9-2 Raamatukogu külastusi ühe elaniku kohta

	2004	2005	2006
Valga Keskraamatukogus	7,2	6,2	5,6
Vabariigi keskraamatukogudes keskmiselt	7,8	7,3	6,5
Maakonna rahvaraamatukogudes	7,1	7,5	7,0
Vabariigi rahvaraamatukogudes keskmiselt	5,6	5,55	5,4

Valga Keskraamatukogu

Valga keskraamatukogu koostab maakondlikku teavikute, kodulooliste artiklite ja isikute andmebaasi. Andmebaasid on nähtavad internetis aadressil www.valgaraamatukogu.ee

Raamatukogus on kasutusel e-teenused: kirjanduse reserveerimine, laenutähtaja pikendamine, infopäringud.

Kogu täienes 6081 teaviku võrra, neist raamatuid 582. Hangitud kirjandusest moodustab võõrkeelne kirjandus 18,4 %.

Telliti 108 nimetust ajakirju, neist 37 on võõrkeelsed.

Raamatukogus korraldati 44 näitust ja 37 raamatukoguüritust, neist 21 lastele.

Tabel 9-3 Valga Keskraamatukogu tegevusnäitajad

	Teavikuid	Lugejaid	Laenutusi	Külastusi
2004	108 048	4 540	162 708	106 718
2005	112 867	4 444	144 692	91 149
2006	112 837	4 184	132 663	80 229

9.2 Muuseumid

Tabel 9-4 Muuseumid

Valga Muuseum	Valga, Vabaduse 8	Üldtüüp
Barclay de Tolly mausoleum	Helme vald, Jõgeveste	Mausoleum
Helme Koduloomuuseum	Helme vald, Helme pastoraat	Kodulugu
Eesti Lipu Tuba	Otepää, Kirikumõis	Ajalugu
Otepää Gümnaasiumi Koduloomuuseum	Otepää, Koolitare 9	Kodulugu
G. Wulff-Õie Kirjandus- ja Koduloomuuseum	Pühajärve vald, Nüpli küla	Kodulugu, kirjandus
Hellenurme Vesiveski	Palupera vald, Hellenurme	Töötav veski
Enn Nilenderi Eratalumuuseum	Palupera vald, Nõuni küla	Kodulugu
Isamaalise kasvatuse püsiekspositsioon	Valga, Pikk 16	Ajalugu
Tõrva Hüdroelektijaam	Tõrva	Töötav elektrijaam
Otepää Suusamuuseum	Otepää Kirikumõis	Spordiajalugu

Valga Muuseum

Vabaduse 8, Valga,

veeb: www.valgamuuseum.ee

Direktor Esta Mets

Muuseumi püsiekspositsiooni täiendati teemadega "Valga linna koolide ajaloost" ja "Hans Einer - Valga eestluse suurkuju", püsiekspositsiooni täiendasid ka kolm teemanäitust. Püsiekspositsioonis võeti kasutusele ingliskeelsed infotekstid. Pedagoogilisi programme hakati korraldama ka vene keelt rääkivatele õpilastele. Ilmuma hakkas muuseumi püsikliendi infoleht, aasta jooksul ilmus 10 numbrit. Kunstisaalides toimus 11 vahetatavat näitust. Muuseumis korraldati huvilistele 12 korral ettekandeid ja üritusi väga mitmetel teemadel, väljaspool muuseumi peeti ettekandeid viiel korral.

Muuseumitunde viidi läbi 15 teemal kokku 2548 osalejale. Kõiki muuseumitunde ilmestasid slaidikavad ja museaalide väljapanekud. Üritusi toimus muuseumis 12, neis osales 817 inimest.

Muuseum oli 2006.a. avatud 270 päeva, turismihooajal (16.05-31.08.) oli muuseum avatud ka pühapäeval. Tasuta külastuspäevi oli 11. 2006. a. külastas muuseumi 8746 huvilist, so sama arv külastajaid oli ka 2005.a. Nendest piletiga 3771 külastajat ja tasuta külastajaid oli 4975. Omatulu laekus 2006.a. 36580 krooni, millest piletitulu oli 20622 krooni.

Muuseumi fondi võeti arvele 250 uut museaali. Neist annetusi oli 200 ja 50 museaali osteti summas 40 000 krooni. Seisuga 31.12.2006.a on kantud inventariraamatusse 68652 museaali, sama on ka muuseumifondi suurus.

Tabel 9-5 Valga Muuseumi tegevus

	2004	2005	2006
Museaale	68121	68 402	68 652
Näitusi	17	18	11
Külastajaid	7 540	8 587	8 746

Tabel 9-6 Kultuurile eraldatud riiklikud vahendid (tuh kr)

	2002	2003	2004	2005	2006
Toetus kultuuriürituste läbiviimiseks	59,0	59,0	59,0	89,0	89,0
Toetus uute raamatute ostmiseks	928,1	1047,5	1032,0	1078,6	1073,1

9.3 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp

Ekspertgrupi koosseis:

Rein Leppik (esimees), Ene Kaas (aseesimees), Ilmar Kõverik, Margus Möll, Arne Nõmmik

Valgamaa ekspertgrupile eraldati vahendeid projektide toetamiseks 1 473 840 krooni, sellest 1 468 957 krooniga toetati 433 kultuuri- ja spordialast projekti

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi preemiad

Helvi Jallai- koduloouuriija Riidajast

Märt Rebane- Spordiklubi Kolmvedu juht

Merle Soonberg- rahvamuusikaorkestrite juhendaja Otepääl

Piret Granovskaja- tegevsporlane

Lenel Rand- Valga muusikakollektiivide juhendaja

Eesti Kultuurkapitali maakondlik kultuuripremia „Valgamaa Kultuuripärl 2006“

stuudio „Joy“ – eduka esinemise eest rahvusvahelistel konkurssidel

9.4 Sihtasutus Valgamaa Fond

1998. aasta oktoobris asutasid Valgamaa 14 omavalitsuslikku üksust Sihtasutuse Valgamaa Fond, mis sai oma tegevusloa 1999.aasta 9.veebruaril ning on kantud tulumaksuga mittemaksustavate mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja. Asutajad määrasid sihtasutuse tegevust kavandama ja juhtima üheksa liikmelise nõukogu. Sihtasutuse nõukogu koosseis 2006.a. muutus. Asutajad kutsusid nõukogu liikmest tagasi Uno Heinla, Kalev Laari ja Georg Trađanovi, nende asemele määrati Enn Mihailov, Feliks Rõivassepp ja Tarmo Tamm. Nõukogu koosseis 2006.a: esimees Rein Randver, liikmed Heikki Kadaja, Terje Korss, Enn Mihailov, Feliks Rõivassepp, Valeri Talu, Tarmo Tamm, Kaido Tamberg ja Aivar Uibu. Sihtasutuse igapäevatööd korraldas juhataja Helve Braun. Sihtasutuse tegevuse eesmärgiks on Valgamaa arengu toetamiseks vahendite kogumine ja toetuste andmine. Eesmärgi saavutamiseks sihtasutus toetab rahaliselt maakondliku tähtsusega programme, aktsioone ja üritusi. Sihtasutuse tulud 2006. aastal moodustusid 2005.a. rahalisest jäägist (301,0 tuh. kr.), annetustest (14,0 tuh kr.), Valgamaa kohalike omavalitsuste poolt eraldatud vahenditest (781,5 tuh. kr.) ja mitmesuguste organisatsioonide poolt sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditest (91,7 tuh. kr.) ja pangaintressina saadud tulust (0,6 tuh. kr.).Sihtasutuse Valgamaa Fond eelarve mahuks 2006. aastal oli 1 188,8 tuh. krooni.

Rahastati paljusid maakondlikke haridusüritusi - olümpiaadide, õpilaskonkursside, noorsooürituste, õpilaste ja õpetajate austamisürituste korraldamist; maakonna tantsupeo, rahvamuusikute, vokaalansamblite, rahvatantsupäevade ja muude kultuuriürituste korraldamist; nii koolinoorte kui ka täiskasvanute meistri- ja karikavõistluste läbiviimist ja teisi maakondliku tähtsusega spordiüritusi. Sihtasutuse eelarvest finantseeriti maakonna haridustöötajate täiendkoolitust aineseksioonide tegevuse kaudu. Toetati internetiportaali www.valgamaa.ee tegevust, samuti ka teatmiku “Valga maakond arvudes 2006” väljaandmist. Finantseeriti kodukaunistamisalaste konkursside läbiviimist.

Seoses uute maakondlike aumärkide Valgamaa Vapimärk ja Valgamaa Teenetemärk kehtestamisega loobus sihtasutus Valgamaa Fond oma seniste elutöö- ja aastapremiate väljaandmisest.

9.5 Sport

9.5.1 Sporditulemused rahvusvahelistel tiitlivõistlustel 2006.a.

Torino taliolümpiamängud

KULDMEDAL

Kristiina Šmigun	murdmaasuusatamine, 10km klassikat
Kristiina Šmigun	murdmaasuusatamine, 7,5km + 7,5km suusavahetusega
Andrus Veerpalu	murdmaasuusatamine, 15km klassikat
Jaak Mae	murdmaasuusatamine, 15km klassikat 5. koht
Kristiina Šmigun	murdmaasuusatamine, 30km vaba-ühisstart 8.koht
Jaak Mae	teatesuusatamine 4x10km, Eesti võistkond 8.koht
Andrus Veerpalu	teatesuusatamine 4x10km, Eesti võistkond 8.koht
Aivar Rehemaa	teatesuusatamine 4x10km, Eesti võistkond 8.koht
Tambet Pikkor	suusakahevõistluse sprint 32.koht
Aivar Rehemaa	murdmaasuusatamine, 15km + 15km suusavahetus 33.koht
Tambet Pikkor	suusakahevõistluse tavavõistlus 33.koht
Aivar Rehemaa	murdmaasuusatamine, 50km vabastiil, 35.koht
Jaan Jüris	suusahüpped, normaalmägi, 50.koht

Euroopa spordiveteranide meistrivõistlused kergejõustikus Poznan**KULDMEDAL**

Piret Granovskaja	kergejõustik, 100m jooks N35
-------------------	------------------------------

Spordiveteranide maailmameistrivõistlused murdmaasuusatamises Brusson

Ene Aigro	murdmaasuusatamine 20km vabastiil, 5.koht
Ene Aigro	murdmaasuusatamine, 30km vabastiil, 6.koht
Ene Aigro	murdmaasuusatamine, 10km vabastiil, 7.koht

9.5.2 Eesti Meistrivõistluste medalivõitjad 2006.a.**1. Täiskasvanud****1.1 KULDMEDALID**

Kristina Šmigun	murdmaasuusatamine 5+5km suusavahetus
Kristina Šmigun	murdmaasuusatamine 30km vabastiil
Triin Peips	laskesuusatamine, individuaalvõistlus
Triin Peips	laskesuusatamine, ühisstart
Sandra Hütsi	mäesuusatamine slaalom
Sandra Hütsi	mäesuusatamine paralleelslaalom
Marju Meema	mäesuusatamine suurslaalom
Jaak Mae	murdmaasuusatamine 15km vabastiil
Karl Siim	mäesuusatamine slaalom
Karl Siim	mäesuusatamine suurslaalom
Karl Siim	mäesuusatamine paralleelslaalom
Tambet Pikkor	suusakahevõistlus
Tambet Pikkor	suvine suusakahevõistlus
Jaan Jüris	suusahüpped K70
Mario Karuse	rallikross klass ERK 2500
Indrek Järvpõld	autokross klass GAZ 51/52
Andrus Tiideberg	autokross veobagi GAZ 53
Sigmar Tammemäe	autokross GAZ 53
Tauno Tõld	teatesuusatamine 3 x 10km SK Oti-Audentes
Jaak Mae	teatesuusatamine, 3 x 10km, SK Oti-Audentes
Aivar Rehemaa	teatesuusatamine, 3 x 10km, SK Oti-Audentes

Liis Kalda	teatesuusatamine, 3 x 5km , SK Oti-Audentes
Triin Ojaste	teatesuusatamine 3 x 5 km, SK Oti – Audentes
Kristiina Šmigun	teatesuusatamine 3 x 5 km, SK Oti-Audentes
Triin Peips	teatesprint 2 x 3 x 1,1km, SK Oti-Audentes
Kristina Šmigun	teatesprint 2 x 3 x 1,1km, SK Oti-Audentes
Alari Kukka	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää
Kristjan Eljand	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää
Jaan Jüris	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää

1.2 HÖBEMEDALID

Sandra Hütsi	mäesuusatamine suurslaalom
Kätlin Möttus	mäesuusatamine slaalom
Angela Kulasalu	mäesuusatamine paralleelslaalom
Grete Udras	kõrgushüpe
Meeli Pällin	10km käimine
Meeli Pällin	20km käimine
Jaak Mae	murdmaasuusatamine 50km kl.
Jaak Mae	murdmaasuusatamine 10+10km suusavahetus
Jaan Jüris	suusahüpped K70 suvi
Pertti Taul	sisekj. kolmikhüpe
Marek Leegiste	autokross veobagi GAZ 51/52
Marko Koobakene	autokross veobagi GAZ 53
Mait Mäesaar	autokross GAZ 53
Mario Karuse	autoralli klass E2, A – Karuse AMK
Allain Karuse	autoralli klass E2, A – Karuse AMK

1.3 PRONKSMEDALID

Kätlin Möttus	mäesuusatamine paralleelslaalom
Angela Kulasalu	mäesuusatamine slaalom
Triin Ojaste	murdmaasuusatamise, sprint
Eero Kelder	mäesuusatamine paralleelslaalom
Rain Kuresoo	laskejooksu viitstart
Karl-August Tiirmaa	suusakahevõistlus
Mario Karuse	rallisprint klass ERK+E2
Silver Tammemägi	autokross GAZ 53
Marek Kõbu	autokross GAZ 51/52
Priidik Vesi	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää
Egert Malts	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää
Ilmar Tedremaa	suvised meeskondlikud suusahüpped, SK Otepää

2. Noored, juuniorid, noorsugu

2.1 KULDMEDALID

Diana Teder	sisekergejõustik , 300m jooks
Diana Teder	kergejõustik, 400m jooks
Grete Udras	kergejõustik, kolmikhüpe
Rauno Laiv	mäesuusatamine slaalom
Martin Meema	mäesuusatamine suurslaalom
Kristjan Eljand	suusakahevõistlus
Liis Kalda	murdmaasuusatamine(A), 5km, vaba tehnika
Liis Kalda	murdmaasuusatamine (A), 5km klassika

Kelly-Ann Laine	kergejõustik, kettaheide(A)
Kristjan Kangur	kergejõustik, 400m jooks(A)
Tanel Laanmäe	kergejõustik, oda(A)
Karl-August Tiirmaa	suusakahevõistlus(A)
Karl-August Tiirmaa	suusakahevõistlus, suvine (A)
Triin Ojaste	murdmaasuusatamine, sprint vaba tehnika(B)
Triin Ojaste	murdmaasuusatamine, 5km, vaba tehnika
Triin Ojaste	murdmaasuusatamine, 5km klassika
Triin Ojaste	murdmaasuusatamine, ühisstart 3km, vaba
Kristin Kalk	laskesuusatamine sprint
Marju Meema	mäesuusatamine, slaalom
Sandra Hütsi	mäesuusatamine, slaalom
Magnar Orasson	laskesuusatamine sprint
Magnar Orasson	laskesuusatamine viitstart
Magnar Orasson	laskesuusatamine individuaalvõistlus
Magnar Orasson	laskejooks, ühisstart
Kaur Lõhmus	laskesuusatamine ühisstart
Andreas Nigol	laskejooks, sprint
Andreas Nigol	laskejooks, viitstart
Andreas Nigol	laskejooksu individuaalvõistlus
Pertti Taul	kergejõustik, kolmikhüpe
Karl Laasik	teatesuusatamine, 3x3km(M14), SK Oti-Audentes
Marko Liiva	teatesuusatamine,3x3km(M14),SK Oti-Audentes
Sven Anton	teatesuusatamine,3x3km(M14),SK Oti-Audentes

2.2 HÕBEMEDALID

Grete Udras	kergejõustik, kolmikhüpe
Diana Teder	kergejõustik, 100m jooks
Rauno Laiv	mäesuusatamine, suurslaalom
Martin Meema	mäesuusatamine, slaalom
Alari Kukka	suusakahevõistlus
Kelly-Ann Laine	kuulitõuge (A)
Meeli Pällin	kergejõustik, 5km käimine
Janika Ardel	kergejõustik, 3000m jooks
Karl- August Tiirmaa	suusahüpped
Kalev Riivik	mäesuusatamine, suurslaalom
Eeri Vahtra	murdmaasuusatamine, sprint vaba tehnika
Kristin Kalk	laskesuusatamine, viitstart (Bkl)
Marju Meema	mäesuusatamine, suurslaalom
Sandra Hütsi	mäesuusatamise slaalom
Magnar Orasson	laskesuusatamise ühisstart
Magnar Orasson	laskejooksu viitstart
Kaur Lõhmus	laskesuusatamine sprint
Kaur Lõhmus	laskesuusatamine viitstart
Henri Juhkam	mäesuusatamine, suurslaalom
Eilo Siim	murdmaasuusatamine sprint vabatehnika
Morten Priks	murdmaasuusatamine, 10km klassika
Pertti Taul	sisekergejõustik, kolmikhüpe
Margo Korela	kergejõustik, 4 x 400m teatejooks (A), SK Viraa
Steven Teder	kergejõustik, 4x400m teatejooks(A),SK Viraa

Rauno Usberg	kergejõustik, 4x400m teatejooks(A), SK Viraaz
Kristjan Kangur	kergejõustik, 4x400m teatejooks(A), SK Viraaz
Signe Ilves	teatesuusatamine 3x3km (N16), SK Oti-Audentes
Triin Ojaste	teatesuusatamine 3x3km (N16), SK Oti-Audentes
Grete-Ann Tadolder	teatesuusatamine 3x3km (N16),SK Oti-Audentes

2.3 PRONKSMEDALID

Grete Udras	sisekergejõustik, kõrgushüpe
Kärt Rebane	kergejõustik, 100mtj.
Katre Tsopp	kergejõustik, kettaheide
Liis Kalda	murdmaasuusatamine, sprint, vaba tehnik (A)
Meeli Pällin	sisekergejõustik, 3km käimine
Timo Tigane	laskesuusatamise individuaalvõistlus
Timo Tigane	laskejooksu sprint
Rolf-Otto Rootsma	laskejooksu individuaalvõistlus
Kalev Riivik	mäesuusatamine, slaalom
Kätlin Möttus	mäesuusatamine, slaalom (Bkl)
Kätlin Möttus	mäesuusatamine, suurslaalom
Magnar Orasson	laskejooks individuaalvõistlus
Magnar Orasson	laskejooks, sprint
Kaur Lõhmus	laskesuusatamine, individuaalvõistlus
Henri Juhkam	mäesuusatamine, slaalom
Magnar Orasson	teatesuusatamine 3x5km (M16), SK Oti-Audentes
Anreas Nigol	teatesuusatamine 3x5km (M16), SK Oti-Audentes
Kaur Lõhmus	teatesuusatamine 3x5km (M16), SK Oti-Audentes

3. Spordiveteranid

3.1 KULDMEDALID

Piret Granovskaja	kergejõustik, 100m jooks (N35)
Piret Granovskaja	kergejõustik, 200m jooks (N359)
Piret Granovskaja	kergejõustik, 400m jooks (N35)
Piret Granovskaja	kergejõustik, kaugushüpe (N35)
Tiiu Nukki	kergejõustik, kuulitõuge (N50)
Tiiu Nukki	kergejõustik, odavise (N50)
Tiiu Nukki	kergejõustik, heite mitmevõistlus(N50)
Marje Vahtre	kergejõustik, kuulitõuge (N35)
Marje Vahtre	kergejõustik, odavise (N35)
Kaarel Tigane	kergejõustik, vasaraheide (M65)
Rein Mikk	kergejõustik, vasaraheide (M60)
Mati Raudsepp	kergejõustik, heidete mitmevõistlus (M35)

3.2. HÕBEMEDALID

Piret Granovskaja	kergejõustik, 60m jooks (N35)
Piret Granovskaja	kergejõustik, 200m jooks (N35)
Marje Vahtre	kergejõustik, heidete mitmevõistlus (N35)
Leini Kirsimäe	kergejõustik, 3000m jooks (N45)
Urve Kartau	kergejõustik, odavise (N50)

Liivi Parik	orienteerumine lühirada (N55)
Kaarel Tigane	kergejõustik, heidete mitmevõistlus (M65)
Eduard Sokolovski	laskmine, standardpüstol (M55)
Eduard Sokolovski	laskmine, vabapüstol (M55)
Hanno Priks	murdmaasuusatamine 10km kl.(M40)

3.3 PRONKSMEDALID

Leini Kirsimäe	kergejõustik, 1500m jooks(N45)
Katrin Priks	murdmaasuusatamine 5km klassika (N40)
Nadezda Alla	lauamängude mitmevõistlus (N55)
Liivi Parik	orienteerumine tavarada (N55)
Liivi Parik	orienteerumine pikk-rada (N55)
Kaarel Tigane	kergejõustik, kettaheide (M65)
Kaarel Tigane	kergejõustik, kuulitõuge (M65)
Kaarel Tigane	kergejõustik, raskusheide (M65)
Mati Nurm	murdmaasuusatamine 10km kl.(M55)
Mati Nurm	murdmaasuusatamine 10km vaba (M55)
Ivo Muru	murdmaasuusatamine 10km kl.(M40)
Anti Parik	orienteerumine pikk-rada (M50)
Jaan Jensen	kergejõustik, kettaheide (M55)

9.5.3 Valga maakonnas edukamateks valitud sportlased 2006.a.

Naised

Kristina Šmigun	SK Oti -Audentes murdmaasuusatamine
Diana Teder	SK Viraaz kergejõustik
Triin Peips	SK Oti - Audentes laskesuusatamine

Mehed

Jaak Mae	SK Oti - Audentes murdmaasuusatamine
Tambet Pikkor	Otepää Spordiklubi suusakahevõistlus
Karl Siim	Otepää Spordiklubi mäesuusatamine

Naised juuniorid

Grete Udras	SK Maret - Sport kergejõustik
-------------	-------------------------------

Mehed juuniorid

Kristjan Eljand	Otepää Spordiklubi suusahüpped ja kahevõistlus
-----------------	--

Tüdrukud A

Kelly – Ann Laine	SK Maret - Sport kergejõustik
Liis Kalda	SK Oti - Audentes murdmaasuusatamine
Meeli Pällin	SK Maret - Sport kergejõustik

Poisid A

Tanel Laanmäe	SK Viraaz kergejõustik
Karl- August Tiiirma	Otepää Spordiklubi suusahüpped ja kahevõistlus
Kristjan Kangur	SK Viraaz kergejõustik

Tüdrukud B

Triin Ojaste	SK Oti - Audentes murdmaasuusatamine
Kristin Kalk	SK Oti - Audentes laskesuusatamine
Marju Meema	Otepää Spordiklubi mäesuusatamine

Poisid B

Magnar Orasson	SK Oti-Audentes Zahkna Team	laskesuusatamine
Kaur Lõhmus	SK Oti - Audentes Zahkna Team	laskesuusatamine
Morten Priks	SK Oti - Audentes	murdmaasuusatamine

Täiskasvanute võistkond**SK Oti - Audentes 3 x 10km teatesuusatamise meeskond**

I koht Eesti MV teatesuusatamises
Tauno Töld, Jaak Mae, Aivar Rehemia

Noorte võistkond**SK Viraaz poiste A klassi 4 x 400m teatajooksu meeskond**

II koht Eesti noorte MV teatejooksudes
Margo Korela, Steven Teder, Rauno Usberg, Kristjan Kangur

Tehnikasport

Mario Karuse	A.Karuse Auto – Motoklubi sõiduautode rallikross
Andrus Tiideberg	A.Karuse Auto – Motoklubi veobagi kross
Indrek Järvpõld	A.Karuse Auto-Motoklubi veoautokross

Tehnikaspordi meeskonnad

Mario Karuse / Allain Karuse autoralli meeskond

Naised veteranid

Piret Granovskaja	Valgamaa SVS /Tõlliste vald kergejõustik
Ene Aigro	Valgamaa SVS / Puka vald murdmaasuusatamine
Tiiu Nukki	Valgamaa SVS / Valga linn kergejõustik

Mehed veteranid

Kaarel Tigane	Valgamaa SVS /Otepää vald kergejõustik
Rein Mikk	Valgamaa SVS / Helme vald kergejõustik
Eduard Sokolovski	Valgamaa SVS / Valga linn laskesport

Treener

Anatoli Šmigun	SK Oti-Audentes, murdmaasuusatamine
Raimond Luts	SK Maret-Sport kergejõustik
Ants Orasson	SK Oti-Audentes Zahkna team laskesuusatamine
Allan Teder	SK Viraaz kergejõustik

Aktivist**Heikki Kadaja**

Puka spordielu koordineerimine ja Puka staadioni valmimine

Tõnis Balodis

jahilaskmise eestvedaja, siselasketiiru valmimine

Leini Kirsimäe

VSVS laekur, projektide algataja, kohtunik

Üllatusauhind 2006.:

VK Viktooria poiste C vanuseklassi Võrkpallimeeskond
Eesti Noorte karikavõistlustel II koht

9.5.4 Renoveeritud spordiobjektid 2006.a.

Puka vald

Puka Staadioni ehitus

Maksumus 1 842 635 Sealhulgas Puka Vallavalitsus 314 833

Pödrala vald

Pikasilla staadionihoone – ruumid kohtunikele, inventarile, I – punkt ja WC.

Maksumus 552948

Sealhulgas Pödrala Vallavalitsus 69996

Riidaja Põhikooli võimla – pörandakatte vahetus

Maksumus 372181 Sealhulgas Pödrala Vallavalitsus 22 181

Otepää Vald

Otepää Aedlinna jalgpalliväljaku renoveerimine

Maksumus 271 585

Pühajärve ranna korvpallikonstruktsioonide soetus

Maksumus 29671

Otepää petanque väljaku ehitus

Maksumus 50 000

Karula vald

Lüllemäe Põhikooli võimla remonditööd

Maksumus 150 000

Karula – Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskus

Terviseradade korrastus, väljakute ja platside korrastamine, liuvälja rajamine

Maksumus 500 000

Palupera vald

Nõuni küla palliplatsi rajamine

Maksumus 11 587 krooni

Helme vald

Ala Põhikooli võimla renoveerimine

Maksumus 917 761 krooni

Ritsu Külaseltsi Spordiväljakute rajamine

Maksumus 150 000 krooni

Helme matka ja jalgrattateed

Maksumus 100 000 krooni

Karjatnurme küla palliplatside rajamine

Maksumus 52 800 krooni

Ritsu Spordibaas

Võimla seinte värvimine, pöranda lakkimine

Maksumus 57 984 krooni

Valga linn

Peebu pargi pinnasekattega korvpalliväljaku rajamine

Maksumus 60 000 krooni

Räni pargi pinnasekattega korvpalliväljaku rajamine

Maksumus 60 000 krooni

Kungla tänava välikorvpalliväljaku renoveerimine

Maksumus 45 000 krooni

J. Kuperjanovi tänava välikorvpalliväljaku renoveerimine

Maksumus 45 000 krooni

10. Turism

10.1 Turismiinfo ja teenused

Turismiinfo

Valga Turismiinfokeskus (infoteenused). Kesk 11, 68203 Valga, telefon/faks: 766 1699, e-post: valga@visitestonia.com; kodulehekül: www.visitestonia.com

Otepää Turismiinfokeskus (infoteenused). Tartu mnt 1, 67404 Otepää, telefon: 766 1200, faks: 766 1246, e-post: otepa@visitestonia.com; kodulehekül: www.visitestonia.com

Tõrva Turismiinfopunkt (infoteenused). Valga 1, 68605 Tõrva, telefon/faks: 766 3300, e-post: info@torva.ee

Reisibürood

AS Hansa reisid (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, auto- ja bussirent, viisade vormistamine), Aia 16-1, 68203 Valga, tel/faks: 766 1542, telefon: 524 7706, e-post: hansavalga@hotmail.ee

Valga Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, viisade vormistamine). Vabaduse 5, 68204 Valga, telefon/faks: 766 1055, telefon: 5623 3189, e-post: valgareisiburoo@hotmail.ee

Otepää Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi-, rongi- ja lennupiletid, kindlustused ja viisade vormistamine). Lipuväljak 11, 67404 Otepää, telefon: 766 1229, www.zone.ee/otepaareisiburoo; e-post: otepaarb@hotmail.ee

A-Karuse Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, viisade vormistamine). Aia 9, 68203 Valga, telefon/faks: 767 9888, 506 2900, e-post: reisid@akaruse.ee

Turismiorganisatsioonid

SA Valgamaa Turism (maakondlikud turismiprojektid, arendustöö), Kesk 11, 68203 Valga, telefon/faks: 766 1699, e-post: valgamaaturism@hotmail.ee

SA Tõrva-Helme Turism, Valga mnt. 1, Tõrva 68605, tel: 766 3300, e-post: info@torva.ee

Tabel 10-1 Majandustegevuse registrisse kantud majutusettevõtted (seisuga 31.12.2006)

Majutusettevõtte	Ettevõtteid	Kohti
hotell	10	636
motell	2	62
külastemaja	12	312
puhkemaja	29	327
külastuskorter	3	30
puhkeküla- ja laager	8	572
hostel	7	198
turismitalu	13	308
kodumajutus	10	85
KOKKU	93	2530

Tabel 10-2 Toitlustusettevõtted

Toitlustusettevõtte	Ettevõtteid	Kohti
restoran	8	504
pubid	8	750
kohvik	12	261
baar	8	406
kiirtoitlustus	4	108
ööklubi	4	410
KOKKU	44	2439

Tabel 10-3 Turismiinfokeskustes teenindatud kliendid

Tegevus	Otepää Turismiinfokeskus	Valga Turismiinfokeskus	Tõrva Turismiinfopunkt
Teenindatud kohapeal	12 216	9 803	3812
Päringutele vastatud (telefon, e-post, kiri, faks)	9 445	3 461	868

Tabel 10-4 Majutatute arv majutusettevõtetes

Turistid	2002	2003	2004	2005	2006
sise- ja välituristid	49988	53009	67354	77649	105 234
osatähtsus Eestis (%)	3,6	3,6	3,7	3,7	4,7
sh Eesti elanikud	39770	41604	50877	64053	89 311
osatähtsus Eestis (%)	10	10	12	...	10,7
sh välituristid	10218	11405	16477	13596	15 923
osatähtsus Eestis (%)	1,0	1,1	2,0	...	1,1

Allikas: Statistikaamet

Tabel 10-5 Majutatud välituristide arv suurema osatähtsusega riikidest

Riik	2002	2003	2004	2005	2006
Soome	4 661	5 587	6 017	5 794	7 290
Saksamaa	1 322	1 596	1 934	1 962	1 661
Rootsi	614	691	1 118	1 259	1 136
Läti	834	659	776	1 267	1 538
Venemaa	704	768	1 121	776	1 102
Norra	323	273	203	350	276
Leedu	362	286	348	340	478
UK, Iirimaa	301	244	263	154	325

Allikas: Statistikaamet

10.2 Turismiturundus

Turundustegevused:

- Osalemine messidel: Tourest 2006 – Tallinn, Matka 2006 – Helsingi, Mardilaat 2006 – Helsingi, Balttour 2006 – Riia.
- Turismiettevõtjate infopäevakorraldamine 04.2006 koostöös Valga Turismiinfokeskuse, Otepää Turismiinfokeskuse ja Tõrva Turismiinfopunktiga.
- Hamburgis toimunud Eesti päeval 5.-7. mai 2006 tutvustati Valgamaad ning turismivõimalusi Valgamaal. Üritusel esindatud SA Lõuna-Eesti Turism kaudu.
- II Valgamaa maaelu- ja regionaalarengu seminaril 21.04.2006 esitlus SA Valgamaa Turism tegevuste ja plaanide tutvustamiseks.
- Ajakirjanike päev Valgamaal 31.10.2006, tutvustati Valgamaa turismi vaatamisväärsusi ajakirjanike turismigrupile.
- "Konkurss Lõuna-Eesti parim turismiobjekt/projekt 2006", kuhu Valgamaalt esitati nominentideks Hotell Metsis, Otepää Seikluspark, Lennunduspäev Torupilli talus ja parimaks turismitoetajaks Valga Linnavalitsus. 29.11.2006 kuulutati Lõuna-Eesti edukaks turismiobjektiks Hotell Metsis.

Turismitrükised

"Valgamaa rännuteed" eesti keeles

"Valgamaa kultuurikalender 2006" inglise keeles

"Kagu-Eesti marsruudid" eesti, vene keeles

"Valgamaa infovihik 2006" eesti, vene keeles

Otepää turismitrükis „Otepää suvi 2006“ eesti/inglise keelne

Otepää turismitrükis „Otepää talv 2006” eesti/inglise keelne

Helme-Tõrva reisijuht eesti/inglise keelne

Helme-Tõrva voldikkaart eesti keeles

10.3 Turismiprojektid ja -koostöö

Valga- Valka turismistrateegia 10 aastaks ja tegevuskava 3 aastaks koostamise lõpetamine (INTERREG III A projekt Valga-Valka: 1 linn, 2 riiki). Projekti kestvus oktoober 2005- aprill 2006.

“Valgamaa rännuteede” projekti raames valmis Valgamaa logo, mille autor on Tiina Viireleid.

Osalemise koostööprojektides:

- Fotokonkurss “Valgamaa Eesti lõunavärv” aprill- mai 2006. SA Valgamaa Turism pani välja ühe eriauhinna väär- tusega 1000 krooni.
- Projekt “9 rivers in Vidzeme” raames korraldati 11.augusti 2006 õppereis Läti veeturismiga seotud inimestele Eestis – Valgamaal. Juuli-august-september osaleti kokaraamatu koostamisel, milles oli Eestile iseloomulike ka- latoitude retseptid.
- Karula piirkonna turismistrateegia väljatöötamisel osalemine.
- PHARE Valgamaa turundusprojekti raames: osalemine Balttour 2006 Riia messil, Valgamaa Turismiveebi koosta- mine ja 9.02.2006 toimus Riias Eesti saatkonnas Läti reisikorraldajatele ja ajakirjanikele vastuvõtt.
- VHB Zone projekti tegevustes osalemine. Projekti raames tehtavates tegevustes esindada Valgamaa huve. Koostati Valgamaa viitade ja investeeringute nimekirjad.
- “Kagu-Eesti turismikeskkonna areng läbi info ja koostöö. Valmisid “Kagu-Eesti marsruudid” eesti, vene keeles ning “Valgamaa infovihik 2006” eesti ja vene keeles.

Kasutatud märkide seletus

- ... Andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad
- Nähtust ei esinenud